

ສ່ຳ
ປະຮານຣັຊສັກາ
ປະຮານສັກາຜູ້ແທນຣາຮກຽ
ນາຍຈຸທັຍ ພິມພີ້ໃຈຮັນ

ປະຈຳປີ ພ.ສ. ໒໕໒໒

ໂຄຍ

ສຳນັກງານປະຮານສັກາຜູ້ແທນຣາຮກຽ
ສຳນັກງານເສບາຈິກາຣສັກາຜູ້ແທນຣາຮກຽ

คำนำ

หนังสือ สารประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร เล่มนี้ สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมผลงานของประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประจำปี ๒๕๔๔ ตั้งแต่เริ่มเข้ารับตำแหน่งเดือนกุมภาพันธ์ - ธันวาคม ๒๕๔๔ เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ ประกอบด้วย คำถวายพระพร คำกราบบังคมทูล คำกล่าวเปิด-ปิดงาน สุนทรพจน์ สารแสดงความยินดี คำนิยม คำไว้อาลัย และโอวาทต่าง ๆ รวมทั้งบทบรรยายและบทความเกี่ยวกับทัศนะทางการเมืองด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ และเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจการเขียนสารในโอกาสต่าง ๆ ต่อไป

สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎรหวังว่าหนังสือ สารประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ประจำปี ๒๕๔๔ เล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้โดยทั่วไป หากหนังสือเล่มนี้มีข้อบกพร่องประการใดขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร
มกราคม ๒๕๔๕

สารบัญ

หน้า

๑	คำถวายพระพรชัยมงคล	
๑-๑	คำถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ๕ ธันวาคม ๒๕๔๔	๑
๑-๒	คำถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ ทางวิทยุรัฐสภา	๓
๑-๓	คำถวายพระพรชัยมงคลเผยแพร่ในหนังสือที่ระลึกเนื่องในงาน ๕ ธันวาคมมหาราช	๔
๑-๔	คำถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๔ ทางวิทยุรัฐสภา	๕
๑-๕	คำถวายพระพรชัยมงคลเผยแพร่ในหนังสือที่ระลึกเนื่องในงาน ๑๒ สิงหาคมหาราชินี	๗
๑-๖	คำถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันราชาภิเษกสมรส ๒๔ เมษายน ๒๕๔๔	๘
๑-๗	คำถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๔	๙
๑-๘	คำถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒ เมษายน ๒๕๔๔	๑๐
๑-๙	คำถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒ เมษายน ๒๕๔๔	๑๑
๒	คำกราบบังคมทูล	
๒-๑	พิธีพระราชทานประกาศนียบัตรชั้นสูงกิตติมศักดิ์ ประกาศนียบัตรชั้นสูง และเข็มพระปกเกล้า ประจำปี ๒๕๔๓	๑๓
๒-๒	พิธีเปิดการประชุมทางวิชาการสถาบันพระปกเกล้าฯ ครั้งที่ ๓ เรื่อง การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย	๑๕

๒-๓	พิธีเปิดนิทรรศการ อดทนภาพและของหายากยุครัชการที่ ๗	๑๗
๓	คำกล่าวเปิดสัมมนา	
๓-๑	การสัมมนาถกแถลงแก้ไขปัญหามืองอย่างสร้างสรรค์ และเวทีความคิดประชาชนในเชิงสร้างสรรค์	๑๙
๓-๒	การสัมมนาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ช่วงที่ ๑ และช่วงที่ ๒	๒๑
๓-๓	การสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กับความคาดหวังของหน่วยงานและประชาชน	๒๓
๓-๔	การสัมมนาเรื่อง แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย	๒๕
๓-๕	การสัมมนาเรื่อง บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น	๒๗
๓-๖	การสัมมนาเครือข่ายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี และสมาชิกวุฒิสภาสตรี	๒๙
๓-๗	การสัมมนาเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว	๓๑
๓-๘	การสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นเรื่อง ยุทธศาสตร์กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ	๓๓
๓-๙	การสัมมนาสำหรับผู้บริหารเรื่อง การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ของรัฐสภา	๓๕
๓-๑๐	การสัมมนาเรื่อง ประชาชนได้อะไรจากการปรับโครงสร้าง กระทรวงยุติธรรม	๓๗
๓-๑๑	การสัมมนาเรื่อง ร่างพ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ฉบับคณะกรรมการ การศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร	๓๙
๓-๑๒	การสัมมนาผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	๔๒
๓-๑๓	การสัมมนาเรื่อง กฎหมายว่าด้วยสถาบันคุ้มครองส่งเสริมความ ปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน จะก้าวไปทางไหน	๔๕
๔	คำกล่าวเปิดงาน	
๔-๑	การประชุมระดับชาติตั้งเขน – เคนโก ประจำปี ๒๕๔๔	๔๗
๔-๒	งานขอบคุณคณะกรรมการ อนุกรรมการและเลขานุการ และผู้ให้การ สนับสนุนการจัดการประชุมทางวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๒	๔๘

๔-๓	งานธรรมสมโภช ๙๐ปี พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)	๕๐
๔-๔	พิธีสถาปนาคณะกรรมการสมาคมโหนดแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๒๗	๕๖
๔-๕	พิธีเปิดการประชุมภาคีเด็กกำโลก ครั้งที่ ๔	๕๘
๔-๖	พิธีเปิดโครงการอบรมภาษาอังกฤษสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	๕๙
๔-๗	พิธีเปิดโครงการพลังชุมชน	๖๑
๖-๘	เปิดศูนย์หนังสือกฎหมาย Big Law	๖๓
๔-๙	คำกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๓ เรื่อง การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย	๖๕
๔-๑๐	งานพบปะหารือและสังสรรค์ระหว่างสมาชิกรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี	๖๗
๔-๑๑	การเชิดชูเกียรติวีรบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์	๖๙
๕	โอวาท	
๕-๑	ผู้นำศูนย์เยาวชนชนตำบล และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เข้าเยี่ยมคารวะ	๗๑
๕-๒	คณะเยาวชนโครงการเรือเยาวชนสร้างสรรค์ไทย ครั้งที่ ๓ เข้าเยี่ยมคารวะ	๗๓
๕-๓	ผู้นำนิสิตนักศึกษาโครงการค่ายเปิดโลกทัศน์นักศึกษาเพื่อความ เป็นสากลเข้าเยี่ยมคารวะ	๗๕
๕-๔	คณะอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยมเข้าเยี่ยมคารวะ	๗๗
๕-๕	นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่จะจบการศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๔๓	๗๘
๕-๖	พิธีมอบรางวัลและปิดการแข่งขันตอบปัญหาความรู้เกี่ยวกับรัฐสภา	๗๙
๕-๗	แนวทางการปฏิบัติงานหรือดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	๘๐
๖	สารเลดงความยินดี	
๖-๑	การจัดทำหนังสืออนุสรณ์ และหนังสือรพี'๔๔	๘๑
๖-๒	ชมรม เมาไม่ขับ ครบรอบ ๕ ปี	๘๒
๖-๓	สมาคมช่างตัดเสื้อไทยดำเนินกิจการมาครบรอบ ๕๔ ปี	๘๔
๖-๔	งานเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย ๑๔ ตุลา	๘๕
๖-๕	หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ก้าวสู่ปีที่ ๓๐	๘๖

๖-๖	สมาคมเผยแพร่คุณธรรม เด็กกำ จีจิ้นเกาะ ครอบรอบ ๕๐ ปี และ การประชุมภาคีเด็กกำโลก ครั้งที่ ๔	๘๗
๖-๗	วิทยาลัยทองสุข ดำเนินกิจการมาครบรอบ ๕ ปี	๘๘
๖-๘	บรรณารักษารูปเว็บไซต์ ห้องโถงของคนการเมือง ดำเนินกิจการครบรอบ หนึ่งปี	๘๙
๖-๙	การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๔๔ ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	๙๐
๖-๑๐	หนังสือ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๙๑
๖-๑๑	รายงานประจำปี ๒๕๔๔ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	๙๓
๖-๑๒	ในโอกาสสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา จำกัด ครบรอบ ๒๕ ปี	๙๔
๖-๑๓	ในวันคล้ายวันสถาปนา หนังสือพิมพ์เสียงใต้รายวัน ครอบรอบปีที่ ๒๓	๙๕
๖-๑๔	ในโอกาสที่ นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่นที่ ๖๔ จบการศึกษา	๙๖
๖-๑๕	ในวันคล้ายวันสถาปนา ครอบรอบ ๑๒ ปี ของสมาคมสื่อมวลชนใน ประเทศไทย	๙๗
๖-๑๖	ในวันคล้ายวันสถาปนาหนังสือพิมพ์เส้นทางเศรษฐกิจ ครบรอบปีที่ ๒๐	๙๘
๖-๑๗	จบหลักสูตรการอบรมวิชาว่าความรุ่นที่ ๑๘	๙๙
๖-๑๘	อวยพรปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๕ ในรายการบ้านเลขที่ ๕	๑๐๐
๖-๑๙	อวยพรปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๕ ในจุลสารพัฒนาข้าราชการรัฐสภา	๑๐๑
๖-๒๐	คำปราศรัยเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๕	๑๐๒
๖-๒๑	Remark of The President of The National Assembly H.E.Mr. Uthai Pimchaichonon the occasion of the New Year B.E. 2545	๑๐๔
๗	คำนิยม	
๗-๑	หนังสือสารานุกรมรัฐธรรมนูญ	๑๐๖
๗-๒	หนังสือการปฏิรูปการศึกษาทำลายพุทธศาสนาจริงหรือ	๑๐๘
๗-๓	พลเอก อัครเดช ศติประภา โอกาสเกษียณอายุราชการ	๑๐๙
๘	คำไว้อาลัย	
๘-๑	นายวีระ ปัทมศิริวัฒน์	๑๑๐

๙-๒	นายเอนก วรรณทอง	๑๑๑
๙-๓	นางสุรัตน์ ทิมสุวรรณ	๑๑๒
๙	สุนทรพจน์	
๙-๑	ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บทบาทสื่อมวลชนกับการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ	๑๑๓
๙-๒	ในงานเลี้ยงพบปะสังสรรค์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ	๑๑๔
๑๐	ปาฐกถา	
๑๐-๑	อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ช่วงที่ ๑ และช่วงที่ ๒	๑๒๐
๑๐-๒	แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย	๑๒๖
๑๐-๓	บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น	๑๓๐
๑๐-๔	๔ ปีรัฐธรรมนูญ : ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิรูปการเมือง	๑๓๓
๑๐-๕	การเสวนาเรื่อง การสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นในสังคม	๑๓๕
๑๐-๖	รายการ รัฐสภาของประชาชาติอน ๖๙ ปี รัฐสภาไทยประชาชนได้อะไร	๑๔๗
๑๐-๗	ข้อคิดความเห็นเกี่ยวกับร่างพ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.	๑๖๔
๑๐-๘	สังคมไทยในมุมมองของประธานรัฐสภา	๑๖๙
๑๑	คำบรรยาย	
๑๑-๑	เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภากับการคาดหวังของหน่วยงานและประชาชน	๑๗๓
๑๑-๒	เรื่อง บทบาทของนักกฎหมายกับกระบวนการนิติบัญญัติ	๑๗๗
๑๑-๓	เรื่อง การพัฒนาทางการเมืองไทยในทัศนะของข้าพเจ้า	๑๘๕
๑๑-๔	เรื่อง การเมืองยุคใหม่	๒๑๙
๑๒	บทความ	
๑๒-๑	เรื่อง สิทธิและหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ	๒๒๘

กรมศึกษาธิการ

คำถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
๕ ธันวาคม ๒๕๔๔
โดย
นายอุทัย พิมพ์ใจชน
ประธานรัฐสภา
 (๑๒๑๒๑๒๑๒๑๒๑๒๑๒๑๒๑๒๑)

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

เนื่องในมหามงคลสมัย วันเฉลิมพระชนมพรรษาแห่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทที่เวียนมาบรรจบครบรอบสิกวาระหนึ่งในวันนี้ ข้าพระพุทธเจ้า นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร พร้อมด้วยสมาชิกรัฐสภา ในฐานะผู้แทนของปวงชนชาวไทย มีความปลื้มปิติยินดี ปรีดาปราโมทย์และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชวโรกาส ให้ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้มาประชุมเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อแสดงความรักภักดี และน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ในโอกาสอันประเสริฐดังนี้

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ต่างมีความโสมนัสยินดีเป็นที่ยิ่ง ที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงพระเกษมสำราญ มีพระพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง การได้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทหรือแม้แต่การได้เฝ้าชมพระบารมีรองใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททางภาพข่าวในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจต่าง ๆ แต่ครั้งแต่ละวาระ ได้ยังความปลื้มปิติและความสุขใจให้บังเกิดแก่ปวงข้าพระพุทธเจ้าเป็นล้นพ้นตลอดมา

ปัจจุบัน แม้ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะทรงเจริญพระชนมายุแล้วก็ตาม แต่ยังทรงพระราชวิริยะอุตสาหะอย่างแรงกล้าบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ อย่างสม่ำเสมอ อย่างมีทรงย่อท้อ ทั้งนี้ก็เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ปวงอาณาประชาราษฎร์ ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทมีพระราชปณิธานอันแน่วแน่ที่จะแก้ปัญหาของประเทศชาติและประชาชน อย่างมีทรงลดละ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการพัฒนา การชลประทาน การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสังคมสงเคราะห์ การศึกษา การแพทย์และการสาธารณสุข ด้วยพระอัจฉริยภาพ พระวิริยะอุตสาหะ และพระบุญญาบารมีของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ประเทศชาติและพสกนิกรชาวไทยทั้งมวล จึงสามารถผ่านพ้นวิกฤตต่าง ๆ และบังเกิดความสงบสุขร่มเย็นตลอดมา

ภายใต้การปกครองในระบบประชาธิปไตย ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทมีพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการพัฒนาการเมืองการปกครองของไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อย่างसानติสุข ทรงมุ่งเน้นให้คนในชาติมีความรักสมัครสมานสามัคคี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเมือง ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงห่วงใยและให้ความสำคัญตลอดมา เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินในรัฐพิธีทรงเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรก เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๔ ได้มีพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า "การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราวนี้ ประชาชนต่างตระหนักถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้การปกครองประเทศดำเนินไปตามระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนปรารถนา จึงขอให้สมาชิกแห่งสภานี้นึกถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้มาก แล้วพยายามใช้สติปัญญาความสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องเที่ยงตรง ด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ และด้วยความรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาว่า แต่ละคนเป็นผู้ที่ประชาชนเลือกเข้ามาเป็นผู้แทนคือให้มาพูดแทนเขา ดังนั้น การปรึกษาตกลงหรือการอภิปรายปัญหาใด ๆ ที่จะมีขึ้นในสภาแห่งนี้ จึงควรจะได้เป็นไปอย่างมีเหตุมีผล และด้วยความร่วมมือปรองดองกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่พึงประสงค์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด" พระราชดำรัสนี้นับเป็นแนวปฏิบัติที่ทรงคุณค่าสูงยิ่ง และเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้นสุดที่จะพรรณนา มวลสมาชิกรัฐสภาได้น้อมรับใส่เกล้าใส่กระหม่อมนำไปปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดเป็นผลดีงามเสมอมา

อนึ่งได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงเสมือนดวงประทีบส่องทางแก่ทวยนิกรชน เสมือนสายฝนที่ไหลหลังอำเณนแก่มื่นปฐพี เสมือนแสงสุริยที่ให้ความสว่างแก่พลังชีวิต ประดุจแสงจันทร์เพ็ญพิไลพิศพิที่ให้ความร่มเย็นเป็นสุข ทรงปลดเปลื้องความทุกข์ให้นิราศพินาศไป นับเป็นบุญอันประเสริฐสุดของมวลพลกนิกรชาวไทยโดยแท้ ซึ่งล้วนแต่ได้พึ่งพระบรมโพธิสมภาร และเย็นศิระเพราะพระบริบาล บังเกิดความสงบผาสุกร่มเย็นด้วยพระบุญญาบารมีแห่งได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ปวงข้าพระพุทธเจ้าต่างน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม ด้วยความกตัญญูกตเวทิตา อย่างหาที่สุดมิได้

ในโอกาสสมหามงคลสมัย วันเฉลิมพระชนมพรรษาแห่งได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทวาระนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลสถาน พระบรมเดชาภาพแห่งพระสยามเทวาธิราช สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ และพระบุญญาบารมีที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงปฏิบัติบำเพ็ญมา โปรดดลบันดาล อภิบาล ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ให้ทรงพระเกษมสำราญ พระราชหฤทัยชื่นบาน ทรงมีพระพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน พระเกียรติคุณจรรยูกำจรก่าจรก่าจายแผไพศาลทั่วทิศานุทิศ สถิตเสถียรในมโหศวรรษราชสมบัติ ทรงเป็นมิ่งขวัญร่มโพธิ์ทองของปวงข้าพระพุทธเจ้าและพลกนิกรชาวไทย ตราบจิรัฏฐิติกาล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

คำถวายพระพรชัยมงคลทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
เนื่องในวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
๕ ธันวาคม ๒๕๔๔
โดย
นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

เนื่องในโอกาสมหามงคลสมัย วันเฉลิมพระชนมพรรษา แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่เวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ ข้าพระพุทธเจ้า นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา โนนามรัฐสภา และพสกนิกรชาวไทยทั้งมวล มีความปลื้มปีติยินดีปรีดาปราโมทย์ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ที่พระองค์เป็นยอดนักพัฒนา มีพระเมตตาและมหากรุณาธิคุณต่อประเทศชาติบ้านเมือง และพสกนิกรทั่วหล้า อย่างล้นพ้นสุดที่จะพรรณนา พระองค์ทรงเสมือนดวงประทีปส่องทางแก่ทวยนิกรชน เสมือนสายฝน ที่ไหลหลังจ่าเย็นแก่ผืนปฐพี เสมือนแสงสุริย ที่ให้ความสว่างแก่พลังชีวิต ประดุจแสงจันทร์เพ็ญพิไลพิศ ที่ให้ความร่มเย็นเป็นสุข ทรงขจัดเปลื้องสรรพทุกข์ ให้นิราศพินาศไป นับเป็นบุญอันประเสริฐสุด ของพสกนิกรชาวไทยโดยแท้ ซึ่งล้วนแต่ได้พึ่งพระบรมโพธิสมภาร เย็นศิระเพราะพระบริบาล บังเกิดความสงบผาสุกร่มเย็น ด้วยพระบุญญาบารมี

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอพระราชทานพระราชวโรกาส น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพระบรมเดชานูภาพแห่งพระสยามเทวาธิราช สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์และพระบุญญาบารมี ที่พระองค์ทรงปฏิบัติบำเพ็ญมา โปรดดลบันดาล อภิบาล และประทานพรให้พระองค์ทรงพระเจริญ ให้ทรงพระเกษมสำราญ พระราชฤทธิย์ขึ้นบาน ทรงมีพระพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน พระเกียรติคุณจรัสจรัส กำจรกำจายแผ่ไพศาลทั่วทิศานุทิศ สถิตเสถียรในมไหศวรรยราชสมบัติ ทรงเป็นมิ่งขวัญร่วมโพธิ์ทองของปวงข้าพระพุทธเจ้า และพสกนิกรชาวไทย ตราบจิรัฏฐิติกาล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

คำถวายพระพรชัยมงคล

เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๔

โดย

นายอุทัย พิมพ์ใจชน

ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร

๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐

ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

เนื่องในโอกาสกึ่งศตวรรษ คุณดิถีมหามงคลวาร วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่ง ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔ ข้าพระพุทธเจ้า นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรพร้อมด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการและลูกจ้างของรัฐสภา ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส ถวายพระพรชัยมงคลด้วยความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้น ณ วโรกาสอันประเสริฐนี้

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย มีความปลื้มปิติยินดีและโสมนัสเป็นยิ่งนักที่พระองค์ ทรงเคียงคู่พระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่นานัปการ ทั่วเขตรัฐสีมาทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อความวิวัฒนาการและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติและประชาชน ด้วยพระราชอัจฉริยภาพ พระราชปรีชาญาณ และพระราชวิริยภาพของพระองค์ ส่งผลให้โครงการในพระราชดำริบังเกิดขึ้นนานัปการ ไม่ว่าจะเป็น "โครงการปาร์กน้ำ" เพื่อรักษาป่าอันเป็นต้นน้ำลำธารและรักษาผืนแผ่นดินให้มีความชุ่มชื้น "โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่" เพื่อสนับสนุนการรักษาป่าให้บังเกิดผลที่แน่นอน "โครงการสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว" เพื่ออนุรักษ์สัตว์บกและสัตว์น้ำที่จะสูญพันธุ์และคืนชีวิตสัตว์สู่ธรรมชาติเพื่อรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คืนคงสภาพเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติของไทยมีความอุดมสมบูรณ์และงดงาม ทรงห่วงใยทุกข์สุขของราษฎรอยู่ตลอดเวลา ทรงช่วยเหลือให้ราษฎรมีงานทำและมีอาชีพเสริม ทรงส่งเสริมให้ฟื้นฟูศิลปหัตถกรรมและวัฒนธรรมพื้นบ้านในความดูแลของศูนย์ศิลปาชีพตามโครงการในพระราชดำริทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของชาติให้คงอยู่ชาติไทยสืบไป และที่สำคัญยิ่งพระองค์ทรงมีสายพระเนตรอันยาวไกล ทรงเห็นคุณค่าของทรัพยากรบุคคลที่เป็นวัยเกษียณซึ่งเพียบพร้อมด้วยความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ เป็นผู้ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคม จึงทรงจัดตั้ง

“ธนาคารสมอง” ขึ้น เพื่อเป็นการระดมคลังสมองให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน พระมหากษัตริย์คุณของพระองค์เป็นที่ประจักษ์จารึกในดวงใจของพสกนิกรชาวไทยทั้งมวลและเป็นที่แซ่ซ้องสรรเสริญทั่วโลก เหล่าข้าพระพุทธเจ้าและพสกนิกรชาวไทยล้วนสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้

ณ วโรกาสอันเป็นมหามงคลยิ่งนี้ ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส น้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขออาราธนาและอัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพ พระบรมเดชาานุภาพแห่งพระสยามเทวาธิราช และสมเด็จพระบูรพมหากษัตริย์ราชเจ้าทุกพระองค์ ได้โปรดดลบันดาลอภิบาลและประทานพรให้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ขอจงทรงพระเจริญยิ่งด้วยจตุรพิธพรชัยทุกประการ ทรงพระเกษมสำราญ พระราชหฤทัยชื่นบาน มีพระชนมายุยืนนาน พระเกียรติคุณก้ำกร่ำกายแผ่ไพศาลทั่วทิศานุทิศ สถิตเสถียร ไนมไหศวรรย์ราชสมบัติ เคียงคู่พระบารมีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปกเกล้าปกกระหม่อมเป็นพระมิ่งขวัญร่มโพธิ์ทองของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายและปวงอาณาประชาราษฎร์ตราบจิรัฎฐิติกาล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

คำถวายพระพรชัยมงคล
 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
 โดย
 นายอุทัย ทิมพิไจชน
 ประธานสภาผู้แทนราษฎร

๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐๒๒๐

ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

เนื่องในโอกาสที่สมัย ศุภดิถีมหามงคลวาร วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่ง ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔ ข้าพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยสมาชิกรัฐสภา ข้าราชการรัฐสภา และพลกนิกรชาวไทยทั้งมวล ล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้ ที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่อเนกอนันต์ประการโดยมิทรงย่อท้อแต่ประการใด เพื่อพระราชประสงค์ให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขแก่พลกนิกรชาวไทยทั่วราชอาณาจักรเสมอมา

ณ โอกาสอันเป็นมหามงคลยิ่งนี้ ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส น้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขออาราธนาและอัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพ พระบรมเดชานุภาพแห่งพระสยามเทวาธิราช และสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ ได้โปรดดลบันดาลอภิบาลและประทานพรให้ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงพระเกษมสำราญ พระราชนุหทัยชื่นบาน มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน พระเกียรติคุณขจรขยายแผ่ไพศาล ทั่วทิศานุทิศ สถิตเสถียรในมไหศวรรย์ราชสมบัติเคียงคู่พระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปกเกล้าปกกระหม่อมเป็นพระมิ่งขวัญร่มโพธิ์ทองของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายและปวงอาณาประชาราษฎร์ ตราบจิรัฏฐิติกาล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

คำถวายพระพรชัยมงคล
 เนื่องในโอกาสวันราชาภิเษกสมรส
 วันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔

๐๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐๙๙๐

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

เนื่องในโอกาสขัตติสมัยแห่งวันราชาภิเษกสมรสของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่งในวันนี้ ข้าพระพุทธเจ้า นายสมศักดิ์ ปรีศนันท์ทกุล รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง พร้อมด้วยสมาชิกและข้าราชการรัฐสภา ต่างมีความปลื้มปิติโสมนัส ในพระมหากษัตริย์คุณเป็นยิ่งนัก ที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททั้งสองพระองค์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชวโรกาส ให้ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท แสดงความจงรักภักดี และน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ณ โอกาสนี้

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ต่างมีความชื่นชมโสมนัสและซาบซึ้งในพระบุญญาบารมีและพระอัจฉริยภาพอันเลิศล้ำของพระองค์เป็นยิ่งนัก ที่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาททั้งสองพระองค์ ทรงเปี่ยมด้วยทศพิธราชธรรม ทรงเคียงคู่พระบารมีบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ด้วยพระราชวิริยะอุตสาหะและเสียสละเป็นยิ่งนัก โดยมีทรงเหน็ดเหนื่อยและย่อท้อแต่ประการใด ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ล้วนทรงตั้งพระราชหฤทัยมุ่งให้บังเกิดประโยชน์สุขแก่พสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่า ปวงข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายต่างสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ในโอกาสอันประเสริฐสุดนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย สingsักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากล พระสยามเทวาธิราช อีกทั้งพระบรมเดชานุภาพแห่งสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ ได้โปรดอภิบาลรักษาใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททั้งสองพระองค์ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระราชหฤทัยชื่นบาน พระชนมายุยืนยืนนาน ทรงสมบูรณยิ่งด้วยพระพลานามัย ปราศจากสรรพโรคภัยอาภัพ มีพระเกียรติคุณขจรขยายไกล พระบารมีแผ่ไพศาลทั่วทุกทิศานุทิศ เสด็จสถิตเสถียรในมไหศวรรยราชสมบัติ เป็นพระมิ่งขวัญร่มเกล้าฯร่มกระหม่อมของปวงข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายและพสกนิกรชาวไทยทั้งมวล ตราบจิรัฏฐิติกาลเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

คำถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๔

๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

ขอพระราชทานกราบบังคมทูล ทราบฝ่าละอองพระบาท

เนื่องในวโรกาสอันเป็นมิ่งมหามงคล วันคล้ายวันพระราชสมภพแห่งได้ฝ่าละอองพระบาทได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๔ นี้ ข้าพระพุทธเจ้านายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา พร้อมด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคล ด้วยความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย มีความปลื้มปิติยินดีและโสมนัสเป็นยิ่งนัก ที่ได้ฝ่าละอองพระบาท มีพระพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ทรงอุทิศพระองค์ปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการโดยมิทรงย่อท้อ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาพระราชกรณียกิจอันมากรับ แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้สัมฤทธิ์ผลตามพระราชปณิธาน อันเป็นเครื่องสำแดงความกตัญญูตเวทิตาคุณและความจงรักภักดียิ่งในพระบรมราชชนกและพระบรมราชชนนี นับเป็นคุณธรรมอันประเสริฐสุดแห่งได้ฝ่าละอองพระบาทที่ทรงปฏิบัติบำเพ็ญมาโดยตลอด และทรงห่วงใยสุขภาพอนามัยของราษฎรเป็นยิ่งนัก ทรงให้โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชที่มีอยู่ทั่วประเทศให้การดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของราษฎรอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ เพื่อนำบัดทุกข์ และบำรุงสุขแก่ปวงอาณาประชาราษฎร อันเป็นที่ประจักษ์ชัดแก่พสกนิกรโดยทั่วหน้า

ในมหาศุภมงคลวาระอันประเสริฐนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอพระราชทานพระราชวโรกาสน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากล อีกทั้งอำนาจแห่งพระสยามเทวาธิราช พระบรมเดชานุภาพแห่งสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ พระบารมีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โปรดอภิบาลรักษาได้ฝ่าละอองพระบาทให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระหฤทัยชื่นบาน ทรงพระเจริญด้วยจตุรพิธพรชัย ยิ่งด้วยพระปณิญาบารมี ทรงพระปรีชาสามารถปฏิบัติพระราชกรณียกิจให้สัมฤทธิ์ผล โภศาสถากลสมพระปณิธาน ทรงเป็นมิ่งขวัญของปวงข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย และพสกนิกรชาวไทยทั้งมวล ตราบนิรันดร์กาล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

คำถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๔
โดย
ฯพณฯ อุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบบ้างของพระบาท

เนื่องในโอกาสจิตสมัย อันเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของใต้ฝ่าละอองพระบาทได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๔ นี้ ข้าพระพุทธเจ้า นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร พร้อมด้วยมวลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ขอพระราชทานพระราชวโรกาส กราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลด้วยความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เป็นล้นพ้น

ขอใต้ฝ่าละอองพระบาททรงพระเกษมสำราญ มีพระราชหฤทัยชื่นบาน ปราศจากสรรพโรคภัยไข้เจ็บ อุบัติวันตรายใด ๆ อย่าได้ฟ้องพาน พระเกียรติคุณขจรไกลแผ่ไพศาล ทรงพระเจริญด้วยพระชนมายุยืนนาน สถิตเป็นพระมิ่งขวัญ ปกเกล้าปกกระหม่อมของปวงข้าพระพุทธเจ้าและพลกนิกรชาวไทยตราบนิรันดร์กาล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ละชาติอย่างสนพระทัยยิ่ง อันแสดงออกถึงความมีพระราชไมตรีจิตอย่างมีมิตรภาพที่แนบแน่นกับประเทศนั้น ๆ โดยมีได้ทรงแบ่งแยกแต่ประการใด จะเห็นได้จากการเสด็จเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน ทุกครั้ง ได้ฝ่าละอองพระบาทจะทรงดำรงพระองค์อย่างไม่ถือพระองค์ จะทอดพระเนตรและศึกษาอย่างสนพระทัยในศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกล้ำค่าของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งยังทรงมีพระปรีชาสามารถในภาษาจีนอย่างดียิ่ง จนเป็นที่รักและยอมรับในพระปรีชาสามารถจากประชาชนชาวจีนด้วยดีเสมอมา และทุกครั้งที่ได้ฝ่าละอองพระบาทเสด็จเยือนนานาประเทศ พระองค์จะทรงบันทึกสาระความรู้เกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ และทรงรวบรวมเป็นหนังสือพระราชนิพนธ์ซึ่งทุกเล่มล้วนประมวลเกร็ดความรู้ที่เปี่ยมด้วยประโยชน์และมีคุณค่ายิ่ง การทอดพระเนตร การทรงพระอักษรและทรงบันทึกเกร็ดความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ด้วยพระองค์เองนั้น ถือว่าทรงเป็นองค์แบบอย่างที่ดียิ่งที่ประชาชนชาวไทยทุกคน โดยเฉพาะครูผู้เป็นแม่พิมพ์ของชาติควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเพื่ออบรมศิษย์และผดุงรักษาไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของชาติ ซึ่งวันที่ ๒ เมษายนของทุกปี ถือว่าเป็นวันอนุรักษ์มรดกของชาติ เพื่อเจริญรอยตามที่ได้ฝ่าละอองพระบาททรงปฏิบัติเสมอมา สมเป็นองค์ครูสุดดีและองค์อัครราชูปถัมภกมรดกทางวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมโลกโดยแท้

ในวโรกาสอันเป็นมหาศุภมงคลยิ่งนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอพระราชทานพระราชวโรกาสน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคลด้วยความจงรักภักดี ขอได้ฝ่าละอองพระบาททรงพระเกษมสำราญ มีพระราชหฤทัยชื่นบาน ปราศจากสรรพโรคภัยอาชิสัย อุบัติวันตรายใด ๆ อย่าได้ห้วงพาน พระเกียรติคุณขจรไกลแผ่ไพศาล ทรงพระเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตเป็นพระมิ่งขวัญ ปกเกล้าปกกระหม่อมของปวงข้าพระพุทธเจ้าและพลกนิกรชาวไทยตราบนิรันดรกาล

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

สถาบันพระปกเกล้า ได้จัดการศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี การปกครองในระบบประชาธิปไตย สำหรับนักบริหารระดับสูงให้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง ข้าราชการระดับ ๙ ขึ้นไป พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับผู้บริหาร หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ตลอดจนนักธุรกิจระดับผู้นำ สื่อมวลชนและผู้บริหารจากองค์กรพัฒนาเอกชน โดยมีผู้สำเร็จการศึกษาประจำปี ๒๕๔๓ จำนวน ๙๔ คน ซึ่งในหลักสูตรดังกล่าวนี้ ได้จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วยภาคการบรรยายและถกแถลง การศึกษาดูงาน รวมถึงการเสนอเอกสารวิชาการส่วนบุคคล และการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ทางการเมืองแห่งชาติ ซึ่งในรุ่นนี้ ได้จัดทำเรื่อง “แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย” ทั้งนี้ เพื่อมุ่งสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในลักษณะและกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย ตลอดจนการพัฒนาทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อบทบาทหน้าที่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน หรือที่จะมีในอนาคต และการแสวงหายุทธศาสตร์ทางการเมืองของชาติโดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเมื่อจบหลักสูตรแล้วนักศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรชั้นสูงทางการเมือง การปกครองและเข็มพระปกเกล้าเป็นหลักฐานแห่งวิทยะฐานะต่อไป

ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระราชนุญาตเบิก ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า กราบบังคมทูลเบิก ผู้เข้ารับพระราชทานประกาศนียบัตรชั้นสูง กิตติมศักดิ์ ประกาศนียบัตรชั้นสูง และเข็มพระปกเกล้า แล้วขอพระราชทานพระราโชวาทแก่ผองข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

ควรมิควรแล้วแต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

**คำกราบบังคมทูลรายงาน
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
ในพิธีเปิดการประชุมวิชาการ สถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๓
เรื่อง "การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย"**

โดย

**นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา ในฐานะประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า
ณ ศูนย์ประชุมองค์การสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร
วันเสาร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔**

๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐

ขอพระราชทานกราบบังคมทูล ทรงทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา ในฐานะประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า ตลอดจนคณะกรรมการสถาบันข้าราชการ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการและผู้เฝ้าทูลละอองพระบาท ณ ที่นี้ ต่างมีความปลาบปลื้มปิติยินดีเป็นล้นพ้น ที่ได้ฝ่าละอองพระบาทเสด็จมาทรงเปิดการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้าครั้งที่ ๓ เรื่อง "การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย" ในวันนี้

ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระราชมโหสถกราบบังคมทูลรายงานความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๓ พอสังเขป ดังนี้

สถาบันพระปกเกล้า เป็นหน่วยงานอิสระที่อยู่ในการกำกับดูแลของประธานรัฐสภา เป็นสถาบันทางวิชาการที่มีหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ด้านการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข และศึกษา ค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย รวมถึงการประสานความร่วมมือในการพัฒนาประชาธิปไตยกับองค์กรของภาครัฐและเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

สถาบันพระปกเกล้า ได้ตระหนักถึงหน้าที่และความเป็นสถาบันทางวิชาการในการให้บริการทางวิชาการด้านการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่สังคม และได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย ซึ่งเป็นพระราชปณิธานแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากนั้นยังได้กำหนดไว้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ทั้งนี้เพื่อให้ฝ่ายที่บริหารบ้านเมือง ตลอดจนหน่วยงานหรือผู้ที่

เกี่ยวข้องได้เห็นถึงความสำคัญในการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นนั้นถือว่าเป็นรากฐานหรือหัวใจในการสร้างประชาธิปไตย

ด้วยเหตุนี้ สถาบันพระปกเกล้า จึงได้จัดการประชุมวิชาการ ครั้งที่ ๓ เรื่อง "การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย" ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การประเมินผลงานความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค ตลอดจนระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการกระจายอำนาจในประเทศไทย

๒. เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยและข้อเสนอจากกรอบอภิปรายแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม จัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาทบทวนและปรับปรุงแนวทางการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยต่อไป

การจัดประชุมวิชาการครั้งนี้ ได้รับเกียรติจากวิทยากรบรรยายทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือเป็นอย่างดีจากองค์กรต่าง ๆ เช่น ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ บริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด เป็นต้น

นอกจากนั้นการจัดประชุมวิชาการในครั้งนี้ ยังได้จัดให้มีการแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยด้วย โดยคาดว่าจะการจัดประชุมวิชาการครั้งนี้ จะเป็นการระดมความคิดเห็น และหาข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนวทางร่วมกันในการที่จะพัฒนาการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

ในโอกาสนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานกราบบังคมทูลใต้ฝ่าละอองพระบาททรงเปิดการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๓ ทั้งนี้เพื่อเป็นสวัสดิทิพพัฒนมงคลแก่ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ และขอพระราชทานกราบบังคมทูลใต้ฝ่าละอองพระบาททรงดัดริบบิ้นเปิดการแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับ "การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย" ต่อไป

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

คำกราบบังคมทูลรายงาน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีเปิดนิทรรศการ "อวดภาพและของหายากยุคศรีกาลที่ ๗"
โดย

นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภาในฐานะประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า
และประธานกรรมการพิพิธภัณฑ ๓

ณ อาคารพิพิธภัณฑพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
อาคารกรมโยธาธิการเดิม (บริเวณเชิงสะพานผ่านฟ้าลีลาศ)

วันจันทร์ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

ขอพระราชทานกราบบังคมทูล ทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา ประธานสภาสถาบันพระปกเกล้าและประธานคณะกรรมการพิพิธภัณฑพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยคณะกรรมการสภาสถาบัน คณะกรรมการพิพิธภัณฑ ๓ คณะอนุกรรมการฯ ที่เกี่ยวข้อง และผู้มีเกียรติที่เฝ้าทูลละอองพระบาทอยู่ ณ ที่นี้ มีความปลาบปลื้มปิติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ฝ่าละอองพระบาทเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานเปิดงานนิทรรศการ "อวดภาพและของหายากยุค รัชกาลที่ ๗" ในวันนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชมโหสิกรรมขอกราบทูลถวายรายงานสรุปความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการจัดงานนิทรรศการครั้งนี้

สถาบันพระปกเกล้า เป็นหน่วยงานอิสระในกำกับดูแลของประธานรัฐสภา มีหน้าที่หลักในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย จัดอบรมสัมมนา และเผยแพร่ความรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สถาบันพระปกเกล้ามีพันธกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การจัดตั้งพิพิธภัณฑพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อเทิดพระเกียรติ เผยแพร่พระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

สถาบันฯ ได้รับมอบอาคารกรมโยธาธิการเดิมหลังนี้ เพื่อจัดตั้งพิพิธภัณฑพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้จัดประกวดแนวความคิดในการออกแบบ บริษัทผู้ชนะการประกวดคือ บริษัท สถาปนิกซีรึน จำกัด งานออกแบบจะแล้วเสร็จในเดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ต่อจากนั้นบริษัทผู้ดำเนินการตกแต่งภายในอาคารตามที่ออกแบบไว้จะเริ่มดำเนินการคาดว่าจะ

สามารถเปิดทำการพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้เป็นทางการภายในวันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ซึ่งตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพครบรอบ ๑๐๙ ปี

ดังนั้น เพื่อให้การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ฯ เป็นไปอย่างสม พระเกียรติ สถาบันพระปกเกล้าจึงได้จัดงานนิทรรศการ "อวดภาพและของหายากยุครัชกาลที่ ๗" ระหว่างวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน - ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๔ ณ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ และเผยแพร่พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รวมทั้งเพื่อประมวลและให้ทราบแหล่งที่มาของภาพ เอกสาร สิ่งของเครื่องใช้ส่วนพระองค์และที่เกี่ยวข้องในรัชสมัยของพระองค์ สำหรับการจัดพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวให้สมบูรณ์ต่อไป นอกจากนี้ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สถานที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ อาคารหลังนี้

ในโอกาสนี้ ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบบังคมทูลอัญเชิญใต้ฝ่าละอองพระบาท ทรงพระกรุณาตัดแถบแพรเปิดงาน "อวดภาพและของหายากยุครัชกาลที่ ๗" เพื่อเป็นสิริสวัสดิมงคลแก่การจัดงานครั้งนี้ และแก่ปวงข้าพระพุทธเจ้าตลอดจนผู้ร่วมงาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

คำกล่าวเปิดสัมมนา

ขออวยพรให้สโมสรมวลชนคุณภาพ ท่านคณะกรรมการจัดการสัมมนา ท่านผู้นำองค์กรต่าง ๆ และสื่อมวลชนทุกแขนงและทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดสัมมนาที่มีคุณค่านี้ รวมทั้งท่านวิทยากรพิเศษ และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน จงประสบความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าทุกประการเพื่อร่วมกันจรรโลงไว้ซึ่งความเข้มแข็งมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยและประชาชนโดยส่วนรวมให้เป็นไปอย่างถูกต้องต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง "มาร่วมสร้างคนสร้างชาติสร้างเศรษฐกิจใหม่ในทางที่ถูกต้องกันเถิด" ต่อไป และขอให้การสัมมนารวมทั้งงานในโครงการต่าง ๆ ของสโมสรมวลชนคุณภาพจงบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

ขอบคุณ

สมาชิกในการปฏิบัติหน้าที่ความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ดีที่สุดและบังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยได้เชิญวิทยากรซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ อาทิ ฯพณฯ วันมูหะมัด นอร์ มะทา , คุณมีชัย ฤชุพันธ์, ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม และดร.เจริญ คันธวงศ์ เป็นต้น ซึ่งท่านเหล่านี้จะมาให้ความรู้และข้อคิดเห็นรวมทั้งจะได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการดำเนินงานทางการเมืองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างให้กระบวนการนิติบัญญัติเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

สุดท้ายนี้ ผมขอขอบคุณสถาบันพระปกเกล้า ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ร่วมมือร่วมใจกันจัดให้มีการสัมมนาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ และขอขอบคุณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเข้ารับการสัมมนาในวันนี้เป็นอย่างดี ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านทั้งหลายเคารพนับถือ และขออัญเชิญพระบรมเดชาานุภาพแห่งพระสยามเทวาธิราช ดวงพระวิญญาณในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ตลอดจนพระบารมีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้โปรดดลบันดาลและประทานพรให้ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาครั้งนี้มีความสุขความเจริญและประสบความสำเร็จในกิจการงานทั้งส่วนตัว และส่วนรวมตลอดไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรช่วงที่ ๑ ต่อไปและขออำนวยการให้การสัมมนาในครั้งนี้จงบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

ขอบคุณ

คำกล่าว

ของ

ฯพณฯ อุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา
เนื่องในพิธีเปิดการสัมมนาทางวิชาการประจำปีเรื่อง "ผู้ตรวจการแผ่นดิน
ของรัฐสภากับความคาดหวังของหน่วยงานและประชาชน"

วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๔

ณ ห้องกมลทิพย์ โรงแรมสยามซิตี

๘๒๐๘๒๐๘๒๐๘๒๐๘๒๐๘๒๐๘๒๐๘๒๐๘๒๐

ท่านผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ท่านเลขาธิการฯ ท่านวิทยากร ท่านผู้แทนองค์กรต่าง ๆ
นักวิชาการ สื่อมวลชน และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานเปิดการสัมมนาทาง
วิชาการประจำปีเรื่อง "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภากับความคาดหวังของหน่วยงานและประชาชน"
ในวันนี้

ก่อนอื่นผมขอแสดงความยินดีกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่ได้จัดตั้งมา
ครบรอบ ๑ ปี และขอแสดงความชื่นชมที่ได้จัดการสัมมนาทางวิชาการประจำปีขึ้นในวันนี้ ซึ่งถือว่าเป็น
ก้าวสำคัญยิ่งของการพัฒนาองค์กรเพื่อเป็นการระดมความคิดและประมวลความเห็นจากบุคคลและ
องค์กรต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อเป็นการทบทวนบทบาทและภารกิจของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐ
สภาเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาให้
สามารถเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นองค์กรใหม่ที่เกิดขึ้นตามความมุ่งหวังของ
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งแนวคิดเรื่องผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภานี้เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในต่าง
ประเทศ และเป็นแนวคิดที่นักวิชาการ นักกฎหมาย สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายต่อ
หลายท่านในประเทศได้พยายามผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมา
หลายครั้ง เนื่องจากตระหนักถึงผลดีและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำแนวคิดนี้มาใช้ในประเทศไทย
เพราะสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะทำหน้าที่เป็นกลไกหนึ่งในการตรวจสอบการบริหารราช
การแผ่นดิน โดยการสอบสวนและหาข้อเท็จจริงจากเรื่องราวเรียนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
ของรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมอย่างสูงสุดและจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้นให้
เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงานทั้งหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ เกิดความสำนึกใน

การปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรมและถูกต้องบนพื้นฐานของการบริการที่ดีให้แก่ประชาชน อันจะก่อให้เกิดความโปร่งใสอย่างแท้จริงในการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย

การจัดสัมมนาในครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง รวมทั้งเป็นโอกาสอันดีที่จะให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปได้ทราบและเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และที่ผมคิดว่าสำคัญที่สุดของการจัดสัมมนาครั้งนี้คือการเปิดโอกาสให้มีการเสนอความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในความคาดหวังต่อสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เพื่อจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั้งหลายเหล่านี้ไปใช้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและสำนักงานฯ ต่อไป

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาวิชาการประจำปีเรื่อง "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภากับความคาดหวังของหน่วยงานและประชาชน" และขอให้การสัมมนาครั้งนี้ดำเนินไปด้วยดีและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

ขอขอบคุณ

ต้องเป็นประชาธิปไตยที่มีธรรมะเป็นที่ตั้งหรือมีธรรมะเป็นใหญ่ ที่เรียกว่า "ธรรมาธิปไตย" ควบคู่กันไป สังคมไทยจึงจะเกิดความดีงามและมีวิถีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติสุขสืบไป

ผมขอขอบคุณสถาบันพระปกเกล้า นักศึกษาสถาบันพระปกเกล้า ปปร.๔ ทุกท่านและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการสัมมนาในครั้งนี้ ตลอดจนสื่อมวลชน และประชาชนที่ให้ความสนใจในการสัมมนาในครั้งนี้ทุกท่านที่ได้ตั้งใจร่วมกันเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างสมบูรณ์และกว้างขวางต่อไป และผมขออวยพรให้ทุกท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญ สมบูรณ์พูนผลด้วยจตุรพิธพรชัยทุกประการ

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง "แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย" ต่อไป และขออำนวยการให้การสัมมนาครั้งนี้ดำเนินไปได้ด้วยดี บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

ขอบคุณ

คำกล่าว
ของ
ฯพณฯ อุตัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา
เนื่องในพิธีเปิดการสัมมนาเรื่อง "บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น"
ณ ห้องจูปีเตอร์ ชั้น ๓ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์
วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔

๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑

ท่านสมาชิกวุฒิสภา ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
ท่านวิทยากร นักวิชาการ สื่อมวลชน ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาและผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติ และมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการ
สัมมนาเรื่อง "บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น"
ในวันนี้

การสัมมนาครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของผู้เข้าสัมมนาทุกท่าน ที่ได้มีส่วนร่วมในการศึกษา
วิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขของการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ การศึกษาเนื้อหาสาระเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุง
ระบบการเลือกตั้งของประเทศไทยให้ดีขึ้น โดยที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลือกตั้งสามารถนำผลการศึกษานี้
ไปปรับปรุงแก้ไขและประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพสุจริต และเที่ยง
ธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและความต้องการของประชาชนชาวไทย

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจยิ่งไปกว่านั้นคือ การสัมมนาครั้งนี้ยังเน้นประเด็นไปที่การ
ศึกษาปัจจัยและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในการเลือกตั้งผู้สมัครแบบแบ่งเขตและแบบบัญชี
รายชื่อ อาทิ ประชาชนใช้เกณฑ์อะไรในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครแต่ละประเภท

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นส่วนสำคัญของการปกครองในระบบอบ
ประชาธิปไตยเพราะเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการมีส่วนร่วมบริหารประเทศ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยยังได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนด้วยดั่งนั้น ความถูกต้อง
ความโปร่งใส ความสุจริต ความเที่ยงธรรม และการควบคุมตรวจสอบระบบการเลือกตั้งจึงเป็นปัจจัย

สำคัญที่ควรกำหนดให้ชัดเจน เพื่อให้ได้ผู้สมัครที่สุจริตและเหมาะสม สอดคล้องความตั้งใจของประชาชน อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่เข้มแข็งและมีความสงบสุขได้

แต่อย่างไรก็ดี การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ และการเลือกตั้งรอบสองเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๔ ในบางเขตของบางจังหวัดประสบกับปัญหาหลายประการ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวและการวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่

ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง “บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น” การจัดสัมมนาในครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยซึ่งจะมีประโยชน์อย่างยิ่งกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย เพราะนอกจากจะได้มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาพูดถึงประเด็นปัญหาที่ได้มีการศึกษาค้นพบในกระบวนการเลือกตั้งแล้ว ยังได้เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมในการให้ความรู้และแลกเปลี่ยนทัศนคติในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ของผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่มเพื่อชี้ให้เห็นถึงรูปแบบของปัญหาในแต่ละเขตเลือกตั้ง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม

ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ให้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่มีอยู่ในกระบวนการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขอันจะนำมาสู่การปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้นคือ ความถูกต้อง ความโปร่งใส ความสุจริต ความเที่ยงธรรม และการควบคุมตรวจสอบระบบการเลือกตั้ง และเป็นประโยชน์สอดคล้องตามความมุ่งหมาย ซึ่งผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลส่วนหนึ่งที่ได้จากการสัมมนาจะระดมความคิดเห็นในครั้งนี้จะนำมาสู่การพัฒนาปรับปรุงระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น จึงขอขอบคุณคณะผู้จัดโครงการและผู้มีส่วนร่วมในการสัมมนาไว้ ณ โอกาสนี้

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง “บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น” ละขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ และขอให้ท่านทั้งหลายจงประสบแต่ความสุข ความสำเร็จ ความสมหวัง และมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ เพื่อเป็นพลังสร้างสรรค์ประเทศไทยชาติบ้านเมืองของเราให้เจริญมั่นคงสืบไป

สวัสดี

คำกล่าว

ของ

นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา
ในพิธีเปิดการสัมมนาเครือข่ายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และสมาชิกวุฒิสภาสตรี
วันพุธที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๔
ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร

๐๒๐๐๐๒๐๐๐๒๐๐๐๒๐๐๐๒๐๐๐๒๐๐๐๒๐๐๐๒

ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านสมาชิกวุฒิสภา ท่านวิทยากร ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนา
สื่อมวลชน และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาเครือข่าย
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาสตรี ในวันนี้

การจัดสัมมนาในครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร ได้
แก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิการศึกษาศาสตร์ เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา และ
ชมรมสมาชิกรัฐสภาสตรีไทย ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่น่ายินดี และเป็นนิมิตหมายอันดียิ่งในความพยายามที่
จะร่วมมือร่วมใจกันผลักดันให้การพัฒนาสถานภาพสตรีและความเสมอภาคระหว่างสตรีและบุรุษ
บังเกิดผลขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ดังที่ท่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้กล่าวไปแล้วในตอนต้น เรามีกลไกต่าง ๆ ทั้งระดับ
ชาติและระดับโลก เป็นแม่บทที่รับรองความเสมอภาคระหว่างสตรีและบุรุษในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคข้อมูล
ข่าวสาร ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้สตรีมีบทบาท
ในสังคมมากยิ่งขึ้น และมีความรู้ความสามารถ ไม่ด้อยไปกว่าบุรุษ แต่ด้านการยอมรับทางสังคมคงจะ
ต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร

เมื่อพิจารณาถึงภารกิจหลักของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเกี่ยว
ข้องกับการพิจารณากฎหมาย การกำกับดูแล ติดตามและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ตลอดจน
จนควบคุมดูแลและอนุมัติงบประมาณแผ่นดิน จึงนับว่าท่านทั้งหลายในที่นี้เป็นผู้มีศักยภาพและมีบทบาท
สำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับสถานภาพสตรี

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีและสมาชิกวุฒิสภาสตรีในฐานะตัวแทนของสตรีทั่วประเทศที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในปัจจุบัน ทั้งสองสภามีเพียงประมาณร้อยละ ๘ แสดงว่าท่านเหล่านั้นเป็นสตรีเก่งที่มีความรู้ ความสามารถ และประชาชนให้การยอมรับและไว้วางใจ ขอให้ท่านภาคภูมิใจว่า ท่านเป็นผู้มีระดับชาติที่มีความสำคัญต่อสตรีทั่วทั้งประเทศ การสานต่อภารกิจใด ๆ ของท่านทั้งหลายควรคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสตรีให้มากขึ้น

ท่านทั้งหลายมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะช่วยให้สตรีได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเสมอภาคเท่ากับบุรุษมากขึ้น การทำงานเพื่อสตรีเป็นงานท้าทายที่น่าสนใจ ท่านต้องไม่ลืมว่า สตรีซึ่งเป็นประชากรกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่า ดังนั้น หากท่านสนใจที่จะทำงานสร้างสรรค์เพื่อสตรี ไม่เพียงแต่จะเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีได้สร้างศักยภาพและมีส่วนร่วมด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่แล้ว ยังทำให้ท่านได้รับความไว้วางใจจากสตรีที่จะสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการทำงานของท่านอย่างต่อเนื่องอีกด้วย รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศที่สมดุลและยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น จึงนับว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดี ที่ได้จัดให้มีการสัมมนาในครั้งนี้ ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่ท่านจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานในประเด็นสตรีที่ท่านสนใจกับ ผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ความรู้ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่จะได้จากการสัมมนาในวันนี้จะเป็นแนวทางในการดำเนินการและนำมาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่เชื่อมต่อการทำงานของท่านทั้งหลาย

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี คณะกรรมาธิการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุวุฒิสภา ชมรมสมาชิกวุฒิสภาสตรีไทย วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง และต้องขอขอบคุณธนาคารโลกที่ให้การสนับสนุนด้านวิทยากร คือ Mr. Andrew Mason ที่จะมาให้ความรู้ในช่วงปลายนี้ นอกจากนี้ผมขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนที่ทำให้การสัมมนาในครั้งนี้ลุล่วงมาด้วยดี

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเครือข่ายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีและสมาชิกวุฒิสภาสตรี ทุกท่าน และขออำนวยการให้ท่านทั้งหลายมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ประสบความสุข ความเจริญ และมีกำลังใจเข้มแข็งที่จะร่วมกันสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

คำกล่าวเปิดการสัมมนา
เรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว”
ของ
นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาผู้แทนราษฎร
วันศุกร์ที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๔
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการสิทธิการ หมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

ท่านประธานคณะกรรมการสิทธิการการแรงงาน ท่านกรรมการการแรงงาน
สภาผู้แทนราษฎร ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สื่อมวลชน และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็นประธานเปิดการสัมมนาเรื่อง
“แนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว” ที่คณะกรรมการสิทธิการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร ได้จัดขึ้น
ในวันนี้

คณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร มีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหา
แรงงานด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาแรงงานต่างด้าว ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ทางด้านแรงงานของ
ประเทศไทยในปัจจุบัน ผมขอชื่นชมและสนับสนุนการจัดสัมมนาในครั้งนี้ และขอถือโอกาสนี้ฝากข้อคิด
บางประการเพื่อเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ประการแรก

สภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบันนี้ เป็นสภาชุดแรกที่มาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ
ฉบับประชาชนและฉบับปฏิรูปการเมือง ผมในฐานะประธานสภาผู้แทนราษฎร อยากจะเห็นบทบาทการ
ขับเคลื่อนของคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร เป็นองค์รวมแห่งความรู้ความเชี่ยวชาญ
เฉพาะด้านอย่างแท้จริง เช่น คณะกรรมการการแรงงาน ต้องเป็นองค์รวมแห่งความรู้ ความเชี่ยวชาญ
ด้านแรงงานทั่วไป และแรงงานต่างด้าว ทั้งนี้ เพื่อจะได้ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงของประชาชนอย่างแท้จริง และเพื่อเป็นการให้ข้อคิด ข้อชี้แนะ
ด้านแรงงานต่อหน่วยงานต่าง ๆ ในเชิงนโยบาย ดังนั้น การจัดงานในวันนี้จึงเป็นโอกาสที่ดีที่น่าชื่นชม
อันเป็นการระดมความรู้ ความคิดเห็นในด้านวิชาการที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้แก่ทุกฝ่าย เพื่อเป็นแนว
ทางแก้ไขปัญหาแรงงานในสังคมต่อไป

ประการที่สอง

ผมเห็นว่า ปัญหาแรงงานต่างด้าวมีผลกระทบอย่างยิ่งต่อประชาชนและประเทศไทยในหลากหลายมิติทั้งด้านบวกและด้านลบ ผมจึงอยากจะขอให้คณะกรรมการการทูตนี้ได้ทำการวิเคราะห์ศึกษาปัญหาแรงงานต่างด้าวให้มีข้อมูลที่ชัดเจนและสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ในอันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหามาของประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ประการที่สาม

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ยึดถือ เป้าหมายในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศเป็นนโยบายที่สำคัญ ดังนั้น บทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติจึงจำเป็นต้องเป็นกลไกหรือเป็นช่องทางที่จะทำให้ประเทศและประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผมพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนทุกฝ่าย และทุกองค์กร ที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศชาติ

ผมหวังว่า เมื่อเสร็จจากการสัมมนาแล้ว ข้อสรุปของการสัมมนาในครั้งนี้จะอำนวยประโยชน์ให้เกิดแก่ประเทศไทย และส่งผลดีแก่ประชาชนโดยส่วนรวมต่อไป

ในโอกาสนี้ผมขอขอบคุณคณะกรรมการการแรงงาน ผู้ให้ความช่วยเหลือและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสัมมนาครั้งนี้ รวมทั้งวิทยากรและเจ้าหน้าที่ทุกท่านและผมขออำนวยพรให้ทุกท่าน จงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคลโดยทั่วกัน

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว” และขอให้การสัมมนาในครั้งนี้ดำเนินลุล่วงไปด้วยดี และบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

คำกล่าว

ของ

**ฯพณฯ อูทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาผู้แทนราษฎร
ในพิธีเปิดการสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็น
เรื่อง “ยุทธศาสตร์กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ”
วันจันทร์ที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๔
ณ ห้องสัมมนาโรงแรมเรติสตัน พระราม ๙ กรุงเทพฯ**

๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

**ท่านประธานคณะกรรมการการกีฬา สภาผู้แทนราษฎร ท่านสมาชิกรัฐสภา
สื่อมวลชน และผู้เกียรติที่เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน**

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็น เรื่อง “ยุทธศาสตร์กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ” ซึ่งคณะกรรมการการกีฬา สภาผู้แทนราษฎรได้จัดขึ้นในวันนี้

จากคำกล่าวที่ว่า “กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ” เป็นคำพูดที่ได้รับการพิสูจน์และเป็นที่ยอมรับของนานาชาติมาแล้วอย่างแท้จริง เนื่องจากผลดีของการเล่นกีฬานั้นมีมากมาย เพราะนอกจากจะทำให้มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้ว ยังสร้างคนให้มีคุณธรรมและมีคุณภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า “กีฬาก็กีฬาเป็นยาวิเศษ แก้กองกิลเลททำคนให้เป็นคน” อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าต่อไป และทุกวันนี้ทุกประเทศรวมถึงประเทศไทยเราได้ตื่นตัวให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศหันมาสนใจเล่นกีฬากันอย่างมากมาย เนื่องจากการพัฒนาการกีฬาของชาติเป็นมาตรการหนึ่งที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในชาติ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การสร้างความรักสามัคคีของคนในชาติ และการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศให้เป็นที่ประจักษ์ต่อนานาชาติ ประเทศ นอกจากนั้น การกีฬายังถูกนำมาใช้เป็นส่วนกลางในการสร้างความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ และสร้างความสมานฉันท์ของมวลมนุษยชาติในโลกอีกด้วย

จากที่ได้รับฟังการกล่าวรายงานของท่านประธานคณะกรรมการ ได้รับทราบว่าการดำเนินงานตามแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ทั้ง ฉบับที่ ๑ และฉบับที่ ๒ อาจจะประสบผลสำเร็จไม่ดีเท่าที่ควรที่จะส่งผลให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางการกีฬาได้อย่างไม่เต็มที่ จึงจำเป็นที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องหันมาสนใจในการพัฒนาการกีฬาของไทยให้ก้าวไกลเทียบเท่าสากลต่อไปและประกอบ

กับการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้การจัดการศึกษาอบรมของรัฐบาลต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้เกิดการระดมความคิดเห็นขึ้นในวันนี้ ซึ่งถือเป็นการ “สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรในการกีฬา” เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง และจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนและประเทศชาติ อีกทั้งท่านวิทยากรที่มาให้ความรู้และเสนอความคิดเห็นในวันนี้ล้วนเป็นบุคคลระดับมัณฑมของประเทศไทย และเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านภารกิจกีฬาอย่างแท้จริง ประกอบกับท่านผู้เข้าร่วมการสัมมนาในวันนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีสายเลือดนักกีฬาหรือมีใจเป็นนักกีฬาทั้งสิ้น และมีมุมมองทางการกีฬาในหลากหลายมิติ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาภารกิจกีฬาของชาติในวันนี้ จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อันจะนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติต่อไป

ผมขอขอบคุณคณะกรรมการภารกิจกีฬา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสัมมนา ทุกฝ่ายทุกท่าน ที่ได้เล็งเห็นคุณค่าของภารกิจกีฬาและร่วมกันสรรค์สร้างสิ่งดี ๆ ให้กับวงการกีฬาไทยให้เกิดการพัฒนาต่อไปและขออำนวยการให้ทุกท่านจงมีความสุขความเจริญ ประสบผลสำเร็จในชีวิตสมปรารถนาทุกประการ

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ” ณ บัดนี้ และขอให้การสัมมนารับบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทุกประการ

ขอบคุณ

มากขึ้น ตลอดจนร่วมกันผลักดันและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภาให้ประสบความสำเร็จ
ที่จะส่งผลดีต่อการบริหารงานของรัฐสภา และเพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ผมขอถือโอกาสนี้ ขอขอบคุณวิทยากรทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติ และเสียสละเวลา
บรรยาย รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ขอขอบคุณผู้จัดโครงการฯ และผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการจัดสัมมนาครั้งนี้

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง “การพัฒนาเทคโนโลยีสาร
สนเทศของรัฐสภา” และขอตั้งความปรารถนาให้การสัมมนาครั้งนี้ดำเนินไปด้วยดี บรรลุผลสำเร็จตาม
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

การจัดสัมมนาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อประชาชน โดยเป็นการรับทราบความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและรับทราบความคิดเห็นจาก คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไป สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ อันเป็นการเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อกระทรวงยุติธรรมอันจะได้นำข้อสรุปจากการสัมมนาครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการช่วยให้การดำเนินการปรับบทบาท ภารกิจ และการพัฒนากระบวนการยุติธรรม สามารถที่จะสร้างหลักประกัน ความยุติธรรม ความเสมอภาค การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง "ประชาชนได้อะไรจากการปรับโครงสร้างกระทรวงยุติธรรม" และขอให้การสัมมนาครั้งนี้ดำเนินลุล่วงไปด้วยดี ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ และขออำนวยพรให้ทุกท่านประสบแต่ความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน

คำกล่าวเปิดการสัมมนา
เรื่อง "ร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ." ฉบับคณะกรรมการ
การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร
ของ
นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

นมัสการพระคุณเจ้า ท่านประธานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและ
วัฒนธรรม ท่านที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ ท่านกรรมาธิการ สื่อมวลชน
และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการ
สัมมนาเรื่อง "ร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ." ฉบับยกร่างโดยคณะกรรมการการศาสนา
ศิลปะและวัฒนธรรม ในวันนี้

การที่คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ได้จัดให้มีการสัมมนา
"ร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ." ในครั้งนี้ นับได้ว่าเป็นการดำเนินงานที่สำคัญ
และเหมาะสมกับสถานการณ์ของพระพุทธศาสนาปัจจุบัน เพราะในขณะนี้เป็นที่ทราบแก่พุทธศาสนิก
ชนโดยทั่วกันว่า สถานการณ์พระพุทธศาสนาอยู่ในภาวะที่ไม่อาจจะประมาทได้ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลง
ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ซึ่งมีผลกระทบต่อวิกฤตการณ์ทาง
ศรัทธาในศาสนา จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากองค์กรทางศาสนา และพุทธศาสนิกชน
ทั่วไปเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การบริหารคณะสงฆ์ ให้สามารถคลี่คลายปัญหาและสร้าง
ความเจริญให้แก่พระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่ง

ผมขอสนับสนุนและเห็นพ้องกับคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้
มีการดำเนินการส่งเสริมกิจการของพระพุทธศาสนาอย่างรอบด้าน และได้ปฏิบัติภารกิจอันสำคัญ โดย
การยกร่างพระราชบัญญัติสงฆ์ขึ้น เนื่องจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้ใช้บังคับมา
เป็นเวลา ๓๙ ปีแล้ว กอปรกับสถานการณ์ของพระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงเป็น
อย่างมาก จึงเป็นการสมควรที่จะปรับปรุงกฎหมายคณะสงฆ์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันเพื่อ
เป็นการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

ในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของพระ
พุทธศาสนาที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. ศาสนวัตถุ เช่น วัตถุอาอาราม โบสถ์ วิหาร
๒. ศาสนพิธี ระเบียบประเพณีทางพระพุทธศาสนา เช่น พิธีทำบุญ
๓. ศาสนธรรมอันเป็นหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เช่นการสังคายนาพระ

ธรรมวินัย

๔. ศาสนบุคคล ซึ่งเป็นบุคคลในพระพุทธศาสนา คือ พระภิกษุ ภิกษุณีสามเณร สามเณรี แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา

สำหรับกรณีของศาสนบุคคล ถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะสนับสนุนส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตามพุทธประสงค์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งมีประเด็นที่น่าสังเกต ๕ ประการ

ประการแรก ที่ผ่านมาการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาขององค์กรทางศาสนาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพุทธศาสนิกชนทั่วไปยังขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ และขาดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน ควรให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขึ้น ซึ่งผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาสเห็นพ้องกันว่า ควรจะมีหน่วยงานนี้ขึ้นในอนาคต เพื่อทำหน้าที่สนองงานของคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

ประการที่สอง พุทธศาสนิกชนทั่วไปต้องมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและสอดส่องปกป้องมิให้เกิดความเสียหายแก่พระพุทธศาสนา และต้องพร้อมที่จะเสียสละเพื่อพิทักษ์พระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงสืบไป

ประการที่สาม สื่อมวลชน อาทิ หนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ ควรตระหนักถึงบทบาทในการช่วยส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยติดตามและเสนอข่าวอย่างปราศจากอคติ

ประการที่สี่ คณะสงฆ์ควรให้ความสำคัญในการดำเนินการกับพระภิกษุ สามเณรที่ประพฤติผิดพระธรรมวินัย อย่างจริงจัง โดยยึดพระธรรมวินัยและกฎหมายเป็นหลักในการพิจารณาโทษแก่ผู้ที่มีความเสื่อมเสียให้แก่พระพุทธศาสนา ซึ่งข้อนี้ น่าจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของคณะกรรมการผู้ยกร่าง ที่ได้กำหนดให้มีคณะวินัยธรทำหน้าที่วินิจฉัยนิคหกรรมตามพระวินัยบัญญัติ

ประการที่ห้า รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์มีบทบาทในการรวมพัฒนาสังคมอย่างจริงจังและทั่วถึง ซึ่งคณะกรรมการผู้ยกร่างได้กำหนดให้มีกรรมการมหาเถรสมาคมและสังฆสมาคมก็เพื่อให้คณะสงฆ์บริหารกิจการคณะสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถือว่าเป็นการส่งเสริมการปกครองคณะสงฆ์อย่างแท้จริง

ผมหวังว่าการจัดสัมมนาครั้งนี้จะอำนวยประโยชน์ต่อวงการพระพุทธศาสนาและผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านที่จะได้ระดมความคิดและแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับกฎหมายคณะสงฆ์อันจะ

เป็นบรรทัดฐานและเป็นแนวทางการในการปกครองของคณะสงฆ์เพื่อธำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

สุดท้ายนี้ ผมขอขอบคุณคณะกรรมการการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรม และผู้มีส่วนร่วมในการจัดสัมมนาทุกท่าน ที่ได้ร่วมกันปฏิบัติภารกิจอันสำคัญครั้งนี้เป็นอย่างดี

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์” ฉบับยกร่างโดยคณะกรรมการ และขออำนาจพรให้การจัดสัมมนาในครั้งนี้จงสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

คำกล่าวเปิดการสัมมนา
ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของ
ฯพณฯ อุตัย พิมพิไสย ประธานรัฐสภา
ณ โรงแรมอยุธยาแกรนด์ไฮเต็ล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๔

๑๒.๑๐.๒๕๔๔ ๑๒.๑๐.๒๕๔๔ ๑๒.๑๐.๒๕๔๔ ๑๒.๑๐.๒๕๔๔ ๑๒.๑๐.๒๕๔๔ ๑๒.๑๐.๒๕๔๔ ๑๒.๑๐.๒๕๔๔ ๑๒.๑๐.๒๕๔๔ ๑๒.๑๐.๒๕๔๔ ๑๒.๑๐.๒๕๔๔

ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนภาชี "สุนทรวิทยานุกูล" ท่านสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ท่านวิทยากร สื่อมวลชน และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานเปิดการสัมมนาผู้มีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษา ซึ่งโรงเรียนภาชี "สุนทรวิทยานุกูล" ร่วมกับสำนักงานปฏิบัติการศึกษา (สปศ.) ได้จัด
ขึ้นในวันนี้

ท่านทั้งหลายคงทราบกันดีแล้วว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๔๐ ได้ให้สิทธิต่าง ๆ มากมายกับประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในเรื่องการศึกษาเล่า
เรียน ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อบุตรหลานชาวไทยที่จะได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น
กว่าในอดีต กล่าวคือในมาตรา ๔๓ แห่งรัฐธรรมนูญ กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการ
ศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้
รับการคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังได้ให้ความหมายของ
"การศึกษา" ไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอด
ความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชา
การ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้
บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่วน "การศึกษาขั้นพื้นฐาน" หมายถึงการศึกษาที่ก่อนระดับอุดม
ศึกษานั้น ยังเป็นประเด็นที่พูดคุยกันโดยตลอดว่าจะเริ่มตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย (อนุบาล) หรือเริ่มตั้งแต่
การศึกษาขั้นประถมศึกษาไปจนถึงมัธยมศึกษา ซึ่งการศึกษาระดับดังกล่าวล้วนแต่เป็นการศึกษาก่อน

ระดับอุดมศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกคน ทุกฝ่าย ควรตัดสินใจต่อไป

การศึกษาภาคบังคับนั้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ กำหนดให้การศึกษภาคบังคับมีจำนวน ๙ ปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ ๗ เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ ๑๖ ประเด็นนี้มาจะหมายถึงการศึกษาภาคบังคับที่เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกล่าวคือประถมศึกษา ๖ ปี และมัธยมศึกษาตอนต้น ๓ ปี รวมเป็น ๙ ปี ซึ่งถ้าพิจารณาตามมาตรานี้การศึกษาชั้นอนุบาลและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจึงไม่จัดเป็นการศึกษภาคบังคับแต่จะเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่นั้น ต้องทำการพิจารณาเพื่อหาข้อยุติต่อไป

เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๑๒ ปีให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นั้นหมายความว่ารัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี หรือมากกว่า ๑๒ ปี โดยจะเริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาลหรือเริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ก็ได้ ส่วนเป้าหมายหรือหลักการของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศนั้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ คือการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดการศึกษานั้นต้องยึดหลักที่ว่าต้องเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ต้องให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและต้องมีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการที่จะให้เป้าหมายหรือหลักการของการจัดการศึกษาดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญคือ คุณภาพ และความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๙ ได้กำหนดให้มีการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และการให้ทุกส่วน ทุกฝ่ายในชุมชนและท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถที่มีอยู่ของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น

การบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะสามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียนของชุมชน และท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาได้นั้น ผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาทุกระดับ ทุกคน ทุกฝ่ายจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและรู้จักบทบาท ภารกิจ และหน้าที่ของตน ตลอดจนต้องทำการศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจถึงแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ อย่างถูกต้องและชัดเจน

ผมขอแสดงความชื่นชมยินดีกับโรงเรียนภาชี “สุนทรวิทยานุกูล” และสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) รวมทั้งผู้มีส่วนร่วมในการจัดสัมมนาครั้งนี้ทุกท่านที่ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างดีในการปฏิรูปการศึกษาของชาติ ถือว่าเป็นนิมิตหมายอันดีที่จะทำให้การศึกษาของไทยเป็นการศึกษาเพื่อคนไทยและทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองชาติช่วงสืบไป

ท้ายที่สุดนี้ ผมขออวยพรให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีกำลังใจที่เข้มแข็ง มีความสมัครสมานสามัคคีเพื่อพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นการศึกษาเพื่อคนไทยต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้ บรรลุผลตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

ขอบคุณ

คำกล่าวเปิดการสัมมนา

**เรื่อง "กฎหมายว่าด้วยสถาบันคุ้มครอง ส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย
และสภาพแวดล้อมในการทำงาน จะก้าวไปทางไหน"**

ของ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

วันศุกร์ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

๐๘๖๐๘๖๐๐๘๖๐๘๖๐๘๖๐๘๖๐๘๖๐๘๖๐๘๖๐๘๖๐๘๖๐

**ท่านประธานคณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร ท่านกรรมการ
ท่านสื่อมวลชน และผู้มีเกียรติทุกท่าน**

ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ที่ได้มาเปิดการสัมมนาเรื่อง "กฎหมายว่าด้วยสถาบันคุ้มครอง ส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน จะก้าวไปทางไหน" ซึ่งจัดโดยคณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร ในวันที่

การจัดสัมมนาเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยสถาบันคุ้มครองและส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานในครั้งนี้ถือว่าเป็นการสัมมนาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านแรงงานของประเทศเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความปลอดภัยในการทำงานนั้นเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจ การเกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุในการทำงานนั้น ทำให้ทุกฝ่ายต้องสูญเสีย ไม่ว่าจะเป็นความสูญเสียทั้งด้านสุขภาพ ร่างกาย และอาจถึงต้องเสียชีวิต รวมทั้งทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมต้องเสียหายทางด้านทรัพย์สินและโอกาสในธุรกิจการค้า ตลอดถึงประเทศชาติต้องสูญเสียทางเศรษฐกิจประมาณปีละประมาณสองแสนล้านบาท ดังนั้น การสัมมนาในครั้งนี้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความจำเป็นของการคุ้มครองและส่งเสริมความปลอดภัย อีกทั้งยังเป็น การแสวงหาแนวทางการยกระดับการบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดความสอดคล้องและมีมาตรฐานสากล อันเป็นมิติที่ดีต่อความก้าวหน้าการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการทางด้านนิติบัญญัติ

ผมขอสนับสนุนและขอถือโอกาสนี้ฝากข้อคิดเห็นบางประการเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการสัมมนาไว้ ๓ ประการ ดังนี้

ประการแรก

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ถือว่า มาจากรัฐธรรมนูญฉบับการปฏิรูปการเมือง ผมในฐานะประธานสภาผู้แทนราษฎร อยากจะเห็นบทบาทการขับเคลื่อนทางด้านคณะกรรมการสิทธิ-การสามัญ สภาผู้แทนราษฎร เป็นไปอย่างเปิดเผยภาพและมีความหลากหลายแห่งองค์ความรู้และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอย่างแท้จริง เช่น คณะกรรมการการแรงงาน เป็นองค์ความแห่งความรู้ทางด้านแรงงาน ทั้งนี้ เพื่อจะได้ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงของประชาชน และให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะด้านแรงงานต่อหน่วยงานอื่น ๆ ได้ทั้งในเชิงนโยบายและการตรวจสอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชน

ประการที่สอง

ผมเห็นว่า ทรัพยากรบุคคลหรือบุคลากรที่มีฝีมือในฐานะลูกจ้างนั้น เป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนให้ธุรกิจอุตสาหกรรมของผู้ประกอบการในฐานะนายจ้าง ซึ่งจำเป็นต้องแข่งขันทางการค้าในระบบเศรษฐกิจการค้าเสรีในโลกไร้พรมแดนเช่นนี้ หากยังละเลยและไม่สนใจกับมาตรการเรื่องความปลอดภัยแล้ว อุบัติภัยต่าง ๆ มากมายย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายและกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากการทำงานปีละประมาณ เจ็ดหมื่นคน ผมจึงขอฝากให้คณะกรรมการชุดนี้ได้ทำการศึกษาค้นคว้าในการจัดร่างกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้รอบคอบ และให้ได้มาซึ่งข้อยุติที่สมบูรณ์ เพื่อนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ต่อไป

ประการที่สาม

สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ถือว่า เป้าหมายในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศนั้นเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง ดังนั้น จึงสนับสนุนบทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติที่มีกลไกหรือช่องทางอันจะทำให้ประเทศและประชาชนได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผมพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนทุกฝ่ายที่ตั้งใจพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

ผมขอชื่นชมคณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎร ที่ได้จัดการสัมมนาเรื่องนี้ขึ้นและหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การสัมมนาครั้งนี้ จะได้แนวทางและข้อยุติที่ดีเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประเทศชาติ และส่งผลดีต่อประชาชนโดยส่วนรวมต่อไป

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณคณะกรรมการการแรงงาน สภาผู้แทนราษฎรและ ผู้มีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในการจัดสัมมนาครั้งนี้ ตลอดจนวิทยากรและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีจนทำให้เกิดการสัมมนาที่ดีที่มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติเช่นนี้ขึ้น

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง "กฎหมายว่าด้วยสถาบันคุ้มครองส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน.... จะไปทางไหน" และขออำนวยความสะดวกให้การสัมมนาครั้งนี้ดำเนินไปด้วยดีและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

คำกล่าว

ของ

ฯพณฯ อุตัย พิมพิไจชน ประธานรัฐสภา
ในพิธีเปิดงานประชุมระดับชาติคังเซน - เคนโก ประจำปี ๒๕๔๔
วันอาทิตย์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๔
ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐

ประธานกรรมการบริหาร (คุณคมศักดิ์ อัมพันยุทธ) กรรมการผู้จัดการ มร. เค. เอช. ห่วง
และแขกผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับเกียรติให้มาเป็นประธานในการประชุมระดับชาติ คัง
เซน - เคนโก ประจำปี ๒๕๔๔ ในวันนี้

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบกับวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างที่ไม่เคยประสบมาก่อน ทำให้
ให้ประชาชนทุกชั้นวรรณะต้องประสบกับความทุกข์ยากลำบากกันอย่างถ้วนหน้า แต่อย่างไรก็ตาม
สำหรับบริษัทคังเซน - เคนโกแล้ว ถึงประเทศจะประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจมากมายแค่ไหนก็ไม่มีผล
กระทบต่อการดำเนินการของบริษัทและสมาชิกแต่อย่างใด เห็นได้จากระยะเวลา ๗ ปีที่ผ่านมา
ทุกคนได้ช่วยกันผลานความแข็งแกร่ง พันฝ่าอุปสรรคนานัปการจนทำให้บริษัทและครอบครัวคังเซน-
เคนโกทุกคน ประสบความสำเร็จ และมั่นคงดังเช่นที่ปรากฏในขณะนี้ ซึ่งผมขอให้ทุกท่านจงมีความ
ภาคภูมิใจในตนเองว่า ท่านเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยเหลือประเทศชาติให้ยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง โดยไม่
ล้มสลาย

ในโอกาสก้าวเข้าสู่ปีที่ ๘ ของบริษัทคังเซน - เคนโก อาจจะมีอุปสรรคอีกมากมายที่รอ
คอยท่านอยู่ข้างหน้า แต่ผมเชื่อมั่นว่าจะไม่มีอุปสรรคใดที่จะเหนือกว่าเส้นทางที่ทุกท่านได้เดินผ่านมา
แล้ว วันนี้ถือว่าเป็นวันแห่งความชื่นชมยินดีในผลแห่งความสำเร็จที่ผ่านมา ผมขออำนวยพรให้การ
ดำเนินกิจการของบริษัท และครอบครัวคังเซน - เคนโกทุกคน จงประสบแต่ความสำเร็จ เจริญรุ่งเรือง
สืบไปตลอดกาลนาน

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ผมขอเปิดงานฉลองก้าวเข้าสู่ ๘ ปีทองของบริษัทคังเซน
- เคนโก อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ณ บัดนี้

คำกล่าว

ของ

นายอุทัย พิมพ์ใจชน

ประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า

เนื่องในงานขอบคุณคณะกรรมการการอนุกรรมการและผู้ให้การสนับสนุน

การจัดการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๒

วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๔

ณ โรงแรมโนโวเทล สยามสแควร์

๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐๐๙๐

ท่านเอกอัครราชทูตออสเตรเลีย คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการผู้ให้การสนับสนุนการจัด
การประชุมสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๒ และแขกผู้มีเกียรติทุกท่าน

การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๒ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชน
ความยั่งยืนของประชาธิปไตย" ที่ผ่านมานี้ ถือได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในทุกด้าน ไม่ว่าจะ
เป็นหัวข้อ เนื้อหาวิชาการสัมมนาที่มีประโยชน์และทันสมัยผู้แสดงปาฐกถาหลักและคณะวิทยากรที่มี
ความรู้และประสบการณ์ การบริหารและจัดการประชุมที่เป็นไปโดยเรียบร้อยจำนวนผู้เข้าร่วมการ
ประชุมวิชาการที่เพิ่มมากขึ้นจากการประชุมวิชาการครั้งที่ ๑ ถึงเท่าตัวและหลังจากการสัมมนาแล้วยัง
มีการสรุป และกล่าวถึงเนื้อหาต่าง ๆ ในการประชุมครั้งนี้เผยแพร่สู่สาธารณะชนอย่างต่อเนื่องดังที่พบ
จากสื่อต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างประโยชน์อย่างมากต่อการกระตุ้นให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจถึง
บทบาทของการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นด้วย

ความสำเร็จอย่างมากในการประชุมวิชาการครั้งนี้คงเกิดขึ้นได้ยากถ้าสถาบันพระปก
เกล้าไม่ได้รับความสนับสนุนและความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ และท่านผู้มีเกียรติที่ได้สละเวลาและ
ความอนุเคราะห์ต่างๆ ร่วมกันเพื่อสนับสนุนให้การประชุมครั้งนี้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเกิดจากการที่
ท่านตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยและด้วยความมุ่งมั่นร่วมกันนี้เองทำให้การประชุมวิชาการของสถาบันพระปกเกล้า
ประสบความสำเร็จอย่างสูงและก่อให้เกิดความภูมิใจในผลงานที่ปรากฏให้เห็นขณะนี้ สถาบันพระปก
เกล้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะได้ให้ความร่วมมือในกิจกรรมใด ๆ เพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยอย่าง

ต่อเนื่องต่อไปโดยสถาบันมุ่งหวังว่าความมุ่งมั่นที่แรงกล้านี้จะรวมกันเป็นพลังที่เข้มแข็งในการขับเคลื่อน
ให้การเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตยสัมฤทธิ์ผลในที่สุด

ผมในนามสถาบันพระปกเกล้าขอประกาศเกียรติคุณและขอขอบพระคุณคณะกรรมการ
คณะอนุกรรมการและผู้ให้การสนับสนุนการจัดประชุมสถาบันพระปกเกล้าครั้งที่ ๒ ตลอดจนสนับสนุน
การจัดประชุมสถาบันพระปกเกล้าครั้งที่ ๒ ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมของสถาบันด้วยดีเสมอมา
สุดท้ายนี้ผมขออัญวยพรคັນประเสริฐทั้งหลายจงเป็นของทุกท่านทั้งชีวิตส่วนตัวและหน้าที่การงานและ
ส่งผลถึงความสำเร็จในการเผยแพร่ประชาธิปไตยร่วมกันของพวกเราทุกคน

////////////////////

ปัญญาณันทปริทัศน์เรื่อง

“หลวงพ่อบุญญานันทะในทัศนะของนักการเมือง”

โดย

ฯพณฯ อุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

เนื่องในงานธรรมสมโภช ๙๐ ปี พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญาณันทภิกขุ)

วันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

กราบนมัสการ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญาณันทภิกขุ)
ท่านพระสังฆาธิการ พระภิกษุสามเณรทุกรูป และขอสวัสดิ์ ท่านพุทธศาสนิกชนผู้เจริญ
ในธรรมทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็นประธานในพิธีอภิวรียสคฤดี ๙๐ ปี
ปัญญาณันทภิกขุ และได้มากล่าวสุนทรพจน์ในรายการปัญญาณันทปริทัศน์เรื่อง “หลวงพ่อบุญญานันทะ
ในทัศนะของนักการเมือง” ในวันนี้

หลวงพ่อบุญญานันทะในทัศนะของนักการเมืองที่ผมจะพูดต่อไปนี้ ผมจะพูดในส่วนที่
เป็นเพียงมุมมองของผมหรือในทัศนะของผมซึ่งเป็นนักการเมืองคนหนึ่ง ในจำนวนนักการเมืองหลาย ๆ
คนเท่านั้น

ท่านทั้งหลายคงคิดหรือมีความภาคภูมิใจเหมือนกับผมที่ได้เกิดมาพบเห็นและได้รับรส
พระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่แสดงความจริง (สังขธรรม) ของโลกและชีวิต เป็น
ศาสนาที่ช่วยหล่อหลอมชีวิตให้สะอาดบริสุทธิ์และให้หลุดพ้นจากสิ่งมีวิฆเนนเจนาพาประกาศณเป็นผู้
มีจิตใจหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ดำรงอยู่ในความสงบสันติ คือพระนิพพานต่อไป

ท่านผู้เ้าทางให้พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้พบแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องที่เรียกว่า
“อริยมรรค” นั้น คือพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้านั่นเอง

กำเนิดท่านปัญญาณันทภิกขุ

หลวงพ่อบุญญานันทะท่านก็เป็นพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าอีกรูปหนึ่งที่มีอุดม
การณ์ที่มุ่งมั่นในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้สว่างไสวให้พระ
ธรรมคำจุนโลก เพื่อความสงบสันติของโลกสืบไปตามปณิธานที่หลวงพ่อบุญญานันทะได้ประกาศไว้
แล้ว ซึ่งผมขอยกมาให้พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้รับทราบ ซึ่งมีใจความตอนหนึ่งว่า “ข้าพเจ้าเป็นคน

รักพระศาสนา บวชมาแล้วก็อุทิศชีวิตมอบถวายพระพุทธพระธรรม พระสงฆ์..." นั่นก็หมายความว่า ท่านหลวงพ่อบัญญานันทะ ท่านได้ประกาศเป็น"ทาสของพระรัตนตรัย" คือท่านได้สร้าง หลักใจของท่านไว้ ๖ ประการ โดยท่านกล่าวว่า (๑) ร่างกายชีวิตเป็นของพระรัตนตรัย ข้าพเจ้าเป็นทาสพระรัตนตรัยโดยสมบูรณ์ (๒) ความมุ่งหมายของข้าพเจ้าอยู่ที่ประกาศคำสอนที่แท้ของพุทธศาสนา (๓) ข้าพเจ้าต้องเป็นคนกล้าพูดความจริงทุกกาลเทศะ (๔) ข้าพเจ้าจักต่อสู้ทุกวิถีทางเพื่อทำลายสิ่งเหลวไหลในพระพุทธศาสนา นำความเข้าใจถูกมาให้แก่ชาวพุทธ (๕) ข้าพเจ้าไม่ต้องการอะไรเป็นส่วนตัว นอกจากปัจจัยสี่พอเลี้ยงอัตภาพเท่านั้น ผลประโยชน์อันใดที่เกิดจากงานของข้าพเจ้า สิ่งนั้นเป็นงานที่เป็นส่วนรวมต่อไป (๖) ข้าพเจ้าถือว่าคนประพฤติชอบตามหลักธรรมเป็นผู้ร่วมงานของข้าพเจ้า นอกจากนี้ไม่ใช่

ซึ่งหลวงพ่อบัญญานันทะท่านเคยกล่าวว่า ท่านก็เป็นพระธรรมดา ๆ นี้เองแต่ที่ท่านได้กระทำอะไร ๆ เป็นประโยชน์พอสมควร จนพระเถระผู้ใหญ่เห็นว่าต้องให้อะไรตอบแทนบ้าง ถ้าไม่ได้เสียเลยชาวบ้านก็จะนิทานกันมากเกินไป ก็เลยแต่งตั้งให้ท่านเป็น "พระบัญญานันทมุนี"

พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระธรรมโกศาจารย์ (บัญญานันทภิกขุ) ท่านเป็นพระมหาเถระรูปหนึ่งของประเทศไทยที่ใช้ชีวิตในเพศบรรพชิตเพื่อการศึกษาปฏิบัติเผยแผ่พุทธธรรมและสร้างสาธารณประโยชน์แก่มหาชนตลอดมาเป็นเวลา ๙๐ ปี แม้สังขารของท่านจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาก็ตาม แต่ตรงกันข้ามกับงานการเผยแผ่พุทธธรรมและการสร้างสาธารณประโยชน์ซึ่งท่านได้บำเพ็ญมาอย่างต่อเนื่อง กลับเพิ่มทวีมากขึ้น จนได้รับการประกาศยกย่องเกียรติคุณมากมาย เช่น

- ได้รับรางวัล "สังข์เงิน" จากสมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย ในฐานะเป็นพระภิกษุผู้เผยแผ่ธรรมะและศีลธรรมยอดเยี่ยม

- ได้รับรางวัล "นักพูดดีเด่น" จากสมาคมฝึกพูดแห่งประเทศไทย

- ได้รับคัดเลือกให้เป็น "บุคคลผู้ทำประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา" เนื่องในโอกาส

สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี จากกรมการศาสนา

- ได้รับรางวัลเหรียญทอง "ทู แบคโก ออร์ เฮลท์ เมดอล - 1995" หรือ TO BACCO OR HEALTH MEDAL - 1995 "จากองค์การอนามัยโลก เนื่องในวันงดสูบบุหรี่โลก ๓๑ พฤษภาคม

๒๕๓๘

- ได้รับรางวัล "มหิตลวราวุธธรรม"

นอกจากนี้หลวงพ่อบัญญานันทะ ท่านยังได้รับปริญญาคุณวุฒิปณทิตถิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวม ๖ สาขา ตลอดจนได้รับเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะตามลำดับจนเป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ "พระธรรมโกศาจารย์" ณ ปัจจุบันนี้

พระผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของท่านพุทธทาส

ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายครับ ตามที่ผมได้ศึกษาและได้ติดตามประวัติและผลงานของท่านหลวงพ่อบุทธทาสภิกขุ จึงได้ทราบว่าหลวงพ่อบัณฑิตคุณของท่านเป็น “พระน้องพี่” ของหลวงพ่อบุทธทาสภิกขุ ผู้ซึ่งเป็น “ประทีปแห่งเอเชีย” โดยที่หลวงพ่อบัณฑิตคุณ ท่านเคยไปสร้างพุทธสถานและเผยแผ่ธรรมะ ณ เมืองเชียงใหม่มาก่อนเป็นเวลาหลายปี จนคำว่า “บัณฑิตคุณ” ได้ถือกำเนิดขึ้น ณ เมืองเชียงใหม่แห่งนี้ จนเลื่องลือมาถึงปัจจุบันนี้ และบัดนี้คำว่า “บัณฑิตคุณ” ยังมีบทบาทและยังทรงพลังบารมีไม่เปลี่ยนแปลง จนท่านได้รับสมญานามว่า “สิงห์เหนือ” และหลวงพ่อบุทธทาสภิกขุได้สมญานามว่า “เสือใต้” หลวงพ่อบัณฑิตคุณท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูลสนับสนุนการก่อตั้ง “สวนโมกข์นานาชาติ” ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามกับสวนโมกข์พลาราม และเป็นที่ยอมรับว่าหลวงพ่อบัณฑิตคุณ เป็น “ประธาน” ของคณะศิษยานุศิษย์นับตั้งแต่ท่านพุทธทาสภิกขุอาพาธครั้งสำคัญ ๆ จนในที่สุดด้วยความร่วมมือร่วมใจและร่วมทุนของหลวงพ่อบัณฑิตคุณและพุทธศาสนิกชนที่เปี่ยมด้วยศรัทธาทำให้สวนโมกข์สำเร็จเจริญเติบโตและปรากฏชื่อเสียงแพร่หลายทั่วทั้งในประเทศและทั่วโลก ชาวต่างประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาได้เดินทางมาแสวงหาพุทธธรรมที่สวนโมกข์นานาชาติอยู่เป็นประจำ ท่านบัณฑิตคุณเคยสนทนาธรรมกับท่านพุทธทาสภิกขุเสมอเมื่อยังไม่มรณภาพ แม้เมื่อวาระ ๘๐ ปีของท่านบัณฑิตคุณ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๔ ท่านพุทธทาสยังได้ส่งสารส่งจิตมายังท่านบัณฑิตคุณ ซึ่งมีเนื้อความที่น่าประทับใจ ดังนี้

“ผมไม่ได้มาโดยตัว ก็ขอส่งเสียง ส่งจิตใจ ส่งความประสงค์มายังน้องชายที่รักคือท่านบัณฑิตคุณ ขอแต่งตั้งให้ท่านเป็น “แม่ทัพโลก” เพื่อทำสงครามโลกระหว่างโลกของความเห็นแก่ตัว กับความไม่เห็นแก่ตัว ขออ้อนวอนให้รับหน้าที่อันนี้โดยความปรารถนาของพวกที่เป็น “พุทธทาส” ทุกคน “พุทธทาส” มีหลายหมื่นหลายแสนคนอุปโลกน์เป็นน้ำเสียงเดียวกันว่าขอถวายหน้าที่อันนี้แก่น้องท่านบัณฑิตคุณเป็น “แม่ทัพโลก” เพื่อจะทำสงครามกับโลกที่มันเห็นแก่ตัว ให้กลายเป็นโลกที่ไม่มีความเห็นแก่ตัว เป็นโลกของพระพุทธศาสนาและของทุก ๆ ศาสนา มีความสงบเยือกเย็นในความหมายแห่งพระนิพพานจนเรียกว่ามี “แผ่นดินเพชร” เกิดขึ้นมา ขอให้ผู้ที่มีความเห็นด้วยทุกคน จงแสดงอนุโมทนาสาธุการและไชโยกันให้ถึงที่สุดเถิด”

ท่านหลวงพ่อบัณฑิตคุณเองท่านก็ได้แสดงความรู้สึกยินดีและปลาบปลื้มใจเป็นอย่างยิ่งที่พระพี่ชายได้ให้เกียรติเป็น “แม่ทัพโลก” ซึ่งท่านได้พูดว่า “ญาติโยมได้ฟังสารที่ส่งมาจากท่านพุทธทาสซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งพี่ชายของอาตมา ฟังแล้วรู้สึกอย่างไร อาตมาฟังแล้วตื่นตัน ตื่นตันใจ พุดอะไรไม่ค่อยออก ท่านพูดมาจากใจที่แท้จริง เป็นดวงใจที่เป็นพุทธทาส คือเป็นทาสของพระพุทธเจ้าท่านเป็นทาสของพระพุทธเจ้ามาเป็นเวลา ๕๐-๖๐ ปีแล้ว อาตมาก็ไปร่วมวงความเป็นทาสของพระพุทธเจ้า

ในฐานะเป็นน้องชาย ท่านเป็นพี่ชาย พี่ชายโดยธรรม เป็นน้องชายก็โดยธรรม เราทำงานร่วมกัน แม้จะอยู่ไกลกันก็เหมือนกับอยู่ใกล้ ใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือใจที่มอบถวายพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มีความมุ่งมั่นอย่างหนักแน่น ในกรที่จะทำงานเพื่อพระศาสนาเพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่มหาชน..." เมื่อพุทธศาสนิกชนได้ทราบเช่นนี้แล้วย่อมมีกำลังใจมุ่งมั่นและยืนยันได้ว่า "พุทธศาสนิกอยู่ต่อไป ไม่มีวันตาย" ผมจึงมีความชื่นใจในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชนคนไทยคนหนึ่งขอสรรเสริญและขออนุโมทนาอย่างยิ่ง

ท่านปัญญาอันมหิกขุกับการเมือง

จากที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้เข้าใจประวัติความเป็นมาและอุดมการณ์ และปณิธานของท่านหลวงพ่อบุญญานันท์มหิกขุแล้ว ทุกท่านคงทราบชัดดีที่ผมในเรื่องที่หลวงพ่อบุญญานันท์มหิกขุเกี่ยวกับการเมืองอย่างไร แต่ในที่นี้ผมจะขอก้าวในทัศนะที่ผมมีต่อท่านหลวงพ่อบุญญานันท์มหิกขุในฐานะที่หลวงพ่อบุญญานันท์มหิกขุเป็นศิษย์และสัจจะของธรรมรวมทั้งพุทธศาสนิกชนทั่วไป ซึ่งจากที่ผมทราบท่านหลวงพ่อบุญญานันท์มหิกขุจะเน้นเรื่องคุณธรรมประจำคนแต่ละคน คือให้ทุกคนมีธรรมะประจำใจ จะทำอะไรก็ต้องมีธรรมะและมีความสร้างสรรค บ้านเมืองจึงจะมีความสงบสันติสุขได้ โดยหลวงพ่อบุญญานันท์มหิกขุเน้นการเมืองต้องเริ่มตั้งแต่รากฐานคือ "เด็กและเยาวชน" โดยท่านกล่าวว่า เด็กคือฐานของชาติบ้านเมือง ถ้ามารดาบิดาให้การอบรมแก่เด็กถูกทาง เด็กก็จะเป็นคนดี โตขึ้นจะทำงานเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง เราจะช่วยชาติประเทศให้ก้าวหน้าขึ้นมาได้ต้องช่วยเด็กของท่านให้ก้าวหน้าเกิด" ซึ่งจะหาอ่านได้ในหนังสือ "รักลูกให้ถูกทาง" ที่หลวงพ่อบุญญานันท์มหิกขุได้เขียนเอาไว้ โดยเน้นที่ฐานของทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณธรรม เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า ถ้าไปบริหารบ้านเมืองก็เป็นผู้บริหารที่ก่อปรด้วยธรรม กล่าวคือท่านเน้นที่ "ผู้นำต้องมีคุณธรรม" ซึ่งมีถ้อยคำที่ท่านหลวงพ่อบุญญานันท์มหิกขุ ปาฐกถาไว้มีใจความตอนหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "ฐานของการสร้างชาติไทยนั้นอยู่ที่ธรรมะของพระพุทธเจ้า ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นฐานรองรับความมั่นคงของชาติ รองรับอิสรภาพ เอกราชของชาติ อาศัยธรรมในพระพุทธศาสนา ถ้าศึกษาประวัติศาสตร์ให้ละเอียดแล้วจะเห็นความจริงว่าธรรมะช่วยชาติไว้ทุกครั้ง นั่นคือ ธรรมอยู่ในใจของคนไทย ธรรมอยู่ในน้ำพระทัยของพระเจ้าแผ่นดินนั่นเองเพราะพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ท่านเคร่งครัดปฏิบัติธรรม พระองค์ท่านปฏิบัติ "ทศพิธราชธรรม" อย่างสมบูรณ์และมีคุณธรรมประการอื่น ๆ อีกหลายเรื่องหลายประการ ถ้าทุกคนอยู่อย่างผู้มีธรรมะ ธรรมะย่อมรักษาคุ้มครองให้อยู่รอดปลอดภัย ให้ได้รับอิสรภาพ เสรีภาพ อยู่จนกระทั่งถึงทุกวันนี้ คนรักธรรมะคือคนรักความดี ทำความดีอยู่ มาฟังแล้วสบายใจชื่นใจ แต่ถ้าคนชั่วฟังธรรมะแล้วย่อมไม่สบายใจ เป็นทุกข์ ก็เลยไม่อยากฟังและมักจะพูดว่า "เฮ้อ ! เธอฟังเถอะฉันมีธุระ" ติดงานประชุมบ้าง ติดงานโน้น งานนี้ไม่ค่อยฟังหรอก มีแต่ผู้น้อยฟัง" ท่านหลวงพ่อบุญญานันท์มหิกขุเคยบอกว่า "ผู้ใหญ่ก็เลื้อเปื้อนเหมือนกันแหละ เหงื่อออกเหมือนกัน เหม็นลาบเหมือนกัน ต้องซักผ้าเหมือนกัน ผู้น้อยก็เหมือนกัน เลื้อเปื้อนเหมือนกัน ทั้งนี้ให้แต่ผู้น้อยซักเสื้อผ้าแต่ผู้ใหญ่ไม่

ค่อยซัก เวลาเราเข้าใกล้ก็มีกลิ่นทะแม่ง ๆ พิกล ๆ " ดังนั้นจึงต้องช่วยกันเข้าหารรณะไว้ ช่วยกัน
ประพาศิธรรมเอาไว้ ให้ซักชวนกันมาให้ธรรมะแพร่หลาย ให้ธรรมะคุ้มครองโลก อย่าให้ความชั่วครอง
โลก จะได้อยู่ร่วมกันมีสุขถ้วนหน้า"

มีคนถามว่า "หลวงพ่อยุ่งกับการเมืองทำไม" หลวงพ่อท่านตอบว่า เมื่อเรากินข้าวของ
ชาวบ้าน ก็ต้องช่วยชาวบ้าน ช่วยด้วยการชี้ทางสวรรค์ให้แก่เขา ชี้ทางสุขทางทุกข์ให้เขาเข้าใจ ไม่ใช่
อยู่เฉย ๆ ถ้าอยู่เฉย ๆ เขาเรียกว่าพระไม่ปฏิบัติหน้าที่คือไม่ช่วยเหลือชาวบ้าน ดังนั้น หลวงพ่อปัญญา
นันทะท่านอยากเห็นการเมืองไทยเป็นการเมืองสะอาด อยากเห็นนักการเมืองไทยเป็นผู้เสียสละเพื่อ
ส่วนรวม คือประเทศชาติ ไม่เอาการเมืองมาใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัวเพราะจะทำให้การเมือง
สกปรกยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นเมื่อเห็นใครทำอะไรไม่ถูกไม่ชอบ ท่านจะทนไม่ได้ท่านต้องพูดทางวิทูทาง
โทรทัศน์ตามที่เห็นกันอยู่

นอกจากนี้หลวงพ่อก ๆ ท่านมองถึงพรรคการเมืองและนักการเมืองในปัจจุบันนี้ว่า พรรค
การเมืองที่เหลวไหลก็มี ที่ดีก็มี นักการเมืองที่เหลวไหลก็มี ที่ดีก็มี คนดีก็ยกย่องการทำดี แล้วคอย
เตือนอยู่เสมอว่าขอให้รักษาความดี วาระที่เราจะได้มีโอกาสรับใช้ชาติมันไม่ค่อยมี เมื่อมีแล้วขอให้เสีย
สละทำงาน ฝากลายไว้ชื่อ ความดีฝากไว้กับแผ่นดิน ให้คนข้างหลังได้บูชากันบ้าง และหลวงพ่อก ๆ ท่านให้
ทัศนะเกี่ยวกับประชาธิปไตยว่า ระบอบประชาธิปไตยที่มีธรรมะใช้ได้ คือประชาธิปไตยต้องมีธรรมะ
ด้วย แต่ถ้าระบอบประชาธิปไตยที่ใช้กิเลส มันไปไม่รอด ประชาธิปไตยโดยประชาชนเพื่อประชาชนนั้น
ต้องสอนประชาชนให้รู้จักใช้สิทธิหน้าที่ เมืองไทยทำผิดตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองมา ๖๙ ปี ไม่
อบรมคนเลย ไม่สอนคนให้รู้ประชาธิปไตย แล้วทำลายประชาธิปไตยด้วยการซื้อเสียง ที่เลวร้ายมาก
คือการซื้อเสียงท่านพูดแรง ๆ บอกว่าพวกซื้อเสียงคือพวกทำลายประชาธิปไตย คือประชาธิปไตยตั้ง
ฐานผิดถ้าจะพูดให้ชัดเจนคือเมื่อเหตุผิด ผลเลยผิดตามไปด้วย

ดังนั้น เมื่อมองในทัศนะของผมโดยสรุปแล้วหลวงพ่อก ๆ ท่านมองการเมืองหรือนักการเมือง
ว่าการเมืองหรือนักการเมืองต้องประกอบด้วยธรรมะ และประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยธรรมะหรือจะ
เรียกว่าเป็น "ธรรมาธิปไตย" นั่นเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลวงพ่อก ๆ ปัญญานันทะท่านเน้นที่ตัวธรรมะคือ
หน้าที่ ชีวิตใดที่ไม่ปฏิบัติธรรมะคือปราศจากการทำหน้าที่อย่างถูกต้องแล้วย่อมไม่อาจอยู่รอดอย่าง
เป็นสุขได้ ทุกชีวิตมีกิจหน้าที่ต้องกระทำหลายด้าน ตั้งต้นแต่ทำหน้าที่ทางร่างกาย อวัยวะทุกส่วนต้อง
ทำงานอย่างถูกต้อง หากบกพร่องไปที่ส่วนใดก็เกิดโรคภัยไข้เจ็บขึ้น และหากอวัยวะส่วนใดไม่ทำหน้าที่
ที่ผลก็คือร่างกายนั้นต้องตายหรือเสื่อมสลายไปโดยแน่นอน หลวงพ่อก ๆ ท่านจึงเน้นเรื่อง "หน้าที่ของคน"
ซึ่งท่านกล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง "หน้าที่ของคนฉบับสมบูรณ์" และในหนังสือ "ความอยู่รอดของพระพุทธ
ศาสนา" โดยกล่าวเปรียบเทียบกับ "บ้าน" ว่า "ดีชั่วมันอยู่ที่คนเจ้าของบ้าน ถ้าเจ้าของบ้านประพฤติ

ธรรม บ้านก็พลอยดีกับเจ้าของบ้าน ถ้าเจ้าของบ้านไม่ประพฤติธรรม บ้านก็พลอยไม่ดีไปด้วยกับเจ้าของบ้าน"

ฉะนั้นท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายควรยึดหลักการและแนวประพฤติปฏิบัติตามที่ท่านหลวงปู่ได้ประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญมาและตามที่ท่านได้อบรมสั่งสอนพวกเราเพื่อให้มีความเจริญด้วยธรรม และนำความสุขให้เกิดขึ้นในชีวิตตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนาและตั้งใจปฏิบัติตนให้เป็นพุทธมามกะที่ดีเพื่อสืบต่อพระศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองให้ธรรมะค้ำครองโลกตลอดไป

ในโอกาสอันเป็นมงคลนี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก รวมทั้งบารมีและคุณความดีที่หลวงปู่ได้ปฏิบัติบำเพ็ญมา จงรวมกันเป็นพลังปัจจัยดลบันดาลให้หลวงปู่ฯ สมบูรณ์พูนผลด้วยจตุรพิธพรชัย คือ มีอายุยืนยาว วรรณะผ่องใส มีความสุข มีพละกำลังที่แข็งแกร่ง และเจริญในพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า トラาบถึงพระนิพพานในที่สุด รวมทั้งเป็นพระผู้นำทางจิตวิญญาณในทางที่ถูกต้องของพุทธศาสนิกชนทั่วไปอย่างที่ได้ปฏิบัติด้วยดีเสมอมา เพื่อพัฒนาให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองสืบไป และช่วยกันสร้างชาติบ้านเมืองให้มั่นคงเป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองตลอดไป และผมขออำนวยพรให้พุทธศาสนิกชนผู้ใญ่บุญทั้งหลายจงประสบแต่ความสุข ความสำเริง และมีความเจริญในธรรมตลอดไป

ขอบคุณ

ในโอกาสนี้ ผมขอแสดงความยินดีกับคณะกรรมการบริหารสมาคมไหนดำแห่งประเทศไทย สมัยที่ ๒๗ ที่ได้รับความไว้วางใจโดยได้รับเลือกให้บริหารสมาคมต่อไป โดยมี ดร. ทรงศักดิ์ เอภาพาร์ เป็นนายกสมาคมและขออวยพรให้คณะกรรมการบริหารสมาคมทุกท่านมีความสุข ความเจริญ และประสบความสำเร็จในการบริหารสมาคมฯ สมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการเพื่อให้สมาคมไหนดำแห่งประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าสืบไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ผมขอเปิดการสถาปนาคณะกรรมการบริหารสมาคมไหนดำแห่งประเทศไทย สมัยที่ ๒๗ ณ บัดนี้

สุนทรพจน์

ฯพณฯ นายอุทัย พิมพ์ใจชน

ประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร

ในพิธีเปิดการประชุมภาคีเด็กกำโลก ครั้งที่ ๔

ณ ห้องแพดณนารี ฮอลล์ ๑ - ๒ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

วันเสาร์ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๔

๐๘๐๐๘๐๐๘๐๐๘๐๐๘๐๐๘๐๐๘๐

ท่านประธานอำนวยการจัดการประชุมภาคีเด็กกำโลกครั้งที่ ๔

ท่านคณะกรรมการสมาคมเผยแพร่คุณธรรม "เด็กกำ" จีจินเกาะ

ท่านผู้มีเกียรติจากองค์กรการกุศลต่าง ๆ

ท่านผู้แทนองค์กรเด็กกำจากทั่วโลก

ท่านสุภาพบุรุษ และท่านสุภาพสตรี

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้รับเกียรติให้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมภาคีเด็กกำโลกครั้งที่ ๔ ซึ่งสมาคมเผยแพร่คุณธรรม "เด็กกำ" จีจินเกาะได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพดำเนินการจัดการประชุมขึ้น ในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปี แห่งการก่อตั้งสมาคมในวันนี้

ตามรายงานของประธานอำนวยการจัดงานที่กล่าวเมื่อสักครู่นี้ ย่อมเป็นสิ่งยืนยันชัดแล้วว่า องค์กรเด็กกำนั้น มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเผยแพร่คุณธรรม และการบำเพ็ญกรณียกิจ อันเป็นไปเพื่อการอนุเคราะห์ สงเคราะห์ เกื้อกูล ช่วยเหลือหมู่ชน ดำเนินงานด้านการกุศลสงเคราะห์ เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม โดยมีเครือข่ายแห่งความร่วมมือระหว่างองค์กรการกุศล ในประเทศต่าง ๆ ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้วยดีมาตลอด และการจัดการประชุมภาคีเด็กกำโลกขึ้นในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น และกระชับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเด็กกำในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมงานด้านการกุศลสงเคราะห์ และการเผยแพร่คุณธรรมให้กว้างไกล และเหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งจะทำให้องค์กรเด็กกำเจริญรุ่งเรือง และก้าวเข้าสู่ศตวรรษใหม่อย่างมีคุณค่า และมีความหมายยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอแสดงความปรารถนาดีมายังผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ขอให้การจัดการประชุมภาคีเด็กกำโลก ครั้งที่ ๔ จงบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และขออวยพรให้ผู้ที่มาพร้อมประชุมกันอยู่ ณ ที่นี้ จงมีความสุขสวัสดิ์ พัฒนามงคล และสมบูรณ์พูนผลในสิ่งที่พึงปรารถนาทุกประการ

ในโอกาสนี้ ได้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมภาคีเด็กกำโลก ครั้งที่ ๔ ณ บัดนี้

ผมขอให้สมาชิกที่เข้ารับการอบรมทุกท่านจงใช้โอกาสนี้เรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเต็มที่ และอุทิศเวลาในการเข้ารับการอบรมให้มากที่สุด เพื่อท่านทั้งหลายจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานในสถาบันรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และขอขอบคุณวิทยากรทุกท่านจากสถาบันภาษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กรุณาเชื้อเพื่อทำการฝึกอบรมในครั้งนี้

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดโครงการอบรมภาษาอังกฤษสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หลักสูตรการสนทนาภาษาอังกฤษระดับต้นและระดับกลาง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการฝึกอบรมในครั้งนี้จะดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

ขอบคุณ

คำกล่าวเปิดโครงการ “พลังชุมชน”

ของ

ฯพณฯ อุตัย ทิมพีไจชฌน ประธานรัฐสภา

วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๔

ณ วันแสนเกษม กรุงเทพมหานคร

๘๘๐(๘๘๐)๘๘๐(๘๘๐)๘๘๐(๘๘๐)๘๘๐

นมัสการพระคุณเจ้า ท่านคณะกรรมการโครงการพลังชุมชน ท่านผู้อำนวยกรเขตหนองจอก ท่านผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ๓ ข้าราชการ ครู อาจารย์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสี่มวลชน และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการ “พลังชุมชน” ในวันนี้

จากที่ได้รับรายงานของประธานโครงการพลังชุมชนแล้ว รู้สึกยินดีและขอชื่นชมท่านทั้งหลายที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องพลังของชุมชน โดยได้ร่วมมือร่วมใจกันอย่างแข็งขันในการสร้างสรรคสังคมอันเป็นการแสดงออกถึงวามสมัครสมานสามัคคีของคนในชาติและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาสังคม ชุมชน และประเทศชาติให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ อันจะเป็นพลังอย่างมหาศาลในการต่อต้านสิ่งที่ไม่ดีต่าง ๆ ในสังคมที่สำคัญคือปัญหาเสพยติดซึ่งเป็นสิ่งบั่นทอนพลังลมองและสติปัญญาของประชาชนในประเทศให้เสื่อมถอย ดังนั้นการสร้างพลังชุมชนจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน

การที่กลุ่มชุมชนภายใต้การนำของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลประชาสำราญ และชุมชนวัดแสนเกษม เขตหนองจอก ได้ร่วมมือกันจัดโครงการฝึกอบรมอาสาสมัครสายตรวจชุมชนอันเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลตนเองอย่างเป็นรูปธรรม และการที่องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในเขตพื้นที่ได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนเป็นอย่างดีนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ดีและน่าชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง ผมหวังว่าโครงการนี้จะเป็นโครงการนำร่องสำหรับพื้นที่ต่าง ๆ อีกหลายพื้นที่ที่เห็นความสำคัญในการสร้างคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ อันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติ ขอให้ทุกคน ทุกฝ่าย มุ่งมั่น ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เกิดความแข็งแรง มั่นคงและมีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

ในโอกาสนี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากล พระบรม
เดชาานุภาพแห่งพระสยามเทวาธิราชและสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ อีกทั้งพระ
บารมีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โปรดอภิบาลดล
บันดาล และประทานพรให้คณะกรรมการโครงการพลังชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการทุกท่าน
จงประสบความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคลสมบูรณืผลด้วยจตุรพิธพรชัย มุ่งหวังสิ่งใดให้สำเร็จสมปรารถนาทุก
ประการ

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดโครงการ “พลังชุมชน” และขออำนาจพรให้
โครงการนี้ ประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

ขอบคุณ

ผมขอชื่นชมบริษัทเอกศาสตร์ที่มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลและมีความกล้าหาญที่ได้สร้างศูนย์หนังสือกฎหมายขึ้นในครั้งนี้ เพราะเมื่อเปรียบเทียบศูนย์หนังสือกฎหมายกับศูนย์หนังสือทั่วไปในเชิงพาณิชย์แล้ว ศูนย์หนังสือกฎหมายน่าจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนน้อยกว่าศูนย์หนังสือทั่วไป ไม่ว่าจะป็นศูนย์หนังสือจุฬา ธรรมศาสตร์ รามคำแหง หรือตามห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ผมจึงขอชื่นชมอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือกฎหมาย นั้น มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากหนังสือทั่วไปตรงที่มีผู้เขียนเรื่องเดียวหลายคน ซึ่งในปัจจุบันได้มีผู้เขียนในเรื่องเดียวกันประมาณ ๗๐๐ กว่าคน เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะกฎหมายมีแง่มุมที่น่าสนใจมากมายและมีมิติที่หลากหลาย นอกจากนี้ หนังสือกฎหมายยังยึดโยงกับประชาชนทุก ๆ คน รวมทั้งรัฐสภาซึ่งเป็นสถาบันที่ออกกฎหมายก็มาจากประชาชนเป็นผู้เลือกเข้ามาให้ทำหน้าที่ดังกล่าว ส่วนหนังสือทั่ว ๆ ไปโดยมากจะไม่ค่อยยึดโยงกับประชาชน และไม่มีสภาพบังคับกับประชาชน

ดังนั้น หนังสือกฎหมายจึงมีคุณค่าในตัวเอง หากทุกคนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างถูกต้องและเคร่งครัดแล้ว ก็จะเป็นการช่วยรัฐได้ในระดับหนึ่ง อย่างน้อยก็จะสามารถช่วยรัฐให้ประหยัดงบประมาณของแผ่นดินในการจัดการกับคนที่กระทำผิดกฎหมายได้อีกทางหนึ่งเพราะการกระทำผิดกฎหมายนั้นจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ ฉะนั้นศูนย์หนังสือกฎหมาย Big Law จะช่วยแก้ข้ออ้างข้างต้นได้เป็นอย่างดี ผมจึงขอขอบคุณบริษัทเอกศาสตร์ที่ได้สนับสนุนวิชาการทางด้านกฎหมายให้กว้างขวางต่อไป

บัดนี้ได้เวลาอันสมควร ผมขอเปิดศูนย์หนังสือกฎหมาย Big Law และขออำนวยการให้ศูนย์หนังสือกฎหมาย Big Law จงประสบความสำเร็จและเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป และขออำนวยการให้ผู้บริหาร พนักงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์หนังสือแห่งนี้ทุกท่าน จงมีความสุขความเจริญ และคิดหวังสิ่งใดขอให้สำเร็จสมปรารถนาทุกประการ

คำกล่าวต้อนรับ

ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๓
เรื่อง "การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย"
โดย นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา/ประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า
วันเสาร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔
ณ ศูนย์ประชุมองค์การสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร

๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐

ท่านคณะกรรมการสถาบันพระปกเกล้า ท่านเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าวิทยากรและ
ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการทุกท่าน

ผมในฐานะประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า มีความรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่าง
ยิ่งที่ได้มีโอกาสต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๓ ในวันที่

ผมขอเรียนความเป็นมาให้ท่านผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการทราบว่า เดิมสถาบันพระปก
เกล้า นั้น เป็นหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ก่อตั้งเมื่อ วันที่ ๑๙ มกราคม
๒๕๓๘ โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญพระนามของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า
อยู่หัวเป็นชื่อสถาบัน

ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๑ จึงมีผลทำให้สถาบันพระปกเกล้า มีฐานะเป็นนิติ
บุคคลอยู่ในการกำกับดูแลของประธานรัฐสภา นับตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๑ เป็นต้นมา

สำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า นั้น ก็เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่ทำหน้า
ที่เผยแพร่ความรู้ด้านการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยไปสู่ประชาชนรวมทั้งเพื่อการศึกษา
ค้นคว้า วิจัยปัญหาและแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างมีระบบเพื่อให้ระบบประชาธิปไตย อัน
มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความเป็นปึกแผ่นและยั่งยืน

ตลอด ๓ ปีที่ผ่านมา สถาบันพระปกเกล้าได้มีความพยายาม มีความมุ่งมั่นและตั้งใจ
ใจในการทำหน้าที่อันสำคัญที่ได้รับมอบหมายนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและสังคม
ส่วนรวม อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้มีความเจริญก้าวหน้า
หน้าเหมือนนานาอารยประเทศ

ในการจัดประชุมวิชาการนั้น สถาบันได้กำหนดจัดในช่วงวันที่ ๘ พฤศจิกายนของทุกปี
ซึ่งตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สถาบันจึงถือเอาช่วง

วันสำคัญและเป็นมงคลยิ่งนี้จัดประชุมวิชาการประจำปี ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นเวทีในการเสนอแนวคิด ผลการศึกษาวิจัย ตลอดจนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับส่วนรวม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติต่อไป

สำหรับในปีนี้อย่างเห็นว่าการประชุมวิชาการประจำปีที่มีความสำคัญและเป็นเรื่องที่ต้องร่วมมือกันพัฒนาประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนนั้นก็คือ การสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นนั้นถือว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตย หากท้องถิ่นมีความเข้มแข็งก็จะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยต่อไปได้ ด้วยเหตุนี้สถาบันจึงได้กำหนดหัวข้อการประชุม เรื่อง "การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย" ขึ้น

ส่วนในปี ๒๕๔๕ สถาบันได้กำหนดจัดการประชุมวิชาการไว้ในช่วงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เช่นเดียวกัน โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ ครบ ๕ ปี ว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร มีความสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไรบ้าง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในนามของสถาบันพระปกเกล้า ใคร่ขอต้อนรับทุกท่านที่มาเข้าร่วมประชุมวิชาการในครั้งนี้ ด้วยความจริงใจ และขอขอบคุณหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุน ผมขอให้ทุกท่านได้เก็บเกี่ยวสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์จากการประชุมวิชาการในครั้งนี้ ขอให้ทุกท่านได้โปรดช่วยกันระดมความคิดเห็นและเสนอแนะข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจะนำไปพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและเจริญก้าวหน้าต่อไป

สุดท้ายนี้ ผมขออวยพรและขออำนาจแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพนับถือ ได้โปรดดลบันดาลให้ท่านจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ และพบแต่สิ่งที่ดีงามตลอดไป

ขอบคุณครับ

คำกล่าวเปิดงาน

การพบปะหารือและสังสรรค์ระหว่างสมาชิกรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี

ของ

ฯพณฯ อุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

ณ บริเวณห้องโถง ชั้นล่าง อาคารรัฐสภา ๑

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

ท่านนายกรัฐมนตรี ท่านประธานวุฒิสภา ท่านสมาชิกรัฐสภา ท่านคณะรัฐมนตรี
ท่านเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ท่านเลขาธิการวุฒิสภา ข้าราชการ
และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานเปิดงานการพบปะหารือและ
สังสรรค์ระหว่างสมาชิกรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ซึ่งรัฐสภาได้จัดขึ้นในวันนี้

การจัดงานในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ตามที่เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้รายงานในเบื้องต้น
คือเป็นการร่วมพบปะหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชื่อมประสานความสามัคคี และสร้างความ
ปรองดองกันระหว่างสมาชิกรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ตลอดจนข้าราชการในสังกัด ให้เกิดขึ้นอย่าง
เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง โดยท่านทั้งหลายจะได้พบปะ พูดคุยปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง
ระหว่างกันทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารเพื่อร่วมประสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันอันจะเป็น
พลังมหาศาลในการปฏิบัติหน้าที่และบริหารบ้านเมืองให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและ
ประชาชนโดยส่วนรวมต่อไป

ผมขอชื่นชมและขอขอบคุณสมาชิกรัฐสภาและรัฐมนตรีทุกท่าน แทนพี่น้องประชาชน
ชาวไทยทุกคน ซึ่งทุกท่านล้วนเป็นบุคคลที่เป็นผลมาจากการปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยแต่ละท่านแต่ละฝ่ายได้ทุ่มเท เสียสละกำลังกาย กำลังสติ
ปัญญา ความสามารถ และกำลังความคิดปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบอย่างจริงจัง ล้วนเพื่อ
ประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ

การมาพบปะหารือและสังสรรค์ที่รัฐสภาในวันนี้ ขอให้ทุกท่านมีความสบายใจ อย่าได้
คิดว่าเป็นการพบปะสังสรรค์เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาตั้งกระทู้ถามคณะรัฐมนตรี เดียวจะทำให้รับประทานอาหาร
กันไม่อร่อย เพราะปกติเมื่อมารัฐสภาที่ไร ก็มักจะมาเพื่อชี้แจง มาตอบกระทู้ถามหรือมาประชุม
นับแต่นี้ต่อไปจะว่างเว้นจากการประชุมรัฐสภา การชี้แจง หรือตอบกระทู้ถามใด ๆ จนกว่าจะถึงสมัย

ประชุมหน้า จึงขอให้ทุกท่านสบายใจ ได้พักผ่อนหย่อนใจตามสบายและได้มีโอกาสได้พบปะกับประชาชนในท้องถิ่นตนเองอย่างเต็มที่ หลังจากที่ได้ทำงานและประชุมกันมาอย่างเข้มข้นตลอดสมัยประชุมรัฐสภา จนถึงวันนี้เป็นวันปิดสมัยประชุมรัฐสภา สมัยสามัญนิติบัญญัติ สมาชิกรัฐสภาทุกท่านก็จะได้พักการประชุมสภาประมาณ ๒ เดือน โดยจะไม่ต้องเป็นห่วงการประชุมสภา สำหรับคณะรัฐมนตรีแล้วท่านยังต้องมุ่งมั่นตั้งใจทำงานหนักเพื่อพี่น้องประชาชนให้มีความอยู่ดีกินดีมีความสุขตลอดไป โดยไม่มีวันหยุด เพราะท่านทั้งหลายไม่มีสมัยประชุมสภา แต่ก็มีควมสบายใจอยู่อย่างหนึ่งที่ท่านทั้งหลายไม่ต้องมาชี้แจงเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินให้รัฐสภารับทราบ อย่างเช่นกับในสมัยประชุมรัฐสภา

อย่างไรก็ตามผมขอถือโอกาสนี้แสดงความชื่นชมและขอขอบคุณทุกท่านอีกครั้งหนึ่งและในโอกาสที่ปิดสมัยประชุมรัฐสภา สมัยสามัญนิติบัญญัตินี้ ผมขออวยพรให้สมาชิกรัฐสภาและรัฐมนตรีทุกท่านจงมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีจิตใจที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นกำลังของชาติในอันที่จะพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้บังเกิดความวัฒนาสถาพรสืบไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดงานการพบปะหารือและสังสรรค์ระหว่างสมาชิกรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ณ โอกาสนี้

ประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย" รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยฉบับต่อ ๆ มา รวมทั้งฉบับปัจจุบันได้ยึดถือเจตนารมณ์ดังกล่าวเป็นหลักการสำคัญว่า "อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย"

ในท่ามกลางการคุกคามของอำนาจเผด็จการ นายปรีดี มีความเชื่อมั่นในวิถีการเมืองระบอบประชาธิปไตยจนเป็นรากฐานอันขาดเสียมิได้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของราษฎรไทย ดังวาทะของท่านในวาระครบรอบ ๔ ปี ของระบอบรัฐธรรมนูญ (วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๙) ว่า

"รัฐธรรมนูญยิ่งมั่นคง ประชาชนยิ่งมั่งคั่งสมบูรณ์ สยามรัฐจะมีสิทธิเทียมป่าเทียมไหล่นับนานาประเทศ ความสุขที่ได้รับจากรบอบรัฐธรรมนูญเป็นความสุข และประโยชน์อันแท้จริง ไม่ใช่ประโยชน์ในทางความคิด ในทางความเป็นเราท่านมองเห็นประโยชน์นั้นอยู่ใกล้ ๆ แล้ว ขอให้ช่วยแผ้วถางทางเดินของเราต่อไปให้ถึงจุดหมาย แนวทางอื่นใดเป็นแนวทางใหม่ เราไม่รู้แน่ว่าจะไปทางไหน ถ้าเพียงพล้ำลงไป ประเทศชาติก็จะดับสูญ"

รัฐธรรมนูญเป็นธรรมะอันสูงสุดแห่งการที่ประชาชนชาวสยาม จะดำรงอยู่ได้เป็นประเทศเอกราช"

คำกล่าวของท่านเป็นสัจพจน์ เพราะหลังยุคอภิวัฒน์ประชาธิปไตย ๒๔๗๕ มีการปฏิวัติรัฐประหารหลายครั้งหลายคราที่ฉีกงล้อประวัติศาสตร์ แต่ในที่สุดระบอบการเมืองไทยก็ได้กลับคืนสู่ครรลองของประชาธิปไตย ซึ่งจะวิวัฒนาการไปควบคู่กับกระแสสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงของประชาชน

จึงเห็นได้ชัดว่า รัฐบุรุษอาวุโสของเรา มิได้มุ่งสร้างพรรคประชาธิปไตย เพียงเพื่อให้เมืองไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศประชาธิปไตยเท่านั้น หากท่านมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะใช้วิถีการเมืองประชาธิปไตย เป็นเครื่องมือสร้างความเท่าเทียมในทางเศรษฐกิจและสังคม เพราะท่านตระหนักดีว่า

"เศรษฐกิจเป็นรากฐานสำคัญแห่งมนุษยสังคม ส่วนระบบการเมืองเป็นแต่เพียงโครงร่างเบื้องต้น ที่จะต้องสมานกับความต้องการทางเศรษฐกิจของมวลมนุษย์ในสังคม ถ้าหากรัฐธรรมนูญเป็นแม่บทแห่งกฎหมายสอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจนั้น วิกฤตการณ์ทางสังคมก็ไม่เกิดขึ้นและประเทศชาติก็ดำเนินก้าวหน้าไปตามวิถีทางวิวัฒนาการอย่างสันติ ถ้าหากรัฐธรรมนูญไม่สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจของสังคม วิกฤตการณ์ก็ต้องเกิดขึ้นตามกฎธรรมชาติแห่งข้อขัดแย้งระหว่างสองสิ่งที่เป็นปฏิปักษ์กัน"

วิสัยทัศน์ทางการเมืองของท่านเมื่อต้นศตวรรษก่อน นับว่ายังทันสมัย สามารถนำมาปรับใช้กับสถานการณ์ในลัทธิสังคมนิยม การเชิดชูเกียรติคุณของท่านจึงไม่เพียงแต่จัดงานรำลึกสดุดีชีวประวัติและผลงานอนุเคราะห์ของท่านที่สร้างไว้แก่ประเทศชาติเท่านั้นหากเราควรยึดถือตามหลักการทางพระพุทธศาสนาที่มุ่งให้อุณชนแสดงความกตัญญูบูชาคุณท่านด้วยการปฏิบัติบูชา กล่าวคือ ศึกษา สืบสาน เจตนารมณ์ อุดมการณ์ และแนวคิดของท่านมาประยุกต์ปฏิบัติใช้ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติและประชาชนสืบไป

สวัสดิ์

เป็นผู้เสียสละ และการมีคุณธรรมมาน้อยเพียงใด เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นการเกื้อหนุนให้ท่านเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

อีกเรื่องหนึ่งที่ขอฝากแก่พวกเราผู้นำศูนย์เยาวชนตำบล ก็คือปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดที่แพร่หลายกันมากในหมู่เยาวชน เมื่อก่อนการติดยาเสพติดจะมีเฉพาะเยาวชนในเมืองในชุมชนแออัด แต่ปัจจุบันปัญหานี้ได้แพร่ระบาดไปสู่เยาวชนในชนบททั่วประเทศ หากไม่สามารถแก้ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนได้ ประเทศไทยก็จะมีแต่คนอ่อนแอ ผู้ที่ติดยาเสพติดแล้วจะแก้ไขได้ยาก ดังนั้น สิ่งที่เราต้องทำคือการป้องกัน จึงขอฝากผู้นำศูนย์เยาวชนตำบลว่า ถ้าเราได้ร่วมกันจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นไปในการต่อต้านยาเสพติดอย่างต่อเนื่องแล้ว จะทำให้เยาวชน ๖,๐๐๐ กว่าศูนย์ เป็นเยาวชนที่ต่อต้านยาเสพติดไม่ให้สมาชิกศูนย์ของเราติดยาเสพติด ปัญหาต่าง ๆ ก็จะสามารถคลี่คลายได้ เพราะการติดยาเสพติดจะนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมต่าง ๆ

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณ กรมการพัฒนาชุมชนที่ได้จัดกิจกรรมฝึกอบรม และชุมนุมผู้นำศูนย์เยาวชนตำบลทั่วประเทศ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสแก่เยาวชนในชนบทซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้มีโอกาสได้ฝึกฝนความรู้ และได้รับประสบการณ์ และหากกรมการพัฒนาชุมชนจะได้จัดกิจกรรมเช่นเพิ่มขึ้น โดยให้มีจำนวนเยาวชนที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมมากขึ้นด้วย ก็จะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนซึ่งจะเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าเพิ่มขึ้น ในที่สุดนี้ ขออวยพรให้ผู้นำศูนย์เยาวชนตำบลทุกท่านจงประสบกับความสุข ความเจริญ เป็นเยาวชนที่ดี เป็นผู้นำที่ดี และมีคุณภาพต่อครอบครัว ต่อชุมชน และประเทศชาติต่อไป

คำกล่าวต้อนรับของ ฯพณฯ ประธานรัฐสภา
ในโอกาสคณะกรรมการเยาวชนโครงการเรือเยาวชนสร้างสรรค์ไทย ครั้งที่ ๓ เข้าเยี่ยมชมการวะ
วันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔
ณ ห้องรับรองพิเศษ อาคารรัฐสภา ๒

๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐

ท่านเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
คณะกรรมการและเยาวชนอาสาสมัครโครงการเรือเยาวชนสร้างสรรค์ไทย ครั้งที่ ๓
แขกผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีที่ได้ต้อนรับคณะกรรมการเยาวชนโครงการเรือเยาวชนสร้างสรรค์ไทย ครั้งที่ ๓ ณ รัฐสภา ในวันที่ และรู้สึกยินดียิ่งขึ้นเมื่อได้ทราบจากรายงานของท่านเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติว่าเยาวชนที่มาเยือนรัฐสภาครั้งนี้ได้รับคัดเลือกมาจากเกือบจะทุกจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งก็เป็นทำนองเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับความไว้วางใจคัดเลือกให้เป็นตัวแทนจากประชาชนทุกจังหวัดทั่วประเทศเช่นกัน ผมจึงขอเปรียบเยาวชนทุกท่านเสมือนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรุ่นเยาว์ ซึ่งไม่แน่ว่าวันหนึ่งในอนาคตท่านใดท่านหนึ่งอาจจะได้มาเป็นตัวแทนของประชาชน ณ ที่นี้อีกครั้งหนึ่ง

ผมรู้สึกภูมิใจที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และสมาคมเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย ได้จัดกิจกรรมให้เยาวชนได้เข้ามาเยี่ยมชมรัฐสภา ซึ่งนับว่าเป็นการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของเยาวชนที่จะได้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ด้วยประสบการณ์ของตนเองในเรื่องเกี่ยวกับการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นอกเหนือไปจากการอ่านหนังสือหรือฟังอาจารย์สอนในห้องเรียน เพราะว่าการได้เรียนรู้อะไรด้วยตนเองนั้นจะทำให้เยาวชนได้มีโอกาสซักถามอย่างตรงไปตรงมา ได้คำตอบที่ทันใจวัยรุ่น ซึ่งจะทำให้เกิดความจำถูกต้องแม่นยำ แล้วจะนำไปเผยแพร่ ได้อย่างถูกต้องต่อไป สิ่งนี้นับเป็นความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในด้านการเมืองการปกครอง จึงจำเป็นที่เยาวชนทั้งหลายซึ่งจะมีโอกาสได้ใช้สิทธิในการเลือกตั้งเมื่ออายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ควรจะได้ศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้อย่างจริงจัง เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะได้ใช้สิทธิของตนเองแสดงพลังอันบริสุทธิ์ของเยาวชนแก่สิ่งที่ไม่ดีในปัจจุบัน และจะช่วยกันใช้สิทธิให้เสียง

ของตนเพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นในอนาคต ประเทศชาติของเราก็จะดำรงไว้ด้วยความวัฒนา
สถาพรสืบไป ทั้งนี้ก็ด้วยพลังของเยาวชนคนรุ่นใหม่ทั้งสิ้น

ผมขอถือโอกาสนี้อวยพรให้เยาวชนทุกคนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ สามารถเข้าร่วม
กิจกรรมตามโครงการได้ตลอดระยะเวลาที่กำหนด และสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับไปเผยแพร่และพัฒ
นาศักยภาพของตนเองตลอดจนเพื่อนร่วมชมชนต่อไป

สวัสดิ์

ในโอกาสนี้ ผมขออัญวยพรให้ผู้รำนานิสิตนักศึกษาทุกคน มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง มีความสำเร็จเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสำเร็จในชีวิต เป็นกำลังสำคัญในการสร้างความสำเร็จให้กับประเทศชาติและขอให้มีความสุขความเจริญยิ่งยงขึ้นไป

สวัสดิ์

โอวาทประธานรัฐสภา
เนื่องในโอกาสคณะอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายมัธยม เข้าเยี่ยมคารวะ
วันพุธที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔
ณ บริเวณห้องโถงชั้นล่าง อาคารรัฐสภา ๑

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

ท่านรองคณบดีและผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยมศึกษาอาจารย์
และนักเรียนทุกท่าน

ในนามของรัฐสภา ผมรู้สึกยินดีที่ได้ต้อนรับ คณะอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนสาธิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ที่มาเยี่ยมชมรัฐสภาในวันนี้

เยาวชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ เพราะเยาวชนในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า
ซึ่งในวันข้างหน้าท่านอาจจะได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนของประชาชนและอาจจะต้องมานั่งประชุมที่
รัฐสภาแห่งนี้

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น ที่จะทำให้
ประเทศของเราเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศได้ ซึ่งประเทศไทยมีการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๖๙ ปี แล้วเยาวชนที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่
ในวันข้างหน้า จึงจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและเป็นกำลังสำคัญในการผดุงรักษาการปกครอง
ตามระบอบประชาธิปไตยให้มีความมั่นคงสืบไป การที่เราจะมีความรู้ความเข้าใจในระบอบ
ประชาธิปไตยขึ้นอยู่กับการศึกษา การฝึกฝนการเป็นผู้นำ การเป็นผู้เสียสละและมีคุณธรรม สิ่งเหล่านี้
จะเป็นการเกื้อหนุนให้ท่านเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ซึ่งในวันนี้คณะอาจารย์ และนักเรียนทุกท่านจะได้
เห็นบรรยากาศการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ อันประกอบไปด้วย สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผมเชื่อว่าจะทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ตลอดจนมี
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น

ในโอกาสนี้ ผมขออวยพรให้การเยี่ยมชมรัฐสภาครั้งนี้จงบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่มุ่งหวัง
ไว้ และขอให้คณะอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน จงประสบแต่
สรรพสิ่งมิ่งมงคล สมบูรณ์พูนผลในสิ่งอันพึงปรารถนาทุกประการ ขอให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี เพื่อเป็นกำลัง
สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในวันข้างหน้าให้เจริญรุ่งเรือง มั่นคง และยั่งยืนสืบไป

คำกล่าว

โดย

ประธานรัฐสภา

ในพิธีมอบรางวัลและปิดการแข่งขันตอบปัญหาความรู้เกี่ยวกับรัฐสภา

ประจำปี ๒๕๔๔

วันพฤหัสบดีที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๔

ณ ห้องโถงชั้นล่าง อาคารรัฐสภา ๑

(๙๖๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐)

ท่านเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
คณะกรรมการจัดการแข่งขัน ครู-อาจารย์นักเรียน และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาเป็นประธานในพิธีมอบโล่รางวัล เกียรติบัตรและเงิน
ทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนที่เข้าแข่งขันตอบปัญหาความรู้เกี่ยวกับรัฐสภา ในวันที่ และขอแสดงความ
ยินดีกับนักเรียนที่ชนะเลิศ และรองชนะเลิศในปีนี้

การจัดแข่งขันตอบปัญหาความรู้เกี่ยวกับรัฐสภา ถือได้ว่าเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์
อย่างยิ่ง ในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผมมีความยินดีที่ปีนี้ มีโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ส่งนักเรียนเข้าร่วม
การแข่งขันถึง ๑,๑๘๙ โรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูอาจารย์และนักเรียนให้ความสนใจในเรื่องการ
เมืองการปกครองเป็นอย่างดีทำให้ผมมั่นใจว่าการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐ
สภาของเราจะพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป ขอให้นักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันทุกคนให้ความสนใจและติด
ตามการดำเนินงานของรัฐสภาอย่างต่อเนื่อง และนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ
สังคม ในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณมูลนิธิคอนราด อเดนาวร์ที่สนับสนุนด้านการเงินและ
ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในโครงการแข่งขันตอบปัญหาความรู้เกี่ยวกับรัฐสภา ขอขอบคุณกระทรวงศึกษาธิการ
สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้ง ๑๒ เขต และสำนักงานสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร
ตลอดจนผู้มีส่วนสนับสนุนการจัดการแข่งขันตอบปัญหาความรู้เกี่ยวกับรัฐสภา ประจำปี ๒๕๔๔
ทุกท่าน และขออวยพรให้ทุกท่านประสบความสำเร็จและความสุขความเจริญโดยทั่วกัน

แนวทางการปฏิบัติงานหรือดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ของ

ประธานรัฐสภา

นายอุทัย พิมพ์ใจชน

ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ทุกคนควรยึดถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิต สังคมใดที่คนในสังคมทุกสาขาอาชีพยึดถือความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง สังคมนั้นย่อมจะมีความเจริญรุ่งเรือง ดังพระบรม-ราชาโฆวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไว้ว่า "...ถ้าทุกคนยึดมั่นว่าเราต้องช่วยกันและต้องพยายามที่จะปฏิบัติงานของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความตั้งใจดี ด้วยความเอาใจใส่ในหน้าที่ของตน เชื่อได้ว่าส่วนรวมจะอยู่ได้อย่างมั่นคงและถาวร"

การเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยมีนักการเมืองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดสรรผลประโยชน์ดังกล่าว การกำหนดนโยบายและการตัดสินใจทางการเมืองจะเกิดผลดีต่อส่วนรวมและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย ก็ต่อเมื่อนักการเมืองกระทำการโดยยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้นนักการเมืองที่แท้จริงจึงต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรมความดี กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน มิใช่เป็นเพียงนักแสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งทางการเมืองของตนเท่านั้น นักการเมืองผู้ใดปฏิบัติดังนี้ได้ก็จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน และสามารถยืนหยัดอยู่บนเส้นทางสายนี้ได้อย่างมั่นคงและภาคภูมิใจ

ในโอกาสนี้ ผมขอแสดงความชื่นชมในผลงานจากความมุ่งมั่นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกล้าหาญและจริงจัง ขออำนาจพรให้ผลแห่งคุณงามความดีที่ได้ยึดถือปฏิบัติสั่งสมมา จงคลบบันดาลให้ท่านทั้งหลายประสบแต่ความสุข ความเจริญ และร่วมกันสร้างสรรค์พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต อันจะเป็นแนวทางนำพาประเทศไทยไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

สาร ประธานรัฐสภา

๗๒๐๙๒๐๗๒๐๗๒๐๗๒๐๗๒๐

“ชมรมเมาไม่ขับ” เป็นองค์กรเพื่อสาธารณชนที่มุ่งสร้างสรรค์สังคม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมให้ดีขึ้นโดยได้ร่วมรณรงค์ ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า ได้ตระหนักถึงโทษของการดื่มสุราแล้วขับรถ อันเป็นปัญหาอุบัติเหตุอันดับหนึ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในขณะนี้ คนไทยส่วนใหญ่เริ่มตระหนักถึงภัยจากเรื่องนี้แล้ว เพราะทุกคนต่างก็รักและหวงแหนชีวิตและทรัพย์สินของตนและครอบครัว การลดอัตราความเสี่ยงต่อการสูญเสียเป็นสิ่งที่ทุกคนควรกระทำ ควรสร้างจิตสำนึกและตระหนักให้มาก ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้เกิดความสูญเสียนั้นคือความประมาทนั่นเอง

การดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ สุรา เป็นต้น เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความประมาท เพราะโทษหรือพิษภัยของการดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีผลร้ายต่อสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็น สุขภาพเสื่อมถอย เกิดโรคประจำตัวเรื้อรัง ตลอดจนมีผลกระทบต่อระบบประสาท รวมทั้งเป็นการบั่นทอนสติปัญญาความสามารถ ทำให้สติปัญญาเสื่อมลง โทษหรือพิษภัยดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุบัติเหตุทางรถยนต์ ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการขับขีในขณะมีเมามา ทำให้สูญเสียสติในการควบคุมการขับขีรถยนต์ ซึ่งจากสถิติของกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่าในทุก ๑ ชั่วโมง คนไทยต้องเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางจราจรถึง ๒ คน และกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ประสบอุบัติเหตุมีสาเหตุมาจากการดื่มสุราขณะขับขีทั้งนั้น นอกจากนั้น ยังเป็นการก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและการกระทำที่ผิดกฎหมายบ้านเมืองต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อสังคมโดยรวมและทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมหาศาลอีกด้วย และที่ร้ายแรงที่สุดคือญาติพี่น้อง ลูก ภรรยา และสามีของผู้ประสบอุบัติเหตุต้องประสบกับความรู้สึกที่ทุกข์ทรมานในการสูญเสียหรือความพิการที่เกิดขึ้นนั้นอีกด้วย

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันหรือลดอุบัติเหตุทางจราจร ทุกคนควรตั้งสติให้ดี ควรไตร่ตรองพิจารณาให้รอบคอบและตระหนักให้ตีรวมทั้งควรสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นกับสังคม อย่ามีชีวิตอยู่บนความประมาท จงเป็นคนไม่ประมาทเพราะความประมาทเป็นหนทางนำไปสู่ความตาย ดังพุทธภาษิตที่ว่า “ปมาโท มตฺ ปทํ อปฺปมาโท อมตฺ ปทํ” แปลความว่าความประมาทเป็นหนทางแห่งความตาย ความไม่ประมาทเป็นหนทางแห่งความไม่ตาย

ในโอกาสที่ชมรมเมาไม่ขับได้ก่อตั้งมา มีอายุครบ ๕ ปี ในเดือนกรกฎาคม ศกนี้ ผมขอแสดงความชื่นชมยินดีและขออวยพรให้ชมรมฯ มีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปและมั่นคงในอุดมการณ์ในการส่งเสริมและสร้างสรรค์สังคมไทยให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป สุดท้ายนี้ผมขออำนวยการให้คณะผู้บริหารชมรมฯ ทุกท่าน มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ประสบแต่ความสุขความเจริญและสมหวังตลอดไป

(นายอุทัย ทิมพีเจริญ)

ประธานรัฐสภา

สารอำนวยการ
ของ
ประธานรัฐสภา

๑๕๖๐๘๘๖๐๘๕๖๐๘๖๐๘๖๐๘

ในโลกแห่งสหประชาชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันกันสูงนี้ ผู้ที่มีข้อมูลที่ดี มีความกระตือรือร้น ชยัน อดทน และมีการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ทันยุคทันสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์แห่งความจริงของโลก จะเป็นผู้กุมชัยชนะได้เกินครึ่ง ฉะนั้นการดำเนินการทางด้านธุรกิจการค้า การลงทุน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้เท่าทัน และรู้จักเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับโลกแห่งสหประชาชาติ จึงจะสามารถทำให้กิจการต่าง ๆ ดำเนินไปได้ด้วยดีและประสบความสำเร็จขึ้นมาได้

การตัดเย็บเสื้อผ้าไทยก็เช่นกัน จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อความเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ใหม่ การออกแบบ การพัฒนาคุณภาพ ทักษะและประสบการณ์ ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา และราคาที่ยุติธรรม การที่สมาคมช่างตัดเสื้อไทยสามารถดำเนินกิจการมาครบรอบ ๕๔ ปี ซึ่งนานกว่ากึ่งศตวรรษ ย่อมเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จอย่างน่าชื่นชม ที่สมาคมต่าง ๆ ควรศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินกิจการต่อไป

ในโอกาสที่สมาคมช่างตัดเสื้อไทย ได้ดำเนินกิจการมาครบรอบ ๕๔ ปี และจะจัดงานฉลองขึ้นในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ผมขอส่งความปรารถนาดีอย่างจริงใจและขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการบริหารสมาคมฯ และสมาชิกทุกคนที่ยึดมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดี ได้รักษาเอกลักษณ์ของไทย และสามารถยกระดับมาตรฐานสินค้าไทยไปสู่สากล อันเป็นการสนองพระราชปณิธานสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และขออำนวยการให้คณะกรรมการสมาคมช่างตัดเสื้อไทยและสมาชิกทุกคนจงมีความสุข ความเจริญและประสบความสำเร็จในชีวิตสมปรารถนาทุกประการ

(นายอุทัย ทิมพีเจริญ)

ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร

สาร
ประธานรัฐสภา

๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑

ในโอกาสที่หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ก้าวสู่ปีที่ ๓๐ ผมขอแสดงความยินดีและชื่นชม กับการทำหน้าที่สื่อมวลชนที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอ ข้อมูล ข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้มากขึ้น ประกอบกับรัฐธรรมนูญก็ได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารดังกล่าวไว้ แต่อย่างไรก็ตามการทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชนที่ดีนั้นจะประสบความสำเร็จมิได้ ถ้าหากว่าสื่อมวลชนไม่คำนึงถึงจรรยาบรรณและ จริยธรรมของการเป็นสื่อมวลชน ผมจึงขอฝากเตือน ให้สื่อมวลชนตระหนักอยู่เสมอ

ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ตลอดจน พระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถได้โปรดดลบันดาล และประทานพรให้คณะผู้บริหารหนังสือพิมพ์บ้านเมืองตลอดจนพนักงานทุกคน จงประสบความสำเร็จ มีความเจริญ มีสุขภาพ พลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ ในอันที่จะทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชนที่ดีสำหรับสังคม ไทยต่อไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

สาร
ประธานรัฐสภา

๑๕๐๐๘๒๐๐๘๑๐๘๑๐๘๒๐๐๘๑๐๘๑๐๘๒๐๐๘

วิทยาลัยทองสุข เป็นสถาบันการศึกษาเอกชน ที่มีชื่อเสียงสถาบันหนึ่งที่มุ่งมั่นพัฒนาและผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพให้ออกมารับใช้สังคมตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเป็นจำนวนมาก โดยมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สูง โดยยึดหลัก "ความรู้คู่คุณธรรม" เพื่อสร้างสรรค์พัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติให้มีความเข้มแข็งและเจริญรุ่งเรืองต่อไป

ผมขอแสดงความชื่นชมยินดีที่วิทยาลัยทองสุขได้ดำเนินกิจการมาครบรอบ ๕ ปี และยังคงมุ่งมั่นพัฒนาทรัพยากรที่มีคุณค่าด้านการศึกษาออกมารับใช้สังคมไทย ตลอดจนได้เผยแพร่ความรู้ ข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบ ถือว่าเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาที่ครบวงจรและทันต่อเหตุการณ์ของโลกในยุคโลกาภิวัตน์

ในโอกาสนี้ ผมขออำนวยการให้วิทยาลัยทองสุขตลอดจนคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาทุกคน จงประสบแต่ความสุขความเจริญ มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน จงรวมพลังเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)
ประธานรัฐสภา

สาร
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

๐๙๖๐๙๖๐๙๖๐๙๖๐๙๖๐

สังคมปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็น “สังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร” ซึ่งคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบค้นข้อมูลจากระบบอินเทอร์เน็ตซึ่งเปรียบเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่และเป็นแหล่งรวบรวมความรู้สาขาต่าง ๆ ไว้เป็นจำนวนมาก โดยใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ตนสนใจได้ตลอดเวลา

เว็บไซต์ “ห้องโถงของคนการเมือง” หรือ www.politicsthailand.com เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารทางด้านการเมืองในแง่มุมต่าง ๆ รวมทั้งเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป มีการนำเสนอในลักษณะที่เป็นกลาง มีความทันสมัยและทันเหตุการณ์ อันแสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ผมขอแสดงความชื่นชมและยินดีเนื่องในโอกาสครบรอบหนึ่งปีของการดำเนินกิจการของเว็บไซต์นี้ และขออวยพรให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทุกคนจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม และบ้านเมืองสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สาร

ฯพณฯ อุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐

หนังสือท้องถิ่นในยุคการปฏิรูป คือการนำเสนอข่าวสารที่สอดคล้องกับยุคสมัยของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เปิดโอกาสให้สื่อใช้เสรีภาพ ตามข้อกำหนดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพได้เต็มที่ และเปิดกว้างให้ประชาชนในชุมชนได้ใช้สื่อหนังสือพิมพ์ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

การที่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคการปฏิรูป ได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจะวางบทบาทของตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างไร โดยเฉพาะความเป็นอิสระเสรีทางความคิด ความมีเสรีภาพในการเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการเสนอแนวคิดแก่ชุมชนในแนวทางที่ถูกต้อง ต้องทำโดยสุจริตใจ ปราศจากอิทธิพลใด ๆ ที่ทำให้เป็นอุปสรรคหรือเสื่อมศรัทธาต่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

เนื่องจากข้าพเจ้ามีภูมิลำเนาอยู่ในภูมิภาค ได้อ่านหนังสือพิมพ์ภูมิภาคเป็นประจำจึงเห็นด้วยกับแนวคิดของสมาคมฯ ที่ว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในยุคปัจจุบัน จะต้องทำหน้าที่เป็นสื่อกลางของชุมชน ประชาชนในภูมิภาค มีอิสระทางความคิดสามารถนำเสนอข่าวสารให้สอดคล้องกับยุคสมัยการปฏิรูปเป็นเวทีสาธารณะของสังคมและเป็นองค์กรขับเคลื่อนทางสังคมอย่างสร้างสรรค์ และกำหนดบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน

ในโอกาสที่สมาคมนักหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรของหนังสือพิมพ์ภูมิภาคและนักหนังสือพิมพ์ภูมิภาค จะมีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๔ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๔ ณ จังหวัดเพชรบูรณ์ ข้าพเจ้าขออวยพรให้การประชุมครั้งนี้ จงประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และขอให้สมาชิกสมาคมฯ ที่เข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ จงประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เป็นนักหนังสือพิมพ์ภูมิภาคที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่มีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

สาร
ประธานรัฐสภา

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ และแผนอื่นตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองและเข้มแข็ง

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสภาที่ปรึกษาฯ ที่มีต่อการพัฒนาประเทศชาติเพื่อกำหนดทิศทางในด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ถูกต้องและชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและการมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศให้เกิดความโปร่งใส แม้รัฐธรรมนูญจะกำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเพื่อเป็นตัวแทนในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งกำหนดให้มีองค์กรอิสระต่าง ๆ ขึ้นทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารเพื่อให้เกิดความโปร่งใส บริสุทธิ์ยุติธรรม แล้วก็ตาม แต่เพื่อให้การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาประเทศของรัฐบาล มีวิสัยทัศน์และมีทิศทางที่ถูกต้องทันโลกแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้น

ดังนั้นในโอกาสที่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำหนังสือเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนได้รับทราบถือเป็นโอกาสและนิมิตหมายที่ดีและเป็นการสนับสนุนสิทธิทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยตรง อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐพึงมอบให้กับประชาชนเพื่อเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งที่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติควรคิดคำนึงและระลึกรออยู่เสมอในการปฏิบัติหน้าที่ และขอให้ยึดมั่นในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและของประชาชนเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาประเทศชาติมีทิศทางที่ถูกต้องอันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศต่อไป

ในโอกาสนี้ ผมขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก
อีกทั้งพระบารมีแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้
โปรดอภิบาล และประทานพรให้สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ทุกท่าน จงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์พัฒนา
มงคล สมบูรณ์พูนผลด้วยจตุรพิธพรชัย และมีจิตใจมุ่งมั่นร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทย
และประชาชนให้วิวัฒนาการสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

สาร
ประธานรัฐสภา

๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้มีการตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา โดยมีเจตนารมณ์ที่จะวางพื้นฐาน ส่งเสริม ค้ำครอง ตรวจสอบหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ได้รับการปฏิบัติจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยการรับเรื่องร้องทุกข์จากประชาชน หรือนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมาพิจารณาว่าเหมาะสมและเป็นธรรมหรือไม่ แล้วสรุปรายงานเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือเสนอให้มีการควบคุมทางการเมืองโดยรัฐสภาถ้าหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ปฏิบัติตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาแนะนำ ดังนั้น การให้กลไกตามกฎหมายของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร จำเป็นต้องระมัดระวังมิให้เป็นการแทรกแซงหรือก้าวล่วงอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ความเป็นธรรมอย่างมีมาตรฐาน มีความเที่ยงธรรม ถูกต้อง รวดเร็ว สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนที่จะร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เพื่อนำบทความเดือดร้อนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนโดยทั่วกัน

ในโอกาสที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้จัดทำรายงานประจำปี ๒๕๔๔ เพื่อเสนอต่อรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ผมขอแสดงความชื่นชมยินดีและขออำนวยความสะดวกให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพื่อให้เกิดให้เป็นธรรมแก่ประชาชนสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)
ประธานรัฐสภา

สาร

ประธานรัฐสภา

เนื่องในโอกาส "สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา จำกัด"
ได้ก่อตั้งและดำเนินการครบรอบ ๒๕ ปี

๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์คือการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของมวลสมาชิก โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสมัครสมานสามัคคีและความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งหลักการดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความมั่นคงและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้งสิ้น

การที่ "สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา จำกัด" มีความเจริญก้าวหน้าและสามารถยื่นหยัดให้บริการตอบสนองความต้องการของสมาชิกมาเป็นระยะเวลาถึง ๒๕ ปีนั้น เป็นบทพิสูจน์ถึงความตั้งใจจริงและความเสียสละของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการรักษาผลประโยชน์ของสมาชิก ตลอดจนความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการสนับสนุนกิจการของสหกรณ์ด้วยดีเสมอมา

ในโอกาสนี้ ผมขอแสดงความชื่นชมยินดีในความสำเร็จและความก้าวหน้าของสหกรณ์แห่งนี้ ขออวยพรให้สมาชิกสหกรณ์ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทุกท่าน จงประสบความสุข ความเจริญ มีพลานามัยที่สมบูรณ์ มีกำลังใจที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนากิจการของสหกรณ์ให้เจริญรุดหน้าสืบไป

(นายอุทัย ทิมพิไจน)

ประธานรัฐสภา

สาร

ประธานรัฐสภา

นายอุทัย พิมพ์ใจชน

เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนา "หนังสือพิมพ์เสียงใต้ ราชวัน" ครบรอบปีที่ ๒๓

๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่มีบทบาทต่อสังคมไทยมาโดยตลอด ซึ่งหากมองย้อนกลับไปในอดีต จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็นสถาบันที่เป็นกำลังสำคัญในการปกป้องและจรรโลงระบอบประชาธิปไตยของประเทศให้มีความก้าวหน้ามั่นคง โดยการถ่ายทอดผ่านข้อเท็จจริง ข้อคิด ความเห็นในแง่บวกที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ระยะเวลากว่ายี่สิบปีที่ "หนังสือพิมพ์เสียงใต้ ราชวัน" ยืนหยัดในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นให้พี่น้องประชาชนภาคใต้ได้รับทราบ ย่อมเป็นบทพิสูจน์ว่าหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับนี้มีความมุ่งมั่นในการทำหน้าที่เป็นกระจกเงาสสะท้อนความเป็นจริงของสังคม ด้วยความเที่ยงตรงเป็นธรรม ตลอดจนมีความยึดมั่นในอุดมการณ์และจรรยาบรรณในวิชาชีพ จนได้รับการยอมรับจากประชาชนด้วยดีเสมอมา

ผมขอแสดงความยินดีเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนา "หนังสือพิมพ์เสียงใต้ ราชวัน" ครบรอบปีที่ ๒๓ ในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๔ นี้ ขออวยพรให้ "หนังสือพิมพ์เสียงใต้ ราชวัน" จงประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการยิ่ง ๆ ขึ้นไป พร้อมกับนี้ขออวยพรให้ผู้บริหารและพนักงานทุกคนจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยให้มั่นคงถาวรสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

สาร
ประธานรัฐสภา

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

กฎหมายเป็นกลไกสำคัญในการผดุงความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น "นิติศาสตร์บัณฑิต" เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความรู้ลึกซึ้งในข้อกฎหมายและเป็นจุดเริ่มต้นในการประกอบวิชาชีพกฎหมายสาขาต่าง ๆ เช่น ผู้พิพากษา อัยการ พนักงานสอบสวน ทนายความ นิติกร เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นงานที่มีส่วนสำคัญต่อการรักษาความเที่ยงธรรมและความสงบสุขของบ้านเมืองทั้งสิ้น

"นิติศาสตร์บัณฑิต" ทุกคนจึงควรหมั่นค้นคว้าหาความรู้ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอเพื่อให้เกิดความแม่นยำและเชี่ยวชาญในข้อกฎหมาย สามารถช่วยเหลือปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับ ความเดือดร้อนให้ได้รับความเป็นธรรม อีกทั้งควรมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายให้ กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์หรือเบียดเบียนซึ่งกันและกัน

ในโอกาสนี้ ผมขอแสดงความยินดีกับนิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่นที่ ๖๔ ที่มีความมานะพากเพียรจนสำเร็จการศึกษาสมความมุ่งหวังของตนเองและครอบครัว พร้อมกันนี้ ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนจงประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ามั่นคงในหน้าที่การงาน และเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์พัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

นายอุทัย พิมพ์ใจชน)
ประธานรัฐสภา

สาร

ประธานรัฐสภา

ในโอกาสวันครบรอบ ๑๒ ปี ของสมาคมสื่อมวลชนในประเทศไทย

๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐๑๒๐

“สื่อมวลชน” เป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในฐานะ “กระจกเงา” สะท้อนความเป็นไปของสังคมให้สาธารณชนได้รับทราบผ่านข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยในปัจจุบันซึ่งมีความพยายามที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองในเรื่องสำคัญ ๆ ตลอดจนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ด้วยเหตุนี้เองการได้รับข้อมูลที่เที่ยงตรงและเป็นกลางจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการส่งเสริมให้ “การเมืองเป็นเรื่องของประชาชน” อย่างแท้จริงสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

การรวมกลุ่มของสื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ ในนาม “สมาคมสื่อมวลชนในประเทศไทย” ซึ่งครบรอบ ๑๒ ปีของการก่อตั้งสมาคมในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ นี้ ย่อมเป็นหลักประกันถึงความมุ่งมั่นของมวลสมาชิกในการนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมบนพื้นฐานของอุดมการณ์และจรรยาบรรณในวิชาชีพอันดีงามเสมอมา

ในโอกาสนี้ ผมขออวยพรให้สมาคมสื่อมวลชนในประเทศไทยจงประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสมาคมทุกประการ พร้อมทั้งนี้ขออวยพรให้เพื่อนสื่อมวลชนทุกท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญ มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อร่วมสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยให้มั่นคงถาวรสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

สาร

ประธานรัฐสภา

ในโอกาสที่จบหลักสูตรการอบรม วิชาว่าความ รุ่นที่ ๑๘

๐๘๐๐๘๐๐๘๐๐๘๐๐๘๐๐๘๐๐๘๐

ผมขอแสดงความยินดีกับผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรวิชาว่าความ รุ่นที่ ๑๘ ทุกท่าน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความมานะพากเพียรในการแสวงหาวิชาความรู้ในอาชีพของตนจนสำเร็จการศึกษา สมความมุ่งหวัง

วิชาชีพทนายความถือเป็นกลไกสำคัญในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น "ทนายความ" จึงต้องเป็นผู้มีความรู้จริงในข้อกฎหมาย มีความสามารถในการให้คำปรึกษาแนะนำและปกป้องผลประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของประชาชน พร้อมกันนี้ "ทนายความ" จะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องและมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนให้ได้รับความเป็นธรรมตามกระบวนการของกฎหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและสันติสุขขึ้นในสังคม อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการบังคับใช้กฎหมาย

ในโอกาสนี้ ผมขออวยพรให้ผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรวิชาว่าความ รุ่นที่ ๑๘ ทุกท่านและครอบครัว จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีกำลังใจที่เข้มแข็งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่เป็นนักกฎหมายที่ดีและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

คำอวยพรวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๕
ของ
ประธานรัฐสภา ฯพณฯ อุทัย พิมพ์ใจชน
ในรายการบ้านเลขที่ ๕ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕
วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๔

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

ในวาระดีที่ที่จะถึงศกใหม่แห่งปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ผมในนามของรัฐสภา ผมขอเชิญชวนพี่น้องชาวไทยและชาวต่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทยทุกท่าน ได้น้อมจิตระลึกถึงกัน เพื่ออวยพรให้แก่กันและส่งความปรารถนาดีต่อกัน ด้วยความรักความอบอุ่น และขอเชิญชวนทุกท่านร่วมพลังกันเพื่อถวายเป็นความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ โดยการตั้งจิตมั่น มีสติ ให้คิดให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องในการประพฤติปฏิบัติตน เพื่อสนองตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้พระราชทานไว้เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๔ ดังความตอนหนึ่งว่า "ขอให้ประชาชนในชาติ มีความสามัคคี ประองดอง ลดทริฐิมานะ เข้าหากัน รวมทั้งมีมาตรฐานในการปฏิบัติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น อย่างเสมอและเท่าเทียมกัน ตรงไปตรงมา ซึ่งจะทำการแก้ไขปัญหาของประเทศโดยรวมบรรลุผล และเจริญก้าวหน้าได้"

ในวาระขึ้นปีใหม่ที่กำลังจะมาถึงนี้ ผมขออาราธนาคุณพระรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พี่น้องชาวไทยเคารพนับถือ ได้โปรดอภิบาลและดลบันดาลให้ทุกท่าน ประสบความสุข ความเจริญ ปราศจากโรคภัย มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีครอบครัวที่อบอุ่น ขอให้มีความกล้าหาญและกำลังใจที่เข้มแข็งอดทนพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ท่านคิดประสงค์สิ่งใดที่เป็นไปโดยชอบประกอบด้วยธรรมขอให้สมปรารถนาทุกประการ

สวัสดิ์

คำอวยพรแก่ข้าราชการรัฐสภาเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ ๒๕๔๕

ของ

ฯพณฯ อุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

๘๘๖๘๘๖๘๘๖๘๘๖๘๘๖๘๘๖

ปีเก่าผ่านไป ปีใหม่เคลื่อนเข้ามา ขอให้ข้าราชการรัฐสภาทุกท่านจงตั้งใจให้เป็นสมาธิ มีสติระลึกรอคิดทบทวนถึงการปฏิบัติตนที่ผ่านมา สิ่งใดที่ปฏิบัติไปแล้ว ที่เป็นความดี ขอให้ดำรงรักษาไว้และปฏิบัติให้สมบูรณ์เพิ่มขึ้นต่อไป หากสิ่งใดกระทำไปแล้ว ที่เป็นความไม่ดีหรือความชั่ว ทำให้เกิดความไม่สบายใจความทุกข์ใจ ก็ขอให้ละเว้นหรือห่างไกลไปเสีย ความผิดพลาดและความพลัดพลาดใด ๆ ที่ผ่านมาก็ขอให้ผ่านไปพร้อมกับปีเก่า ให้เริ่มต้นกระทำสิ่งใหม่ที่ดีเสียตั้งแต่บัดนี้ เวลาในวันนี้ และขอให้น้อมนำกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ ไปยึดถือปฏิบัติเพื่อเป็นการสนองพระมหากรุณาธิคุณและแสดงความจงรักภักดีต่อพระองค์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐสุด

ผมขอฝากข้อคิดไว้ว่า ใครมีหน้าที่อะไร ขอให้ปฏิบัติหน้าที่นั้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและอย่างรับผิดชอบ อันจะสามารถส่งเสริมและรักษาให้ท่านมีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป และเป็นการตอบแทนบุญคุณแผ่นดินซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติบ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองสืบไป

ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่นี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากล พระบารมีแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดดลบันดาลและอภิบาลให้ท่านทั้งหลาย จงประสบแต่ความสุขกาย สุขใจ ปราศจากโรคภัย ภัยอันตรายใด ๆ ทั้งปวง มีความรัก สามัคคี ประองตอง สมานไมตรี มีจิตใจเข้มแข็ง ตั้งมั่นปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง สุจริต และขอให้สมหวังในสิ่งที่ท่านปรารถนาทุกประการ

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

REMARKS
OF
THE PRESIDENT OF THE NATIONAL ASSEMBLY
H.E. MR. UTHAI PIMCHAICHON
ON THE OCCASION OF THE NEW YEAR B.E. 2545

All beloved Thai people,

On the auspicious occasion of the new year B.E. 2545 , I encourage all the Thai people to pray and invite the Three Jewels and the sacred things which are respected by the Thai people from all walks of lives to bless His Majesty the King and Her Majesty the Queen with good health and long lives in order to protect their subjects everlastingly.

During the year B.E. 2544 which is going to be over, although Thailand has faced with economic crisis, all the Thai people get together to strive against the difficulties so that the damage is satisfactorily alleviated. In fact, this economic crisis has reminded the Thai people of the awareness of ourselves and the moderation. All the problems of the country seem very difficult to be eradicated. Therefore, I would like to ask the Thai people to realise the cooperation, harmony, unity, forbearance and sacrifice for the community to lead our country to the further development and prosperity.

All beloved Thai people, I am thankful that all of you consider the importance of and pay attention seriously to the country by electing members of the House of Representatives and the Senate at the latest general election. As a result, the National Assembly as a legislative institution which is the representative institution has carried out the duties of enacting the law, controlling the administration of the government and approving the crucial affairs of the country for the efficient and effective administration of the country.

As the President of the National Assembly, I assure the Thai People that the legislative institution will perform the duties with legitimacy, honesty, transparency and rational caution based on the common interest of the country and the happiness of the Thai people. Also, we will strengthen and bring about further development and security to the parliamentary system in the democratic regime with the King as Head of the State.

In the new year B.E. 2545 or A.D. 2002 , on behalf of the National Assembly, I would like to request all beloved Thai people to accept the royal remarks on the occasion of His Majesty the King royal birthday anniversary 5 December B.E. 2544 by repaying to His Majesty the King with the happiness and the pleasure. On the auspicious occasion of the new year, I invite the Three Jewels and the sacred things in the universe as well as the prestige of His Majesty the King and Her Majesty the Queen to protect the Thai people to meet with happiness, wealth and progress. And may you achieve all the desired goals in life.

คำนิยม

๘๙๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

หลังจาก ๖๕ ปี แห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ประชาชนชาวไทยก็ได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างมากที่สุดในประวัติศาสตร์ใน พ.ศ. ๒๕๔๐ จนทำให้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน อย่างไรก็ตามความเสียสละ ความมุ่งมั่นและความพยายามอันยาวนานเพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังไม่ยากเท่ากับการปฏิบัติตามและการพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญฉบับประชาชนนี้ไว้อย่างมั่นคง ให้เป็นไปดังความตอนหนึ่งในกระแสพระราชดำรัสครั้งสุดท้ายของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีแก่ปวงชนชาวไทย เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินจากพระนครไปยังประเทศอังกฤษว่า "อันการปกครองแบบรัฐธรรมนูญนี้ ข้าพเจ้ามีความเลื่อมใสจริงจิ่งตั้งแต่ต้นมา และเมื่อได้มีรัฐธรรมนูญแล้วข้าพเจ้าก็ได้สนใจในอันที่จะให้กิจการดำเนินไปตามระบอบรัฐธรรมนูญทุกประการ ข้าพเจ้าได้แสดงความประสงค์ของข้าพเจ้าหลายครั้งหลายหนแล้วว่าจะใครให้การเมืองเป็นไปตามวิถีสถิติทางรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความประสงค์เช่นนั้นอีกครั้ง"

การที่ประชาชนชาวไทยจะได้ร่วมกันในอันที่จะให้กิจการดำเนินไปตามระบอบรัฐธรรมนูญทุกประการตามกระแสพระราชดำรัสได้นั้น จำต้องเริ่มจากการที่ต้องมีความเข้าใจในสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญก่อน เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามอย่างถูกต้องอันเป็นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป

แต่ด้วยเหตุที่รัฐธรรมนูญเขียนด้วยภาษาทางกฎหมายจึงทำให้ยากต่อการทำความเข้าใจ จำเป็นต้องมีการดำเนินการเพื่อจะช่วยให้ประชาชนสามารถศึกษาทำความเข้าใจรัฐธรรมนูญได้ด้วยตนเองอย่างไม่ยากนัก

ดังนั้น การที่สถาบันพระปกเกล้าได้ริเริ่มให้มีการจัดทำสารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๔๐) โดยร่วมมือกันกระทรวงศึกษาธิการและนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายจัดทำสารานุกรมฉบับนี้ขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้ให้ประโยชน์ในการศึกษาทำความเข้าใจรัฐธรรมนูญ และนำความเข้าใจดังกล่าวมาร่วมกันดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อการพัฒนาประเทศต่อไปตามวิถีประชาธิปไตยอันจะนำมาซึ่งประโยชน์สุขของคนไทยทุกคนนั้น นับว่าเป็นการสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง

ในนามรัฐสภาอันเป็นสภาของปวงชนชาวไทย รัฐสภาขอแสดงความสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และขอแสดงความชื่นชมและขอขอบคุณในการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศโดยการจัดทำสารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๔๐) ของสถาบันพระปกเกล้าและกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนคณะผู้เขียน คณะบรรณาธิการ ผู้จัดพิมพ์ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านรวมทั้งผู้ศึกษาและผู้เผยแพร่สารานุกรมรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๔๐) นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยต่อไปสมดังเจตนารมณ์ของคณะผู้จัดทำทุกประการ

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

ในฐานะประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า

คำนิยาม

ประธานรัฐสภา

เนื่องในโอกาสที่พลเอก อัครเดช ศศิประภา
เกษียณอายุราชการ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๔

พลเอก อัครเดช ศศิประภา เป็นบุคคลที่ได้ทุ่มเทชีวิตให้กับกองทัพไทยด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต และมุ่งมั่นมาโดยตลอด จนได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่ง รองผู้บัญชาการทหารสูงสุดในปัจจุบัน ซึ่งเป็นตำแหน่งสุดท้ายก่อนเกษียณอายุราชการ

การเกษียณอายุราชการ ถือว่าเป็นเรื่องปกติของการรับราชการ เมื่อถึงเวลาก็ต้องพ้นจากหน้าที่การงานและตำแหน่งที่เคยดำรงอยู่กลับสู่สามัญ ซึ่งเป็นชีวิตอิสระที่แท้จริงของแต่ละท่านที่จะได้เลือกทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามที่ประสงค์ การเกษียณอายุ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นการสิ้นสุดของการเดินทางเสมอไปแต่สามารถจะเป็นการเริ่มต้นของการเดินทางบนถนนอีกสายหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดในชีวิตของแต่ละท่านก็ได้

ตลอดระยะเวลาที่พลเอก อัครเดช ศศิประภา รับราชการมา ท่านได้อุทิศกำลังกาย กำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ให้กับกองทัพไทย ประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ จนเป็นที่ประจักษ์ชัดของสังคมและประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะในแวดวงของทหารหาญ ยากที่จะหาใครเปรียบได้ จึงนับว่าท่านได้ทำคุณประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่ง ผมจึงรู้สึกเสียดายแทนกองทัพที่ต้องสูญเสียบุคคลากรที่ทรงคุณค่าท่านนี้

ในโอกาสนี้ ผมขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก รวมทั้งพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โปรดอภิบาลรักษาให้พลเอก อัครเดช ศศิประภา และครอบครัวจงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคล และสมบุญรณพูนผลในสิ่งที่พึงปรารถนาทุกประการ

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

คำไว้อาลัย
แด่
คุณวีระ ปัทมสิริวัฒน์

๐๙๒๐๙๕๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณวีระ ปัทมสิริวัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพิษณุโลก เขต ๒ พรรคไทยรักไทย เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔ นับว่าเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของครอบครัวปัทมสิริวัฒน์ และสภาผู้แทนราษฎร คุณวีระ ปัทมสิริวัฒน์ เป็นนักการเมือง ที่มีความรู้ ความสามารถ มีอุดมการณ์และยืนหยัดต่อสู้ตามแนวทางของระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด โดยได้อุทิศตนเพื่อสังคมและประชาชนอย่างแท้จริง จนมีผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของประชาชนและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพิษณุโลก ถึง ๒ สมัย คือ ในปี ๒๕๒๙, ๒๕๓๕/๑, ๒๕๓๕/๒, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙ และปี ๒๕๔๔ นอกจากนั้นท่านยังเคยดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีอีกด้วย

ผมขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อครอบครัวของคุณวีระ ปัทมสิริวัฒน์ ที่ต้องสูญเสียบุคคลสำคัญของครอบครัว และไม่เฉพาะแต่ผมเท่านั้นที่รู้สึกเสียตายและอาลัยต่อการจากไปในครั้งนี้ ผมเชื่อว่ายังมีประชาชนอีกจำนวนมาก ที่ให้ความรัก เคารพและศรัทธาในตัวของคุณวีระ ปัทมสิริวัฒน์ ต่างก็รู้สึกเสียใจเช่นเดียวกัน เพราะว่าท่านได้สร้างคุณประโยชน์อย่างมากมายให้กับประเทศชาติบ้านเมืองเสมอมาในครั้งเมื่อท่านยังมีชีวิต

ท้ายที่สุดนี้ ผมขออำนาจแห่งคุณความดีทั้งหลายที่คุณวีระ ปัทมสิริวัฒน์ ได้สร้างสมมาตลอดชีวิต ได้โปรดดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

คำไว้อาลัย

นายเอก วรรณทอง
อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๑๙๐๑๙๐๑๙๐๑๙๐๑๙๐๑๙๐๑๙๐

ผมรู้สึกเสียใจและอาลัยเป็นอย่างยิ่งต่อการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณเอก
วรรณทอง อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อผมได้ทราบข่าวจากคุณกัญญา วรรณทอง ซึ่งเป็นคู่ชีวิตของคุณเอกผมรู้สึกใจ
หาย นับเป็นการสูญเสียบุคคลากรที่สำคัญซึ่งเคยร่วมร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้เคยร่วม
กินนอน นับเป็นแรมเดือนในการทำงานที่จะทำประโยชน์ให้กับประชาชนทั่วประเทศ ตลอดระยะเวลา
ที่คุณเอก มีชีวิตอยู่ ทราบกันโดยทั่วไปในหมู่มวลเพื่อนสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญว่าท่านมีความวิริยะ
อุตสาหะ ซยันหมั่นเพียร เป็นที่รักและเคารพของบุคคลทุกคนที่รู้จัก แม้ว่าชีวิตร่างกายของคุณเอก
จะดับสิ้นลาโลกนี้ไปแล้วก็ตาม คุณงามความดี ที่ท่านได้สร้างสมไว้กับประเทศชาติและประชาชน
จะประทับอยู่ในความทรงจำของผมและหมู่มวลอดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญทุกคนไม่เสื่อมคลาย

โอกาสนี้ ผมขอแสดงความเสียใจต่อครอบครัวคุณเอก วรรณทอง อีกครั้ง และขอ
อำนาจแห่งคุณความดีทั้งหลายที่คุณเอก วรรณทอง ได้สร้างสมมาโดยตลอด และผลบุญที่ครอบครัว
ญาติมิตรได้นำเพ็ญให้ จงเป็นพลังน้อมนำให้ดวงวิญญาณคุณเอกวรรณทอง ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ
ด้วยเทอญ

(นายอุทัย พิมพ์ใจชน)

ประธานรัฐสภา

คำไว้อาลัย
แต่
คุณสุรัตน์ ทิมสุวรรณ

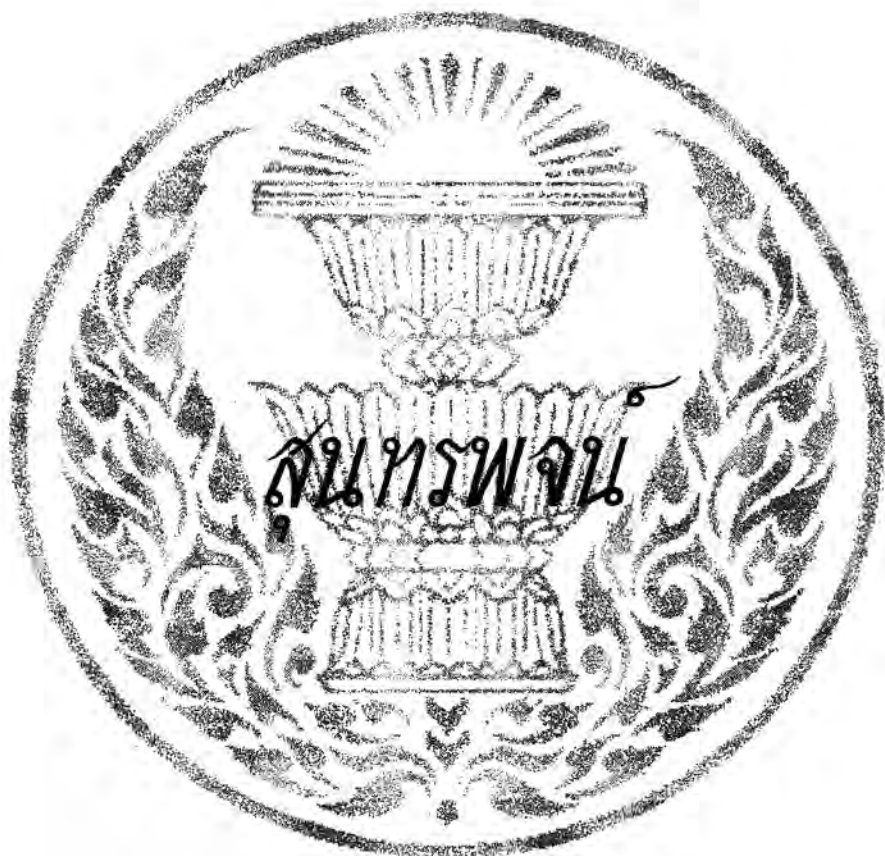
๑๑๑

คุณสุรัตน์ ทิมสุวรรณ เป็นคนบ้านเดียวกันกับผม แต่ได้อพยพมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดเลย จนคนทั่วไปที่รู้จักคุณสุรัตน์เข้าใจว่าคุณสุรัตน์เป็นคนจังหวัดเลยมากกว่าเป็นคนจังหวัดชลบุรี และการที่คุณสุรัตน์มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่จังหวัดเลยนี้ คุณสุรัตน์ได้สร้างคุณประโยชน์ และคุณงามความดีให้กับชาวจังหวัดเลยมากมายหลายประการ นับเป็นเรื่องที่น่ายินดีและภาคภูมิใจ ซึ่งแม้แต่ผมเองเมื่อมีโอกาสได้มาเยี่ยมเยียนคุณสุรัตน์ครั้งใด ก็จะได้รับ การต้อนรับอย่าง เป็นกันเองด้วยน้ำใจไม่ตรีอย่างตีง โดย เฉพาะอย่าง ยิ่งเมื่อผมได้ไปชวนลูกชายของท่าน คือคุณธนเทพ ทิมสุวรรณ ให้มาทำงานทางการเมืองในพรรคไทยรักไทยด้วยกัน ท่านก็ตอบรับและอนุญาติด้วยความจริงใจและเป็นกันเอง และในที่สุดคุณธนเทพ ก็ได้รับความไว้วางใจจากพี่น้องชาวจังหวัดเลย เลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรอันทรงเกียรติ ซึ่งผมรำลึกถึงน้ำใจไมตรีของคุณสุรัตน์อยู่เสมอ และยังตั้งใจว่าจะเดินทางไปขอขอบคุณคุณสุรัตน์ที่จังหวัดเลยด้วยตนเอง แต่ไม่คิดว่าคุณสุรัตน์จะจากไปอย่างกระทันหันเสียก่อน

ผมขอแสดงความเสียใจต่อครอบครัวทิมสุวรรณ ที่ต้องสูญเสียผู้นำครอบครัวที่เสมือนร่มโพธิ์ร่มไทร อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าคุณสุรัตน์จะจากโลกนี้ไปแล้ว แต่คุณงามความดีที่คุณสุรัตน์ได้กระทำไว้ จะยังคงอยู่ในความทรงจำของครอบครัว และญาติมิตรตลอดไป

ณ โอกาสนี้ ผมขอให้อำนาจแห่งคุณงามความดีทั้งหลายทั้งปวง ที่คุณสุรัตน์ ทิมสุวรรณ ได้สร้างสมไว้ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ อีกทั้งผลบุญที่ครอบครัว ญาติมิตรได้ร่วมบำเพ็ญให้ จงเป็นผลานิสงส์ดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณสุรัตน์ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

(นายอุทัย ทิมไพจิชน)
ประธานรัฐสภา

(๔) บทบาทในการให้การศึกษา (Education function) แก่ประชาชน ทั้งที่เป็นสาระประโยชน์ ความรู้รอบตัว วิทยาการใหม่ ๆ และประสบการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

(๕) บทบาทในการเป็นผู้ท้วงติงและพิทักษ์ผลประโยชน์ (Guardian) ของประเทศชาติ และประชาชนภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยวิธีการเสนอข่าวหรือบทความวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานของรัฐบาล (Watchdog of the Government) และข้าราชการ เป็นต้น

(๖) บทบาทในการเผยแพร่โฆษณา (Publicity Advertising) เพื่อเสนอข้อมูลของสินค้าและบริการต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบ เพื่อการตัดสินใจในการใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๗) บทบาทในการให้บริการสาธารณะ (Public Service) แก่สังคมส่วนรวม การเสนอข่าวหรือประกาศแจ้งข่าวสารซึ่งเป็นการบริการแก่มวลชน หรือข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยส่วนรวม

จากบทบาทที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สื่อมวลชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้จักเลือกสรรข่าวสารที่จะนำมาเสนอต่อประชาชนในสังคม เพราะการเลือกสรรข่าวสารนำเสนอขึ้นถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดสำหรับการดำเนินงานของสื่อมวลชน โดยต้องยึดหลักจรรยาบรรณของสื่อมวลชน อย่างเคร่งครัด เพราะสังคมจะมีพฤติกรรมเป็นไปในทางใดนั้น สื่อมวลชนเป็นผู้มีบทบาทและมีอิทธิพลสำคัญยิ่งต่อแนวความคิดเห็น ค่านิยม และการแสดงออกของประชาชนในสังคม รวมทั้งต้องมีบทบาทในการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยทำหน้าที่เปรียบเสมือน “กระจกเงา” ของประชาชน ซึ่งต้องมีความกล้าหาญที่จะกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ต้องยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อประชาชนและยืนอยู่เคียงข้างประชาชน ซึ่งถ้าจะกล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือสื่อมวลชนต้องช่วยกันดูแลปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชน และประเทศชาติเป็นสำคัญ อันจะช่วยส่งเสริมและนำความสันติสุขมาสู่ประชาชน

สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในหมวด ๓ ตั้งแต่มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๖๕ พอสรุปได้ดังนี้

- การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชน (มาตรา ๒๖)

- ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนย่อมอ้างได้หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ (มาตรา ๒๘)

- ห้ามจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ (มาตรา ๒๙)

- ทุกคนย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทั้งชายและหญิง (มาตรา ๓๐)

- ห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างกัน (มาตรา ๓๐)

- บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ (มาตรา ๓๑)

- การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือกระทำได้อันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ จะกระทำมิได้ (มาตรา ๓๑)

- การกล่าวหาหรือใส่ร้ายผู้อื่นซึ่งข้อความหรือภาพ ไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงหรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำมิได้ (มาตรา ๓๔)

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน การเข้าไปในเคหสถาน โดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถาน จะกระทำมิได้ (มาตรา ๓๕)

- การจำกัดเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้ (มาตรา ๓๖)

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย การตรวจ การกัก การเปิดเผยสิ่งสื่อสารหรือกระทำการอื่นใดที่ทำให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสาร จะกระทำมิได้ (มาตรา ๓๗)

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนาหรือลัทธินิยมในทางศาสนา เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่พลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา ๓๘)

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพื่อรื้อถอนเสรีภาพ จะกระทำมิได้ (มาตรา ๓๙)

- การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ (มาตรา ๓๙)

- ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม โดยคำนึงถึงการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม (มาตรา ๔๐)

- สื่อมวลชนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าของกิจการ แต่ไม่ขัดจรรยาบรรณ (มาตรา ๔๑)

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ (มาตรา ๔๒)

- บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา ๔๓)

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ (มาตรา ๔๔)

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าว จะกระทำมิได้ (มาตรา ๔๕)

- ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (มาตรา ๔๖)

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (มาตรา ๔๗)

- บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพดังกล่าว จะกระทำมิได้ (มาตรา ๕๐)

- บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (มาตรา ๕๒)

- เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม (มาตรา ๕๓)

- บุคคลซึ่งมีอายุเกิน ๖๐ ปี บริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือของรัฐ (มาตรา ๕๔)

- บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ (มาตรา ๕๕)

- สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ การดำเนินการโครงการหรือกิจ

กรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษา และประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว (มาตรา ๕๖)

- สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภค ย่อมได้รับความคุ้มครอง (มาตรา ๕๗)
- บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากรัฐก่อนอนุญาตหรือการ ดำเนินโครงการ ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม (มาตรา ๕๘)
- บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการ ปฏิบัติราชการทางการปกครอง อันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน (มาตรา ๖๐)
- บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับการแจ้งผลการพิจารณาภายใน เวลาอันสมควร (มาตรา ๖๑)
- สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วน ท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบเนื่องจากกระทำหรือละเว้นการกระทำ (มาตรา ๖๒)
- บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธี (มาตรา ๖๕)

สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น ซึ่งรวมทั้งสิทธิ และเสรีภาพของสื่อมวลชนด้วย เป็นเรื่องที่ประชาชนและสื่อมวลชนทุกแขนงต้องทำการศึกษาให้เกิด ความเข้าใจอย่างแจ่มชัด เพื่อผดุงรักษาและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ทำให้ประชาชนรวมทั้งสื่อมวลชนมีสิทธิเสรีภาพที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนเองต้องทำหน้าที่หรือแสดงบทบาทของตนให้เต็มที่เพื่อช่วยเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลและเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงให้ ประชาชนทราบและช่วยตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐให้เกิดความบริสุทธิ์โปร่งใส อันจะส่งผลให้ประเทศ ชาติและประชาชนมีความผาสุก สงบสันติมีความร่มเย็น เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง สืบไป

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณและขอชื่นชมศาลรัฐธรรมนูญและมูลนิธิคอนราด อเดนาวร์ ประจำประเทศไทย ที่ได้เห็นความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ โดยได้จัดให้มีการ สัมมนาทางวิชาการเรื่อง "บทบาทสื่อมวลชนกับการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ" ให้กว้าง ขวางยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ผมขออวยพรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการสัมมนาในครั้งนี้ทุกท่าน จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ และขออัญวยพรให้การสัมมนาในครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

ขอบคุณ

สุนทรพจน์

ประธานรัฐสภา

นายอุทัย พิมพ์ใจชน

เนื่องในงานเลี้ยงพบปะสังสรรค์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ

วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑

ท่านนายกรัฐมนตรี ท่านประธานวุฒิสภา ท่านรัฐมนตรี ท่านสมาชิกรัฐสภา และ
ผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาร่วมงานในวันนี้ และต้องขอขอบคุณท่านนายกรัฐมนตรีเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาเล็งเห็นถึงความสำคัญในการสร้างสายสัมพันธ์ และความคุ้นเคยระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ อันจะก่อให้เกิดผลดีในการที่จะให้ทุกฝ่ายได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้นจะเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบไป

สมาชิกรัฐสภาชุดนี้ นับได้ว่าเป็นสมาชิกรัฐสภาชุดแรกของประวัติศาสตร์ทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ที่มาจากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน อันมาจากผลของการปฏิรูปทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๐๐ คน และสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๒๐๐ คน

ในการทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติของสภานั้น รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะด้านนิติบัญญัติเพียงแต่อย่างเดียว แต่ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถทำหน้าที่ควบคุมและตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารได้ หากว่าฝ่ายบริหารทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินผิดพลาดขาดตกบกพร่องไปจากนโยบายที่ได้แถลงไว้ ซึ่งเป็นวิถีทางตามระบอบประชาธิปไตย

นับจากคืนวันนี้เป็นต้นไปย่อมเป็นที่คาดหวังได้ว่าการทำงานร่วมกันในอนาคตข้างหน้าของฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัตินั้น จะต้องมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลได้เป็นอย่างดียิ่งขึ้นไปกว่าเดิม ทั้งนี้ก็ด้วยความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ ความเอื้อเฟื้อ และความมีน้ำใจของทุกท่าน และด้วยความสำนึกในความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ที่มุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ โดยส่วนรวมของประเทศชาติบ้านเมือง

แม้ว่าการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติในสมัยประชุมสามัญของรัฐสภาจะสิ้นสุดลงเพราะมีพระราชกฤษฎีกาปิดสมัยประชุมไปแล้วก็ตาม แต่การทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติก็จะดำเนินต่อไปในรูปคณะกรรมการต่าง ๆ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้ว ฝ่ายบริหารสามารถนำผลการศึกษาคณะกรรมการฯ ไปประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

ในฐานะประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติ ผมและท่านรองประธานสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒ ท่าน ขอแสดงความขอบคุณ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ที่ได้จัดงานเลี้ยงพบปะสังสรรค์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติขึ้นในวันนี้ และขอชื่นชมการทำหน้าที่ของทั้ง ๒ ฝ่าย ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่อย่างใกล้ชิดจนทำให้ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติมีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนตลอดมา และส่งผลให้สถาบันทั้ง ๒ เป็นที่ยอมรับจากประชาชนทั่วไป

ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการทำหน้าที่ของทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ อย่างเต็มกำลังสติปัญญา ความสามารถ ทำให้เกิดความสามัคคี และรู้สำนึกในความเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย อันจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติบ้านเมือง ซึ่งทุกท่านต้องช่วยกันรักษาและพัฒนาการเมืองการปกครองให้ตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่จะปฏิรูปการเมืองไทยให้เจริญมั่นคงสืบไป

ท้ายที่สุดนี้ในนามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ตลอดจนพระบรมเดชาอนุภาพแห่งพระสยามเทวาธิราช พระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้โปรดดลบันดาล และประทานพรให้ทุกท่าน มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีกำลังกายกำลังใจที่เข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประเทศชาติสืบไป

ขอขอบคุณ

ปาฐกถาเรื่อง

"อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" ช่วงที่ ๑ และช่วงที่ ๒

โดย

ฯพณฯ อุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๔ เวลา และวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๔

จัดโดย สถาบันพระปกเกล้า

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่รักทั้งหลาย

ผมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาปาฐกถาเรื่อง "อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" ในวันนี้

ท่านสมาชิกทุกท่านคงจะทราบและเข้าใจเป็นอย่างดีแล้วเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในด้านการตรากฎหมาย ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการให้ความเห็นชอบในกิจการสำคัญของประเทศและด้านการเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ซึ่งผมได้กล่าวบ้างแล้วในการสัมมนาช่วงแรกที่ผ่านมา แต่สำหรับสมาชิกบางท่านอาจจะยังไม่ทราบชัดถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรุ่นใหม่ ถึงอย่างไรก็ตาม ผมจะขอกล่าวเพิ่มเติมถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ต่อไป

ก่อนอื่นผมขออัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้พระราชทานเมื่อครั้งรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ณ พระที่นั่ง อเนกตศมาคมให้แก่สมาชิกรัฐสภา เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านได้เข้าใจอย่างแจ่มชัดถึงสถานะของความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า ".....สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้มาปรึกษาหารือกันเพื่อให้การปกครองดำเนินไปตามวิถีทางแห่งระบอบประชาธิปไตยและให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชาติบ้านเมือง ต่อแต่นี้ไปจึงเป็นภาระและความรับผิดชอบโดยตรงของท่านทั้งหลายที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจ ร่วมสามัคคีกันปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ ให้งานของชาติดำเนินลุล่วงไปโดยถูกต้องและรวดเร็ว ดังนั้น การปรึกษาดทกลงหรือการอภิปรายภายในปัญหาใด ๆ ที่จะมีขึ้นในสภาแห่งนี้ จึงควรจะได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของ

ประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริงและด้วยความปรารถนาที่จะให้งานทุกอย่างสัมฤทธิ์ผลที่ดีที่สุด...."

นอกจากนี้ยังมีพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ซึ่งมีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า "...เพื่อให้การปกครองประเทศดำเนินไปตามระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนปรารถนา จึงขอให้สมาชิกแห่งสภานี้นึกถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้มากแล้วพยายามให้สติปัญญาความสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องเที่ยงตรง ด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ และด้วยความรู้ตัวตลอดเวลาว่า แต่ละคนเป็นผู้ที่ประชาชนเลือกเข้ามาเป็นผู้แทน คือให้มาพูดแทนเขา ดังนั้น การปรึกษาตกลงหรืออภิปรายภายในปัญหาใด ๆ ที่จะมีขึ้นในสภาแห่งนี้ จึงควรจะได้เป็นไปอย่างมีเหตุมีผลและด้วยความร่วมมือปรองดองกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่พึงประสงค์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด...."

จากพระราชดำรัสดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ทรงว่าพระองค์ได้ทรงเน้นถึงความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้สมาชิกได้ตระหนักถึงการทำหน้าที่ให้ถูกต้องเที่ยงธรรม โดยให้หลักนิติธรรมและคุณธรรมเป็นสำคัญ ซึ่งพระราชดำรัสที่ผมนำมาขึ้นนี้สมควรอย่างยิ่งที่สมาชิกทุกท่าน พึงน้อมรำลึกไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมเพื่อปฏิบัติให้งานของประเทศชาติดำเนินไปให้เกิดความก้าวหน้าจนบรรลุผลสำเร็จบังเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชนต่อไป

ในส่วนของบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พอดีประมวลได้ ดังนี้

ด้านกระบวนการตรากฎหมาย ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑ ใน ๓ ของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญได้ (มาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติได้โดยพรรคการเมืองนั้นมีมติให้เสนอและมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน แต่ถ้าเป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรีก่อน (มาตรา ๑๖๙ วรรคหนึ่งและสอง)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรรวมทั้งประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ ตลอดจนกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๑๙๑)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่พระราชกำหนดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๘ วรรคหนึ่ง (มาตรา ๒๑๙ วรรคหนึ่ง)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ มีสิทธิเสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย (มาตรา ๒๖๒ (๑) (๒))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่สามารถเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้และพรรคการเมืองที่สมาชิกนั้นสังกัดมีมติให้เสนอด้วย (มาตรา ๓๑๓ (๑))

ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นบทบาท และอำนาจหน้าที่อีกอย่างหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๒ เช่น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคน มีสิทธิตั้งกระทู้ถามถามรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ายังไม่ควรเปิดเผยอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์ของแผ่นดิน (มาตรา ๑๘๓)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๕ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรี และต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีคนต่อไปด้วย และเมื่อเสนอญัตติดังกล่าวแล้ว จะยุบสภาไม่ได้เว้นแต่มีการถอนญัตติหรือมติไม่ไว้วางใจมีไม่มากกว่ากึ่งหนึ่ง (มาตรา ๑๘๕)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลได้ (มาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง)

การตั้งคณะกรรมการสามัญและคณะกรรมการวิสามัญ (มาตรา ๑๘๙)

การพิจารณาและอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด (มาตรา ๒๑๘)

ด้านการให้ความเห็นชอบ ซึ่งเป็นอีกบทบาทหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของประเทศในกรณีสำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง

การพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี (มาตรา ๒๐๒)

การเสนอแนะความคิดเห็นให้แก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในกรณีที่มีคณะรัฐมนตรีร้องขอ โดยแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป แต่ไม่มีการลงมติ (มาตรา ๒๑๓)

การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ ๆ ในกรณีที่มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาตาม มาตรา ๑๙๓ เช่น ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ความเห็นชอบในการ ปิดสมัยประชุมสภาก่อนครบกำหนด ๑๒๐ วัน ให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม ให้ความเห็น ชอบกับหนังสือสัญญาตามมาตรา ๒๒๔ เป็นต้น

ด้านการร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ซึ่งก็เป็นอำนาจหน้าที่และบทบาทของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกประการหนึ่ง โดยเมื่อมีกรณีเกิดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

เรื่องสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดหรือไม่ โดยสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิร้องขอต่อประธาน สภาผู้แทนราษฎรเพื่อส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย (มาตรา ๙๖)

เรื่องร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีหลักการเดียว กันหรือคล้ายคลึงกันกับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องยับยั้งได้ โดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย (มาตรา ๑๗๗)

เรื่องร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐ ธรรมนูญ โดยให้สมาชิกร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย (มาตรา ๒๖๒)

เรื่องการออกพระราชกำหนดที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยสมาชิกสามารถร้องขอต่อประธาน สภาผู้แทนราษฎรเพื่อส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย (มาตรา ๒๑๙)

เรื่องกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) คนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๑๓๗ หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๘ โดยสมาชิกมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐ ธรรมนูญวินิจฉัย (มาตรา ๑๔๒ วรรคหนึ่ง)

เรื่องกรรมการป.ป.ช.กระทำการอันขาดความเที่ยงธรรมจงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือ กฎหมาย หรือมีพฤติการณ์เสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์อย่างร้ายแรง โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อ ขอให้วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยต้องมีคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิก วุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ (มาตรา ๒๙๙)

เรื่องกรรมการป.ป.ช.ผู้ไต่ราวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ โดยสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาพิพากษา ซึ่งคำร้องดังกล่าวให้ยื่นต่อประธานวุฒิสภาเพื่อส่งไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาต่อไป (มาตรา ๓๐๐)

เรื่องการถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๓๐๓ ออกจากตำแหน่งเนื่องจากร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดต่อหน้าที่ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่มีสิทธิร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนได้ (มาตรา ๓๐๔)

เรื่องมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๐ วรรคหกเกี่ยวกับมีการแปรรูปคดี ทำให้มีผลได้ผลเสียโดยตรงและโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายโดยสมาชิกจำนวน ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๑๐ ของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ (มาตรา ๑๘๐ วรรคเจ็ด)

ด้านฐานะความเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย คือสมาชิกรัฐสภาในฐานะผู้แทนของปวงชนชาวไทยต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย (มาตรา ๑๔๙) และต้องดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมเพราะเป็นบุคคลของสังคม ดังนั้นรัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้สมาชิกจะต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยยื่นต่อ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งภายใน ๓๐ วัน (มาตรา ๒๙๑ (๓))

นอกจากนี้ยังมีข้อควรระวังที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องตระหนักไว้ให้มาก ในเรื่องดังต่อไปนี้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นในหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ นอกจากข้าราชการการเมืองอื่นที่มีใช้รัฐมนตรี (มาตรา ๑๑๐ (๑))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่รับสัมปทานจากรัฐ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐหรือเป็นหุ้นส่วน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว (มาตรา ๑๑๐ (๒))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ (มาตรา ๑๑๐ (๓))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการหรือให้พ้นจากตำแหน่ง (มาตรา ๑๑๑)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่ขาดประชุมเกิน ๑ ใน ๔ ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร เพราะจะทำให้ขาดสมาชิกภาพ (มาตรา ๑๑๘ (๑๑))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถ้าลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนสังกัดหรือพรรคมีมติขับออกด้วยคะแนนเสียง ๓ ใน ๔ ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรค ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพตั้งแต่วันที่ลาออกหรือพรรคมีมติให้ออก (มาตรา ๑๑๘ (๙))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องระวังในการกล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกรัฐสภาโดยถ้อยคำดังกล่าวไปปรากฏนอกบริเวณสภา (มาตรา ๑๕๗ วรรคสอง)

ซึ่งข้อห้ามหรือข้อควรระวังดังกล่าวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนควรทำความเข้าใจให้แจ่มชัดเพื่อมิให้เกิดขึ้นอันจะเป็นผลเสียต่อตนเองและสังคมได้

ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่รักทั้งหลาย ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมีมากมายหลายด้าน ดังที่กล่าวมานั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ได้ยกมาจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเท่านั้น สมาชิกทุกท่านควรศึกษาและทำความเข้าใจและเรียนรู้ในเรื่องกฎหมายต่าง ๆ เพิ่มเติมหรือให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน เช่น กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ข้อบังคับการประชุมสภาและหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความรู้ในวงงานของรัฐสภา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อให้เกิดความชำนาญกับตัวของท่านสมาชิกเองอันจะทำให้ผู้ออกกฎหมายมีคุณภาพ กระบวนการตรากฎหมายมีคุณภาพ กฎหมายที่ออกไปใช้บังคับก็ย่อมจะเป็นกฎหมายที่ดีมีคุณภาพเช่นกัน ส่งผลให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประเทศชาติและประชาชนสืบไป

ผมขอฝากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนให้ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาสถาบันนิติบัญญัติของเราให้เกิดความก้าวหน้าเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญและพัฒนาให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นสภาของประชาชนอย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นที่ตั้งเพื่อสร้างมิติใหม่ที่ดีให้แก่รัฐสภาไทยต่อไป

สุดท้ายนี้ผมขออวยพรให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านที่เข้าร่วมการสัมมนาในวันนี้จงมีสุขภาพและพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีจิตใจแจ่มใส คิดหวังสิ่งใดที่เป็นไปโดยชอบประกอบด้วยธรรมนำมาซึ่งความสุข ขอให้สิ่งนั้นพลันสำเร็จสมตามเจตจำนงหมายทุกประการ

ขอบคุณ

ปาฐกถาพิเศษเรื่อง
"แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย"
โดย
ฯพณฯ อู๋ทัย ทิมพิไจชน ประธานรัฐสภา
วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๔
ณ ห้องประชุมกรมประชาสัมพันธ์ ซอยอารีย์สัมพันธ์
ถนนพระราม ๖ กรุงเทพฯ

๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙๒๐๙

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายครับ

ก่อนที่ผมจะพูดถึงเรื่อง "แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย" ตามที่ทางสถาบันพระปกเกล้าโดยนักศึกษา ปปร. ๔ กำหนดให้ผมมาปาฐกถาในวันนี้ นั้น ผมจะขอเกริ่นนำด้วยธรรมชาติของมนุษย์ (Human nature) เพื่อเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ หรือความเป็นธรรมชาติหรือวิถีของมนุษย์ตามธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

การที่ระบอบประชาธิปไตยได้มุ่งหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง เพราะมีความเชื่อว่า มนุษย์โดยธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีความรู้ความเข้าใจที่มนุษย์มีต่อโลกภายนอก จึงต้องเพิ่มพูนขึ้นด้วยการศึกษา ด้วยเหตุนี้เองมนุษย์จึงมีความสามารถที่จะตัดสินใจเพื่อเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตของตน ถึงแม้ว่าการใช้ดุลยพินิจของมนุษย์จะไม่ถูกต้องเสมอไป แต่มนุษย์มีแนวโน้มที่จะกระทำสิ่งที่ดีสำหรับตนมากกว่าการให้ผู้ปกครองตัดสินใจให้แก่เขา ซึ่งมนุษย์มิใช่จะใช้เฉพาะหลักแห่งเหตุผลเท่านั้นแต่มนุษย์ยังใช้หลักมโนธรรมเฉพาะตัวร่วมด้วย ซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดหลักแห่งความประพฤติทางศีลธรรมอันจำเป็นต่อชีวิตทางสังคมที่มีคุณค่าต่อมนุษยชาติ เมื่อมนุษย์ใช้หลักมโนธรรมเฉพาะตัวในการตัดสินใจตามกฎธรรมชาติแล้ว จึงทำให้การตัดสินใจนั้นเกิดความแตกต่างกันออกไป

วัฒนธรรมประชาธิปไตย

วัฒนธรรมประชาธิปไตย คือ แบบแผนหรือพฤติกรรมของมนุษย์ที่ได้เรียนรู้และถ่ายทอดสืบต่อกันมา ซึ่งเป็นผลมาจากความเชื่อ (Belief) ค่านิยม (Value) และทัศนคติ (Attitude) ของบุคคลที่มีต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งถ่ายทอดกันมาด้วยกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization) หรือเป็นผลของการกระทำที่ผ่านมา ซึ่งวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่สำคัญประกอบด้วย

(๑) บุคคลต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (๒) บุคคลจะต้องมีใจกว้าง ยอมรับ
ในความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น และไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ (๓) บุคคลจะต้องมี
ความไว้วางใจและยอมรับความสามารถของบุคคลอื่น (๔) บุคคลจะต้องเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง (๕) บุคคลจะต้องเคารพในกติกาและกฎระเบียบที่เป็นประชาธิปไตย เคารพกติกาของ
สังคม ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (๖) บุคคลจะต้องให้ความสนใจและติดตามกิจกรรม
ทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อมิให้นักการเมืองฉวยโอกาสใช้อำนาจไปในทางมิ
ชอบและประชาชนต้องพร้อมที่จะแสดงออก (๗) บุคคลจะต้องมีความกล้าหาญในการวิพากษ์วิจารณ์
ทางการเมืองด้วยความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้ปกครองได้ตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่าประชาชนเป็นเจ้าของ
ของอำนาจอธิปไตย ผู้ปกครองมีเพียง "หน้าที่" ที่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และผู้
ปกครองไม่มี "สิทธิ" ละเมิดอำนาจอธิปไตยของประชาชน

วัฒนธรรมประชาธิปไตยของไทยในอดีต

ในอดีตที่ผ่านมา ลักษณะการปกครองไทยล้วนปลุกฝังและหล่อหลอมให้คนไทยส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบจารีตประเพณีดั้งเดิมที่เน้น "อำนาจนิยม" แม้จะมีการเปลี่ยนแปลง
การปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ แต่ภายในช่วงระยะเวลา ๖๙ ปีที่ผ่านมา
คนไทยส่วนใหญ่มีโอกาสเรียนรู้หรือเข้าใจระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงน้อยมาก เพราะเป็นการ
ปกครองแบบประชาธิปไตยเฉพาะโครงสร้างอำนาจทางการเมืองเท่านั้น แต่ประชาชนมิได้เป็นเจ้าของ
อำนาจอธิปไตยที่แท้จริง เมื่อนับถึงบัดนี้ อาจจะมีเพียงกลุ่มชนชั้นกลางในสังคมไทยบางส่วนเท่านั้นที่มี
ความรู้ ความเข้าใจในหลักการของระบอบประชาธิปไตย และอาจเป็นความหวังในการเผยแพร่และ
ปลุกฝังให้คนไทยส่วนใหญ่ตระหนักในคุณค่าของการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยของประชาชนได้อย่าง
แท้จริง

แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย

การพัฒนาการเมืองของไทยให้เป็นประชาธิปไตยโดยแท้จริงกล่าวคือให้สังคมไทยมีจิต
วิญญาณเป็นประชาธิปไตยนั้น ต้องอาศัยความพยายาม ความอุตสาหะของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ร่วม
กันเผยแพร่และป้อนเพาะให้คนไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเพราะความสำเร็จของ
การพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรม
ประชาธิปไตย โดยสร้างคนไทยให้มี "จิตวิญญาณเป็นประชาธิปไตยมีใจเป็นสากล" คือให้คนไทย
ตระหนักในรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ศีลธรรมอันดีของคน
ไทยและสร้างคุณค่าของพลเมืองที่ดีให้เกิดขึ้น โดยยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีการ
ประสานสัมพันธ์กับต่างประเทศอย่างเต็มที่และมุ่งมั่นให้ประชาชนคนไทยมีใจเป็นประชาธิปไตยอยู่ใน
ระดับสากล กล่าวคือให้ร่วมกันสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

จักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิทธิเสรีภาพของพลเมือง การมีส่วนร่วมทาง การเมือง การสร้างให้สังคมไทยมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ เป็นต้น

แผนการพัฒนาวัดธรรมประชาธิปไตยจะต้องเริ่มจากกระบวนการการเรียนรู้ หรือการ รับรู้แนวความคิดทางการเมือง (Cognitive) แล้วพัฒนาไปสู่ความรู้สึก (Affective) โดยบุคคลจะรู้สึก ว่าความคิดใหม่ที่ตนรับรู้มานั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับตนหรือไม่ จากนั้นจะพัฒนาไปสู่การประเมิน เพื่อที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ (Evaluative) หากรู้สึกว่ามีคุณค่าก็จะเกิดการยอมรับ กลายเป็นความเชื่อ ใหม่ และนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมทางการเมืองตามความเชื่อใหม่นั้น

ดังนั้น แผนพัฒนาวัดธรรมประชาธิปไตยนั้น จึงเป็นเรื่องของการเปลี่ยนความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ สืบเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานจนกลายเป็นวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลง คือกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การศึกษาของชาตินั้นเอง ดังนั้นการศึกษาของชาติจึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่สุดต่อกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งทุกคน ทุกองค์กร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องช่วยกันเสริมสร้าง ปลูกฝัง สนับสนุน ให้การศึกษาของชาติเป็นตัวจักรสำคัญในการเคลื่อนพลังพลเมืองเพื่อให้เดินเข้าสู่เป้าหมายสูงสุดของประเทศชาติต่อไป

วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นนั้น จำเป็นต้องมีรากฐานของหลัก ธรรมาธิปไตยเป็นพื้นฐานจึงจะทำให้เป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด ซึ่งจะสามารถสร้างจิตสำนึกของ มนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ตน เป็นระบบที่ทุกคนเสียสละให้แก่ กันเพื่อส่วนรวม เมื่อจิตสำนึกสูง จุดสูงสุดของการปกครองก็จะเกิดขึ้น นั่นคือจะมีการปกครองแบบไม่ มีการปกครองหรือไร้การถูกปกครอง และนี่แหละคือปรัชญาหรืออุดมคติอันล้ำเลิศของการเมืองแบบ ตะวันออก วัฒนธรรมดังกล่าวนั้นจำเป็นต้องหล่อหลอม และปลูกฝังให้เกิดขึ้นในสังคมไทยให้เป็น สังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมไทยจะต้องเรียนรู้และสร้างความเข้าใจใน วัฒนธรรมประชาธิปไตยให้ชัดเจนและถูกต้องโดยร่วมประสานสอดคล้องกับความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง เหล่านี้ด้วย กล่าวคือ

๑. เรื่องคุณค่าของความเป็นประชาชน
๒. เรื่องจิตสำนึกต่อแผ่นดินไทย
๓. เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม
๔. เรื่องเศรษฐกิจมหภาคและสถาบันการเงิน
๕. เรื่องระบบรัฐ ทั้งระบบการเมืองและระบบราชการ
๖. เรื่องการศึกษาของชาติ
๗. เรื่องสื่อสร้างสรรค์เพื่อสังคม
๘. เรื่องกฎหมายของประชาชน

๙. เรื่องค่านิยมและวัฒนธรรมของชาติ

ดังนั้น เมื่อสังคมไทยสามารถเสริมสร้างและปลูกฝังให้ประชาชนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้อย่างชัดเจนและถูกต้องแล้ว ย่อมจะนำไปสู่ภาคปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตที่ก่อรูปกับได้เรียนรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ประชาชนคนไทยย่อมมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ดีและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้เกิดเสถียรภาพและมั่นคง อันจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีและมีความสุขของประชาชนอย่างเสมอภาคทั่วหน้ากัน

ท้ายที่สุดนี้ ผมขอให้ทุกคนร่วมแรงร่วมใจ และสมัครสมานตามคึกคักกันฟื้นฟูวัฒนธรรมประชาธิปไตยและเสริมสร้างให้รุ่งเรืองสืบไป ขออำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก อีกทั้งพระบรมเดชาภิเษกแห่งพระสยามเทวาธิราช พระบารมีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โปรดดลบันดาลและประทานพรให้ทุกท่านจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง และร่วมกันพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองสืบไป

สวัสดิ์

ประเด็นของการปาฐกถา

เรื่อง

"บทเรียนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เพื่อปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น"

โดย

นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

๑๒๖๖๑๖๐๑๖๐๑๖๐๑๖๐๑๖๐๑๖๐๑๖๐๑๖๐๑๖๐๑๖๐๑๖๐๑๖๐

๑. ปัญหาของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่ว ๆ ไป ในฐานะของผู้มีประสบการณ์ ด้านการเมือง การเลือกตั้ง

ตอบ เป็นที่ทราบโดยทั่วไปแล้วว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งที่ผ่านมามีการแข่งขันกันสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดเขตการเลือกตั้งให้มีขนาดเล็กลง ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงจึงเป็นเรื่องที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นำมาใช้เพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง โดยกระทำในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การจ่ายเงินผ่านหัวหน้าคณะ การพาหัวหน้าคณะไปทัศนศึกษา หรือแม้กระทั่งการให้สัญญาว่าจะก่อสร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น (พรป.ว่าด้วยการเลือกตั้งส.ส.และส.ว. ม ๔๕/๕) ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรมก็ตาม ก็เชื่อว่าปัญหาดังกล่าวจะหมดสิ้นไป ในทางตรงกันข้ามผู้สมัครกลับใช้กลยุทธ์ที่แยบยลที่ยากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา จะได้กำหนดให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการกับผู้สมัครที่ทุจริต แต่เนื่องจากมีเขตเลือกตั้งที่เล็กลงประกอบกับมีผู้สมัครมากขึ้น จึงมีการคัดค้านผลการเลือกตั้งอยู่เนือง ๆ และคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการทุจริต ซึ่งก็เป็นส่วนน้อย ยังมีผู้สมัครรายอื่น ๆ ที่หลักฐานของคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่สามารถเอาผิดได้ แต่ก็ถือว่าเป็นกระบวนการปฏิรูปทางการเมืองที่เป็นรูปธรรมมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา

๒. ประเด็นปัญหา ก่อนมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง เช่น การซื้อเสียงก่อนมีพระราชกฤษฎีกา

ตอบ สำหรับปัญหานี้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีอำนาจที่เขาคิดกับผู้ที่แสดงความประสงค์ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือไม่ ซึ่งเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแล้ว ผู้กระทำการดังกล่าวได้ลงสมัครรับเลือกตั้งจึงเป็นปัญหาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องหามาตราการดำเนินการกับผู้กระทำการดังกล่าว ซึ่งเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ แล้ว จึงมองเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ อันนี้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการป้องกันไม่ให้ผู้ที่ทุจริตมาทำงานด้านการเมือง ซึ่งถ้าหากผู้นั้นได้รับการแต่งตั้งเป็นฝ่ายบริหารก็อาจจะมีการถอนทุนคืนได้ วัฏจักรวังวนการทุจริตก็จะไม่สิ้นสุดลงในสังคมไทย

๓. ปัญหา ระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง เช่น การรับสมัคร การตรวจสอบคุณสมบัติ การหาเสียง การควบคุมค่าใช้จ่าย

ตอบ ประเด็นนี้เห็นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยจะเห็นได้จากเมื่อมีการรับสมัครแล้ว ปรากฏหลักฐานว่าผู้สมัครขาดคุณสมบัติมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและให้ศาลฎีกาเป็นองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยปัญหานี้ (พรป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส.และ ส.ว. ม.๓๔/๑) เห็นว่าการที่กฎหมายให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่รับสมัคร และให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้วินิจฉัยคุณสมบัติผู้สมัครนั้น เป็นเรื่องของการคานอำนาจกัน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำหรับการหาเสียงและการควบคุมค่าใช้จ่ายนั้น จะเห็นได้จากการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมามีการโฆษณาหาเสียงก่อนมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งจึงเป็นปัญหาว่าค่าใช้จ่ายที่พรรคการเมือง หรือผู้สมัคร จะถือเป็นค่าใช้จ่ายที่จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบด้วย หรือไม่ เนื่องจากหากนำมารวมเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับหาเสียงเลือกตั้งแล้ว จะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกินกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนด (พรป. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. ม. ๔๑)

๔. อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการตรวจสอบเลือกการตั้ง เช่น อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของ กกต. (ทั้งควบคุมและจัด) ความเหมาะสมเรื่องจำนวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เช่น เดิมจาก ๕ เป็น ๗ หรือ ๙ หรือ ลดจำนวนลง

ตอบ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในปัจจุบันนี้เห็นว่าตรงตามกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว เพียงแต่ว่าขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการปฏิรูปทางการเมือง และบางองค์

กรรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีขึ้นใหม่ การทำงานการจัดการและผู้ปฏิบัติขององค์กรดังกล่าวยังไม่เข้าใจบทบาทดีเท่าที่ควร ถ้าหากว่ามีการปรับปรุงให้มีความคล่องตัวกว่าปัจจุบันแล้ว อุปสรรคต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ก็จะได้รับการเยียวยาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นไปอีกส่วนจำนวนคณะกรรมการการเลือกตั้งในปัจจุบันเห็นว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว

๕. ปัญหาภายหลังจากการเลือกตั้ง เช่น วิธีการนับคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง การจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่

ตอบ การนับคะแนนในส่วนของเจ้าหน้าที่ยังไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควรซึ่งมาจากการวินิจฉัย บัตรดี บัตรเสีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อคะแนนที่ได้รับการเลือกตั้ง แม้ว่าจะมีการนับคะแนนในที่เดียวกันก็ตาม ปัญหาดังกล่าวนี้สมควรที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องหาวิธีการเผยแพร่ให้ประชาชนเข้าใจ โดยจะเห็นได้จากบัตรเสียมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนบัตรดี จนเป็นเหตุให้มีการคัดค้านผลการเลือกตั้ง และมีการสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่ ปัญหานี้สมควรที่จะยุติ ตั้งแต่ขั้นตอนการนับคะแนนครั้งแรกแล้วประกอบกับเมื่อการนับคะแนนล่าช้าแล้วการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งก็จะส่งผลกระทบต่อตัวกล่าวคือ จะมีการคัดค้านผลการเลือกตั้ง ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องสืบสวนหาพยานหลักฐานว่าเป็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมหรือไม่ และถ้าหากมีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดินโดยใช่เหตุ ทั้งนี้ จะต้องมีการปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป (พรป.ว่าด้วยการเลือกตั้งส.ส. และส.ว. ม. ๗๑, ม. ๘๕/๗)

๖. ปัญหาอื่น ๆ เช่น ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติในการเลือกตั้ง การเสียชีวิต

ตอบ สำหรับระยะเวลาในการดำเนินการในการเลือกตั้งนั้นเห็นว่า เจื่อนไขเวลาเป็นปัญหาใหม่ที่กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการเลือกตั้งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนด เช่น การประกาศให้ความรับรองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกคัดค้านให้มีจำนวนครบตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้มีการประชุมสภาเป็นครั้งแรก เป็นต้น กำหนดระยะเวลาที่กฎหมายบังคับไว้ นั้น ก็อาจส่งผลให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ส่วนการเสียชีวิตตามกฎหมายถ้าหากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นปัญหาที่กระทบต่อประชาชนโดยตรง กล่าวคือ ประชาชนไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ได้ตามที่กฎหมายกำหนด ปัญหานี้มีมูลเหตุขนานนับประการ (รธน. ม. ๑๕๙)

แม้การปฏิบัติตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการเมือง หรือการดำเนินการเพื่อให้จิตวิญญาณของรัฐธรรมนูญเกิดสัมฤทธิ์ผลเป็นจริงขึ้นมาได้กล่าวคือให้ การเมืองเป็นของพลเมือง ให้การเมืองสุจริตและโปร่งใส และให้การเมืองมีเสถียรภาพและประสิทธิภาพ นั้น จะมีปัญหาอยู่บ้างก็ตาม ซึ่งส่วนมากจะเป็นปัญหาเรื่องของการตีความ ไม่ว่าจะเป็มาตรา ๒๙๕ หรือปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือกระบวนการและวิธีการสรรหาบุคคลมาดำรงตำแหน่งในองค์กร อีตระต่าง ๆ รวมทั้งคาดว่าจะมีปัญหาในทางปฏิบัติในกรณีอื่นอีกเป็นต้น ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ทัศนะ อย่างมากมายจนครอบคลุมเกือบทุกด้านแล้ว

การสัมมนาในวันนี้ถือว่าเป็นการทบทวนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการ ประเมินการใช้รัฐธรรมนูญและเพื่อแสวงหาแนวทางที่จะทำให้การปฏิรูปการเมืองบรรลุผลอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อจะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิรูปการเมือง ทุกท่าน ทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการการ เลือกตั้ง คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จะได้ร่วมกันนำประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ที่ได้จากการสัมมนากันในวันนี้ เพื่อเก็บรวบรวมนำไปทำ รายงานและเสนอความเห็นต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับนี้ หรือกฎหมายอื่นตามมาตรา ๓๓๖ แห่งรัฐธรรมนูญต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อการปฏิรูปการเมืองไทย ให้สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมและ ประเทศชาติสืบไป

สุดท้ายนี้ผมขอขอบคุณ สถาบันพระปกเกล้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความ สนใจในเรื่องนี้โดยได้จัดสัมมนาเรื่อง "๔ ปีรัฐธรรมนูญ : ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิรูปการเมือง" ในครั้งนี้ และทำให้การสัมมนาดำเนินมาอย่างราบรื่นและบรรลุผลสำเร็จจนมาถึงช่วงสุดท้ายนี้แล้ว

บัดนี้ ได้เวลาสมควรแล้วผมขอปิดการสัมมนาเรื่อง "๔ ปีรัฐธรรมนูญ : ปัญหาและ อุปสรรคต่อการปฏิรูปการเมือง" "และขออำนวยการให้ทุกท่านที่ได้ร่วมสัมมนาในครั้งนี้จงประสบความสำเร็จ สุข ความเจริญ มีสติปัญญาและมีกำลังกายกำลังใจในการช่วยกันพัฒนาและสร้างสรรค์อุดมการณ์ และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญให้สัมฤทธิ์ผลเพื่อให้การเมืองการปกครองของไทยมีความมั่นคงและ เจริญรุ่งเรืองสืบไป

เสวนาเรื่อง

“การสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นในสังคม”

โดย

ฯพณฯ อุตัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

ณ โรงแรมสยามซิตี้ ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

นมัสการพระคุณเจ้า

ท่านประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ท่านประธานวุฒิสภา ท่านประธานคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ท่านผู้ร่วมเสวนา สื่อมวลชน และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาร่วมเสวนาเรื่อง “การสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นในสังคม” ในวันนี้

การสร้างค่านิยมในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นในสังคมนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ดียิ่ง เพราะประเทศชาติบ้านเมืองจะมีความพัฒนาสภาพได้นั้นต้องอาศัยความซื่อสัตย์สุจริตของบุคคลในชาติเป็นพื้นฐานซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตนั้นเป็นคุณธรรมที่มีโทษจะสร้างให้เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ได้ง่ายนัก เพราะจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังพร่ำสอนอบรมให้มีขึ้นในจิตสำนึกของมนุษย์อยู่เสมอจึงจะสามารถทำให้คุณธรรมที่เป็นความซื่อสัตย์สุจริตฝังรากลึกอยู่ในจิตสำนึกและเป็นนิสัยของมนุษย์ได้

๑. การรณรงค์สร้างจิตสำนึก ทศนคติ และค่านิยมใหม่ที่เป็นปฏิบัติกับการทุจริต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักและให้ความสำคัญเรื่องนี้และมีพระบรมราโชวาท ที่ทรงพระราชทานไว้เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๗ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันมีใจความตอนหนึ่งว่า “ข้าพเจ้าขอฝากคติไว้เป็นเครื่องกำกับใจ มีคุณธรรมข้อหนึ่งที่สำคัญซึ่งท่านต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอคือ ความซื่อสัตย์ สุจริต ประเทศบ้านเมืองจะวัฒนาถาวรอยู่ได้ก็ย่อมอาศัยความซื่อสัตย์ สุจริตเป็นพื้นฐาน ท่านทั้งหลายจะออกไปบริหารราชการก็ดี หรือประกอบกิจการงานส่วนตัวก็ดี ขอให้มั่นอยู่ในคุณธรรมทั้ง ๓ ประการ คือ สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชนและสุจริตต่อหน้าที่ ท่านจึงจะเป็นผู้ที่ควรแก่การสรรเสริญของมวลชนทั่วไป”

ก่อนอื่นผมขอแยกการพิจารณาความหมายของคำว่า "ซื่อสัตย์สุจริต" ออกเป็น ๒ คำ คือ คำว่า "ซื่อสัตย์" คำหนึ่งและ "สุจริต" อีกคำหนึ่ง

๑.๑. ความหมายของคำว่า "ซื่อสัตย์"

มีพระนิพนธ์ในกรมพระนครานุวัตติวงศ์ได้กล่าวถึงความซื่อสัตย์ไว้ ดังนี้

"ใจซื่อถือสัตย์มั่น	มีคุณ
ความสัตย์ช่วยอุดหนุน	เมื่อไร
ซื่อสัตย์ยอมเป็นคุณ	กายภาค หน้าเขย
ภัยพิบัติต่างได้	กลับร้ายกลายเป็นดี"

จากพระนิพนธ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติอันเฉลิมเกียรติของมนุษย์ เป็นยอดแห่งการยอมรับนับถือของคนอื่น เป็นคุณธรรมเบื้องต้นและสุดท้ายแห่งความดีทั้งหลายและเป็นมโนคติที่ดีเลิศที่มนุษย์ทุกคนเมื่อหวังให้ชีวิตดำเนินไปได้อย่างสะดวกราบรื่น จึงควรมีความซื่อสัตย์ใช้นำทางไปสู่ความดีและความสำเร็จที่พึงปรารถนาทั้งหลาย

ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ให้ความหมายของ คำว่า "ซื่อสัตย์" ไว้ว่า "ซื่อสัตย์ ก. ประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศไม่คดโกงและไม่หลอกลวง" ดังนั้นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่ความประพฤติหรือพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่สะอาดและบริสุทธิ์ใจ โปร่งใสและไม่มีลับลมคมใน โดยมีความซื่อสัตย์ต่อตัวเองและผู้อื่น หากจะทำการใดที่ไม่ถูกต้องไม่ควรจะมีจิตคิดละอายต่อตัวเองและละอายต่อบาป เป็นผู้ไม่มีอคติเอนเอียงและหวั่นไหวในอารมณ์ต่าง ๆ ที่มายั่ว เช่น อารมณ์รัก เกลียด โลก โกรธ หลง หรือเกรงกลัว เป็นต้น

คนที่ไม่ซื่อสัตย์ จะประพฤติคดโกงหรือขอบัติ ๒ หน้า คือเดียวซื่อสัตย์ เดียวคดโกง เป็นคนประเภทหน้าไหว้หลังหลอก หน้าซื่อใจคด ปากพร้าถามข้าวด้วยถ้อยคำประดิษฐ์นำยินดีแต่เงื่อนจำอำพรางพิษร้ายไว้ภายใน สำแดงออกมาล้นน้ำผึ้งหวานช้านาญในกลมายา บุคคลพวกนี้ถือว่า ถ้าเห็นว่าอะไรเป็นประโยชน์แก่ตนแล้วควรทำหรือแม้การขอตระบัดลอบลักภัยยกยอก เมื่อพันมือกฎหมายจะเอาผิดตนไม่ได้แล้วก็มักจะประพฤติ นั่นคือคิดเอาแต่ได้อย่างเดียว

คนที่มีความซื่อสัตย์จะถือว่าจำเป็นต้องสร้างความเชื่อถือและรักษาชื่อเสียงยิ่งชีวิต มีความซื่อตรง เทียงธรรม รักษาสัญญา ไม่กล่าวเท็จบิดพลิ้วหรือหลอกลวงใคร ตั้งอยู่ในสัตยธรรมทั้งกาย วาจา และใจ จะทำอะไรไม่ว่าพูดอะไรคิดอะไรก็มักจะมีคนเชื่อถือ เพราะความซื่อสัตย์คือแสงสว่าง มีลักษณะซื่อจริง ตรงจริง เทียงจริง แท้จริง แน่นอนจริงแห่งอัธยาศัยและความประพฤติของบุคคล มีอาการเปิดเผยสว่างกระจ่างแจ้งปราศจากมลพิษโทษและข้อพิรุณทั้งปวง เป็นดังรัศมีอันฉายแสงอยู่โดยรอบข้าง ทำให้ดวงหน้าของคนซื่อสัตย์สว่างสง่างาม เป็นของบริสุทธิ์สะอาดในตัวเองและ

อยู่ใกล้ความดี คนที่ชื่อสัตย์ย่อมถือสัตย์ธรรมเป็นที่ตั้ง รักษาความเที่ยงธรรมเป็นใหญ่ในการทั่วไป ไม่กลั่นแกล้งแสดงตนให้ดีเกินที่เป็นจริง รักษาตัวเองและกิจการของตนทุกสิ่งให้เป็นเช่นความดี

ส่วนความเท็จคือความผิด มีลักษณะคด งอ เอนเอียง ปลอม เคลื่อนคลาดแห่ง อธิยาศัยและความประพฤติของบุคคล มีอาการมืดมัวปิดบัง ลวงตาลวงใจ ลับลมคมใน เงื่อนงำ อำพราง ประหนึ่งว่าดินหม้อป้ายเปื้อนอยู่ตามดวงหน้าของคนคดโกง ผู้แสดงความเท็จเป็นคนคดโกงต้องระมัดระวังตัวกลัวจะเปลี่ยงพล้ำซึ่งเหมือนกับยืนอยู่บนปลายหอกปลายหลาว แม้จะนึกว่าตัวปกปิดความเท็จจริงด้วยความเท็จซึ่งมุ่งหมายจะหลอกลวงผู้อื่นให้หลงเชื่อ แต่ตนกลับหลอกลวงตนเองโดยความรู้สึกของตนเอง ทำตนเองให้ร้ายเป็นคนไม่เต็มเหมือนตุ่มรั่วที่เติมน้ำไม่เต็ม

คนที่มีความซื่อสัตย์ด้วยไตรทวารคือด้วยกาย วาจา และใจ ย่อมเป็นคนดีควรชมเชย โดยแท้ ตรงกับสุภาษิตในทางพระพุทธศาสนาที่ว่า “สาธุรูปโง่ ปาสังโล่ ทวารัตตะเยนะ สัจจะวา” (สาธุรูปโง่ จะ ปาสังโล่ ทวารัตตะเยนะ สัจจะวา) โดยความหมายแล้ว ความซื่อสัตย์ต้องมีอยู่ในบุคคลทั้งภายในและภายนอกซึ่งความซื่อสัตย์มี ๒ ประการ ได้แก่

๑) ซื่อสัตย์ต่อตัวเอง คือประพฤติดีให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของตนกล่าวคือทำความดี ละเว้นความชั่วเพื่อให้ตนมีความสุข มีความสุข พ้นจากความทุกข์ เมื่อตนประพฤติดีอย่างใดจะประพฤติดีจริงให้เป็นนิสัยของตนอย่างนั้น อย่าสลับปรับ ต่อหน้าคนประพฤติดีอย่างไร ลับหลังคนก็ประพฤติดีอย่างนั้น อย่าหวาดหวั่นในเมื่อมีผู้เห็นมาเย้ยหยันเสียดสี อย่าคล้อยตามพวกที่ลากไปในทางเสื่อมเสีย ควรเคารพในความดีของตนและรักษาให้คงความดีอยู่เสมอ จงมั่นคงในความซื่อสัตย์ซื่อตรงต่อตนเองให้ยั่งยืน อย่าคดโกงต่อตัวเอง

๒) ซื่อสัตย์ต่อวาจา ลักษณะของความซื่อสัตย์ต่อคำพูด การรักษาวาจา พูดตามความจริงและทำให้จริงตามที่พูด ซึ่งหมายถึงการรักษาคำพูดตามที่มีจริงในข้อตกลงกันด้วยวาจาและรักษาให้จริง ตามวาจาที่ตกลงกันไว้ วิสัยของคนซื่อสัตย์ต่อวาจานั้นแม้จะอยู่ในท่ามกลางอาวุธอันเงื้อง่าก็ไม่พูดอย่างอื่นนอกจากวาจาสัตย์ มีลักษณะเที่ยงตรงต่อวาจา ไม่มีใครสามารถชักให้ไขว้เขวไปได้ เป็นผู้มั่นคงในวาจาของตนและรับผิดชอบในคำพูดของตน ยึดหลักว่า “เสียชีพ อย่าเสียสัตย์” ถ้าเคยผิดต่อวาก็สามารถกลับใจได้หรือให้ยับยั้งชั่งใจให้ดีได้ก็ถือได้ว่าเป็นความดี ดังนั้น การมีความซื่อสัตย์ต่อวามี ๓ ลักษณะคือ

๒.๑) สาบาน เป็นการให้คำมั่นสัญญาของตนต่อผู้อื่น

๒.๒) ปฎิญาณตน เป็นการให้คำรับรองแก่ผู้อื่นว่าจะทำหรือจะไม่ทำสิ่งใด

๒.๓) สัญญา เป็นการให้คำยินยอมแก่กันและกันรวมทั้งการกระทำที่มีผลคุ้มครองทางกฎหมายที่เรียกว่านิติกรรมด้วย

๓) **ชื่อเสียงต่อการทำงาน** ต้องมีนิสัยรักงาน ทำอะไรตั้งใจทำจริง มีความพยายาม อุตสาหะและบากบั่น ซึ่งเป็นเครื่องชูกำลังใจให้เข้มแข็งแรงกล้า ปราศจากความเกียจคร้านและย่อหย่อนอ่อนแอ ซึ่งเป็นลักษณะแห่งความชื่อเสียงต่อการทำงาน ผู้มีนิสัยรักงานเป็นคนชื่อเสียงต่อการทำงาน จะมีลักษณะไม่ย่อท้อต่อความยุ่งยากและความลำบาก โดยปฏิบัติ ดังนี้

๓.๑) เริ่มลงมือทำทันทีโดยเอาธุระตามหน้าที่ และยึดหลักในใจที่ว่า "ใจที่อ่อนแอเป็นกำแพงขวางกั้นความดีทุกที่ทุกทาง"

๓.๒) ปลุกจันทะ(ความรัก)ลงในกิจที่ทำและทุ่มเทความเพียรตั้งหน้าเจียรงานเพื่อให้การทำงานสำเร็จ

๓.๓) ตั้งตนไว้เหมือนคนจะเบียดเสียดเข้าประตูที่มีหมูคนออกกันแน่นโดยไม่ระย่อท้อหรือถอยหลังและไม่ลดละความเพียร

๓.๔) เมื่อพบสิ่งใดว่าเป็นหน้าที่ของตนแล้ว จะมุ่งมั่นทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด จงกระตือรือร้นทำกิจนั้นให้ทันกาลเวลา

๓.๕) ประพฤติให้ยังยืนในกิจที่ทำอย่างไม่จิตจาง อดทนเพียรทำตามลำดับและให้ความแม่นยำอยู่ในกิจที่ทำ ระวังอย่าให้คลาดเคลื่อนให้มีผลสำเร็จจริง

๔) **ชื่อเสียงต่อหน้าที่** เป็นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่สูงส่งทั้งการงานส่วนตัวและงานที่ตนได้รับมอบหมาย ที่ต้องทำร่วมกับคนอื่นหรือโดยตรงและการงานของญาติมิตรหมู่คณะ อันควรช่วยเหลือโดยสามัคคีธรรมซึ่งตนต้องรับผิดชอบตามฐานะของตน เช่นหน้าที่เป็นพ่อแม่ หน้าที่เป็นผู้ปกครอง หน้าที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชา เป็นต้น อย่าให้บกพร่องอย่าให้เสื่อมเสีย ไม่ประมาทเดินเลื้อยไม่หละหลวมมักง่ายเฉื่อยชาหรือสะเพร่า และไม่หลีกเลี่ยงหรือบิดพลิ้ว หมั่นเอาใจใส่ดูแลรักษาให้หน้าที่ของตนสำเร็จผลเป็นอันดี สมแก่ที่ตนได้รับมอบภาระหรือสมแก่ที่ท่านได้มอบหมายไว้วางใจ คนที่มีนิสัยชื่อเสียงต่อหน้าที่จะมีความมานะอดทนถือเวลาเป็นเงินเป็นทอง โดยเห็นว่าเศษของเวลาเป็นสิ่งที่พึงสงวน ต้องให้เวลาล่วงเลยไปด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจรักษาหน้าที่ให้ดีที่สุด อย่าใช้หน้าที่หรืออำนาจทางราชการไปหาประโยชน์ส่วนตน เช่นรับสินบนและรับสินน้ำใจที่เขาให้ด้วยหวังประโยชน์ค้ำกำไรในหน้าที่ของตน แม้จะต้องสละทรัพย์และร่างกายเพื่อแลกเอาผลสำเร็จเพื่อส่วนรวม ก็ควรสละด้วยความยินดี อย่าอิดเอื้อนหลีกเลี่ยงด้วยกลอุบายใด ๆ ควรเคร่งครัดในระเบียบวินัยแม้หน้าที่ของตนต้องพลั้งพลาดโดยบังเอิญก็เต็มใจรับผิดชอบ อย่าบิดเบือนอย่างลึกลับโดยเอาดีใส่ตนชนชั่วใส่คนอื่น

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ยอมเป็นวิถีทางนำมนุษย์ไปสู่ความสงบสุข นำชาติให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและทำให้โลกนี้เป็นที่อยู่อย่างขึ้นบานสราญรมย์ ท่านผู้รักชาติและหวังความสงบสุขจึงควรเป็นผู้มีนิสัยชื่อเสียงต่อหน้าที่

๕) **ชื่อเสียงต่อบุคคล** ความชื่อเสียงต่อบุคคล เป็นความสำคัญในการติดต่อเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ชวนให้รักใคร่สนิทสนมไว้วางใจกัน ผู้ใดไม่ชื่อเสียงต่อคนอื่นผู้นั้นย่อมไม่เป็นที่ไว้วางใจ ทำลายตนให้เสื่อมเกียรติยศเสียชื่อเสียง ไม่มีใครยอมรับนับถือเชื่อฟัง จะติดต่อกับใครเขาก็ไม่ไว้วางใจ มีแต่ความระแวงสงสัย ไม่มีใครอยากคบค้าสมาคมด้วย ดังนั้นทุกคน ควรมีความชื่อเสียงต่อกัน ซึ่งความชื่อเสียงต่อบุคคลมี ๓ ลักษณะ ได้แก่

๕.๑) ชื่อตรงต่อมิตร ไม่คิดคดทรยศต่อมิตรผูกไมตรีจิตสนิทเป็นมิตรแท้

๕.๒) สวามิภักดิ์ คือเคารพรักในเจ้านายหรือหัวหน้าไม่คิดคดทรยศต่อท่าน มีน้ำใจจงรักภักดีจริง ทำตนให้เป็นกำลังใจในสรรพกิจจริง ตั้งใจทำหน้าที่ตามที่ตนได้รับมอบหมายโดยสม่ำเสมอ เมื่อถึงคราวจำเป็นยอมพลีตนเพื่อประโยชน์แห่งท่านที่เคารพรักใคร่ได้

๕.๓) กตัญญูทศเวที คือรู้อุปการะคุณที่ท่านทำแก่ตน มีลบลหฺ์บุญคุณและประกาศบุญคุณนั้นให้ปรากฏแก่คนอื่น สอนทดแทนบุญคุณ ยกย่องนับถือและเชิดชูท่านไว้ในตำแหน่งผู้มีพระคุณ ส่วนผู้ไม่รู้บุญคุณคน ไม่รู้จักสนองตอบแทนบุญคุณคน เรียกว่า"คนอกตัญญู" มักคิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ ดูหมิ่นลบลหฺ์บุญคุณและเนรคุณต่อท่านผู้มีพระคุณ ซึ่งสังคมไม่ปรารถนาบุคคลประเภทนี้

๖) **ชื่อเสียงต่อหมู่คณะ** ซึ่งตามธรรมดาคนเราต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะมีการปกครองและมีกฎระเบียบข้อบังคับสำหรับให้แต่ละคนกระทำและงดเว้นการกระทำ เพื่อป้องกันการเบียดเบียนกันจึงอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ถ้าคนในหมู่คณะทั้งผู้ใหญ่และผู้น้อยไม่มีความรักในหมู่คณะขาดความชื่อเสียงความสวามิภักดิ์และความกตัญญู ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ กฎหมายต่าง ๆ ของหมู่คณะ คิดเอาใจออกห่างจากหมู่คณะทำลายกฎเกณฑ์ของหมู่คณะ หมู่คณะนั้นย่อมตั้งอยู่ไม่ได้และพินาศไป

ดังนั้นทุกคนในหมู่คณะควรมีความชื่อเสียงต่อหมู่คณะโดยต่างฝ่ายต่างรักษานิติธรรมด้วยกัน เช่น

๖.๑) เคารพต่อกฎหมายไม่ล่วงเกินข่มขู่และข่มเหงกัน

๖.๒) มีความสามัคคีกลมเกลียวและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๖.๓) รักในหมู่คณะมีใจหวังดี ปรารถนาความเจริญแก่หมู่คณะ

๖.๔) ประพฤติตนให้เป็นไปในทางที่ชอบธรรม ให้เที่ยงตรงเป็นกลางไม่มีความเอนเอียง ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษ ผู้กระทำถูกต้องได้รับการคุ้มครองรักษา

๖.๕) ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนฝ่ายเดียวต้องคิดถึงประโยชน์ของหมู่คณะด้วย

๖.๖) ไม่ถือพวกเป็นก๊กเป็นเหล่า ไม่เป็นคนนิสัยคับแคบ

ดังนั้นผู้ใดหวังความสุขความเจริญและหวังประโยชน์ใตคติผลควรปฏิบัติตนให้มีความสุขที่สอดคล้องตามลักษณะดังกล่าว จึงจะพ้นจากห้วงแห่งความทุกข์ และประสบความสุขซึ่งเป็นความสุขที่ปราศจากมลพิษโทษ และมั่นคงแน่นอนอยู่กับความสุข พ้นจากภัยพิบัติใด ๆ ทั้งสิ้น

๑.๒. ความหมายของคำว่า "สุจริต"

ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๓๐ หน้า ๕๔๐ ได้นิยาม คำว่า "สุจริต" ไว้ว่า "สุจริต (สุดจะหริต) น. ความประพฤติชอบ ; ว.จริง, ซื่อตรง (ป.; ส.)"

ความเป็นมนุษย์จะมีคุณค่าก็อยู่ที่การมีมนุษยธรรม เคารพต่อความเป็นมนุษย์ ภายใต้มนุษยภาพด้วยกัน ความสุจริตนับเป็นมนุษยธรรมประการหนึ่งซึ่งเราควรรักษาไว้เหนือสิ่งอื่นใด เพราะเป็นยอดปรารถนา ยอดความหวัง ของมนุษย์ อันจะเป็นเกราะป้องกันและสมนาคุณให้แก่ผู้ประพฤติโดยแท้ ดังโคลงสี่สุภาพที่ว่า

สุจริตสำหรับป้องกัน	โลกีย์ แลนา
ใครจะว่าไม่มี	ห่อนได้
แม้ขาดจะกระสี	ลูกใหญ่ หลวงแธ
เราจึงสุจริตให้	ชอบสิ้นถิ่นไทยฯ

จะเห็นว่าความสุจริตคือสื่อเกราะแห่งเกียรติยศ และเป็นสื่อเกียรติยศแบบสากลและยังเป็นสื่อนิรภัยสำหรับคุ้มครองป้องกันให้เราปลอดภัยได้รับความเกษมศานต์สราญรมย์ เมื่อเราลี้ภัยรับสวมสื่อเกราะแห่งเกียรติยศนี้เกิด อย่างระดากอายุหรือลบหลู่ดูหมิ่น สมดังพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.๕) ที่ว่า

ความรู้คู่เปรียบด้วย	กำลัง ภายเอย
สุจริตคือเกราะบัง	ศาสตร์พ้อง
ปัญญาประจุดัง	อาวุธ
กมุตติต่างโล่ห์ป้อง	อาจแก้ได้ในสนามฯ

มีคำโบราณว่า "หมุ่คณะใดดูหมิ่นคนสุจริต นิยมนับถือคนทจริตยกย่องคนซื่อเกียจเสมอคนขยัน เข็ดขูคนซื่อฉลาดขึ้นเท่าคนกล้า หมุ่คณะนั้นจักพลันพินาศ ส่วนหมุ่คณะใดดูหมิ่นคนทจริต นิยมนับถือคนสุจริต ยกย่องคนขยัน เข็ดขูคนกล้า หมุ่คณะนั้นจักพลันวิวัฒนา" ดังนั้นคนเราไม่ควรกลัวความสุจริตควรกลัวความพินาศ เพราะสุจริตจะอำนวยผลดีและเฉลิมเกียรติให้เรา มีความสง่างาม คนที่มีนิสัยสุจริตย่อมเล็งเห็นแต่สันติสุขของโลก ขอบคิดชอบทำชอบพูดด้วยใจบริสุทธิ์ นับถือผู้แก่กว่า หรืออาวุโสกว่าไว้ในที่สักการะบูชา นับถือผู้มีชื่อเสียงเกียรติยศในฐานะเป็นที่เคารพ นับถือผู้อ่อนกว่าในความเตตการุณย์และนับถือเด็กในฐานะที่น่ารักใคร่เอ็นดู ความสงบสุขและความวัฒนาสถาพร

ของสังคม ย่อมขึ้นอยู่กับนิสัยสุจริตของคนในสังคมและแม้ทุกชีวิตโรคร้ายของสังคมก็ขึ้นอยู่กับนิสัย
ทุจริตของคนในสังคมเช่นกัน

สุจริตธรรมนี้เป็นห่วงทองคล้องใจเร่งรัดโลกไว้ให้เกิดความสงบสุขและเป็นยาอายุกำลังใจ
ให้ร่าเริง แม้พอเริ่มจะทำเมื่อได้ทำสมคิดแล้วจิตยิ่งเบิกบาน ทำไว้แม้เพียงครั้งเดียวยังจิตใจให้รื่นรมย์อยู่
ตั้งร้อย ๆ ครั้ง

ส่วนทุจริตคือความชั่ว ซอซล คดโกง ทำพิธี และประพฤตินิโคธรรม ผิดกฎหมายนั้น
เป็นบ่วงโซ่เหล็กความทุกข์ความจลาจล อลหม่าน คนทำทุจริตได้ชื่อว่า อุตริเล่นกับบุญพิชรายแรง ต้อง
หวาดผวาทันทีกลัวต่อกฎพิบัติที่จะเกิดขึ้นเสมอ

ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวสุจริตไว้ ๓ ประเภทได้แก่

๑) สุจริตทางกาย หมายถึงต้องมีกายสะอาดบริสุทธิ์ ไม่มีหมองในโทษต่าง ๆ เช่น
ไม่ฆ่าสัตว์เบียดเบียนสัตว์ ไม่ลักขโมยทรัพย์ช่อโกงทรัพย์ คอรัรัปชั่น ไม่ประพฤตินิโคในกาม ผิดลูกผิด
เมียผู้อื่น

๒) สุจริตทางวาจา หมายถึงการจะพูดหรือเอ่ยปากพูดออกมาจะต้องสะอาด ปาก
สะอาด ไม่เหม็นด้วยถ้อยคำไม่ดี เช่น ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดสงเสีย ยุยงส่งเสริมให้ทำชั่ว
ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่พูดเลื่อยเปื่อยไร้สาร

๓) สุจริตทางใจ หมายถึงใจต้องสะอาด ใจบริสุทธิ์ ซึ่งใจเป็นเมืองลึกหรือรากเหง้า
แห่งการกระทำ เช่น ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น ไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น ไม่คิดเห็นผิดจากหลักเกณฑ์ทำนอง
คลองธรรม

ซึ่งสุจริตดังกล่าวขอประมวลมาเพื่อพิจารณาให้ชัดเจนได้ ๕ ลักษณะได้แก่

(๑) สุจริตต่อการทำงาน หมายถึงทำอะไรต้องทำจริงไม่คดโกงงาน ผลสำเร็จในงานนั้น
ย่อมเกิดขึ้นดังโคลงสี่สุภาพที่ว่า

"เมื่อเรามุ่งเจตนตั้ง	ใจปลง	จริงนา
ปล่อยจิตทอดใจลง	หนึ่งไว้	
เคารพแนวมั่นคง	จิตหนัก	แน่นฮา
กิจเสร็จสำเร็จได้	ดั่งตั้งใจจริง"	

(๒) สุจริตต่อหน้าที่ หมายถึงทำจริงในงานที่มอบหมายที่เรียกว่า "หน้าที่" ไม่เลินเล่อ
ไม่หละหลวม ไม่หลีกเลี่ยง ไม่บิดพลิ้ว เอาใจใส่ต่องานหรือหน้าที่เพื่อให้งานนั้นสำเร็จด้วยดี คนที่ทำ
หน้าที่ไม่ค่อยสำเร็จด้วยดีเป็นเพราะ (๑) ไม่รู้ว่าดีของงานอยู่ที่ไหน (๒) ทำไม่ถึงดี และ (๓) ทำเกินดี
ถ้าอยากจะทำหน้าที่ให้ดีได้ผลสมบูรณ์จริงต้องพยายามทำในลักษณะ ดังต่อไปนี้

- ศึกษาให้รู้ว่าดีของงานนั้นอยู่ที่ไหน

- ต้องพยายามทำหน้าที่ให้ถึงดี ความดีจึงจะเกิด
- ต้องพยายามทำหน้าที่ให้พอดี อย่าทำเกินดี
- อดทนทำงานอย่างตั้งใจและมั่นคง

ดังนั้น จึงควรยึดมั่นในอำนาจของสุจริต ดังโคลงสี่สุภาพที่ว่า

"ถึงจนทนสู้กัด	กินเกลือ
อย่าเที่ยวแลเนื้อเถื่อ	พวกพ้อง
อดอยากเยี่ยงอย่างเสือ	สงวนศักดิ์
ไซ้ก็เสาะใส่ห้อง	จับเนื้อกินเอง"
	(สำเนาเก่า)

(๓) สุจริตต่อวาจาหรือคำพูด หมายถึงรักษาให้จริงตามวาจาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่กลับกลอกหรือตลบตะแลง รักษาวาจาอย่างเคร่งครัดมิให้คลาดเคลื่อน พูดจริงทำจริง ทำตามที่ทำพูด คนที่ไม่จริงต่อวาจาตนเองจะไปจริงต่อคนอื่นไม่ได้ เพราะฉะนั้น คนไม่จริงต่อวาจาก็จะไม่จริงต่อตนเอง ผู้ไม่จริงต่อตนเองก็คือโกหกตนเอง คนที่โกหกตนเองเร็วยิ่งกว่าโกหกคนทั้งโลก ดังมีปรากฏในพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ พึงพิจารณา ดังนี้

"กล่าวปดและลดเลี้ยว	พจนามีรัฐสงวน
ย่อมจะเป็นสิ่งชวน	นระซึ่งเป็นพันไป
ส่อเสียดเพราะเกลียดชัง	บมิยังประโยชน์ใด
เสื่อมยศและลดไม-	ตริระหว่างคณาสลาย
พูดหยาบกระทบคน	ก็ต้องทนซึ่งหยาบคาย
เจรจากับเขาร้าย	กว่าเขาจะตอบดี
พูดวาจาที่เพ้อเจ้อ	วจสธาระบมิ
ทำตนให้เป็นที่	นรชนเขานินทา

(๔) สุจริตต่อบุคคล หมายถึงจริงต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น จริงต่อมิตร จริงต่อพี่น้องญาติตระกูล จริงต่อผู้บังคับบัญชาต่อเจ้านายและจริงต่อผู้มีพระคุณ เป็นต้น ต้องมีความหวังดีต่อกันและกัน ดังโคลงโลกนิติที่ว่า

"ช่างหม้อตีหม้อไซ้	ตีฉาน แดกนา
ตีแต่งเอางามงาน	ขอบไซ้
ดุจศิษย์กับอาจารย์	ตีสั่ง สอนแ
ตีไซ้ตีจักให้	สู้ห้อง อบาย"

(๕) สุจริตต่อความดี หมายถึงมุ่งประพฤติความดีให้เป็นอริยาไคย ต่อหน้าประพฤติ เช่นไร แม้ลับหลังก็ประพฤติเช่นนั้น ไม่โลเล ไม่ลับปรับ ไม่มายาสาโดย ไม่เป็นคนหลอกหลวงโลก มุ่งทำความดีเพื่อดี อย่ามุ่งทำความดีเพื่อให้ลาภยศ สรรเสริญหรือเพื่อวัตถุอื่นใด โดยมุ่งมันสร้างเสริมความดีให้มีอยู่ในตน โดยรักษาความดีเหมือนเกลือกษาความเค็มจั้นนั้น

๑.๓. ความหมายของคำว่า "ซื่อสัตย์สุจริต"

ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๓๐ หน้า ๑๘๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า "ซื่อสัตย์สุจริต" ไว้ว่า "ซื่อสัตย์สุจริต" ก.ประพฤติตรงและไม่คดโกง"

การจัดเสวนาในครั้งนี้มุ่งเน้นการสร้างค่านิยมแห่งความซื่อสัตย์สุจริตนี้ให้ ดำรงไว้ในสังคม ในองค์กรรัฐ และในประเทศชาติ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ของชาติที่จะต้องปลูกคนในชาติ ไทยให้ทุกคน ทุกหน่วย ทุกองค์กร ได้หันมาสนใจปลูกฝังค่านิยมและพยายามสร้างความซื่อสัตย์ สุจริตขึ้นเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันให้สูญพันธ์ไปจากแผ่นดินไทยให้จงได้ เพราะปัญหาทุจริต คอร์รัปชันเป็นโรคมะเร็งร้ายที่ฝังรากลึกอยู่ในแผ่นดินไทยมานานจนทำให้องคาพยพของประเทศพิการ ไม่ค่อยพัฒนาเท่าที่ควร

๒. การเสริมสร้างคุณธรรมและปลูกฝังค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

การเสริมสร้างคุณธรรมและปลูกฝังค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตนั้น สิ่งที่ต้องพิจารณากันให้ชัดเจนคือคำว่า "คุณธรรม" และคำว่า "ค่านิยม" ซึ่งทั้งสองคำนี้เป็นเรื่องของ "นามธรรม" เป็นเรื่องของคุณภาพ (Quality) ซึ่งหาข้อชี้วัดลำบากและยากที่จะทำให้เห็นเป็นรูปธรรมปรากฏ ถึงแม้ว่าจะทำให้ปรากฏแล้วก็ไม่แน่ชัดว่าผู้นั้นจะเป็นผู้มีคุณธรรมหรือไม่

ในสถานการณ์ของโลกปัจจุบันที่ค่อนข้างซับซ้อนและสับสนนี้ ค่านิยมด้านการบริโภค นิยมที่มี ทุนนิยม เป็นตัวแปรหลักมีพลังที่รุนแรง และมีอิทธิพลต่อสังคม ดังนั้นเรื่องของคุณธรรมหรือ ค่านิยมในความซื่อสัตย์นั้นจึงถูกกระทบตามไปด้วยโดยจะมีค่านิยมไปในเรื่องของค่าตอบแทนที่เป็น วัตถุ (วัตถุนิยม) เช่นทรัพย์สินเงินทองมากกว่า

ดังนั้นการจะเสริมสร้างคุณธรรมและปลูกฝังค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นใน สังคมนั้น ทุกองคาพยพของสังคม ทุกคน ทุกฝ่ายและทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือร่วม ใจกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม หรือเสริมสร้างคุณธรรม โดยพร้อมใจกันปลุกต้นและ กระตุ้นให้ทุกคนสร้างจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรมแห่งความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสำคัญ มองเห็นเรื่องของ ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งสำคัญกว่าทรัพย์สินเงินทอง โดยจะต้องทำทั้ง "ปลูก" ทั้ง "ฝัง" เรื่องของคุณ ธรรมทางด้านความซื่อสัตย์สุจริตให้อยู่ในกันบึงของหัวใจโดยเริ่มตั้งแต่เด็ก วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในบ้าน เมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี แสดงออกให้เห็นถึงความซื่อ

ลัทธิสังคมนิยมให้ชัดเจนให้สังคมไทยมองเห็นเป็นแบบอย่าง อย่าทำเหมือน “แม่ปูสอนลูกปูเดินให้ตรง” ฉะนั้น

๓. การสร้างค่านิยมร่วมที่เน้น ความโปร่งใส ชื่อสัตย์สุจริตเป็นอุดมการณ์ชาติ

การสร้างค่านิยมร่วมที่เน้นความโปร่งใส ชื่อสัตย์สุจริต เป็นอุดมการณ์ของชาติ นั้น ซึ่งในปัจจุบันฝ่ายรัฐบาลได้ประกาศเป็นนโยบายในการกำจัดการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ แล้ว แต่ยังไม่เกิดผลที่ชัดเจนมากนัก ดังนั้นประชาชนทุกคนทุกฝ่ายทุกองค์กรต้องร่วมมือร่วมใจกัน รวมเป็นพลังสำคัญในการกำจัดทุจริต คอร์รัปชันให้หมดสิ้นไปเพื่อทำให้ประเทศชาติโปร่งใส ให้มีความชื่อสัตย์สุจริต โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนมากมาย เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น เพื่อร่วมมือกันขจัดการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดสิ้นไป โดยอาศัยกระบวนการทางองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญและองค์กรอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น

- ๑) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- ๒) ศาลรัฐธรรมนูญ
- ๓) ศาลปกครอง
- ๔) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- ๕) คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น

นอกจากนี้ประชาชนเองยังสามารถช่วยผลักดันให้มีการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันได้ โดยผ่านองค์กรเอกชน (NGO) ให้ช่วยกันผลักดันขับเคลื่อนสังคม โดยร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ตามมาตรา ๑๗๐ ของรัฐธรรมนูญ หรือเข้าชื่อกันร้องขอให้วุฒิสภามีมติถอดถอนข้าราชการการเมือง และผู้บริหารระดับสูงของรัฐออกจากตำแหน่งได้ดำเนินการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ตาม มาตรา ๓๐๔ แห่งรัฐธรรมนูญ จึงขอให้ประชาชนรวมทั้งสื่อมวลชน ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้และ เสนอข่าวเพื่อเป็นสื่อกลางรับใช้ประชาชนอย่างตรงไปตรงมา เพื่อร่วมกันตรวจสอบให้การเมืองการปกครองของไทยมีความโปร่งใสและมีความชื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้ประเทศชาติมีความวัฒนายั่งยืน จึงขอ อัญเชิญพระราชนิพนธ์ของสันเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ในเรื่องความรักชาติเพื่อเป็นเครื่องเตือนสติคนไทย ดังนี้

“เราเกิดมาแล้วชาติหนึ่ง
ควรคำนึงถึงชาติศาสนา
ไม่ควรให้เสียที่ที่เกิดมา
ในหมู่ประชาชนชาวไทย
แม้ใครตั้งจิตรักตัว
จะมัวนอนนิ่งอยู่เฉย

ควรจะร้อนกร้อนใจ

เพื่อให้พรั่งพร้อมทั่วตน

ชาติใดไว้รัก สมัครตมาน

จะทำการสิ่งใดก็ไร้ผล

แม้ชาติยอมยับอับจน

บุคคลจะเป็นสุขอยู่อย่างไร”

๔. เอกลักษณะและคุณลักษณะของสังคมและชุมชนไทยที่พึงประสงค์หลังลดปัญหาทุจริตแล้ว
ประเทศ สังคมหรือชุมชนที่พึงประสงค์และเหมาะสมเมื่อได้ลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน
แล้ว มีลักษณะใหญ่ ๆ ๔ ประการ คือ

๑) เป็นสังคมหรือชุมชนที่น่าอยู่ (อาวาสสพาย) นั้นหมายถึงเป็นสังคมที่มีความเจริญ
ทุกคนทุกฝ่ายมีคุณธรรม ร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันพัฒนาสังคม ชุมชน และประเทศชาติด้วยชีวิต
ไม่คิดเอาประโยชน์ส่วนตน ในส่วนงบประมาณในการบริหารประเทศ หรือสังคมก็จะมีเหลือในการ
พัฒนา สังคมจะก้าวหน้าวัฒนาสถาพร ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความสุข

๒) เป็นสังคมหรือชุมชนที่มีอาหารเครื่องอุปโภคบริโภคสมบูรณ์ (อาหารสพาย) ซึ่งเกิด
จากผลผลิตของสังคมที่ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตน เป็นสังคมที่มีแต่การให้และช่วยเหลือจนเจือสังคมและ
ชุมชน การจับจ่ายอาหารจะสะดวกและปลอดภัย ไม่มีมลพิษ ไม่เห็นแก่ได้ในการผลิตอาหารและการ
ค้าขายอาหารเป็นไปอย่างสุจริตยุติธรรม

๓) เป็นสังคมหรือชุมชนแห่งคนดีคือเป็นสังคมสัตบุรุษ (บุคคลสพาย) มีนักปราชญ์ราช
บัณฑิตมาก เป็นสังคมที่สะอาดโปร่งใส มีสุจริตชนคนดีมาก มีระเบียบวินัย ใฝ่หาความก้าวหน้า
ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่มีนักเลงอันธพาลหรือเรียกง่าย ๆ ว่า
“เป็นสังคมหรือชุมชนแห่งกัลยาณมิตร”

๔) เป็นสังคมหรือชุมชนแห่งความสุข (ธรรมสพาย) เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองของ
ไทย เพราะคุณธรรมได้กลับมา โลกจะไม่วินาศ ถ้าคุณธรรมไม่กลับมา โลกต้องวินาศแน่นอน
ขอให้ทุกคนทุกฝ่ายทุกองค์ควรตระหนักให้มากในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตนี้เพราะ
ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นเครื่องหมายของคนดีและส่งเสริมให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง

ในท้ายที่สุดนี้ผมขอขอบคุณคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ทุกท่าน ที่ให้เกียรติผมมาร่วมเสวนาในครั้งนี้ และขอชื่นชมที่ได้จัดให้มีกิจกรรมที่มีคุณค่าและเป็น
ประโยชน์อย่างมากต่อสังคมและประเทศชาติ ผมขออำนวยการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติและผู้มีส่วนร่วมในการเสวนาทุกท่าน จงมีความสุขความเจริญและพร้อมที่จะร่วมมือ

ร่วมใจกันสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองเพื่ออนุชนรุ่นหลังต่อไป และขอ
ฝากคำประพันธ์ไว้เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจว่า

	“ ถ้าแม่คน	ไร้ธรรม	ประจำจิต
	ดวงชีวิต	ย่อมจัก	หมดศักดิ์ศรี
	มีค่าต่ำ	กว่าสัตว์	ในปฐพี
	ชีวิตนี้	ไร้ค่า	น่าเสียดาย
ค่าของคน	คือคุณ	ช่วยจุนค้า	
ค่าคนล้ำ	โดยคุณ	หนุนทุกสาย	
ถ้าไร้คุณ	ก็ไร้ค่า	น่าเสียดาย	
แม้ชีพวาย	ค่ายังล้ำ	ตามกันมา	
	คุณค่านี	มีกำหนด	บทบัญญัติ
	คือสมบัติ	คนดี	มีคุณค่า
	หนึ่งการงาน	สองธรรมะ	สามวิชา
	สี่จรรยา	มารยาท	ปราชญ์ขมเขย การ ”

๕๖ คน พรรคธรรมสังคม ๒๘ คน และพรรคสังคมนิยม ๘ คน รวม ๒๐๖ คน ซึ่งรัฐบาลโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่ ๓๗ ได้บริหารประเทศภายใต้ วิกฤติการณ์ทางการเมือง กล่าวคือ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอญัตติด่วนให้รัฐบาลแถลงถึงมาตรการการรักษาความสงบ กรณีจอมพล ถนอม กิตติขจร เดินทางกลับมาอุปสมบทในประเทศไทย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคร่วมรัฐบาลอภิปราย วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอย่างรุนแรง และมีการเดินขบวนเรียกร้องให้ ขับไล่จอมพล ถนอม กิตติขจรออกไปนอกประเทศ

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จึงตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๑๙ รวมเวลาที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่ ๓ เท่ากัน ๕ เดือน ๕ วัน

เมื่อรัฐบาลชุดก่อนได้ลาออกแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นเสียงข้างมากยังคงยืนยันให้ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อไป และในวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๙ จึงมีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกสมัยหนึ่ง (เป็นสมัยที่ ๔ และสมัยสุดท้าย) วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๑๙ ได้มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีรวม ๓๙ คน เป็น คณะรัฐมนตรีชุดที่ ๓๘ คณะรัฐมนตรีมาจากพรรคร่วมรัฐบาลเพิ่มขึ้นจากชุดที่ ๓๗ อีก ๑ พรรค คือ พรรคเกษตรสังคมนิยม ซึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๙ คน รวมสมาชิกทั้งสิ้น ๒๑๕ คน

รัฐบาลยังไม่ทันจะแถลงนโยบายขอความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร ได้มีการชุมนุมของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จนก่อให้เกิดการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน โดยมีการยึดอำนาจการปกครองภายใต้การนำของ พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ รวมเวลาที่ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่ ๔ เพียง ๑๒ วัน

ดังนั้น รัฐสภาชุดนี้สิ้นสุดลงโดยการยึดอำนาจการปกครองประเทศของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าวทำให้เกิดช่องว่างของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่มาจาก การเลือกตั้งเป็นเวลา ๒ ปี ๖ เดือน ๑๒ วัน เพราะหลังจากนี้เป็นการปกครองโดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ซึ่งมี พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์เป็นเลขาธิการ ต่อมาเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๙ ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ (ฉบับที่ ๑๑) กำหนดให้มี "สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน" ทำหน้าที่นิติบัญญัติ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีรัฐบาลชุดนี้สิ้นสุดลงด้วยการปฏิวัติของ พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ อีกครั้งหนึ่ง เมื่อ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๐ คณะปฏิปตินี้ได้ปกครองประเทศ รวมเวลา ๑ ปี ๑๒ วัน

ต่อมา ๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ได้ประกาศใช้ "ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๐" (ฉบับที่ ๑๒ ฉบับชั่วคราว) กำหนดให้มี "สภานิติบัญญัติแห่งชาติ" พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ และ รัฐบาลชุดนี้สิ้นสุดลงโดยมีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๓ รวมเวลาอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ๑ ปี ๖ เดือน

ในปี ๒๕๒๖ (๒๗ เมษายน ๒๕๒๖ - ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙)

๑) เหตุการณ์ด้านรัฐสภา

เมื่อ ๑๔ เมษายน ๒๕๒๖ มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๑๓ เป็นการเลือกตั้งโดยตรงแบบผสม (เขตละไม่เกิน ๓ คน) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๒๔ คน ใช้อัตราราษฎร ๑๕๐,๐๐๐ คนต่อ ส.ส. ๑ คน มีผู้มาใช้สิทธิ ๕๐.๗๖%

การเลือกตั้งครั้งนี้ตามกฎหมายบังคับให้พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น (๓๒๔ คน) แต่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี่ยังไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมืองเพราะยังเป็นการเลือกตั้งอยู่ในช่วงที่เว้นทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ผลการเลือกตั้งจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพรรคการเมืองปรากฏ ดังนี้

๑. พรรคกิจสังคม	๙๒	คน	
๒. พรรคชาติไทย	๗๓	คน	
๓. พรรคประชาธิปัตย์	๕๖	คน	
๔. พรรคประชากรไทย	๓๖	คน	
๕. พรรคสยามประชาธิปไตย	๑๘	คน	
๖. พรรคชาติประชาธิปไตย	๑๕	คน	
๗. พรรคประชาไทย	๔	คน	
๘. พรรคก้าวหน้า	๓	คน	
๙. พรรคสังคมประชาธิปไตย	๒	คน	
๑๐. พรรคประชาเสรี	๑	คน	
๑๑. กลุ่มอิสระไม่สังกัดพรรค	๒๔	คน	รวม ๓๒๔ คน

หลังจากวันเลือกตั้ง ๓ วัน คือวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๖ บทบัญญัติตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญได้สิ้นสุดลง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองทั้งหมด มิฉะนั้นจะต้องพ้นจากสมาชิกภาพ เป็นผลให้พรรคการเมืองต่าง ๆ มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดใหม่ ดังนี้

๑. พรรคชาติไทย	๑๐๘	คน
๒. พรรคกิจสังคม	๑๐๑	คน
๓. พรรคประชาธิปัตย์	๕๗	คน
๔. พรรคประชากรไทย	๓๖	คน
๕. พรรคชาติประชาธิปไตย	๒	คน
๖. พรรคก้าวหน้า	๓	คน

๗. พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย	๒ คน
๘. พรรคประชาเสรี	๑ คน
๙. พรรคประชาชนชาวไทย	๑ คน รวม ๓๒๔ คน

สำหรับสมาชิกวุฒิสภา เมื่อครบ ๔ ปี ต้องจับสลากออก ๗๕ คน ดังนั้นเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๖ จึงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งวุฒิสมาชิกแทน ๗๕ คน ตั้งเพิ่ม ๑๙ คน รวม ๙๓ คน และเมื่อรวมที่มีอยู่แล้ว ๑๕๐ คน จึงเป็นจำนวน ๒๔๓ คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ สิ้นสุดลงเพราะยุบสภา เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ส่วนวุฒิสมาชิกยังคงดำรงสมาชิกภาพต่อไป

๒) เหตุการณ์ด้านรัฐบาล

เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๖ มีการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีชุดที่ ๔๓ มีรัฐมนตรีรวม ๔๔ คน โดยมี พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกสมัยต่อจากคณะรัฐมนตรีชุดที่ ๔๒ โดยได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคกิจสังคม พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชากรไทยและพรรคชาติประชาธิปไตย (รวม ๒๐๙ เสียง)

พล.ต.ประมาท อติเรกสาร ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง "ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร" เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ซึ่งผู้นำฝ่ายค้านจะต้องเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองฝ่ายค้าน (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคมิได้เป็นรัฐมนตรี) ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดและไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด (ไม่น้อยกว่า ๖๕ คน)

คณะรัฐมนตรีของรัฐบาลพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ สิ้นสุดลงโดยการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลขัดแย้งกับสภาในกรณีที่สภาไม่อนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ศ. ๒๕๒๙ ซึ่งพระราชกำหนดดังกล่าว กำหนดให้รถดีเซลที่ซื้อใหม่ต้องเสียภาษีมากกว่าธรรมดา ๒ เท่า เพื่อแก้ปัญหาที่จะไม่ต้องปรับเพิ่มราคาน้ำมัน เมื่อสภาไม่อนุมัติรัฐบาลจึงตัดสินใจยุบสภาเพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่

รวมเวลาที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่ ๒ เป็นเวลา ๓ ปี ๓ เดือน ๕ วัน

จากเหตุการณ์ดังกล่าวแล้วข้างต้นทำให้ประชาชนเริ่มเบื่อหน่ายทางการเมืองและไม่ได้วางใจรัฐบาลและรัฐบาลว่าบริหารประเทศเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนหรือไม่ หรือเป็นการกระทำหรือบริหารเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ตนและพวกพ้องมากกว่า ประชาชนจึงเริ่มมีการออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อทำให้การเมืองการปกครองเกิดความสุจริตและเป็นการปกครองเพื่อประชาชนให้มากขึ้น

๒. ในช่วงของการเรียกร้องรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน มองว่าประชาชนมีความตื่นตัวและเข้าใจระบบประชาธิปไตยมากขึ้นเพียงใด ?

ตอบ ทุกคนคงปฏิเสธไม่ได้ว่าในช่วงแห่งการเรียกร้องเพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนนั้น ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่มีความตื่นตัว และให้ความสนใจในการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากการที่ประชาชนได้ออกมาเรียกร้องเพื่อให้ประเทศไทยมีการปกครองที่สุจริตและโปร่งใส โดยไม่อยากเห็นองค์กรใดหรือคณะหนึ่งคณะใดมาควบคุมอำนาจและปกครองประเทศโดยได้ระบบเผด็จการมาปกครอง ซึ่งเป็นการบั่นทอนและจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย ประชาชนทุกสาขาอาชีพให้ความสนใจเอาใจใส่ต่อเหตุการณ์บ้านเมืองและการเคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และผลักดันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ออกมาบังคับใช้ให้ได้เพราะประชาชนมองเห็นความสำคัญของรัฐธรรมนูญที่ตนเองมีส่วนในการรณรงค์เป็นอย่างดี เพราะเข้าใจว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ได้ให้สิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ชัดเจน อันจะทำให้การเมืองการปกครองของไทยมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพยิ่งขึ้นเพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ

๓. ขณะที่ สสร. ร่างรัฐธรรมนูญ ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านใดบ้าง ?

ตอบ ในขณะที่ สสร. ร่างรัฐธรรมนูญ ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมากมา เริ่มตั้งแต่ครั้งแรกก่อนร่างรัฐธรรมนูญมาจนถึงขณะร่างจะเห็นได้ว่าจะมีการแสดงความคิดเห็น การสนับสนุน และความร่วมมือในการดำเนินการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ซึ่งจะเห็นได้จากกระบวนการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในการรณรงค์รัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่สภาร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการ ได้แก่

๑) ช่วงเดือนมกราคม - เมษายน ๒๕๔๐

๑.๑ เดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๔๐ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นเบื้องต้นเพื่อนำความคิดเห็นที่ได้รับฟังมาจากประชาชนมากำหนดประเด็นปัญหา และหลักการสำคัญในการแก้ไขปัญหา โดยนำข้อเสนอและความคิดเห็นของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ มาจัดทำกรอบเบื้องต้นแล้วนำไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อไป กรอบเบื้องต้นนี้เสนอโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญเห็นชอบแล้ว ให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะประธานคณะกรรมการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นและประชาสัมพันธ์ประจำจังหวัดทั้ง ๗๖ จังหวัด นำไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อไป

๑.๒ เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๕๔๐ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ยกร่างรัฐธรรมนูญโดยคำนึงถึงความคิดเห็นที่ได้รับมา ตามกระบวนการข้างต้นตาม ๑.๑ ในขณะเดียวกันสภาร่างรัฐธรรมนูญก็ยังรับฟังความคิดเห็นของประชาชนควบคู่ไปกับการยกร่างรัฐธรรมนูญด้วย โดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องยกร่างรัฐธรรมนูญให้เสร็จภายในวันศุกร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๐ เพื่อนำร่างรัฐธรรมนูญไปทำประชา-พิจารณ์ต่อไป

๒) ช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๔๐

มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อไปและยังดำเนินการควบคู่ไปกับการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(๑) มีการจัดทำประชาพิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญ ระดับภาค ภาคละ ๑ ครั้ง และระดับประเทศ จำนวน ๑ ครั้ง

(๒) มีการจัดให้มีการประชาพิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญระดับจังหวัดอย่างน้อยจังหวัดละ ๑ ครั้ง

(๓) สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ประสงค์ขอแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติใดแห่งรัฐธรรมนูญฯ ให้เสนอคำแปรญัตติยื่นต่อประธานคณะกรรมการการภายหลังได้รับข้อมูลจากการทำประชาพิจารณ์ได้

๓) ช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๔๐

(๑) เดือนกรกฎาคม ๒๕๔๐ สภาร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการพิจารณาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชพิจารณาเสร็จแล้ว ในขณะที่เดียวกันสภาร่างรัฐธรรมนูญก็รับฟังความคิดเห็นของประชาชนควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องจนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จในวาระที่ ๒ เมื่อวันที่พุธที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๐

(๒) เดือนสิงหาคม ๒๕๔๐ รอการพิจารณาในวาระที่ ๓ ไว้ ๑๕ วัน นับจากการพิจารณาวาระที่ ๒ แล้วเสร็จ และลงมติในวาระที่ ๓ ในวันศุกร์ที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ แล้วเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อไป

ตามขั้นตอนและแผนงานการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญตามกรอบเวลา ๒๔๐ วัน ดังกล่าวข้างต้นสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตลอดเวลา นับแต่การประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว มีเวลาไม่น้อยกว่า ๒๐๐ วัน

จากขั้นตอนและแผนงานดังกล่าวแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างมาก และเป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนได้ตื่นตัวในสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ตลอดจนเห็นความสำคัญของการเมืองการปกครองของประเทศจึงได้เข้ามามีส่วนร่วมร่วมกันดังกล่าว

ตลอดระยะเวลาการร่างรัฐธรรมนูญจนถึงเสนอร่างให้รัฐสภาพิจารณา ซึ่งในช่วงที่รัฐสภากำลังร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนอยู่นั้น ถ้าทุกคนจำได้จะเห็นว่าประชาชนได้ออกมาเคลื่อนไหวสนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับนี้อย่างล้นหลาม โดยใช้ธงสีเขียวโบกสนับสนุนกันให้รัฐสภาผ่านร่างรัฐธรรมนูญดังที่ทราบกันแล้วนั้น

นอกจากนี้ประชาชนหลายสาขาอาชีพและสื่อมวลชนทุกแขนงได้ให้ความสนใจรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนอย่างจริงจังมากกว่าทุกฉบับที่ผ่านมา มีการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งข้อดีข้อเสียของ

ร่างรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างมากมาย นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าประชาชนทุกกลุ่มทุกแขนงทุกสาขาอาชีพได้สนใจรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนนี้อย่างมากทีเดียว

๔. คิดว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้สิทธิแก่ประชาชนมากกว่าฉบับก่อน ๆ

ในด้านใดบ้าง

ตอบ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของพลเมือง

๑. ด้านสิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นมนุษย์หรือสิทธิมนุษยชน ได้แก่

ก. การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กำหนดให้องค์การของรัฐทุกองค์การต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะปฏิบัติการณ์อันเป็นการกระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิหรือขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนมิได้

ข. การขยายสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายซึ่งเป็นแม่บทของสิทธิและเสรีภาพอื่น โดยห้ามการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการจับโดยไม่มีหมายศาลและต้องนำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมง

ค. การรับรองสิทธิในครอบครัวและความเป็นอยู่ส่วนตัวและกำหนดให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากการใช้ความรุนแรง รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวในฐานะหน่วยสำคัญสูงสุดของสังคม

ง. การเพิ่มสิทธิผู้ต้องหาที่จะให้ทนายความเข้าฟังการสอบสวนและสิทธิจำเลยซึ่งถูกคุมขังและศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าไม่ได้กระทำความผิดย่อมมีสิทธิที่จะเรียกค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ

จ. การเพิ่มเติมสิทธิพยานและผู้เสียหายในคดีอาญาที่จะได้รับความคุ้มครองและค่าตอบแทนจากรัฐและสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญาที่จะได้รับการบรรเทาความเสียหายหรือได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

ฉ. การขยายเสรีภาพทางมโนธรรมและศาสนาโดยการรับรองเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติและกำหนดให้รัฐคุ้มครองและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น สร้างความสมานฉันท์ระหว่างศาสนาทุกศาสนา และนำหลักธรรมศาสนามาพัฒนาคุณธรรมและคุณภาพชีวิต

๒. ด้านการเพิ่มสิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นพลเมือง ได้แก่

ก. การขยายสิทธิในการรับบริการสาธารณสุขโดยเฉพาะผู้ยากไร้มีสิทธิรักษาพยาบาลโดยไม่คิดมูลค่า

ข. การเพิ่มสิทธิเด็กและเยาวชนที่จะได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และในกรณีที่ไม่เป็นผู้ดูแล รัฐต้องเลี้ยงดูและให้การศึกษาดูแล

ค. การเพิ่มสิทธิคนชราซึ่งมีอายุครบ ๖๐ ปี และไม่มีรายได้ให้
ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

ง. การเพิ่มสิทธิผู้พิการหรือทุพพลภาพที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก
อันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ รวมทั้งให้คนหูหนวกและเป็นใบ้
มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

จ. ให้สิทธิผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองโดยให้มีองค์การอิสระให้
ความเห็นในการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

ฉ. การเพิ่มสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีต
ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา
และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช. การเพิ่มเติมสิทธิบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุง
รักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพและ
สิ่งแวดล้อมที่ดี รวมทั้งสิทธิฟ้องหน่วยงานให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

ซ. การเพิ่มสิทธิและให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐรักษากฎหมาย
และประโยชน์ส่วนรวม อำนาจความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชน และวางตนเป็นกลางทางการเมือง

ณ. การปรับปรุงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพของสื่อมวลชน
โดยห้ามการปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ รวมทั้งกำหนดให้ความดีที่ใช้สำหรับวิทยุโทรทัศน์
และโทรคมนาคมอื่นเป็นทรัพยากรของชาติเพื่อสาธารณประโยชน์ภายใต้การกำกับขององค์การอิสระ
และคุ้มครองให้พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการด้านสื่อมวลชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใน
กิจการสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวหรือความเห็นโดยอิสระเท่าที่ไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการ
ประกอบวิชาชีพ และกำหนดให้รัฐต้องจัดโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึงทั่วประเทศ

ญ. การขยายเสรีภาพทางวิชาการและการศึกษาโดยกำหนดให้รัฐต้องจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานแบบให้เปล่าอย่างน้อย ๑๒ ปี ตลอดจนจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่ง
ชาติ และพัฒนาวิชาชีพครู รวมทั้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาและฝึกอาชีพตามความ
เหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น

๓. ด้านการรับรองความเสมอภาคของบุคคล ได้แก่

ก. การให้ความคุ้มครองบุคคลตามรัฐธรรมนูญเสมอกันและห้ามการ
เลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคล

ข. การให้ขายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

ค. การให้รัฐสามารถเลือกปฏิบัติในทางที่เป็นคุณแก่ผู้เสียเปรียบและด้อยโอกาส อาทิ สตรี เด็ก คนพิการ ผู้เป็นเอดส์ และกำหนดให้การพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ ต้องมีผู้แทนองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามเป็นกรรมการวิสามัญร่วมพิจารณาด้วย

ง. การให้ผู้เลือกตั้งทั่วประเทศมีความเสมอภาคในการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเลือกผู้แทนแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้หนึ่งคน และเลือกแบบบัญชีรายชื่อได้หนึ่งบัญชีไม่ว่าจะอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่มีทะเบียนบ้านหรือไม่ก็ตาม

จ. การห้ามบุคคลทำหน้าที่สองหน้าที่ในขณะเดียวกัน อาทิ การห้ามข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการห้ามรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น

๔. ด้านให้สิทธิประชาชนฟ้องคดีในกรณีถูกละเมิด ได้แก่

ก. การกำหนดให้สิทธิและเสรีภาพผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล ในการตรากฎหมาย ใช้กฎหมายและตีความกฎหมาย และการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล

ข. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องกระทำตามกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นเท่านั้น และต้องกระทำเฉพาะที่รัฐธรรมนูญอนุญาตและเท่าที่จำเป็น โดยจะกระทบสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพไม่ได้

ค. การให้สิทธิบุคคลที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพใช้สิทธิและเสรีภาพใช้สิทธิฟ้องศาล หรือยกเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้

ง. การให้สิทธิบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติตามหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

จ. การให้สิทธิบุคคลร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือร้องขอให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองว่ากระทำของเจ้าหน้าที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

๕. ด้านการกำหนดสิทธิในการรับรู้และให้ความเห็นเพิ่มขึ้น

ได้แก่

ก. สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาธารณะในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ

ข. สิทธิในการขอข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุมัติ อนุญาต หรือดำเนินโครงการที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย หรือส่วนได้เสียของตนหรือชุมชน รวมทั้งการแสดงความเห็นและการทำประชาพิจารณ์

ค. สิทธิในการมีส่วนร่วมรับรู้ หรือคัดค้าน หรืออุทธรณ์การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่กระทบหรืออาจกระทบต่อตน

๖. ด้านการส่งเสริมเสรีภาพในการรวมตัวของประชาชนเพิ่มขึ้น ได้แก่

ก. ส่งเสริมเสรีภาพในการรวมตัวทุกรูปแบบ อาทิ เสรีภาพในการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคม สหภาพ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น เสรีภาพในการรวมเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม เสรีภาพในการร่วมจัดตั้งพรรคการเมือง การรวมตัวเป็นกลุ่มเกษตรกร

ข. การกำหนดให้องค์กรประชาชนมีบทบาทมากขึ้นในระบบการเมือง โดยให้มืองค์การอิสระมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นหรือพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม องค์การอิสระที่เป็นตัวแทนผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์การเอกชนช่วยควบคุมการเลือกตั้ง ผู้แทนองค์การเอกชนในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือผู้แทนองค์การเอกชนด้านเด็ก สตรี ผู้พิการหรือคนชรา ในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับเด็ก สตรี ผู้พิการ และคนชรา

๗. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองระดับชาติ ได้แก่

ก. การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้

ข. การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลทั้งหลายหรือข้าราชการระดับสูงได้ หากมีพฤติการณ์ส่อทุจริตหรือร้ายแรงผิดปกติ

ค. การให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงประชามติในเรื่องที่คณะรัฐมนตรีขอปรึกษา

ง. การให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีหน้าที่เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งได้หนึ่งคน โดยเท่าเทียมกัน

๘. ด้านการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ได้แก่

ก. การให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง แต่ยังคงให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในวาระใหม่

ในระบบ F.M. คลื่นความถี่ ๘๗.๕ MHz และรัฐสภาได้พยายามขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๑ ร่วมทำการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐสภา และการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนได้รับทราบอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีสถานีวิทยุ และโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ รวมทั้งสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ ก็ได้ร่วมทำการเผยแพร่เกี่ยวกับประชาธิปไตยให้ประชาชนได้เกิดความรู้ความเข้าใจอีกด้วย

รัฐสภาเองยังมีโครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยหลายโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้กับนักศึกษาวิทยาลัยครูทั่วประเทศ เพื่อสร้างเครือข่ายในการเผยแพร่ความรู้สู่เยาวชน และยังมีโครงการตอบปัญหาความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและรัฐสภาสำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ โดยมีกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหา กิจกรรมประกวดบทความ เรียงความ และวาดภาพประกวด เป็นต้น

สถาบันพระปกเกล้า (King Prajadhipok Institute) เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยตรง โดยมีประธานรัฐสภาเป็นประธานสภาสถาบันฯ โดยเผยแพร่ความรู้ทางด้านกระบวนการนิติบัญญัติและด้านอื่น ๆ ให้กับประชาชนรวมทั้งองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอีกด้วย ซึ่งปัจจุบันสถาบันพระปกเกล้าได้ทำการอบรมนักศึกษาตามหลักสูตรเป็นรุ่นที่ ๕ แล้วโดยได้ทำการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

รัฐสภาในส่วนเฉพาะสมาชิกรัฐสภาแต่ละท่าน ๗๐๐ ท่าน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนซึ่งแต่ละท่านเป็นตัวแทนของประชาชน และมีความใกล้ชิดกับประชาชนเข้าใจถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนยังได้ออกไปเผยแพร่โดยการสร้างเสริมและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ให้ประชาชนในเขตพื้นที่ของตนและโดยทั่วไป ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เกิดความเข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ในเรื่องสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของประชาชนให้ถูกต้องชัดเจนอย่างกว้างขวางทั่วประเทศอีกด้วย

๗. ที่ผ่านมามีการเลือกตั้งบ่อยครั้ง ทั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย คิดว่าเป็นเพราะอะไรจึงต้องเลือกตั้งกันหลายครั้งและจะแก้ไขอย่างไร ?

ตอบ เรื่องนี้คงจะปฏิเสธไม่ได้เพราะเป็นธรรมดาว่าอะไรที่ตนเองไม่ชอบใจ ไม่พอใจไม่เกิดความรักในการกระทำสิ่งนั้น เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องให้กระทำบ่อย ๆ ย่อมจะเกิดความเบื่อหน่ายเป็นธรรมดา แต่ประชาชนทุกคนต้องคิดและทำความเข้าใจว่า การกระทำนั้นมีความคุ้มค่ายิ่งกับความเบื่อหน่ายหรือความลำบากเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือไม่เพราะสิ่งที่ประชาชนมีหน้าที่ที่ต้องออกไปใช้

ข. การให้ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรง หรือความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

ค. การพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อม ให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ได้ตามที่คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาจะกำหนด

ง. การให้ท้องถิ่นมีอิสระ ทั้งในเรื่องอำนาจหน้าที่การเงินและภาษี และการบริหารงานบุคคล

จ. การให้ประชาชนในท้องถิ่นถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นได้

ฉ. การให้ประชาชนในท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

ช. การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. ถึงวันนี้ ท่านคิดว่าประชาชนเข้าใจสิทธิของตนเองตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มากน้อยแค่ไหน ?

ตอบ ผมคิดว่าปัจจุบันประชาชนได้มีความตื่นตัวเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างมาก ตามที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญมีให้กับประชาชน ซึ่งประชาชนเริ่มมีบทบาทและเห็นความสำคัญในสิทธิและหน้าที่ของตนมากยิ่งขึ้น แต่ก็มีประชาชนอีกมากที่ยังไม่เข้าใจสิทธิของตนเองตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะประชาชนยังกังวลกับเรื่องปากท้องของประชาชนเองที่ยังต้องดิ้นรนเพื่อให้ปากท้องอิ่มอยู่ ซึ่งรัฐเองยังไม่สามารถจะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทั่วถึง

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ และเอกชนควรร่วมกันให้ความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อจะได้รักษาและใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยตระหนักว่าแท้ที่จริงอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนหรือพูดง่าย ๆ คือ "ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศและเป็นใหญ่ในแผ่นดิน" จึงควรทำหน้าที่ให้เต็มที่

๖. ตามความคิดเห็นของแต่ละท่านคิดว่าฝ่ายนิติบัญญัติควรมีการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอย่างไรบ้าง ?

ตอบ เมื่อกล่าวถึงการเผยแพร่ประชาธิปไตยให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจแล้ว ในส่วนของฝ่ายนิติบัญญัติเอง ได้ทำการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่การถ่ายทอดการประชุมสภาทั้งทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์ให้ประชาชนได้ฟังและได้ชม ได้เห็นการปฏิบัติงานในสภาทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งปัจจุบันรัฐสภา มีสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นของตนเอง มีสถานีเครือข่ายประมาณ ๑๔ สถานี โดยออกอากาศ

สิทธิเลือกตั้งนั้นเป็นอนาคตของประชาชนเอง คือเป็นความหวังของประชาชนเอง ทุกกระบวนการของการเมืองการปกครอง ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน มิใช่เข้ามามีส่วนร่วมแค่ขั้นตอนแรกแล้วก็หายไป ประชาชนต้องทำความเข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนให้ถ่องแท้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเข้าใจเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนนี้ในเรื่องของมาตรการที่ทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการมีความสุจริตและมีความชอบธรรม รวมทั้งการเพิ่มอำนาจพลเมืองในการควบคุมการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็น

๑. การลดและขจัดการซื้อสิทธิขายเสียงและเปิดโอกาสให้คนมีความสามารถเข้าสู่ระบบการเมือง เช่น

- ให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมือง
- ผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านไม่ถึง ๙๐ วันก่อนเลือกตั้งจะใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตที่ตนมีทะเบียนบ้านใหม่ไม่ต้องกลับไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตที่อยู่เดิมก่อนย้ายภูมิลำเนา
- บัตรเลือกตั้งมีช่องกาเครื่องหมายไม่เลือกผู้สมัครคนใด
- ห้ามคณะกรรมการรักษาการระหว่างเลือกตั้ง แต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจาก ก.ก.ต.ก่อน
- ให้รัฐต้องสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองตลอดจนจำกัดวงเงินในการหาเสียงด้วย
- ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) ที่เป็นอิสระเป็นผู้ดำเนินการและจัดการเลือกตั้งและให้มีอำนาจในการสั่งให้เลือกตั้งใหม่ได้รวมทั้งสอบสวนและดำเนินคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้เองและสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการตามความจำเป็นตามกฎหมายบัญญัติ
- ให้มีการนับคะแนน ณ สถานที่แห่งเดียวในเขตเลือกตั้ง
- ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒ ประเภท คือ แบบปาร์ตี้ลิสต์ ๑๐๐ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๕๐๐ คน
- ให้การรวมกันเป็นพรรคการเมืองกระทำได้ง่ายขึ้น
- ให้รัฐอุดหนุนเงินพรรคการเมือง มีการเปิดเผยการบริจาคเงินให้พรรคการเมืองให้ประชาชนทราบ

๒. การมีมาตรการป้องกันการทุจริต

- มีประมวลจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการและห้ามผลประโยชน์ขัดกัน
- มีการแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการ

- กำหนดให้การใช้อำนาจรัฐต้องมีความโปร่งใส และประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารของทางราชการได้

๓. การเพิ่มระบบและองค์การตรวจสอบการใช้อำนาจให้ครอบคลุมทุกด้าน

- แยกการตรวจสอบการทุจริตทางการเมืองออกจากตรวจสอบทางกฎหมาย

ก) การตรวจสอบทางนโยบาย ด้วยการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี หากมีพฤติการณ์ส่อทุจริตหรือร้ายแรงผิดปกติต้องส่งเรื่องให้ ป.ป.ช. พิจารณาก่อนแต่ไม่มีผลต่อการอภิปรายไม่ไว้วางใจแต่อย่างใด

ข) การพิสูจนทางกฎหมายเรื่องพฤติการณ์ส่อทุจริตหรือร้ายแรงผิดปกติ ซึ่งอาจดำเนินการได้ ๔ แนวทาง คือ

- อภิปรายไม่ไว้วางใจ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔

- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน

- ผู้เสียหายจากการทุจริต

โดยร้องต่อ ป.ป.ช. ไต่สวน หากมีมูล ผู้ถูกกล่าวหาต้องพักการปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวเพื่อมิให้ใช้อำนาจแทรกแซงการสอบสวนคดีและให้ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้วุฒิสภาลงมติถอดถอนหรือส่งเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาความผิดอาญา โดยดำเนินการให้เป็นอิสระต่อกัน

หากไม่มีมูลก็ยุติเรื่องและจะกล่าวหาเรื่องนี้อีกไม่ได้

- การเพิ่มองค์การอิสระในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ เช่น

(๑) ศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) ศาลยุติธรรม

(๓) ศาลปกครอง

(๔) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

(๕) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๖) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

- การตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรทุกองค์กรโดยไม่มีข้อยกเว้น เช่น

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจ ถูกถอดถอนและถูก

ดำเนินคดีอาญาได้

(๒) ข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอาจถูกดำเนินคดี

อาญาได้

(๓) ป.ป.ช. อาจถูกถอดถอนหรือถูกดำเนินคดีอาญาและต้องรับโทษหนักกว่า ๒ เท่าของอัตราโทษปกติ

(๔) ตำรวจและอัยการถูกตรวจสอบโดยผู้เสียหายหรือจำเลยคัดค้านคำให้การและขอทราบสรุปพยานหลักฐานและความเห็นกรณีสิ่งไม่พ้อง

กรณีต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ทุกคนต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจน ดังนั้นเพื่อเป็นเช่นนี้ย่อมจะต้องมีการเลือกตั้งซ่อมในกรณีผู้ที่ทุจริตมาจากการเลือกตั้งและมีการแต่งตั้งตำแหน่งที่ว่างในกรณีที่ผู้ทุจริตมาจากการแต่งตั้ง ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้องแล้ว กรณีเช่นนี้จะเกิดขึ้นบ่อยหรือไม่ขึ้นอยู่กับความบริสุทธิ์ยุติธรรม ความโปร่งใสและความถูกต้อง ประชาชนต้องยอมรับในกระบวนการของประชาธิปไตยดังกล่าว อย่าเกิดความเบื่อหน่ายในระบบประชาธิปไตยและไม่มีการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งถ้าเมื่อใดประชาชนไม่ทำความเข้าใจและให้ความสนใจในการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแล้ว การเมืองการปกครองในระบบเผด็จการหรือระบบอื่นที่ปิดหูปิดตาและกดขี่ประชาชนย่อมเกิดขึ้นเมื่อนั้น

ดังนั้น วิธีการแก้ไขที่ดีที่สุดคือประชาชนต้องเข้าใจและตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนให้ถูกต้องชัดเจนและต้องยอมรับระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้และปล่อยให้กระบวนการดังกล่าวได้ดำเนินการต่อไปให้ครบวงจรและเต็มรูปแบบมีระยะเวลาประมาณ ๕ - ๑๐ ปี แล้วค่อยมาประเมินดูว่าผลของการใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนนั้นมีข้อดี ข้อเสียที่จุดใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของการเมืองการปกครองของไทยในระบบประชาธิปไตย อันจะส่งผลให้ประชาชนชาวไทยเกิดความสงบสุขและเจริญก้าวหน้าสืบไป

ขอให้ประชาชนชาวไทยทุกคนปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะเป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างเข้มแข็งและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

๘. รัฐสภากำลังจะก้าวเข้าสู่ปีที่ ๗๐ แต่ละท่านอยากให้ทุก ๆ ฝ่ายทั้งฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้านและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องช่วยผลักดันให้รัฐสภาพัฒนาต่อไปในด้านใดอย่างไรบ้าง ?

ตอบ ประเทศไทยเรามีการปกครองในระบบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ ถึงปัจจุบันปี ๒๕๔๔ รวมแล้วก็ ๗๙ ปี พอดีและจะก้าวเข้าสู่ปีที่ ๗๐ ในปี ๒๕๔๕ ซึ่งถ้าเป็นคนก็เกษียณอายุราชการแล้ว หรือพุด่าง ๆ คือแก่แล้ว หรือเป็นคุณปู่วัย ๖๙ - ๗๐ ปี แล้ว ซึ่งอาจจะขาดความคล่องตัวและการเคลื่อนไหวก็ลำบากมาก

แต่ถ้ามองในเรื่องวิวัฒนาการของการปกครองในระบบประชาธิปไตยของไทยแล้วคิดว่ากำลังจะก้าวเข้าสู่วัยหนุ่มสาวซึ่งกำลังมีความแข็งแรงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นประชาธิปไตยของไทยวัยย่างเข้า ๗๐ ปีจึงกำลังเจริญเติบโตทั้งด้านโครงสร้างรูปแบบและจิตวิญญาณ อาจจะเป็นวัยที่

คึกคักของบ้าง แต่แฝงไว้ซึ่งอุดมการณ์ที่สูงส่งและมีความมุ่งมั่นตั้งใจในความเจริญก้าวหน้า จึงคิดว่า ประชาธิปไตยจะเจริญเติบโตขึ้นไปเรื่อย ๆ และสำเร็จ มีความสงบสุขต่อไป

ในส่วนของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านฯ ซึ่งทุกฝ่าย ทุกท่านล้วนแต่เป็นคนไทยทั้งสิ้น ย่อมมีความปรารถนาดีต่อบ้านเมืองทุกฝ่ายทุกคน แต่จำเป็นที่ต่างฝ่ายต่างต้องทำหน้าที่ที่มีอยู่อย่างดีที่สุด โดยฝ่ายรัฐบาลมีหน้าที่บริหารบ้านเมืองให้เกิดความก้าวหน้าและมีความรุ่งเรือง ส่วนฝ่ายค้านฯเองมีหน้าที่ตรวจสอบและติดตามการบริหารของรัฐบาล ซึ่งทั้งสองฝ่ายล้วนต้องการความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองทั้งสิ้นและสิ่งที่มีอยู่อย่างดีในหัวใจตลอดเวลาคือความรักชาติ ความสามัคคีและความปรารถนาดีต่อกันและต่อประเทศชาติบ้านเมือง

ผมอยากจะขอให้ทุกฝ่ายได้แสดงออกถึงความรักชาติกันให้มากกว่านี้โดยให้ช่วยกันทำงานให้มากให้โอกาสและให้เกียรติกันโดยตั้งใจพัฒนางานให้เกิดความก้าวหน้าให้ทันกับสถานการณ์ของบ้านเมืองในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรัฐสภาซึ่งเป็นสถาบันทางนิติบัญญัติของประเทศต้องเร่งตรากฎหมายที่จำเป็นและปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัยเพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์หรือเป็นกฎระเบียบของสังคมไทยให้ดำเนินไปอย่างสงบสันติสุข โดยกฎหมายใดมีความจำเป็นก็ให้ช่วยกันพิจารณาเร่งออกมาให้มีผลใช้บังคับโดยเร็ว ส่วนกฎหมายใดที่ล้าสมัยก็ควรแก้ไขหรือยกเลิกให้เหมาะกับสมัยและทันสถานการณ์ ตลอดจนร่วมกันคิดร่วมกันทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชาติบ้านเมืองให้มากที่สุดให้เท่าเทียมกับอารยะประเทศ

นอกจากนี้ในส่วนของกระบวนการตรากฎหมายขอให้สมาชิกทุกท่านทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาร่วมกันคิดร่วมกันทำให้กระบวนการตรากฎหมายให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถตอบสนองเจตนารมณ์ของประชาชนและประเทศชาติต่อไป

๙. ฝ่ายอะไรถึงประชาชนบ้าง และอยากเห็นประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยขนาดไหนเพียงใด ?

ตอบ สิ่งที่ยอยากจะฝากถึงประชาชนก็คือขอให้ประชาชนจงภูมิใจในความเป็นคนไทย ภายใต้พระบรมโพธิสมภารแห่งพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์และให้มีความรักชาติรักแผ่นดินเป็นที่ตั้ง มีความสมัครสมานสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไปและให้ร่วมจิตร่วมใจกันปฏิบัติตามและพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ไว้ เพื่อธำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยเพื่อนำมาซึ่งความผาสุกสิริสวัสดิ์แก่ประเทศชาติและประชาชนต่อไป

นอกจากนี้ ผมอยากเห็นประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในทุกระดับตามที่รัฐธรรมนูญ ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น

๑) ในระดับชาติ

- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้ (มาตรา ๑๗๐) - ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้บริหารระดับสูงได้ (มาตรา ๓๐๔)

- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงประชามติ ในเรื่องที่คณะรัฐมนตรีขอปรึกษา (มาตรา ๒๑๔ วรรคห้า)

๒) ในระดับท้องถิ่น

- ประชาชนในท้องถิ่นสามารถถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นได้ ถ้าเห็นว่าเป็นสมควรดำรงตำแหน่งต่อไป โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เข้าชื่อถอดถอนได้ (มาตรา ๒๘๖)

- ประชาชนในท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ (มาตรา ๒๘๗)

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษา และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ (มาตรา ๒๘๘)

- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีหน้าที่ใช้สิทธิเลือกตั้ง (มาตรา ๖๘)

ในปัจจุบันเท่าที่ปรากฏ ประชาชนได้มีบทบาทและได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากพอสมควรแต่ผมอยากให้เห็นประชาชนได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำให้บ้านเมืองไทยเรามีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปมากกว่านี้ โดยทำให้การเมืองภาคประชาชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ให้ช่วยกันแสดงความต้องการของประชาชนให้ชัดเจน เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมืองตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้มอบอำนาจความเป็นใหญ่ให้ประชาชนอย่างสมบูรณ์แบบแล้ว โดยให้สามารถกำหนดตัวบุคคลให้เข้ามาบริหารประเทศแทนตนได้และสามารถถอดถอนบุคคลนั้น ๆ ออกจากตำแหน่งได้ถ้ามีพฤติกรรมที่ไม่สุจริตและไม่โปร่งใส

ที่กล่าวมานี้เป็นความงามของระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

๙๖๐๘๙๐๙๒๐๙๖๐๘๙๐๘๙๒๐๘๙๖๐๘๙๒๐๘

ต่อระบบการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานแห่งประชาธิปไตยของประเทศ ผมขอถือโอกาสนี้เน้นย้ำถึงประเด็นหลักที่เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและขอฝากประเด็นไว้พิจารณา ๕ ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ ๑. เกี่ยวกับองค์กรและอำนาจหน้าที่ขององค์กร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ

การกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้น ให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ

เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน

(๒) การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

(๓) การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่ตาม (๑) และ (๒) ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติโดยมีจำนวนเท่ากัน

ในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรภาษีและอากรตาม (๑) และ (๒) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดแล้ว คณะกรรมการตาม (๓) จะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี นับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่หรือวันที่มีการจัดสรรภาษีและอากรแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรภาษีอากรที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญด้วย ทั้งนี้จะมีผลกติกต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้ว

ประเด็นที่ ๒ เกี่ยวกับสภาท้องถิ่น การบริหาร และการเลือกตั้ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรี ฯลฯ ให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี

คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือของราชการท้องถิ่น

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่นหรือในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามมาตรา ๒๔๖ แห่งรัฐธรรมนูญให้แต่งตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราวไปก่อน

ประเด็นที่ ๓. เกี่ยวกับเรื่องอำนาจของราษฎรในการถอดถอนผู้บริหารและการเสนอข้อบัญญัติของท้องถิ่น

ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง เห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การลงคะแนนเสียงต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาลงคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด

ในด้านการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นนั้นมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ คำร้องขอดังกล่าวต้องจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเสนอมาด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประเด็นที่ ๔ เกี่ยวกับการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของพนักงานและลูกจ้างขององค์กร
การแต่งตั้งและการให้พนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจาก
ตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นและต้องได้รับความเห็น
ชอบจากคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นนั้นก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยงานราชการ
ที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมาย
บัญญัติโดยมีจำนวนเท่ากัน

การโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษพนักงานและลูก
จ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประเด็นที่ ๕ เกี่ยวกับการส่งเสริม บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่รักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตาม
ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของ
รัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา ๔๓ และมาตรา ๘๑ แห่งรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึง
การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจ
หน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากรักษาธรรมชาติและสิ่ง
แวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(๒) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอก
เขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(๓) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมในนอกเขตพื้นที่ ซึ่ง
อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

ประเด็นต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญกำหนดเหล่านี้ ขอให้ยึดไว้เป็นหลักในการสัมมนา
เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

พ.ศ. เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ดีที่สุดในกรณีพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

ในโอกาสนี้ผมขอให้ทุกคนทุกฝ่ายทุกองค์กรที่เข้าร่วมการสัมมนาครั้งนี้จงใช้โอกาสนี้ อย่างเต็มที่โดยใช้เป็นเวทีอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ของร่างพระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ซึ่งจะส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัตินี้ บังเกิดผลดีต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยและประชาชนชาวไทยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และ ช่วยดูแลรักษาท้องถิ่นของตนได้ให้มีความเจริญรุ่งเรืองและยั่งยืนตลอดไป

ท้ายที่สุดนี้ผมขอขอบคุณสถาบันพระปกเกล้าและผู้มีส่วนร่วมในการจัดสัมมนาพร้อม ทั้งผู้เข้าร่วมสัมมนาครั้งนี้ทุกท่าน และขออำนวยพรให้ทุกท่านมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง เปี่ยมด้วยสติปัญญาความสามารถ มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง ส่วนรวมตลอดถึงประเทศชาติและประชาชนให้ วิวัฒนาการสถาพรต่อไป

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.” และขอให้การสัมมนาครั้งนี้จงดำเนินไปได้ด้วยดี มีความสำเร็จลุล่วง บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทุกประการ

๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐๐

ปาฐกถาพิเศษเรื่อง
สังคมไทยในมุมมองของประธานรัฐสภา
โดย
ฯพณฯ อุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา
วันเสาร์ที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๔
ณ หอประชุมอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี
โรงเรียนเชียงรายวิทยาคมจังหวัดเชียงราย

๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐๘๘๐

ท่านประธานกรรมการมูลนิธิทองดี ดวงเนตร ท่านคณะกรรมการมูลนิธิ
ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม คณาจารย์ และผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาปาฐกถาพิเศษ เรื่อง "สังคมไทยในมุมมอง
ของประธานรัฐสภา" ซึ่งคณะกรรมการมูลนิธิทองดี ดวงเนตร ได้จัดขึ้นในวันนี้

ทุกท่านคงจะรู้สึกภาคภูมิใจ และดีใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้เกิดมาเป็นคนไทยและถูกพุ่มพัก
มาด้วยวัฒนธรรมไทย และมีความสงบสุขเรื่อยมาด้วยพระบารมีของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์
ซึ่งสังคมไทยเป็นสังคมแห่งศาสนาที่พึ่งพาอาศัยกันได้อย่างศานติสุข ถึงแม้สังคมไทยจะเกิดการเปลี่ยนแปลง
อย่างรวดเร็ว อันเป็นผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในอดีตก็ตามแต่สังคมไทยเราก็คง
ยังคงสภาพภาพของความเป็นไทยอยู่ได้เรื่อยมา ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือความสมัครสมานสามัคคี
ตลอดจนความเอื้ออาทรและมีมิตรไมตรีต่อกัน ความยิ้มแย้มแจ่มใสเบิกบานใจ เป็นต้น ถือว่าเป็น
ลักษณะเด่นของสังคมไทยเรา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผมถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทยเราที่ป้องกันมิให้
สังคมล่มสลาย แต่ก็อย่าได้ตั้งอยู่ในความประมาทเพราะทุกสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ
ทุกเวลา

สังคมไทยในปัจจุบันหันมาเน้นพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านจิตใจโดยมีฐาน
ความคิดที่ว่า "ถ้าเศรษฐกิจดี ทุกอย่างจะดีตามไปด้วย" ซึ่งถ้าเรามองให้ชัดเจนและเปรียบเทียบกับ
นานาอารยประเทศที่มีเศรษฐกิจดีและสมบูรณ์ด้านเศรษฐกิจแล้ว ผลปรากฏมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะ
ทุกคนต้องใช้เวลาที่มีอยู่ทุ่มเทไปในด้านการทำงานหาเงินและพัฒนาเศรษฐกิจ จนลืมให้ความสำคัญ
ทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ได้ให้ความสำคัญกับครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานดั้งเดิมของสังคม ไม่ให้
ความสำคัญกับชุมชน ยึดถือเอาเงินเป็นสำคัญ ครอบครัวจะแตกแยกอย่างไร ผู้นำครอบครัวจะทิ้ง

ภาระหน้าที่ไปอย่างไร พ่อแม่จะทิ้งลูกไปอย่างไร เขาจะวิตกกังวลถึงเสพติดมากขึ้นเท่าไร ไม่ค่อยให้ความสนใจเพราะมีแต่ทำมาหากินเอาแต่เงิน ผลที่เกิดขึ้นนี้ทุกคนปฏิเสธไม่ได้ ซึ่งเป็นคลื่นแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งทุนนิยมและบริโภคนิยมเป็นตัวชักจูง แม้แต่สังคมชนบทที่อยู่กันแบบชาวบ้านแบบสงบสุขพลอยถูกกระทบไปด้วย พ่อแม่ไปรับจ้างทำงานถิ่นอื่น ทิ้งให้ลูกอยู่ตามลำพังปล่อยให้สิ่งแวดล้อมข้างเคียงเลี้ยงดูพุ่มพัก ถ้าสิ่งแวดล้อมดีก็โชคดี แต่ถ้าสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ มีปัญหาเสพติดก็โชคร้าย กระแสวัฒนธรรมตะวันตกได้ไหลบ่าเข้ามาอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งสังคมไทยไม่สามารถปฏิเสธได้ เพราะเมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ (UN) และเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) จำเป็นต้องเปิดทำการค้าเสรี คลื่นกระแสต่าง ๆ ก็ไหลบ่าเข้ามาอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับความเป็นมนุษย์ เชื่อมโยงกับครอบครัว เชื่อมโยงกับชุมชน และเชื่อมโยงถึงกันหมดทั่วโลก จึงเป็นเหตุให้สังคมไทยต้องมีปรากฏการณ์ที่ลูกต้องออกไปอยู่ไกลจากพ่อแม่ไปทำงานในโรงงานก็ดี ไปเรียนหนังสือที่ห่างไกลจากพ่อแม่ก็ดี มีพฤติกรรมที่แปรเปลี่ยนไปก็ดี เหล่านี้ล้วนเป็นอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ทั้งนั้น ดังนั้นถ้าจะมองหาสาเหตุที่ทำให้สังคมเกิดวิกฤติ อาจสรุปได้ ๕ ประการคือ

๑) การไม่รู้ความจริง หรือรู้ไม่เท่าทันสถานการณ์ นั้นหมายความว่าเราไม่รู้ว่าจะสังคมเป็นอย่างไร สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร กล่าวคือไม่รู้ความจริงธรรมดา ๆ ของสังคม การไม่รู้ความจริงของธรรมชาติอย่างลึกซึ้งคือไม่สามารถแยกแยะผลที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนและลึกซึ้งเพื่อแก้ไขปัญหามูลฐานของปัญญา และการไม่รู้ถึงองค์ความรู้ที่แจ่มแจ้งชัดเจนในการนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหากล่าวให้เข้าใจง่ายก็คือ "สังคมขาดปัญญา" จึงทำให้ไม่รู้เท่าทัน "ไม่รู้ว่าจะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ อะไรดี อะไรชั่ว เมื่อสังคมมีปัญหาแยกแยะได้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี อะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ เป็นต้น จึงทำให้สังคมสามารถอยู่อย่างมีสติสัมปชัญญะ และมีความสงบสุขร่มเย็น

๒) การรวมศูนย์อำนาจหรืออำนาจรวมศูนย์ กล่าวคืออำนาจการตัดสินใจต่าง ๆ อยู่ที่ส่วนกลาง ผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหายู่งห่างไกลปัญหา ไม่เข้าใจปัญหา ปัญหาต่าง ๆ มีลักษณะกระจายแต่ผู้แก้ไขปัญหากลับเป็นแบบรวมศูนย์ ซึ่งไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาก็ถูกจุดและแก้ไขปัญหาก็ทันในทุก ๆ ด้าน

๓) ระบบเศรษฐกิจที่สนองความต้องการเกินขอบเขต นั่นคือระบบเศรษฐกิจโลกที่ไม่ถูกต้องเพราะไม่เป็นเศรษฐกิจเพื่อมวลมนุษยชาติแต่เป็นเศรษฐกิจเพื่อการแข่งขันแก่งแย่งซึ่งเป็นผลร้ายต่อมวลมนุษยชาติ ต่อครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกระทบต่อวัฒนธรรม ซึ่งเศรษฐกิจที่ว่านี้คือเศรษฐกิจที่ยึดถือเรื่อง "เงิน" เป็นพระเจ้า

๔) ความรุนแรงของโครงสร้างสังคม เนื่องจากการแข่งขันแย่งชิงและการเอาตัวรอดของมนุษยชาติทำให้เกิดมิติตความรุนแรงเกิดขึ้นในสังคมโลกสังคมที่เอาตัวเอาเปรียบยอมก่อให้เกิดความรุนแรง อันทำให้ไม่เข้าใจปัญหาเชิงจริยธรรม

๕) การขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม นั่นคือสถาบันครอบครัวถูกทำลายลง เพราะสถาบันครอบครัวเป็นภูมิคุ้มกันของสังคมรวมทั้งสถาบันชุมชน ถ้าส่วนย่อยที่สุดของสังคมมีปัญหา องค์ภาพทั้งหมดของสังคมก็จะมีปัญหาเกิดขึ้นโดยปริยาย

ที่ผมกล่าวมาทั้งหมดนี้ฟังแล้วน่าเป็นห่วงสังคมไทยอยู่ไม่น้อย แต่ผมยังมีความมั่นใจว่าสังคมไทยเรายังมีสิ่งดี ๆ อยู่มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรากฐานของสังคมไทยที่ดี ไม่ว่าจะเป็นสังคมครอบครัวรวม ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเป็นสังคมครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น เป็นสังคมแห่งการมีฐานใจที่มั่นคง ซึ่งมีศาสนาช่วยหล่อหลอมจิตใจ ยังมีความรักความศรัทธาทางศาสนาอยู่มาก ซึ่งต่างจากสังคมประเทศอื่น ที่พูดอย่างนี้เพราะผมมั่นใจในจุดเด่นหรือในลักษณะเด่นของสังคมไทย คือ มีความสามารถในการปรับตัวมีสูงความความยืดหยุ่นสูง มีความยึดมั่นในความเป็นไทยอย่างเหนียวแน่น มีวัฒนธรรมและศาสนาเป็นเครื่องหล่อหลอมใจมิให้หลงไหลและหลงผิดไปอย่างตึง

ดังนั้น ขอให้ทุกคนหันมามองสังคมไทยและให้ความเป็นห่วงเป็นใยสังคมไทยขอให้เอาใจใส่สังคมไทยให้มากกว่าก่อนที่จะสายเกินไป โดยหันมาร่วมกันสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองเป็น "ธัมมิกสังคม" คือสังคมที่ใช้หลักธรรมหรือใช้ความถูกต้องนำทาง หันมาให้ความสนใจในการพัฒนาด้านจิตใจ ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมให้มากขึ้น ความสับสนวุ่นวายภาวะวิกฤติของสังคม ความล่มสลายของสังคมจะไม่เกิดขึ้น หรือจะลดความรุนแรงลงได้

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้กล่าวไว้ว่า "สังคมที่ขาดธรรมะหรือขาดความถูกต้องจะเข้าไปสู่วิกฤตการณ์ ธัมมิกสังคมคือสังคมที่มีธรรมะ มีความถูกต้อง เป็นสังคมที่มีอิสรภาพ อันทำให้สังคมหลุดพ้นจากการบีบคั้น สังคมยอมประสพความสงบสุข" ซึ่งผมเห็นด้วยกับทัศนะนี้ จึงขอให้ทุกคนทุกฝ่ายทุกองค์กรมาร่วมกัน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการกอบกู้สังคมไทยให้มีความปลอดภัยให้มีความสะอาดและไม่ให้เกิดการล่มสลายก่อนที่จะสายเกินไป ให้ทุกคนหันมาจัดระเบียบของสังคม จัดระเบียบสิ่งแวดล้อมและชุมชนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้มีความสะอาด มีความบริสุทธิ์ และช่วยกันขจัดสิ่งไม่ดีต่าง ๆ ออกไปจากสังคมและชุมชน เพื่อให้ลูกหลานไทยทุกคนจะได้มีอนาคตที่สดใสและมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น โดยไม่ให้สังคมไทยตกเป็นสังคมของความเป็นทาสสิ่งไม่ดีอีกต่อไป

ทุกท่านคงเข้าใจอย่างลึกซึ้งแล้วว่าสังคมแห่งความเป็นทาสนั้น ผู้คนในสังคมมีความรู้สึกอย่างไร สังคมเป็นอยู่อย่างไร ผมขออัญเชิญพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๖ ที่เกี่ยวข้องกับการล่มสลายหรือการขาดระเบียบของสังคมหรือขาดสิ่งดึงดูดใจของประเทศไทย
ดังนี้

“เมืองใดไม่มีทหารหาญ
เมืองใดไร้จอมพารา
เมืองใดไม่มีพานิชเลิศ
เมืองใดไร้ศิลปโสภณ
เมืองใดไม่มีกวีแก้ว
เมืองใดไร้นาริงาม
เมืองใดไม่มีดนตรีเลิศ
เมืองใดไร้ธรรมอำไพ

เมืองนั้นไม่นานเป็นข้า
เมืองนั้นไม่เข้าอัปจน
เมืองนั้นย่อมเกิดสับสน
เมืองนั้นไม่พ้นเสื่อมทรม
เมืองนั้นไม่แคล้วคนหยาม
เมืองนั้นสิ้นความภูมิใจ
เมืองนั้นไม่เฟริดพิสมัย
เมืองนั้นบวรล้นแน่เอย”

จากพระราชนิพนธ์ดังกล่าวสำคัญที่สุดอยู่ที่บรรทัดสุดท้ายที่ว่า “เมืองใดไร้ธรรมอำไพ เมืองนั้นบวรล้นแน่เอย” คือพระองค์ทรงเน้นที่ธรรมะหรือคุณธรรมของสังคม ถ้าสังคมมีกฎระเบียบ มีหลักธรรมกำกับนำทางดีแล้วจะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่น่าอยู่เป็นสังคมที่อุดมสมบูรณ์เป็นสังคมแห่งสันติสุขคือสังคมคนดี และเป็นสังคมแห่งความสงบสันติสุขสมกับสมญานามว่า “เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ตลอดไป

ท้ายที่สุดนี้ผมขอขอบคุณคณะกรรมการมูลนิธิทองดี ดวงเนตรและผู้มีส่วนร่วมในการจัดงานครั้งนี้ทุกท่าน ซึ่งได้จัดงานที่แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทิตาคุณแก่ผู้มีอุปการคุณต่อโรงเรียน สังคม และชุมชน จึงนับว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจและขอชมเชยอย่างยิ่ง ควรที่สังคมจะนำไปเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป และผมขออำนวยการให้ทุกท่านจงมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีกำลังกายกำลังใจ มีสติปัญญาที่ปราศรัญแปรื่อง สดใสร่วมมือร่วมใจกันสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมที่น่าอยู่เพื่อลูกหลานไทยสืบไป

คำบรรยายพิเศษ

โดย

นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานรัฐสภา

เนื่องในการสัมมนาทางวิชาการประจำปีเรื่อง "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
กับความคาดหวังของหน่วยงานและประชาชน"

วันจันทร์ที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๔

ณ ห้องกมลทิพย์ โรงแรมสยามซิตี

ท่านผู้มีเกียรติที่รักทุกท่าน

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้มีองค์กรอิสระต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับให้มีความสุจริตและโปร่งใส นั้น นับว่าเป็นมิติใหม่ที่ดียิ่งของการเมืองการปกครองของไทย หนึ่งในองค์กรอิสระเหล่านั้นก็คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๖ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกำหนดให้มีหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของประชาชนในกรณีที่ว่าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรมไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม ตลอดจนกรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองแล้วแต่กรณีพิจารณาวินิจฉัยเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอโดยไม่ชักช้า นอกจากนั้นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภายังมีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภาอีกด้วย ถ้าจะกล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน นั่นคือเป็นองค์กรที่จะยืนอยู่เคียงข้างเป็นที่พึ่งของประชาชนตลอดไป

ในอดีตที่ผ่านมา การเมืองการปกครองของไทยเรายังไม่มีองค์กรตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจในทางการปกครองซึ่งแม้จะมีการนำคดีขึ้นสู่ศาล ก็เป็นเพียงคดีทางแพ่งและทางอาญาเท่านั้น มิได้มีผลต่อคำสั่งทางการปกครองแต่ประการใด แม้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะกำหนดให้มีศาลปกครองขึ้นมาตรวจสอบแล้วก็ตาม แต่อาจจะมีจุดอ่อนหรือช่องโหว่เกิดขึ้นได้ เพราะศาลปกครองเป็นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานกับ

หน่วยงาน หน่วยงานกับเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยตนเองเท่านั้น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนที่มีเรื่องราวฟ้องร้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรรัฐโดยตรง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจึงมีหน้าที่โดยตรงในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนกับหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่อื่นในการกำกับดูแลของรัฐบาล

นอกจากนั้นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภายังเป็นองค์กรที่ช่วยอุดช่องโหว่หรือจุดอ่อนของศาลปกครองในกรณีที่เกิดข้อพิพาทขึ้นระหว่างหน่วยงานทางราชการกับประชาชนโดยตรง โดยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นองค์กรหนึ่งที่เป็นที่พึ่งของประชาชน ซึ่งประชาชนได้ตั้งความหวังไว้สูงที่จะให้ช่วยแก้ไขปัญหาซึ่งเกิดขึ้นจากหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติไม่เป็นธรรมกับประชาชน โดยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะให้ความช่วยเหลือและรับผิดชอบในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนที่มาร้องเรียนและเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนของประชาชนให้ความช่วยเหลือประชาชน สร้างความรักความศรัทธาให้กับประชาชน ให้ความอุ่นใจกับประชาชน เป็นที่พึ่งของประชาชนและยืนอยู่เคียงข้างประชาชนตลอดไป เหล่านี้ น่าจะถือว่าเป็นปรัชญาของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่ประชาชนคาดหวังต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

การที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะทำปรัชญาดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติใหม่โดยมองประชาชนคือ เจ้าของประเทศ ประชาชนคือผู้มีบุญคุณต่อรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหนี้บุญคุณของประชาชน ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดทางการเมืองการปกครองโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนสามารถตรวจสอบและถอดถอนผู้บริหารระดับสูงของประเทศได้ ซึ่งถือว่าเป็นเนื้อหาสาระสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ดังนั้น องค์กรต่าง ๆ จึงต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่และปรับปรุงรูปแบบการบริหาร การจัดการและการบริการให้สะดวกและโปร่งใสให้เป็น Good Governance เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ การปรับตัวขององค์กรยังเป็นสิ่งจำเป็นในภาวะของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เรียกว่า ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology) ที่มีการสื่อสารรวดเร็วครอบคลุมถึงกันหมดทั่วโลก ประชาชนและสังคมไทยได้มีการเปิดกว้างตลอดจนได้เปิดการค้าเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และประชาชนได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เมื่อทุกอย่างพัฒนาอย่างรวดเร็ว ปัญหาต่าง ๆ จึงมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น การแก้ไขปัญหาจะต้องใช้ความรู้ความสามารถและหลักวิชาการที่สูง รวมทั้งต้องใช้เทคนิคพิเศษต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาจึงจะทำให้สามารถขจัดปัญหาให้หมดไปได้

แม้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเองในฐานะที่เป็นกลไกการบริหารจัดการของภาครัฐ ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการและการบริการ ตลอดจนต้องสร้างค่านิยม ทัศนคติ และแนวความคิดใหม่เพื่อพัฒนาให้ทันสมัยกับมิติใหม่ทางสังคมและมุ่งสู่ผลสำเร็จตาม

แนวปรัชญาของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่ประชาชนคาดหวังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และที่สำคัญที่สุดก็คือองค์กรภาคประชาชนเองจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและอำนาจหน้าที่ของตนเองและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างพลังสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาองค์กรภาคประชาชนให้เข้มแข็งจนสามารถพึ่งพิงตนเองได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาให้กับประชาชนด้วยกันเอง จึงจะทำให้การพัฒนาการเมืองการปกครองของไทยสามารถสร้างประโยชน์สูงสุดให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวมได้และทำให้ประเทศชาติและประชาชนมีความผาสุกสงบ สันติตลอดไป

ผมคิดว่าถ้าทุกองค์กรของสังคมมีความเข้มแข็งเป็นตัวของตัวเองได้และไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจและอิทธิพลใด ๆ แล้ว ย่อมเป็นที่เชื่อได้อย่างแน่นอนว่าสังคมไทยเราจะเป็นสังคมที่พัฒนาเป็นสังคมแห่งความโปร่งใส เป็นสังคมแห่งความถูกต้อง เป็นสังคมแห่งความสันติสุขและเจริญรุ่งเรืองสืบไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในฐานะที่เป็นกลไกหนึ่งของภาครัฐเมื่อได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญดังกล่าวแล้ว ควรร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาให้เป็นที่หวังได้ของประชาชน ให้ประชาชนมีที่พึ่งพิงและเป็นการสนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่ง ณ ปัจจุบันนี้ย่อมเป็นที่ยืนยันได้ว่าองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้ยืนหยัดที่จะอยู่เคียงข้างกับประชาชนโดยการช่วยเหลือประชาชนในด้านการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติไม่เป็นธรรมกับประชาชนโดยพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขปัญหาลูกให้กับประชาชนโดยตรง โดยเป็นองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารโดยมีข้าราชการประจำซึ่งทำหน้าที่เป็นแขนเป็นขาให้กับฝ่ายบริหาร หากก่อความเดือดร้อนโดยปฏิบัติหรือละเลยการปฏิบัติหรือสร้างความไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการกระทำหน้าที่ให้เกิดความเดือดร้อนกับประชาชนแล้ว ย่อมเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่จะแก้ไขปัญหาดำเนินการตามคำร้องเรียนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระให้กับสมาชิกรัฐสภาในเรื่องที่ประชาชนจะร้องเรียนผ่านเพื่อขอความเป็นธรรมอีกด้วย ซึ่งต่อแต่นี้ไปผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะทำหน้าที่เป็นผู้สอบสวน พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของประชาชนโดยตรง โดยเป็นผู้รับเรื่องที่ประชาชนร้องเรียนมาทำการพิจารณาตามกระบวนการเพื่อตรวจสอบ เมื่อผลการพิจารณาออกมาเป็นประการใดก็จะรายงานผลพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๗ (๒) และหากผลการตรวจสอบพบว่าฝ่ายบริหารหน่วยงานใดไม่ได้ให้ความเป็นธรรมกับประชาชน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอาจมีข้อเสนอแนะเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องเป็นธรรมต่อไป หากหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดไม่ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับประชาชน ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ของรัฐสภาก็สามารถส่งเรื่องดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ควบคุมหรือกำกับดูแลหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นนั้นเพื่อให้สั่งการตามควรแก่กรณี หรือถ้าไม่ได้รับการดำเนินการตามที่ส่งเรื่องให้และระยะเวลาได้ล่วงเลยไปพอสมควรแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอาจทำรายงานเรื่องนั้นเสนอต่อวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรเป็นการตวนต่อไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๐ และ ๓๑ หรือถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา ๑๙๗ (๑) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองจะพิจารณาวินิจฉัยเรื่องดังกล่าวโดยไม่ชักช้า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนให้เกิดความเป็นธรรมอีกทางหนึ่งด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจึงมิใช่เป็นอำนาจในการลงโทษใดๆ หากแต่เป็นองค์กรที่คอยช่วยเหลือและเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับฝ่ายบริหารโดยมีสมาชิกรัฐสภาเป็นตัวกลางในการช่วยประสานให้ทั้งสองฝ่ายได้ช่วยแก้ไขปัญหาของประชาชนและให้ความเป็นธรรมกับประชาชน นอกจากนี้ยังมีศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครองร่วมทำหน้าที่ตัดสินลงโทษให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคม ฉะนั้นองค์กรนี้จึงเป็นองค์กรที่มีประโยชน์สำหรับประชาชนเป็นอย่างยิ่ง และประชาชนได้ตั้งความหวังและคาดหวังเป็นอย่างสูงว่าผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะเป็นองค์กรที่จะอยู่เคียงข้างและเป็นที่พักพิงของประชาชนตลอดไป และเป็นการสนองพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า "...การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจไม่ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้..." เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรมอีกด้วย

สุดท้ายนี้ผมขอขอบคุณสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่ได้จัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการประจำปีและให้เกียรติผมมาบรรยายพิเศษในวันนี้ และผมขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนทุกฝ่ายที่ให้ความร่วมมือทำให้การสัมมนาในครั้งนี้ดำเนินไปได้ด้วยดีและขออำนาจพรให้ทุกท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญโดยทั่วกัน

๕๕๕๕๕๕๕๕๕๕๕๕๕๕๕๕

กันของคนหมู่มากในสังคมนั้น ๆ ในเวลานั้น เดิมกฎหมายมีหน้าที่เพื่อควบคุมสังคม ระวังข้อพิพาทในสังคมให้ยุติลงและบันทึกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เอาไว้ แต่ในสังคมโลกปัจจุบันกฎหมายถูกเน้นบทบาทใหม่ในฐานะเป็นผู้กำหนดการจัดสรรทรัพยากรในสังคม เพราะกฎหมายเป็นผู้จัดสรรสิทธิและประโยชน์ให้บุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม กฎหมายนี้เองจะกำหนดว่าใครทำอะไรเพียงใดและอย่างไร ดังนั้น หากกฎหมายมีสาระที่จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นธรรมต่อคนในสังคมทุกภาค ทุกกลุ่ม จนเกิดการยอมรับจากทุกภาคทุกกลุ่มก็ย่อมได้ชื่อว่ากฎหมายนั้นมีสาระที่ดีเพราะเป็นธรรม เพราะได้รับการยอมรับความสมดุลของประโยชน์และสิทธิของกลุ่มต่าง ๆ อันสร้างความยอมรับให้เกิดขึ้นจากกลุ่มทุกกลุ่ม

แต่ความสมดุลของผลประโยชน์จะเกิดขึ้นได้ยาก ถ้ากระบวนการในการใช้บังคับกฎหมายปราศจากการมีส่วนร่วมของภาคที่เกี่ยวข้องทุกภาค ปราศจากความโปร่งใสที่ทุกภาคสามารถตรวจสอบได้และปราศจากความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายนั้น ดังนั้น กระบวนการที่บรรจุอยู่ในกฎหมายแต่ละฉบับจะนับเป็นกระบวนการที่ดีได้ก็ต่อเมื่อกระบวนการใช้กฎหมายนั้นเน้นการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบตรวจสอบได้

โดยสรุปก็คือ กฎหมายที่ดีคือกฎหมายที่เป็นธรรม และกฎหมายที่เป็นธรรมจะต้องมีเนื้อหาสาระที่ดีสองส่วนคือ ส่วนแรกจัดสรรสิทธิและประโยชน์อย่างสมดุลให้คนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม และส่วนที่สองต้องกำหนดกระบวนการใช้กฎหมายให้มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย โปร่งใส และรับผิดชอบตรวจสอบได้

๓. กระบวนการนิติบัญญัติที่ดี

วิธีการพิจารณาและตรากฎหมายเองมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ร่างกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดี หากร่างกฎหมายเป็นร่างกฎหมายที่ดี แต่กระบวนการนิติบัญญัติเป็นกระบวนการนิติบัญญัติที่ไม่ดี กฎหมายที่ออกจากระบวนการที่ไม่ดี ก็ย่อมจะดีไปไม่ได้ ในทำนองกลับกัน หากร่างกฎหมายเป็นร่างกฎหมายที่ไม่ดี แต่กระบวนการนิติบัญญัติเป็นกระบวนการที่ดี กฎหมายที่ออกมาก็อาจเป็นกฎหมายที่ดีได้ ยิ่งถ้าร่างกฎหมายดี กระบวนการนิติบัญญัติดี ตัวบทกฎหมายที่ตราออกมา ย่อมเป็นกฎหมายที่ดีแน่ ที่สำคัญคือ กระบวนการนิติบัญญัติที่ดีต้องสามารถสกัดเอากฎหมายที่ไม่จำเป็นหรือไม่มีเหตุตามรัฐธรรมนูญให้ตราได้ ออกจากกระบวนการ เพื่อไม่ให้ขัดรัฐธรรมนูญ ไม่ให้เสียเวลาพิจารณา และไม่ให้สูญเสียทรัพยากร

กระบวนการนิติบัญญัติซึ่งเปรียบเสมือนกระบวนการผลิตสินค้า จึงมีความสำคัญมากต่อการกำหนดคุณภาพของกฎหมายซึ่งเปรียบเสมือนสินค้าที่ผลิต

๔. กระบวนการนิติบัญญัติไทย

๔.๑ การยกร่างพระราชบัญญัติ

กระบวนการในการตรากฎหมาย อันได้แก่การร่างกฎหมายและการพิจารณากฎหมายของไทย ทั้งที่เป็นมาในอดีตและที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายในลำดับชั้นของพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ นั้น มีการดำเนินการที่สามารถแยกพิจารณาตามชั้น

ตอนการดำเนินการออกได้เป็น ๒ ขั้นตอน คือ กระบวนการในฝ่ายบริหารและกระบวนการในฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งในแต่ละกระบวนการจะมีการดำเนินการที่ซับซ้อนและแตกต่างกันไป

๔.๑.๑ ขั้นตอนการร่างกฎหมาย

กระบวนการในการริเริ่มและยกร่างกฎหมาย โดยปกติจะเริ่มจากกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายนั่นเอง ซึ่งกระบวนการในส่วนนี้จะเป็นการดำเนินการของนักกฎหมายซึ่งดำรงตำแหน่งนิติกรประจำหน่วยงานนั้น ๆ เป็นผู้ทำหน้าที่ในการยกร่างกฎหมาย และเมื่อหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเรื่องดำเนินการยกร่างกฎหมายตามความเห็นของตนเสร็จแล้วก็ต้องส่งให้หน่วยงานในระดับเหนือขึ้นไป เช่น กระทรวง ในกรณีที่กรมเป็นหน่วยงานเจ้าของเรื่องพิจารณาก่อนในฐานะที่จะต้องเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย การพิจารณาในขั้นนี้ถ้าเป็นในระดับกระทรวงจะมีหน่วยงานที่เรียกว่าที่ปรึกษากฎหมายเป็นผู้พิจารณาซึ่งก็เป็นนักกฎหมายเช่นกัน เมื่อกระทรวงพิจารณาเสร็จแล้วก็จะส่งเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาว่าจะเห็นชอบที่จะดำเนินการต่อไป เพื่อให้เสนอร่างกฎหมายดังกล่าวต่อรัฐสภาในฐานะที่เป็นร่างของรัฐบาลหรือไม่ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการหรือให้ความเห็นชอบในเบื้องต้นกับหลักการของร่างกฎหมายนั้นแล้ว ร่างกฎหมายนั้นก็จะถูกส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อตรวจพิจารณาต่อไป ซึ่งในบางครั้งการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีอาจเป็นเพียงการรับหลักการในสาระหรือในแนวทางของเรื่องนั้น ๆ เท่านั้น โดยไม่มีตัวร่างกฎหมายประกอบไปด้วย แต่ได้มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้ยกร่างกฎหมายให้ด้วยก็ได้ การดำเนินการในขั้นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานี้ เป็นการดำเนินการโดยนักกฎหมายทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการยกร่างกฎหมายหรือการพิจารณาร่างกฎหมายและเมื่อการดำเนินการในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ร่างกฎหมายนั้นก็จะถูกส่งกลับไปยังคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาในรายละเอียดก่อนที่จะส่งไปยังรัฐสภา

สำหรับการยกร่างกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้นกำหนดไว้ โดยอาจจะมีการผ่านการพิจารณาจากฝ่ายกฎหมายของพรรคการเมืองนั้นมาก่อน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง การยกร่างกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะมีหน่วยงานภายใน คือ ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย ซึ่งประกอบไปด้วยนิติกรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการยกร่างกฎหมายและพิจารณาความถูกต้องในเรื่องรูปแบบของร่างกฎหมายคอยให้บริการตามความต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนที่จะเสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา

๔.๒ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา และร่างพระราชบัญญัติจะต้องเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน เมื่อสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบแล้ว จึงให้เสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป

การเสนอร่างพระราชบัญญัติ จะเสนอได้ก็แต่โดย คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ จะต้องได้รับการอนุมัติจากพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสังกัดก่อน และจะต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคการเมืองเดียวกันรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน ทั้งนี้ เพื่อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้อยู่ในระบบพรรคการเมือง และถ้าร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจะเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรได้ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี ซึ่งถือว่าเป็นการถ่วงดุลย์อำนาจของรัฐสภาวิธีหนึ่ง

๔.๓ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

(๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยสภาผู้แทนราษฎร ร่างพระราชบัญญัติที่เสนออย่างถูกต้องจะได้รับการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎรก่อน ซึ่งในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร จะต้องกระทำตามขั้นตอนที่ข้อบังคับการประชุมกำหนด คือ

วาระที่ ๑ เป็นการพิจารณาในหลักการร่างพระราชบัญญัติ โดยการลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น และเพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยจะให้คณะกรรมการพิจารณาพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้ ในกรณีที่เป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ คณะรัฐมนตรีอาจขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรจะลงมติรับหลักการได้ เมื่อที่ประชุมอนุมัติ แต่คณะรัฐมนตรีต้องเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรมีมติอนุมัติ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่ ๑ นี้ สภาผู้แทนราษฎรอาจมีมติให้นำร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับที่มีหลักการเหมือนกันหรือทำนองเดียวกันขึ้นพิจารณาพร้อมกันได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแล้ว สภาผู้แทนราษฎรต้องลงมติว่าจะให้ใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่ ๒ แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่รับหลักการ ร่างพระราชบัญญัตินั้นต้องตกไป

วาระที่ ๒ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแล้วต่อไปจะเป็นการพิจารณาในวาระที่ ๒ ซึ่งเป็นการพิจารณารายมาตราของร่างพระราชบัญญัติ โดยปกติการพิจารณาในวาระที่ ๒ นี้ จะมี ๒ ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมการที่ประชุม

สภามอบหมาย และขั้นตอนที่สองเป็นการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎรเมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว

การพิจารณารายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ โดยคณะกรรมการที่สภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย ซึ่งอาจเป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะใดคณะหนึ่ง หรือคณะกรรมการวิสามัญที่สภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้น เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นโดยเฉพาะก็ได้ ในการพิจารณาของคณะกรรมการนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเสนอคำแปรญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา และเมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วต้องทำรายงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร โดยแสดงถึงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้างในกรณีมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอคำแปรญัตติ คณะกรรมการมีมติเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นอย่างไร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เสนอคำแปรญัตติได้ขอสงวนคำแปรญัตติไว้หรือไม่ และมีกรรมการฝ่ายเสียงข้างน้อยสงวนความเห็นในมาตราใดบ้างหรือไม่

เมื่อคณะกรรมการได้เสนอรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นเรียงตามลำดับตั้งแต่ชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ซึ่งการพิจารณาในขั้นนี้จะมีการอภิปรายเฉพาะด้วยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติสงวนคำแปรญัตติหรือที่กรรมการสงวนความเห็นไว้เท่านั้น และเมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจนจบร่างแล้วจะมีการพิจารณาทั้งร่าง เป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ เว้นแต่จะเป็นการแก้ไขเนื้อความที่ยังขัดแย้งกันอยู่ หรือแก้ไขด้วยคำที่พิมพ์ผิดเท่านั้น

การพิจารณาในวาระที่ ๒ นี้ อาจเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมการเต็มสภาก็ได้ เมื่อคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ๒๐ คน และที่ประชุมอนุมัติการพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภานี้ ถือเป็นการพิจารณาในชั้นกรรมการ และในชั้นพิจารณาเรียงลำดับ ตั้งแต่ชื่อร่าง คำปรารภ และเรียงตามลำดับมาตราของสภาผู้แทนราษฎรไปพร้อม ๆ กัน โดยถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมเป็นกรรมการ และสถานที่ประชุมเป็นประธานกรรมการเต็มสภา ซึ่งโดยมากการพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา จะใช้เฉพาะกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สาระสำคัญไม่มาก และไม่สลับซับซ้อนนัก เช่น ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ เป็นต้น

วาระที่ ๓ เมื่อพิจารณาในวาระที่ ๒ แล้วเสร็จ จะเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่ ๓ ซึ่งจะไม่มีการอภิปราย โดยที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะต้องลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่เห็นชอบจะเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัติตกไป แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบ ก็จะส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป

(๒) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยวุฒิสภา เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติใดแล้ว ร่างพระราชบัญญัตินั้นจะถูกส่งไปวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน แต่ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน แต่อาจจะลงมติขยายเวลาได้แต่ไม่เกิน ๓๐ วัน ซึ่งในการพิจารณาของวุฒิสภาจะกระทำเป็น ๓ วาระ เช่นเดียวกับการพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎร ผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยวุฒิสภามีได้ ๓ กรณี คือ

กรณีแรก วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมาย (พระราชบัญญัติ) ต่อไป

กรณีที่สอง วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าวุฒิสภายังยั้งร่างพระราชบัญญัติ และต้องส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับไปสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลา ๑๘๐ วันได้ล่วงพ้นไป แต่ถ้าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจยกขึ้นพิจารณาได้ทันที การยกขึ้นพิจารณาใหม่นี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมติยืนยันร่างเดิมด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

กรณีที่สาม วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบ ร่างพระราชบัญญัตินั้นจะถูกส่งกลับไปสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่ามิได้เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญ และเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

แต่ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา แต่ละสภาต้องตั้งคณะกรรมการร่วมกัน จากบุคคลที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกของแต่ละสภามีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และเมื่อคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้วจะต้องเสนอรายงาน และร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการได้ร่วมกันพิจารณาต่อสภาทั้งสอง ถ้าสภาทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ถ้าสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นถูกยับยั้ง ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรสามารถยกขึ้นพิจารณาได้เช่นเดียวกับกรณีที่วุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรในกรณีที่สอง

การยับยั้งร่างพระราชบัญญัติโดยวุฒิสภานั้นถือว่าวุฒิสภามีอำนาจถ่วงดุลย์อำนาจของสภาผู้แทนราษฎร แต่การยืนยันร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรโดยสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันทีกรณีเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่ถ้า

เป็นร่างพระราชบัญญัติทั่วไปต้องล่วงพ้นเวลา ๑๕๐ วัน จึงยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ อย่างไรก็ตามการ ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติของวุฒิสภา ก็มีประโยชน์ต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของรัฐสภา เพราะจะทำให้เกิดความรอบคอบมากขึ้น และแม้สภาผู้แทนราษฎรจะมีอำนาจยืนยันได้ก็ตาม การใช้ เวลาในการพิจารณายืนยันของสภาผู้แทนราษฎรยังทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีเวลาในการ ไตร่ตรองมากขึ้น

การจัดทำและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

สำหรับพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้น รัฐสภามีวิธีการจัดทำแตกต่างไปจาก การจัดทำพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น กล่าวคืองบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินต้องทำเป็นพระราช บัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และ พระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย ซึ่งคณะรัฐมนตรีจะเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐๕ วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึง สภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ถือว่าสภาผู้แทน ราษฎรให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณนั้น และให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ต่อวุฒิสภา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายโดยสภาผู้แทนราษฎรต้อง กระทำเป็น ๓ วาระ เช่นเดียวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั่วไป ซึ่งโดยปกติการพิจารณาใน วาระที่ ๒ จะเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมการวิสามัญที่สภาตั้ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมี สิทธิเสนอคำแปรญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติงบประมาณได้ในทางลดหรือตัดทอนราย จ่ายเท่านั้น จะแปรญัตติเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการใดมิได้ และการแปรญัตติในทางลดหรือ ตัดทอนรายจ่ายจะต้องมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพัน

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณแล้ว ให้ เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป ซึ่งวุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณถึงวุฒิสภา โดยวุฒิสภาจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ และถ้าวุฒิสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายใน ๒๐ วัน ถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทน ราษฎร

ในทางปฏิบัติ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายในวาระที่ ๑ แล้ว วุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณนั้น ควบคู่ไปกับการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและเมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติเห็นชอบ และส่งไปยังวุฒิสภาแล้ว ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายจะถูกส่งไปให้คณะกรรมการ วิสามัญพิจารณา แล้วทำรายงานเสนอความเห็นภายใน ๑๐ วัน เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาลงมติว่าจะ เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

๑.๒) ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) หมายถึงการเมืองที่มีความสามารถสูงจะตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชาชนได้เป็นอย่างดี มีความสามารถเกี่ยวกับการทำเป็นนโยบายหรือการตัดสินใจ (Output) ของระบบ โดยการผลักดันสถานะสังคมและเศรษฐกิจ ให้เป็นไปตามแนวทางที่ผู้นำทางการเมืองต้องการ ซึ่งเป็นเรื่องของประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสถาบันการเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะของรัฐบาลซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการทำงานอย่าง "มืออาชีพ" ไม่ใช่ "มือสมัครเล่น" คือจะต้องยึดถือความเป็นเหตุเป็นผล (Rationality) ในการบริหารงานเป็นสำคัญ

๑.๓) ความแตกต่าง และความชำนาญเฉพาะทางการเมือง (Differentiation and Specialization) กล่าวคือ ในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วจะมีการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง บทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันตามความสามารถเฉพาะหรือความชำนาญเฉพาะ เช่น สถาบันรัฐสภาจะทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรีจะทำหน้าที่ด้านการบริหาร และศาลจะทำหน้าที่ด้านตุลาการ เป็นต้น การแบ่งแยกนี้มีไว้ก่อให้เกิดความแตกต่าง แต่มีลักษณะความเป็นอิสระซึ่งกันและกันและสามารถตรวจสอบได้รวมทั้งมีการถ่วงดุลอำนาจและมีความร่วมมือประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของพัฒนาการทางการเมือง

องค์ประกอบของ พัฒนาการทางการเมือง ที่ลูเซียน พาย เสนอไว้ นั้นอาจกล่าวได้ว่า สามารถครอบคลุมลักษณะที่สำคัญของพัฒนาการทางการเมืองได้พอสมควร

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ของพัฒนาการทางการเมืองแล้ว อาจกล่าวได้ว่า พัฒนาการทางการเมืองย่อมมีวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายโดยรวม ๓ ประการใหญ่ ๆ คือ

๒.๑) ความชอบธรรมของระบบการเมือง หมายถึง การที่ระบบการเมืองมีกลไกหรือมาตรการที่จะทำให้ผู้ปกครองเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองโดยสุจริตเป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ และใช้อำนาจในการปกครองตลอดทั้งการสืบต่ออำนาจทางการเมืองที่ประชาชนยอมรับ และให้การสนับสนุนว่าเป็นวิถีทางอันถูกต้องชอบธรรม นอกจากนั้นระบบการเมืองเองก็เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ถูกปกครองได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและเท่าเทียมกัน

ประการที่สำคัญในส่วนของผู้ปกครอง ก็คือระบบการเมืองจะต้องสร้างกลไกหรือมาตรการในการควบคุมตรวจสอบที่มาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การใช้อำนาจและการสืบต่ออำนาจทางการเมืองของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องของความสุจริต ความยุติธรรม ความโปร่งใส รวมทั้งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

๒.๒) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการเมือง หมายถึง การที่ระบบการเมืองมีกลไกหรือมาตรการที่เอื้ออำนวยให้สถาบันการเมืองต่าง ๆ ตลอดทั้งกระบวนการทางการเมืองสามารถ

ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลที่สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของสถาบัน การเมืองและกระบวนการทางการเมืองนั้น ๆ

๒.๓) เสถียรภาพของระบบการเมือง หมายถึง การที่ระบบการเมืองมีความมั่นคง อำนาจทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบแบบแผน เป็นไปโดยสันติวิธี ปราศจากการใช้กำลังหรือความรุนแรงทางการเมือง

๓. พัฒนาการทางการเมืองไทยในทัศนะของข้าพเจ้า

พัฒนาการทางการเมืองไทยในทัศนะของข้าพเจ้าที่จะทำความเข้าใจต่อไปนั้นผมจะขอ กล่าวย้อนมองการเมืองไทยไปในอดีตตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันโดยย่อ ๆ เพื่อที่ท่านทั้งหลายจะได้มองเห็นภาพรวมของพัฒนาการทางการเมืองไทยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยจะขอแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่คือ

- ๑) พัฒนาการทางการเมืองไทยช่วงก่อนปี ๒๔๗๕
- ๒) พัฒนาการทางการเมืองไทยช่วงหลังปี ๒๔๗๕ ถึงปี ๒๕๔๐
- ๓) พัฒนาการทางการเมืองไทยในปัจจุบันและอนาคต

๓.๑ พัฒนาการทางการเมืองไทยช่วงก่อนปี ๒๔๗๕

๓.๑.๑ สมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. ๑๗๘๑ - ๑๙๖๒)

การปกครองในสมัยสุโขทัยมีจุดเด่นที่ควรเป็นข้อคิดดังต่อไปนี้

(๑) รูปแบบการปกครองเป็นแบบพ่อปกครองลูกหรือระบบพ่อขุน ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นของไทยแท้ดั้งเดิม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสังคมอื่นไม่มี ความคิดทำนองเดียวกันนี้เป็นรูปแบบที่ยังมีการกล่าวถึงในปัจจุบัน

(๒) มีลักษณะเป็นลัทธิธรรมราชาหรือกษัตริย์เป็นเสมือนพระพุทธเจ้า ซึ่งป่งชี้ถึงการใช้ธรรมะและเมตตาธรรมเป็นรากฐานในการปกครอง

(๓) มีมโนทัศน์เรื่องสวรรค์นรก ทำหน้าที่เป็นอุดมการณ์เพื่อการจัดระเบียบสังคมและการปกครองบริหารประเทศ

(๔) มีสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่โดยเฉพาะในต้นสามรัชกาล เช่น ความอิสระในการค้าขายและกิจการอื่น

(๕) มีความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองโดยเฉพาะในสามรัชกาลต้น

(๖) มีความเจริญในด้านอุตสาหกรรม เช่น ชามสังคโลก

(๗) มีการประดิษฐ์อักษรไทยโดยพ่อขุนรามคำแหง (พ.ศ. ๑๘๒๖) ทำให้มีสื่อกลางของการสื่อความหมายและการบันทึกเหตุการณ์และวรรณคดีขึ้น

(๘) การขยายอาณาเขตโดยการใช้ความสัมพันธ์ในทางการแต่งงานเป็นตัว
ประสาน

(๙) มีการติดต่อกับจีนและการได้ช่างทำขามสังคโลกมาช่วยปรับปรุงการทำขาม
สังคโลก ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจเป็นครั้งแรก

(๑๐) การติดต่อกับพระสงฆ์จากนครศรีธรรมราชและจากศรีลังกา เพื่อเป็นการ
สืบทอดศาสนาพุทธให้ยืนยาวต่อมาจนถึงปัจจุบัน

๓.๑.๒ สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. ๑๘๔๓ - ๒๓๑๐)

พัฒนาการทางการเมืองไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นต้องมาทำการวิเคราะห์ถึงความ
รุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา โดยมองเน้นไปที่โครงสร้างทางการเมือง การจัดระบบเศรษฐกิจและสังคม
ซึ่งได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ ระบบศักดินา และระบบไพร่ ตลอดจนการใช้ศาสนาเพื่อทำหน้าที่
เป็นอุดมการณ์ทางการเมือง ปัญหาเรื่องการสืบทอดอำนาจ การเสียดุลระหว่างโครงสร้างทางการเมือง
การปกครอง การบริหารและการแปรเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและสังคม ได้มีส่วนทำให้กรุงศรีอยุธยา
เสื่อมอำนาจ และในที่สุดก็ถึงขั้นกรุงแตก แต่สิ่งที่เห็นเด่นชัดก็คือ แม้กรุงศรีอยุธยาจะวอดวายเป็นเจ้า
ถ่าน โครงสร้างและระบบซึ่งจัดตั้งเป็นสถาบันก็สามารถจะถูกฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็ว สถาบันหรือโครง
สร้างดังกล่าวได้แก่ ระบบไพร่ ซึ่งสามารถรวมกำลังคนเพื่อการกู้ชาติ ระบบการบริหารและระบบ
กฎหมาย กฎมณเฑียรบาล จารีตประเพณีซึ่งมีมากกว่าสี่ศตวรรษ การฟื้นฟูชาติไทยนั้นกระทำ
สำเร็จโดยผู้นำที่เก่งกล้าผู้หนึ่งคือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช แม้กรุงแตกและเอกราชทั้งหมดถูกเผา
เป็นเจ้าถ่าน แต่ระบบที่ฝังอยู่ในวัฒนธรรมของชาติเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการเมืองไทยจึงได้ทำให้
การฟื้นฟูโครงสร้างและกระบวนการการเมืองการปกครองกระทำได้อย่างสัมฤทธิ์ผล นี่อาจจะเป็นที่มา
ของคำว่า กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี กล่าวคือ คนเก่งกล้าที่รู้จักใช้ความแข็งแกร่งและสภาวะประโยชน์
ของสถาบันและกระบวนการที่ตกทอดกันมาในแง่นามธรรม ทั้ง ๆ ที่รูปธรรมอาจถูกทำลายโดยสิ้นเชิง
ในกองเพลิงที่เผากรุง แต่ก็สามารถสร้างโครงสร้างอย่างเป็นรูปธรรมขึ้นมาได้โดยอาศัยพื้นฐานจาก
โครงสร้างทางนามธรรมนั่นเอง

๓.๑.๓ สมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. ๒๓๑๐ - ๒๓๒๕) และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๒๔๓๐)

การเมืองไทยในสมัยกรุงธนบุรีนี้เป็นช่วงของการกู้ชาติและการสร้างความเป็นชาติ
ไทยขึ้นเพื่อให้เป็นปึกแผ่น โดยพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นผู้นำ ซึ่ง ๑๕ ปีของรัฐสมัยกรุงธนบุรีเป็นเสมือน
การปูพื้นเพื่อการสานต่อโดยเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
มหาราช (ร.๑)

การตั้งราชวงศ์ใหม่และการจัดตั้งชาติไทยขึ้นใหม่ในกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นพระราช
ภารกิจที่ใหญ่หลวงซึ่งจะต้องมีการฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ อย่างมากมาย การสร้างความชอบธรรมในการ

ปกครอง การจัดโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยใช้วิธีการเลียนแบบกรุงศรีอยุธยา นั้น เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยพระปรีชาสามารถและพระราชกุศโลบายอย่างลึกซึ้ง ขณะเดียวกันก็ต้องต่อสู้กับศึกภายนอกในเวลาที่บ้านเมืองยังไม่มั่นคงอยู่ตัว

การปกครองบริหารราชธานีใหม่นั้น จะต้องดำเนินไปด้วยความระมัดระวัง ปัญหาเรื่องการสืบทอดอำนาจก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างสัมฤทธิ์ผล การคุกคามจากภายนอก คือพม่า ก็ยังไม่สิ้นสุด ขณะเดียวกันการติดต่อกับจีนและชาติตะวันตกก็เริ่มขยายตัวขึ้น ความถึและชอบช่ายของกิจกรรมการค้า รวมทั้งการไหลหลั่งเข้ามาของอารยธรรมตะวันตกหลังจากการเปิดประตูการค้าในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.๔) ก็เริ่มทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมมากขึ้น สภาพแวดล้อมอันใหม่นี้จำเป็นต้องได้ผู้นำรุ่นใหม่ที่มีความคิดที่ทันสมัย สามารถจะปรับตัวและปรับปรุงประเทศได้เพื่อความอยู่รอด ซึ่งเป็นเรื่องโชคดีที่ประเทศสยามได้ยุวกษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถ และทรงเห็นการณ์ไกล ยุคสมัยของพระองค์และพระราชโอรส คือยุคของการเปลี่ยนแปลงเพื่อความทันสมัย ซึ่งทำให้สยามก้าวไปสู่ประวัติศาสตร์หน้าใหม่ที่สำคัญ

๓.๑.๔ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.๕)

การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นการสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของประเทศสยามโดยแท้ การปฏิรูปซึ่งมีสาระสำคัญคือการจัดตั้งรัฐชาติแบบทันสมัยขึ้น การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน โดยทรงตั้งสภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน (Council of state) ในปี พ.ศ. ๒๔๑๗ การริเริ่มตั้ง "สภาปาลิเมนต์" ในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ การจัดตั้งระบบราชการแบบใหม่ การพัฒนาส่วนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การคมนาคมและการสื่อสาร การใช้วิทยาการตะวันตกมาใช้ในการปรับปรุงประเทศ การเปิดประเทศไปสู่อารยธรรมของตะวันตกในด้านความคิดในขอบเขตหนึ่ง ล้วนแต่เป็นการแปรเปลี่ยนสยามจากราชอาณาจักรโบราณไปสู่ความเป็นรัฐชาติแบบทันสมัย มีระบบการปกครองและบริหารที่มั่นคง มีเอกลักษณ์ในแง่ความเป็นชาติเช่นเดียวกันเด่นชัดขึ้น ข้อสำคัญที่สุดคือ ความสามารถที่นำประเทศให้รอดพ้นจากการตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจตะวันตก (การล่าอาณานิคม)

แม้การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการปฏิรูปดังกล่าวจะไม่ไปไกลถึงขั้นการมีระบบการปกครองแบบมีรัฐสภาและรัฐธรรมนูญ แต่ก็ได้มีการปูพื้นฐานความทันสมัยไว้อย่างดีเลิศ

การปฏิรูปของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการสืบต่อและสานต่อโดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทำให้กระบวนการต่าง ๆ ทันสมัยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ประเทศสยามได้ก้าวไปสู่การเป็นสมาชิกในสังคมนานาชาติโดยได้ร่วมทำสงครามกับฝ่ายพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

๓.๑.๕ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.๖)

จากกระแสการเรียกร้องประชาธิปไตยที่ผ่านมา ส่งผลให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวตั้งเมืองทดลองประชาธิปไตย คือ "ดุสิตธานี" ขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ และเข้าใจระบอบการปกครองประชาธิปไตย เริ่มจากการให้ตราธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาล พ.ศ. ๒๔๑๖ จัดตั้งนคราภิบาลเป็นองค์การเมืองการปกครองสูงสุด มีอำนาจหน้าที่ทั้งนิติบัญญัติและบริหาร ลากกรรมาการนคราภิบาลมาจากการเลือกตั้งของทวยนาคร หรือประชาชนในดุสิตธานี มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๑ ปี ผู้ได้รับเลือกตั้งเข้าไปเป็นกรรมการนคราภิบาล ต่อมาที่เรียกว่า "เรขานุรูป" ซึ่งถือว่าเป็นผู้แทนราษฎรในเมืองทดลองประชาธิปไตยนี้ มีพรรคการเมือง ๒ พรรคคือ พรรคโบว์สีน้ำเงิน และพรรคโบว์สีแดง ทั้งยังมีการออกหนังสือพิมพ์รายวัน ๒ ฉบับ คือ ดุสิตสมัย และดุสิตลัทธิ และรายสัปดาห์ ๑ ฉบับ คือ ดุสิตสมิต อีกด้วย

๓.๑.๖ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.๗)

แม้ดุสิตธานีดำรงอยู่เพียง ๗ ปี โดยสลายตัวไปเมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ และไม่ได้เกี่ยวข้องกับการปกครองประเทศโดยรวม ประชาชนทั่วไปไม่ได้รับรู้ แต่การทดลองประชาธิปไตยมีผลต่อความคิดทางการเมืองของบรรดาเจ้านายและขุนนางไม่น้อย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชสมบัติในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ แม้พระองค์จะทรงตระหนักต่อสภาพที่คนเริ่มมีความคิดประชาธิปไตยและความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศมากขึ้นทุกวันและทรงเตรียมการพระราชทานรัฐธรรมนูญดังปรากฏในพระราชบันทึก Democracy in Siam และพระราชบันทึกถึงบุคคลต่าง ๆ โดยเฉพาะพระยาภิรมย์ภักดีและที่ปรึกษาชาวต่างประเทศ เพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเมืองการปกครองของสยาม โดยเฉพาะปัญหารัฐธรรมนูญว่าควรจะเป็นแบบรัฐสภา โดยมีผู้แทนปวงชน ควรมีนายกรัฐมนตรี และสภานิติบัญญัติ และรูปแบบของสภาจะเป็นเช่นไร แต่ในที่สุดพระองค์และที่ปรึกษาทางเห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยยังไม่เหมาะกับประเทศไทย และจะเป็นผลสำเร็จได้ยากในประเทศสยาม ระบอบประชาธิปไตยอาจถึงกับเป็นอันตรายต่อประโยชน์อันแท้จริงประชาชน กล่าวเฉพาะรัฐสภา หรือสภานิติบัญญัติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงไม่แน่ใจว่าจะทำหน้าที่ในการร่างกฎหมายได้ดีกว่าหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว และอาจจะเป็นการทำให้งานล่าช้าลงด้วย นอกจากนี้ อาจมีการวิจารณ์การทำงานของรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงของตน รวมทั้งไม่มีงบประมาณที่จะใช้จ่ายให้กับสมาชิกสภา ระบบรัฐสภาที่เป็นตัวแทนของประชาชนยังเป็นไปไม่ได้ในสยาม หากรัฐสภาปราศจากการควบคุมจากประชาชนแล้วอาจนำไปสู่รัฐสภาเผด็จการได้ ทั้งนี้เพราะรัฐสภาจะประสบความสำเร็จได้ ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จึงควรรอให้ประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้นก่อน และหลีกเลี่ยง

ไม่ได้ที่อำนาจควรอยู่ที่พระมหากษัตริย์ไปก่อน ดังนั้น ในร่างรัฐธรรมนูญ ๑๒ มาตราของพระยา
กัลยาณไมตรี ที่ปรึกษาชาวต่างประเทศที่ถวายงานต่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ จึงไม่มีบทบัญญัติ
ว่าด้วยรัฐสภา

ทางด้านกรมพระยาดำรงราชานุภาพ หนึ่งในคณะอภิรัฐมนตรีก็ทรงเขียน Memorandum
ถึง พระยาภิรมย์ภักดีไม่เพียงแต่ไม่เห็นด้วยกับการมีรัฐสภาแล้ว ยังไม่เห็นด้วยกับการมีนายกรัฐมนตรี
มนตรีที่มีอำนาจเลือกและถอดถอนรัฐมนตรี และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินอีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้พระ
ยาศรีวิสารวาจา และนายเรมอนด์ บี. สตีเวนส์ ร่างรัฐธรรมนูญอีกครั้ง ซึ่งต่างกับครั้งก่อนอยู่บ้างคือ
แม้ผู้ได้รับมอบหมายโดยเฉพาะนายเรมอนด์ บี. สตีเวนส์ จะไม่เห็นด้วยที่จะให้มีรัฐบาลระบบรัฐสภาใน
ขณะนั้น แต่ในร่างรัฐธรรมนูญที่ใช้ชื่อว่า An outline of changes in the form of the government และใน
บันทึกของเขามีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภานิติบัญญัติ ใจความสำคัญคือ ถ้าจะมีสภานิติบัญญัติ สภานิติ
บัญญัติในระยะแรกควรประกอบด้วยสมาชิก ๒ ประเภท คือ มาจากการเลือกตั้ง และแต่งตั้ง เพราะ
สภาที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากแต่งตั้งทั้งหมดอาจไม่เป็นอิสระเพียงพอ และอาจไม่ได้รับการ
ยอมรับว่าเป็นตัวแทนมหาชน ในทางกลับกันสภาที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากเลือกตั้ง ทั้งหมด
อาจไม่ใช่บุคคลที่มีประสบการณ์ และความรอบรู้ในการวินิจฉัยกิจการบ้านเมือง สำหรับการเลือกตั้ง ใน
โครงร่างว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองของรัฐบาลสยาม เสนอให้ใช้วิธีการเลือกตั้งทาง
อ้อม

จากการปฏิรูปที่ผ่านมามากมาย ได้เริ่มนำไปสู่ช่องทางที่สถาบันราชการเริ่มทำทลาย
อำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์มากขึ้น ผลสุดท้ายก็มีการปฏิวัติขึ้น เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน
๒๔๗๕ เพื่อให้มีการปกครองระบอบกษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและมีสถาบันประชาธิปไตยขึ้น

๓.๒. พัฒนาการทางการเมืองไทย ช่วงปี ๒๔๗๕ - ๒๕๔๐

การเมืองในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น เป็นความคิดแห่งพัฒนาการทางการเมืองที่สำคัญที่
สุด เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของระบบสมบูรณาญาสิทธิราชเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเกิดจากแนว
ความคิดของคณะราษฎรที่ต้องการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยกำหนดให้รัฐสภาต้องมีสมาชิก ๒
ประเภท คือ มาจากการเลือกตั้งของประชาชน และมาจากการแต่งตั้งของประมุขหรือพระมหากษัตริย์
และวิธีการเลือกตั้งทางอ้อมดังกล่าวนี้ได้ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญของคณะราษฎรผู้ก่อการเปลี่ยนแปลง
การปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน
๒๔๗๕ ซึ่งตามพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ ได้
กำหนดให้มีสภาเดียวคือ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากแต่งตั้ง แต่เมื่อใช้รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ จึงได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วย

สมาชิก ๒ ประเภท คือ สมาชิกประเภทที่ ๑ ที่มาจากการเลือกตั้ง และสมาชิกประเภทที่ ๒ ที่มาจากการตั้ง

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๙ ได้กำหนดให้รัฐสภา มี ๒ สภา คือ สภาผู้แทน และพจนมสภา จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว จึงเป็นการก่อให้เกิดความเป็นมาของพัฒนาการซึ่งเป็นที่มาของวุฒิสภาตราบจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ถ้าจะพูดถึงเหตุของความต้องการประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญหรือแบบอื่นนั้นก็คงประมวลได้หลายอย่างซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

(๑) คนไทยไปศึกษาในต่างประเทศมากขึ้น จึงได้เห็นความเจริญก้าวหน้าของบรรดาประเทศประชาธิปไตยและเห็นจุดอ่อนของระบอบราชาธิปไตย ยิ่งเห็นพม่า ญวน เขมร ลาว ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งก็ยิ่งวิตกกังวลมากขึ้น

(๒) ความสัมพันธ์กับต่างประเทศมีมากขึ้น ตลอดเวลาคนในประเทศก็มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นดีเห็นงามกับวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งตรงกับความรู้สึกของนักเรียนนอกทั้งหลาย

(๓) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีมากขึ้นแต่ครั้งสมัยอยุธยาตอนปลาย ประชาชนไม่อยากเป็นไพร่เป็นส่วย ที่ไม่มีช่องทางทำมาหากินโดยสะดวก เพราะต้องมาเข้าเวรปีละ ๖ เดือน ครั้นจะหาเงินมาจ่ายค่าราชการหรือค่ารัฐูปการแทนการเข้าเวรก็หาเงินได้ยาก

(๔) คนต่างประเทศและคนในบังคับต่างประเทศรวมทั้งคนจีน คนต่างด้าวในประเทศ จะมีเอกสิทธิ์เหนือคนไทย เพราะไม่ต้องขึ้นศาลแบบเก่าของไทย และไม่ต้องอยู่อย่างไพร่ ทำให้คนไทยไม่พอใจ

(๕) การเสียดินแดนหลายครั้งหลายคราวย่อมทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งไม่มีความเชื่อมั่นในระบอบการปกครอง

(๖) ความพยายามของพระมหากษัตริย์ที่จะปรับปรุงการปกครองแผ่นดินส่วนหนึ่งกลายเป็นการตั้งพระบรมวงศานุวงศ์มาครองตำแหน่งในฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งกลายเป็นการปิดโอกาสของชนชั้นกลาง เพราะเสนาบดี นายทหาร และข้าราชการพลเรือนชั้นผู้ใหญ่มาเป็นเจ้านาย หรือมีความผูกพันส่วนตัวกับเจ้านาย ส่วนข้าราชการที่เป็นคนสามัญที่มีความรู้ ความสามารถไม่ได้รับตำแหน่งที่สำคัญย่อมเกิดความไม่พอใจทำให้สามารถติเตียนว่าเป็นการปกครองที่มีรัฐบาลเป็นของพวกเจ้าเท่านั้น

(๗) ความตกต่ำทางเศรษฐกิจ ทำให้รัฐบาลมีรายได้ไม่สมดุลย์กับรายจ่ายจึงต้องบีบรัด และตัดลดข้าราชการออกเป็นจำนวนมาก จึงเป็นการสร้างความไม่พอใจเกิดขึ้นอย่างรุนแรง สรุปได้ว่าความไม่พอใจต่อระบอบราชาธิปไตยยังคงครุกรุ่นมีลึกลงและแพร่หลายทั่วไปในหมู่คนที่มีการศึกษา และข้าราชการทุกระดับ

อย่างไรก็ตามกลุ่มที่มีแนวความคิดต้องการการเปลี่ยนแปลงการปกครองสูงน่าจะได้แก่กลุ่มคนหนุ่มที่ได้รับการศึกษาจากยุโรป ซึ่งได้มีโอกาสพบปะหารือกันในวงกว้างทั้งข้าราชการทหารและพลเรือนทุกส่วนราชการที่ได้ทุนไปเรียน เมื่อกลับมาก็ได้รับราชการในตำแหน่งระดับสำคัญของส่วนราชการต่าง ๆ ระดับคุณหลวง และคุณพระ ทำให้การติดต่อประสานงานเพื่อก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงทำให้สะดวก กลุ่มคนหนุ่มจึงได้ติดต่อขอความร่วมมือกับกลุ่มผู้ใหญ่ระดับนายพันของกองทัพ ระดับอธิบดีของราชการพลเรือน และระดับพระยา ที่มีอนาคตไม่แจ่มใสนัก เนื่องจากพวกเจ้าครองตำแหน่งบังคับบัญชาทั้งหมด จึงทำให้เกิดการร่วมกันตั้งเป็นเป็นคณะราษฎรขึ้นมา

คณะราษฎรได้วางแผนอย่างลับ ๆ อยู่ระยะหนึ่งแล้วก็รีบชิงโอกาสขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับที่หัวหิน ซึ่งได้ก่อการปฏิวัติขึ้น เมื่อเช้าตรู่ของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕

พัฒนาการทางการเมืองไทยในช่วงปี ๒๔๗๕ -๒๕๔๐ สามารถแยกช่วงหรือยุคที่สำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ ยุคคณะราษฎร (๒๔๗๕ - ๒๔๘๙)

ยุคนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น ๕ ช่วง คือ

(๑) ช่วงเสนา - อำมาตยาธิปไตย (๒๔๗๕ - ๗๖)

โดยคณะราษฎรได้มอบให้นายทหารอาวุโสระดับพันเอกร่วมมือกับขุนนางพลเรือนระดับเจ้าพระยาและพระยาเป็นกรรมการราษฎรและเสนาบดี โดยมีพระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นประธานคณะกรรมการราษฎรในช่วงธรรมนูญชั่วคราว ต่อมาเป็นนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับถาวร

การเมืองในช่วงนั้นเกิดความแตกแยกระหว่างนายทหารอาวุโส และระหว่างขุนนางเก่ากับคณะผู้ก่อการฝ่ายพลเรือน คือ ความขัดแย้งระหว่างพระยามโนฯ ที่เห็นว่า "เค้าโครงการเศรษฐกิจ" ที่หลวงประดิษฐมนูธรรมร่างขึ้น เรียกว่า "สมุดปกเหลือง" มีลักษณะเป็นคอมมิวนิสต์ จึงออกพระราชกฤษฎีกาปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร, ยุบคณะรัฐมนตรี, งดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตราตามคำแถลงการณ์ของรัฐบาลพระยามโนปกรณเมื่อ ๑ เมษายน ๒๔๗๖ และตามมาด้วยการส่งหลวงประดิษฐ์ฯ ไปต่างประเทศ นับเป็นการรัฐประหารครั้งแรก

การกระทำของพระยามโนฯ ทำความไม่พอใจกับคณะราษฎรมาก ดังนั้นคณะทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน มีพระยาพหลพลพยุหเสนา ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะราษฎรจึงบังคับให้พระยามโนฯ ลาออกเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๖ แล้วเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร และได้แต่งตั้งพระยาพหลฯ เป็นนายกรัฐมนตรีนับเป็นชัยชนะของฝ่ายเสนาคณะราษฎรต่อฝ่ายอำมาตยาธิปไตย

อย่างไรก็ดี ฝ่ายเสนาเก่ามีพระองค์เจ้าบวรเดช อดีตเสนาบดีกระทรวงกลาโหม
เมื่อก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองได้รวบรวมกองกำลังทหารหัวเมืองเคลื่อนขบวนมาประชิดพระนคร
ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๗ ตุลาคม ๒๔๗๖ รัฐบาลได้ตั้งหลวงพิบูลสงครามเป็นแม่ทัพออกปราบกบฏ
บวรเดช ทำให้เสียชีวิตของผู้คนและทรัพย์สินไปมาก แม้กองทัพฝ่ายกบฏจะพ่ายแพ้ไปก็ตาม แต่ก็ยังต้อง
ตามกวาดล้างกันอยู่ ๒ เดือน จึงจบเหตุการณ์

วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๖ ได้มีการเปิดสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่ ๒ โดยมี
สมาชิกครบทั้ง ๒ ประเภท คือ ประเภทที่ ๑ ที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา ๗๔ ท่าน และประเภทที่ ๒
ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำของรัฐบาลพระยาพหลฯ

(๒) ช่วงเปลี่ยนแผ่นดิน ๒๔๗๗

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ พระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปประทับรักษาพระ
เนตร ณ ต่างประเทศ โดยรัฐบาลได้ติดต่อกับพระองค์เพื่อทรงวินิจฉัยตราพระราชบัญญัติต่าง ๆ หาก
ทรงทักท้วงมา สภาก็จะพิจารณาใหม่ให้เป็นไปตามพระราชดำริหลายฉบับ แต่ต่อมาพระองค์ได้แจ้งให้
รัฐบาลปรับปรุงเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง ซึ่งบางเรื่องรัฐบาลเห็นว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญก็อนุวัตตาม แต่
ยังมีบางเรื่องที่รัฐบาลเห็นว่าไม่อาจจัดสนองพระราชประสงค์ได้จึงนำขึ้นเสนอสภาผู้แทนราษฎรในวันที่
๓๑ มกราคม ๒๔๗๗ สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบตามที่รัฐบาลได้ปฏิบัติไป

ต่อมาในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๗๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ เจ้าอยู่หัวทรง
มีพระราชหัตถเลขาขอสงเคราะห์สมบัติ โดยทรงวิพากษ์วิจารณ์การใช้อำนาจของรัฐบาลว่าไม่เป็นไปตาม
ราษฎรและหลักประชาธิปไตย และที่สำคัญที่สุด คือ พระองค์ขอสงเคราะห์อำนาจในระบบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีอยู่เดิมให้แก่ราษฎรทั่วไป คือ แก่ประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

พระราชหัตถเลขาฯ สละราชสมบัติเป็นการตอกย้ำพระราชประสงค์ที่จะเห็น
ประเทศไทยปกครองอย่างเป็นประชาธิปไตย โดยราษฎรเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด และต่อต้านเผด็จการโดย
บุคคลหรือคณะบุคคล ประชาชนจึงใช้เอกสารนี้เป็นธงนำในการต่อสู้กับเผด็จการมาโดยตลอด

เมื่อราชบัลลังก์ว่างลง สภาผู้แทนราษฎรโดยข้อเสนอของคณะผู้สำเร็จราชการ
ได้ใช้กฎมณเฑียรบาลพิจารณาสถาปนาพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอานันทมหิดล เป็นสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวรัชกาลที่ ๘ สืบราชสันตติวงศ์ต่อไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙ แล้วได้ตั้งคณะผู้สำเร็จราช
การแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๐ ด้วยเหตุเพราะกษัตริย์ยังทรงพระเยาว์

(๓) ช่วงการถ่ายทอดอำนาจทหารอาวุโสสู่ทหารพลเรือนรุ่นหนุ่ม

(๒๔๗๘-๘๑) พระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี และเผชิญปัญหาทางการเมืองเมือง ๆ จึง
พยายามปลีกตัวออกจากวงการเมือง โดยให้กลุ่มทหารหนุ่มรุ่นหลวงพิบูลสงครามดำเนินการทางการเมือง
เมืองแทน

(๔) ช่วงนายทหารหนุ่มขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองด้วยความร่วมมือของพลเรือน

(๒๔๔๑-๔๗)

หลวงพิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีและยังเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีพลเรือนเป็นรัฐมนตรีหลายคนเมื่อ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๔๑ และอีกเพียง ๑ เดือนเศษถึง ๒๙ มกราคม ๒๔๔๒ รัฐบาลสืบทราบว่ามีผู้คิดกบฏจะทำร้ายบุคคลสำคัญ เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองกลับไปเป็นระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จึงได้จับกุมและตั้งศาลพิเศษขึ้นพิจารณาโทษจนประหารชีวิตไป ๑๘ คน และถูกจำคุกตลอดชีวิตอีก ๒๕ คน ต่อมาในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๔๒ เกิดการเรียกร้องดินแดนคืน และเกิดสงครามอินโดจีน

สถานการณ์ต่างประเทศซับซ้อนยิ่งขึ้น ญี่ปุ่นบุกจีนตั้งแต่ปี ๒๔๔๐, เยอรมนี - อิตาลี เริ่มรุกรานเพื่อนบ้านตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๘ จนเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๒ - ๒๔๘๘) ญี่ปุ่นบุกสหรัฐ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๕, (๘ ธันวาคม ญี่ปุ่นขึ้นบกและขอเดินทัพผ่านไทย) เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาอยู่ ๓ ปี

รัฐบาลไทยตกลงเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นเมื่อ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ แต่คนไทยจำนวนมากไม่เห็นด้วย เกิดขบวนการเสรีไทยทั้งในและนอกประเทศก่อนที่ญี่ปุ่นจะประกาศยอมแพ้สงคราม และลงนามยอมจำนนเมื่อ ๒ กันยายน ๒๔๘๘

การลอบทำร้ายบุคคลสำคัญ การเกิดสงครามโลก และสงครามมหาเอเชียบูรพาทำให้รัฐบาลใช้ความเด็ดขาดมากขึ้นจนมีลักษณะเป็นเผด็จการ แต่ไม่มีการยุบสภา (เพียงแต่ยืดอายุสภา ไม่จัดให้มีการเลือกตั้งในระหว่างสงคราม) หรือล้มล้างรัฐธรรมนูญ

(๕) ช่วงประชาธิปไตยฟื้นคืนตัว และการเกิดระบบพรรคการเมือง

(๒๔๘๗-๙๐)

เมื่อฝ่ายอักษะเริ่มถอยในยุโรป และเอเชีย ผู้นำประเทศไทยก็เริ่มปรับตัวในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๔๘๗ รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามแพ้เสียงในสภาผู้แทนราษฎร และลาออก นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งได้เป็นผู้สำเร็จราชการได้ประกาศตั้งนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีในวันเดียวกัน เมื่อ ๑ สิงหาคม ๒๔๘๗ เพื่อรับหน้าญี่ปุ่นก่อนที่ญี่ปุ่นจะประกาศยอมแพ้เมื่อ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๗ ซึ่งในวันเดียวกัน นายปรีดี ออกประกาศสันติภาพให้การประกาศสงครามของรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ต่อบริเตนใหญ่ และสหรัฐอเมริกาเป็นโมฆะ ต่อมารัฐบาลนายควง ลาออกให้นายทวี บุณยเกตุ เป็นนายกฯ เพื่อรอการกลับมาของ ม.ร.ว.เสริญ ปราโมช หัวหน้าเสรีไทยสายอเมริกา มาเป็นนายกฯ เพื่อปรับความสัมพันธ์กับฝ่ายพันธมิตรเมื่อ ๑๗ กันยายน ๒๔๘๘

ต่อมาในเดือนตุลาคมมีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่ในระบบพรรคและมีการเลือกตั้งในวันที่ ๖ มกราคม ๒๔๘๙ โดยพรรคประชาธิปไตยได้เสียงข้างมาก นายควง จึงกลับมาเป็น

นายกรัฐมนตรีเมื่อ ๓๐ มกราคม แต่อยู่ได้เพียง ๔๕ วันก็แพ้เสียงในสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๒๔ มีนาคม นายปรีดี หัวหน้าพรรคสหชีพแนวรัฐธรรมนูญได้เป็นนายกรัฐมนตรี มีการยกร่างรัฐธรรมนูญที่เริ่มทำกันตั้งแต่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๔๘๘ โดยกรรมการหลายชุดจึงเสร็จลง และประกาศใช้เมื่อ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๙

๑ มิถุนายน ๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลต้องพระแสงปืนเสด็จสวรรคต ทำให้รัฐบาลนายปรีดี และกลุ่มพรรคสนับสนุนชาติเสรีภาพ และลาออกเมื่อ ๒๓ สิงหาคม แม้จะตั้งพลเรือตรี ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ต้องประสบปัญหาต่าง ๆ มาก แม้จะชนะมติไม่ไว้วางใจในเดือนพฤษภาคม ๒๔๙๐ แต่รัฐบาลก็เริ่มอ่อนแอ และถูกกระทำรัฐประหารในที่สุด

๓.๒.๒ ยุคคณะรัฐประหาร (๒๔๙๐ - ๒๕๐๐)

เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ คณะรัฐประหารมีพลโทผิน ชุณหะวัณ เป็นหัวหน้า ทำการรัฐประหารล้มรัฐบาล ยกเลิกรัฐธรรมนูญ, แล้วเขียนรัฐธรรมนูญฉบับได้ตุ้ม เพราะพันเอกหลวงกาจสงครามเขียนแล้วแอบซ่อนไว้ใต้ตุ้มแดงแล้วนำมาใช้แทนรัฐธรรมนูญฉบับเดิม

โดยคณะทหารได้ประกาศแถลงการณ์ของคณะรัฐประหารเมื่อ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ โดยอ้างเพียงสั้น ๆ ว่ารัฐบาลไม่สามารถแก้ไขภาวะการครองชีพ และปล่อยให้ทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง และเกิดความเหลวแหลกในวงการรัฐบาล ต่อมาได้เชิญนายควง อภัยวงศ์ มาเป็นนายกรัฐมนตรี และเชิญจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นผู้บัญชาการทหารบก ถือว่าเป็นการเริ่มยุคคณะรัฐประหารครองเมือง

๘ เมษายน ๒๔๙๑ เกิดรัฐประหารเงียบบีบให้นายควงลาออก แล้วจอมพล ป.พิบูลสงคราม มาเป็นนายกรัฐมนตรีแทน

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ กลุ่มผู้สนับสนุนนายปรีดี ซึ่งหนีไป ตั้งแต่เกิดรัฐประหารกลับมารวมกำลังบุกยึดวังหลวง และสถานที่ราชการบางแห่ง พลตรี ตฤชาติ ธนรัชต์ นำกำลังรัฐบาลปราบเรียกว่า "กบฏวังหลวง" รัฐบาลจอมพล ป. ครองอำนาจต่อมาโดยจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อเขียนรัฐธรรมนูญมาใช้แทนฉบับได้ตุ้มเมื่อ ๒๓ มีนาคม ๒๔๙๒

๒๙ มิถุนายน ๒๔๙๔ ทหารเรือกลุ่มหนึ่งพยายามเข้าจับตัวจอมพล ป. ในระหว่างพิธีรับมอบเรือรบแมนฮัตตันแต่ถูกปราบลง โดยนายทหารบกรุ่นใหม่ การปะทะครั้งนี้เรียกว่า "กบฏแมนฮัตตัน" ทหารเรือซึ่งเคยมีบทบาททางการเมืองสูงจึงถูกลดอำนาจลงหมด

ต่อมาจอมพล ป.ไม่พอใจรัฐธรรมนูญ ๒๔๙๒ ซึ่งมีสองสภาจึงทำรัฐประหารเงียบทางวิทยุขอนำรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๗๕ กลับมาใช้เมื่อ ๖ ธันวาคม ๒๔๙๔ และต่อมาได้แก้ไข

เพิ่มเติมจนเป็นที่พอใจเรียกว่า "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕" เมื่อ ๘ มีนาคม ๒๔๙๕

นับเป็นช่วงที่จอมพล ป. พิบูลสงครามเรื่องอำนาจสูงสุดมีคณะนายทหารรุ่น คณะราษฎรและกลุ่มหนุ่มของรุ่นคณะรัฐประหาร ทั้งฝ่ายทหาร และตำรวจหนุนหลัง จนถูก ขนานนาม ว่า "นายกฯ ตลอดกาล" เมื่อมีการเลือกตั้งในเดือนกันยายน ๒๔๙๕ ก็ใช้สิทธิพลชนะการเลือกตั้ง เมื่อ มีผู้พยายามต่อต้านก็มักจะถูกจับกุมเช่นขบถ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ ของขบวนการกู้ชาติ

อย่างไรก็ตามในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๘ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ มีการประท้วงรุนแรงว่าเป็นการเลือกตั้งที่สกปรก จนรัฐบาลต้องประกาศภาวะฉุกเฉิน แต่พรรคเสรีมนังคศิลา ของจอมพล ป. ซึ่งชนะการเลือกตั้ง ก็กลับมาเป็นรัฐบาลต่อ ประชาชนจึงขาดศรัทธา ทำให้ประเทศ อ่อนแอ ขณะเดียวกันการคุกคามของฝ่ายคอมมิวนิสต์ จากต่างประเทศ และในประเทศก็ค่อย ๆ ทวี ความรุนแรงขึ้น

๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ คณะทหารนำโดยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ก่อรัฐประหาร จอมพล ป. และ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ หนีไปต่างประเทศ คณะทหารได้เชิญนายพจน์ สารสิน มา เป็นนายกรัฐมนตรีรักษาการ ๙๐ วัน ก่อนจัดให้มีการเลือกตั้งเมื่อ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๐ พลโท ถนอม กิตติขจร ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีจากการสนับสนุนของจอมพล สฤษดิ์ ซึ่งกำลังป่วยรักษาตัวในต่าง ประเทศ นับเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างยุคทหารเก่าคณะรัฐประหารกับยุคทหารใหม่ของคณะปฏิวัติ

๓.๒.๓ ยุคคณะปฏิวัติและเผด็จการ (๒๕๐๑ - ๑๕)

เมื่อจอมพล สฤษดิ์ กลับมาจากการรักษาตัวในต่างประเทศ และชുമุมวางแผน ปฏิวัติครั้งใหม่ ก็ได้ประกาศทำการปฏิวัติ เมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ โดยไม่เสียเลือดเนื้อเพราะพลโท ถนอม ลูกน้องเต็มใจมอบอำนาจให้

ส่วนเหตุผลของการปฏิวัติในครั้งนี้ ปรากฏในประกาศของคณะปฏิวัติ โดยอ้างถึง สถานการณ์ภายใน คือ ภัยคอมมิวนิสต์และการใช้สิทธิและเสรีภาพมาก่อนทำลายความสงบ ส่วน หลักการปกครองประเทศจะยึดหลักเคารพรักษาลิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากล, รักษาไว้ซึ่งอิสรภาพ ของศาลและการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่สำคัญที่สุด คือ การเทิดทูนพระมหากษัตริย์

จอมพล สฤษดิ์ใช้อำนาจปกครองในช่วงภาวะฉุกเฉินเต็มที่ ก่อนการประกาศใช้ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรเมื่อ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒ ธรรมนูญฉบับนี้เป็นธรรมนูญที่เป็น เผด็จการมากที่สุดของประเทศไทย เพราะมาตรา ๑๗ มอบอำนาจเด็ดขาดให้แก่นายกรัฐมนตรีรวมทั้ง การประหารชีวิตอาชญากร แม้จะมีสภาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีฐานะเป็นรัฐสภา ทำหน้าที่นิติบัญญัติด้วย (มาตรา ๖) แต่สมาชิกสภาร่างทั้ง ๑๒๐ คน ก็เป็นผู้ที่จอมพล สฤษดิ์ ทูลเกล้าฯ ให้โปรดเกล้าแต่งตั้ง (มาตรา ๗) จอมพล สฤษดิ์เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติจนถึง ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ จึงเข้าดำรงตำแหน่ง

นายกรัฐมนตรีจึงถึงแก่อสัญกรรม แล้วพลเอก ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีต่อมาภายใต้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๒ จนถึง ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑ จึงประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ ที่ร่างกันมายาวนานถึง ๙ ปี หรืออีกนัยหนึ่งประเทศไทยต้องตกอยู่ในอำนาจเผด็จการสมบูรณแบบถึง ๑๒ ปี ก่อนจะมีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ ส่วนคนไทยที่นิยมระบอบจอมพล สฤษดิ์ ก็เรียกว่า "ระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ"

รัฐธรรมนูญฉบับจอมพลถนอม ได้ทำให้เกิดการเลือกตั้งเมื่อ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ และจอมพลถนอมได้เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ถูกกดดันจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจึงปฏิบัติตนเองเมื่อ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ โดยอ้างภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ และราชบัลลังก์มีผู้มุ่งจะเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองไปสู่ระบอบอื่น ๆ จอมพลถนอมใช้อำนาจอยู่จนถึง ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๕ จึงประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรคล้ายฉบับของจอมพลสฤษดิ์ มีการมอบอำนาจเด็ดขาดให้นายกรัฐมนตรีไว้ในมาตรา ๑๗ เช่นเดียวกัน ส่วนรัฐสภาเรียกว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (มาตรา ๖) และให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เตรียมร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสนอสภานิติบัญญัติพิจารณาให้ความเห็นชอบ (มาตรา ๑๐-๑๑)

อย่างไรก็ตามประชาชนพลเมืองมีความเอือมระอาต่อการที่คณะทหารฉีกรัฐธรรมนูญฉบับแล้วฉบับเล่า ทางด้านปัญญาชน เช่น ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้เขียนจดหมายเปิดผนึกในนาม "นายเข้ม เย็นยิ่ง" ถึง "นายท่าน เกียรติก่อง" อดีตนายกรัฐมนตรีและเรียกชื่อระบอบไทย ต่อมาได้เขียนบทความเรื่อง "คุณภาพแห่งชีวิต : ปฏิทินแห่งความหวัง - จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน" บทความนั้นนับได้ว่าเป็นการประกาศปรัชญาทางการเมืองที่สำคัญที่สุดฉบับหนึ่งที่ท่านเรียกว่า "สันติประชาธรรม"

ต่อมาได้มีผู้เรียกร้องรัฐธรรมนูญจนถูกรัฐบาลจับกุม การประท้วงก็กว้างขวางยิ่งขึ้นระหว่าง ๖ ถึง ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เกิดการจลาจล เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินมากมาย ทำให้จอมพล ถนอม กิตติขจร, จอมพล ประภาส จารุเสถียร และ พ.อ.ณรงค์ กิตติขจร ต้องเดินทางออกนอกประเทศ (ประชาชนเรียกว่า ๓ ทหารราช) ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๖

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี จัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศเมื่อ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ และทรงตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติขึ้นเมื่อ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ และนัดประชุมเพื่อคัดเลือกสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภาและร่างรัฐธรรมนูญที่สนามราชตฤณมัย จึงเรียกว่า "สภาสนามม้า"

ในทางรัฐศาสตร์เห็นว่าสถาบันกษัตริย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดียิ่งเมื่อเกิดสภาวะ
วิกฤตทางการเมือง บ้านเมืองไม่มีรัฐบาล รัฐสภาก็ไม่มีที่ยอมรับ แม้รัฐธรรมนูญก็เป็นของคณะ
ปฏิวัติ ซึ่งรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ จำเป็นต้องนำมาใช้ไปพลางก่อน ซึ่งเกิดผลกระทบตามทัน คือ
รัฐบาลนายสัญญาใช้มาตรา ๑๗ นี้เองยึดทรัพย์ ๓ ทหารราช เหมือนเมื่อครั้งจอมพลถนอมใช้มาตรา
๑๗ ยึดทรัพย์จอมพลสฤษดิ์

๓.๒.๔ ยุคแย่งชิงอำนาจของนักการเมืองและทหาร (๒๕๑๗ - ๒๕๓๑)

แม้สถานการณ์บัญญัติแห่งชาติจะสามารถร่างรัฐธรรมนูญที่มีความเป็น
ประชาธิปไตยสูง สำเร็จและประกาศใช้เมื่อ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๗ และได้มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ ๒๖
มกราคม ๒๕๑๘ แต่การแย่งชิงอำนาจแบบชิงไหวชิงพริบระหว่างนักการเมืองก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างไมคิด
คำนึงถึงเหตุร้ายที่ผ่านมา คือพรรคประชาธิปัตย์ได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นโดยมี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็น
นายกรัฐมนตรี แต่เมื่อแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎรกลับไม่ได้รับความไว้วางใจ จึงต้องพ้นจาก
ตำแหน่งไปหลังจากที่ได้ดำรงตำแหน่งเพียง ๑๕ วัน ม.ร.ว.ศีกฤทธิ ปราโมช หัวหน้าพรรคกิจสังคมซึ่ง
มีเพียง ๑๘ เสียง กลับได้เป็นแกนนำตั้งรัฐบาลผสม ซึ่งต่อมาถูก ส.ส.ด้วยกันเรียกร้องขอเป็นรัฐมนตรี
กันมาก และการประท้วงทางการเมืองก็มียุติตลอดเวลา ม.ร.ว.ศีกฤทธิ จึงประกาศยุบสภา และจัดให้มี
การเลือกตั้งใหม่เมื่อ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ คราวนี้พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกเข้ามามาก ม.ร.ว.เสนีย์
จึงได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ความวุ่นวายทางการเมืองในสภา และนอกสภายังมีอยู่ต่อเนื่องจน
ถึงเดือนกันยายน ม.ร.ว.เสนีย์ จึงประกาศลาออกแต่สภาก็ลงมติให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

ในช่วงนี้จอมพลถนอม กิตติขจร แอบหลบเข้ามาในประเทศในรูปของสามเณร
มาจำวัดอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร นักศึกษาและประชาชนร่วมใจกันประท้วง เพราะคาดว่าทั้งสามทหารราช
จะกลับมาครองอำนาจอีก ต่อมาเมื่อผู้โจมตีว่านักศึกษา และผู้ประท้วงที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทำการ
หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เจ้านายชั้นผู้ใหญ่ ตำรวจ จึงนำกำลังเข้าปราบปรามเกิดการนองเลือดเมื่อ ๖
ตุลาคม ๒๕๑๙ คณะทหารนำโดยพลเรือเอก สงัด ชลออยู่ จึงเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลของ ม.ร.ว.
เสนีย์ แล้วตั้งรัฐบาลของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินขึ้นมีนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายก
รัฐมนตรี และตั้งสภาปฏิรูปทำหน้าที่รัฐสภา

การเลือกตั้งเมื่อ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ ไม่มีพรรคใดมีเสียงข้างมากในสภา แต่
พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อได้เสียงสนับสนุนท่วมท้นจากวุฒิสภา
อย่างไรก็ดี พอถึงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ สมาชิกฝ่ายค้านได้เตรียมการขอเปิด
อภิปรายไม่ไว้วางใจ และเกิดปัญหาการซื้อน้ำมันจากต่างประเทศ และค่าครองชีพ พลเอก เกรียงศักดิ์
จึงประกาศลาออกเมื่อ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

สภาได้มีมติเลือกพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ผู้บัญชาการทหารบกให้เป็น นายกรัฐมนตรี ตั้งรัฐบาลผสมหลายพรรค โดยท่านไม่ได้สังกัดพรรคใด ๆ ตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๓

ในปี ๒๕๒๔ ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญที่พลิกผันประวัติการเลือกตั้งของประเทศไทย ซึ่งเดิมมีการจูงใจผู้มาลงคะแนนไม่รุนแรงนัก เช่นการแจกปลาหูกเค็ม รองเท้าแตะ แต่ในการเลือกตั้งซ่อมที่จังหวัดร้อยเอ็ด ปรากฏว่ามีการร้องเรียนกันว่า เป็นการเลือกตั้งที่ใช้เงินซื้อเสียงกันอย่างโจ่งแจ้ง เป็นเงินก้อนใหญ่กว่าแต่ก่อนมาก ซึ่งเป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์การใช้เงินซื้อสิทธิขายเสียง ทำให้ประชาชนติดนิสัยซื้อสิทธิ ขายเสียง เรียกว่า "โรคร้อยเอ็ด" ระบาดอย่างกว้างขวางต่อเนื่องมาจนถึงขณะนี้

พลเอก เปรม สามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้เป็นอย่างดี แม้ว่าจะไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดเลย แต่ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพรรคร่วมรัฐบาลทำการไม่เหมาะสม ท่านก็ปรับคณะรัฐมนตรี ถ้าฝ่ายค้านขอเปิดอภิปรายในเรื่องที่ไม่เหมาะสม ท่านก็ยุบสภาเสียเพื่อเลือกตั้งใหม่ สภาใหม่ก็เลือกท่านเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ๓ ครั้ง นอกจากนี้ เมื่อกลุ่มทหารบางกลุ่มไม่พอใจ และพยายามยึดอำนาจถึง ๒ ครั้ง (๑ เมษายน ๒๕๒๔ "กบฏยังเติร์ก", และ ๙ กันยายน ๒๕๒๔ "กบฏ ๙ กันยายน) ท่านก็สามารถปราบปรามได้โดยรวดเร็ว จึงอยู่ในตำแหน่งได้จนถึง ๙ สิงหาคม ๒๕๓๑ จึงได้ประกาศยุบสภา แม้พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ จะถูกกระแนะกระหน่ำว่า ไม่ได้เป็นนายกฯ ที่มาจากการเลือกตั้งและหนีการเปิดอภิปรายก็ตาม ท่านก็ยังสามารถนำรัฐบาลไทยผ่านวิกฤตการไปได้ รวมระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีถึง ๘ ปีกว่า

๓.๒.๕ ยุคธนาธิปไตย (๒๕๓๑ - ๒๕๔๐)

การเลือกตั้งเมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๑ ปรากฏว่าพรรคชาติไทย ซึ่งมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณเป็นหัวหน้าพรรคได้รับเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดจึงเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสมเมื่อ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๑

รัฐบาลพลเอก ชาติชาย มีการปรับคณะรัฐมนตรีอีก ๒ ครั้ง เมื่อ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๓ และ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๓ ก่อนที่จะถูกยึดอำนาจโดยถูกหาว่าเป็นรัฐบาลที่ทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด เรียกว่า "บุฟเฟ้ คาบิเนต" มีการร่วมมือกับนักธุรกิจแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพรรคพวกด้วยการแอบผูกขาดการประมูลกับรัฐบาล และด้วยการบีบบังคับให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ร่วมมืออนุมัติโครงการต่าง ๆ รวมทั้งหาผลประโยชน์จากการแต่งตั้งข้าราชการ มีการซื้อขายตำแหน่งเกิดขึ้นแพร่หลาย ส่วนทางด้านเศรษฐกิจได้ใช้นโยบาย "เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า" ส่งเสริมการซื้อขายที่ดิน และโครงการธุรกิจใหญ่ ๆ อันเป็นสาเหตุให้เกิดเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ ซึ่งได้มา

แต่กระเปิดในภายหลังเมื่อพฤษภาคม ๒๕๔๐ รัฐบาลพลเอกชาติชาย จึงเป็นผู้ริเริ่มการเมืองไทยในระบอบธนารูปไทย (Money Politic) อย่างรุนแรง

การทุจริตในรัฐบาลพลเอกชาติชาย เป็นที่ไม่พอใจของประชาชนทั่วไป ดังนั้นเมื่อคณะนายทหารนำโดยพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ และพลเอกสุจินดา คราประยูร ทำรัฐประหารเมื่อ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ประชาชนจึงไม่คัดค้าน และออกจะชื่นชมเมื่อคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ประกาศอัยทรัพย์สินของนักการเมืองของรัฐบาลชุดนั้น และตั้งกรรมการสอบสวนเพื่ออัยทรัพย์สินต่อไป พร้อมทั้งสัญญาว่าจะตรารัฐธรรมนูญใหม่ เลือกตั้งใหม่ภายในปี ๒๕๓๔ และจะไม่เข้าบริหารประเทศเอง แต่ได้เชิญนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตปลัดกระทรวงการต่างประเทศมาเป็นนายกรัฐมนตรี ภายใต้การคุ้มครองของ รสช. เมื่อ ๒ มีนาคม ๒๕๓๔

การร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามมาตรา ๑๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ เป็นไปอย่างไม่ราบรื่น เพราะสภานิติบัญญัติฯ ได้แก้ไขร่างของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมาก และมีลักษณะหมกเม็ดที่จะให้คณะ รสช. คุ้มครองอำนาจได้ต่อไปจึงเกิดการประท้วงใหญ่ในเดือน พฤศจิกายน จนคณะนายทหารต้องออกมาประกาศว่าจะไม่สืบอำนาจต่อไป และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชกระแสว่าถ้าตราออกมาแล้วไม่เหมาะสมก็แก้ไขได้ ร่างรัฐธรรมนูญจึงได้รับการยอมรับ และประกาศใช้เมื่อ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๔ เรียกกันว่า "รัฐธรรมนูญ รสช."

ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๔ มี ๕ พรรคการเมือง ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลกำลังจะเสนอนายอนรรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรคสามัคคีธรรมเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ก็ถูกหักท้วงว่าไม่เหมาะสม เพราะมีส่วนค้าขายสินค้าที่ผิดกฎหมายบางอย่างจนประเทศมหาอำนาจไม่ยอมให้เข้าประเทศ จึงมีการขัดแย้งกันกับกลุ่มอำนาจต่าง ๆ ในที่สุดพลเอกสุจินดา ก็เข้ารับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีตามคดีว่า "เสียสัตย์เพื่อชาติ" เมื่อ ๗ เมษายน ๒๕๓๕

ประชาชนซึ่งสงสัยว่า รัฐธรรมนูญปี ๒๕๓๔ จะแอบหมกเม็ดเพื่อสืบอำนาจเผด็จการ รสช. ต่อไปมาแต่แรก จึงเริ่มลงมือประท้วงในวันรุ่งขึ้นด้วยการที่เรืออากาศตรีฉลาด วรจักร ออกมาประท้วงโดยอดอาหาร ประกอบกับพลตรีจำลอง ศรีเมือง หัวหน้าพรรคพลังธรรมและประชาชนมีจำนวนหลายแสนคนออกมาชุมนุมประท้วงและอดอาหาร การชุมนุมประท้วงก็ขยายตัวยิ่งขึ้นตลอดเดือนเมษายนไปถึงกลางเดือนพฤษภาคม รัฐบาลได้ใช้กำลังปราบปรามเช่นฆ่าประชาชนอย่างป่าเถื่อนรุนแรงในระหว่าง ๑๗ - ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ จนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี และพลตรีจำลอง ศรีเมือง อดีตหัวหน้าพรรคพลังธรรม เข้าเฝ้าฯ เมื่อค่ำวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ต่อมารัฐบาลจึงได้ออกประกาศนิรโทษกรรม และพลเอกสุจินดา ยอมลาออกเมื่อ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๓๕

เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ จึงเป็นจุดสำคัญของประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยที่ประชาชนจำนวนมากเชื่อว่าจะเป็นจุดจบของยุคเผด็จการทหาร เพราะประชาชนจะไม่ยินยอมให้ทหารมาครองอำนาจต่อไป ประกอบกับคณะทหารที่ยึดอำนาจมาตั้งแต่ครั้งจอมพลสฤษดิ์ ก็มีแต่ความเลื่อมเสียใช้อำนาจรังแกประชาชนสร้างความรำววยให้แก่ตนเองและพรรคพวก จนถูกยึดทรัพย์ยิ่งกว่านักการเมืองที่เป็นพลเรือนเสียอีก

หลังจากพลเอก สุจินดา ลาออก รัฐสภาได้เร่งแก้ไขรัฐธรรมนูญ ๔ ประเด็น และประธานรัฐสภา (นายอาทิตย์ อุไรรัตน์) ได้ถวายคำแนะนำเพื่อโปรดเกล้าฯ ให้นายอานันท์ ปันยารชุน กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อเตรียมการเลือกตั้งใหม่เมื่อ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๕ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคประชาธิปัตย์ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด จึงเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสม มีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ในช่วงรัฐบาลนายชวนบริหารประเทศได้มีการเรียกร้องขอให้มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ รัฐสภาได้ตั้ง “คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔” แต่ปรากฏว่ารัฐบาลนายชวนมิได้ให้ความสนับสนุนอย่างจริงจัง กลับให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร (นายมารุต บุนนาค) ตั้งคณะบุคคลเป็นคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตยขึ้นเข้ามา แต่ประชาชนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่พอใจจึงต้องตั้งคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งมาแก้ไขเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ เมื่อ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

รัฐบาลนายชวน ได้บริหารประเทศจนมาถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๘ ก็ถูกเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจหลายกรณี โดยเฉพาะกรณีการนำที่ดินมาแบ่งให้แก่ผู้ไม่มีสิทธิ์ได้รับ (สปก. ๔-๐๑) จึงประกาศยุบสภาและให้มีการเลือกตั้งใหม่เมื่อ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘

การเลือกตั้งครั้งที่ ๒๐ นี้ ปรากฏว่าพรรคชาติไทยได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าพรรคอื่น ๆ จึงเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล มีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ในด้านระบอบการเมืองปรากฏว่าแม้รัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ จะถูกแก้ไขไปแล้วถึง ๕ ครั้ง แต่ก็ยังเป็นรัฐธรรมนูญของเผด็จการ รสช.อยู่ ทั้งการแก้ไขก็มีแต่จะทำให้กรุงรังไม่เป็นที่จรรโลงใจ จึงมีการเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ แต่การเขียนรัฐบาลใหม่มิได้มีบทบัญญัติให้ทำได้ รัฐบาลและรัฐสภา โดยมีนายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณเป็นประธานรัฐสภาจึงร่วมกันแก้ไขรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ ด้วยการเพิ่มเติม “หมวด ๑๒ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่” โดยให้สภาร่างรัฐธรรมนูญมีสมาชิก ๙๙ คนจากจังหวัดต่าง ๆ และมีผู้เชี่ยวชาญจากสาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ และผู้มีประสบการณ์ทางการเมือง โดยกำหนดให้ร่างให้แล้วเสร็จภายใน ๒๔๐ วัน โดยให้ “คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ” (มาตรา ๒๑๑ เศรษฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๙ ซึ่งประกาศใช้เมื่อ ๒๗ กันยายน ๒๕๓๙)

๓.๒.๖ ยุคประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน

๑) การยกร่าง

รัฐสภาได้ดำเนินการคัดเลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจากบัญชีรายชื่อผู้ถูกเสนอชื่อมาตามวิธีการคัดเลือกเบื้องต้นที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๖) เมื่อ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งก็มารายงานตัวปฏิบัติงานในวันถัดมา พอถึงต้นเดือนมกราคม ๒๕๔๐ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้เรียกประชุมนัดแรกเพื่อเลือกตั้งประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญและรองประธานสภา ซึ่งมีผม (นายอุทัย พิมพ์ใจชน) เป็นประธาน ต่อมาก็ให้มีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) เลือกกันไปทำงานตามคณะกรรมการสามัญ ๕ คณะ คือ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ, คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น และประชาพิจารณ์, คณะกรรมการประชาสัมพันธ์, คณะกรรมการวิชาการข้อมูลและศึกษาแนวทางการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ, และคณะกรรมการจุดหมายเหตุ ตรวจรายงานการประชุมและกิจการสภา ต่อจากนั้นก็ได้ตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นและประชาพิจารณ์ขึ้นทั้ง ๗๖ จังหวัด

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและประชาพิจารณ์ ได้ทำงานร่วมกับคณะกรรมการวิสามัญ ๗๖ จังหวัด เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ ได้รับจดหมาย และคำตอบแบบสอบถามต่าง ๆ รวมกันถึง ๖๒๙,๒๓๒ ราย ไม่นับผู้รับฟังทางวิทยุและโทรทัศน์ และตามที่ได้จัดประชุมต่าง ๆ เมื่อรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ได้นำไปประกอบการพิจารณาของร่างรัฐธรรมนูญร่างแรกจนเสร็จสิ้น และนำเสนอสภาฯ เพื่อรับหลักไว้พิจารณาต่อไป

ต่อจากนั้นได้นำร่างไปจัดทำประชาพิจารณ์ตามจังหวัดและภาคต่าง ๆ มีผู้ร่วมตอบ ๑๙๖,๗๔๒ คน เพื่อนำความคิดเห็นมาส่งให้คณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งตั้งขึ้นใหม่ให้ใช้ประกอบการพิจารณา ร่วมกับคำขอแปรญัตติของ สสร. เอง ต่อจากนั้นสภาฯ ได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระที่ ๒ เรียงมาตราตั้งแต่ ๗ กรกฎาคม ต่อเนื่องกันตลอดวันถึงดึกคืนถึง วันที่ ๓๐ กรกฎาคม จึงมีมติให้ผ่านวาระที่สองได้ หลังจากนั้น ๑๕ วัน สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ลงมติให้ความเห็นชอบต่อร่างรัฐธรรมนูญเป็นวาระที่สาม เมื่อ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ แล้วนำไปส่งให้ประธานรัฐสภา (นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา) เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

รัฐสภาได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญอยู่ ๕ วันเต็ม ก่อนที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๐ ด้วยคะแนนเห็นชอบ ๕๗๔ เสียง, ไม่เห็นชอบ ๑๖ เสียง,งดออกเสียง ๑๗ เสียง จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ๖๕๑ คน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญได้เมื่อ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์จึงได้ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในแผ่นดินของคนที่รักอิสระเสรีที่ชื่อว่า “คนไทย”

(๒) ประเด็นสำคัญในรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน

รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ นั้นนับได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ที่สุด เป็นการปฏิรูปทางการเมืองครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และบางประเด็นเป็นการริเริ่มทางการเมืองที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลก โดยเหตุผลดังต่อไปนี้

(๒.๑) เป็นรัฐธรรมนูญที่ร่างเสร็จเร็วที่สุดฉบับหนึ่งของโลก เพราะใช้เวลาเพียง ๒๓๒ วัน (๒๗ ธันวาคม ๒๕๓๙ - ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐)

(๒.๒) เป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนยกย่องและเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ในการให้ความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์โดยตรงมายังสภาร่างรัฐธรรมนูญเกือบ ๑ ล้านคน (ไม่นับผู้รับฟังวิทยุโทรทัศน์ และในที่ประชุมต่าง ๆ หลายสิบล้านคน) พลเมืองไทยไม่มีใครไม่มีโอกาสได้รับรู้ และถูกปฏิเสธสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็น แม้ไม่อยู่ในราชอาณาจักรนับเป็นฉบับแรกของโลกที่พลเมืองนับล้านมีส่วนในการร่าง

(๒.๓) เป็นรัฐธรรมนูญที่เปลี่ยนรูปของประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนมาเป็นประชาธิปไตยแบบการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน โดยระบุนานาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยเป็นครั้งแรก ประชาชนมีสิทธิเสนอร่างกฎหมายบางลักษณะ และเสนอการถอดถอนบุคคลากรระดับสูง, มีโอกาสได้ลงประชามติและทำประชาพิจารณ์ในหลายกรณี

(๒.๔) ประชาชนได้รับการรับรองเรื่องสิทธิเสรีภาพอย่างเป็นรูปธรรม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับการรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างชัดเจนไม่เลื่อนลอยเหมือนรัฐธรรมนูญฉบับอื่น และมีสิทธิได้รับการชดเชยความเสียหายจากการกระทำของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒.๕) กำหนดให้นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ สามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างจริงจัง แทนการมีแนวนโยบายแห่งรัฐที่เลื่อนลอยไม่ผูกมัดรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ และรัฐธรรมนูญฉบับนี้รัฐบาลต้องรายงานความก้าวหน้าทุกปี

(๒.๖) สร้างความมั่นคงและการมีเสถียรภาพให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์และศาสนามากยิ่งขึ้น

(๒.๗) ปรับปรุงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีสมาชิกที่มาจากเขตเลือกตั้งแบบเขตละคน จำนวน ๔๐๐ คน อันเป็นวิธีการสากล แทนระบบเขตละหลายคนที่ผิดหลักประชาธิปไตย เรื่องประชาชนมีสิทธิออกเสียงคนละหนึ่งคะแนนเท่ากัน และมีสมาชิกจากบัญชีรายชื่อพรรค จำนวน ๑๐๐ คน เป็นครั้งแรกของไทย

(๒.๘) ปรับปรุงสมาชิกวุฒิสภา โดยมีสมาชิก ๒๐๐ คน ที่มาจากการเลือกตั้ง โดยถือจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งและใช้หลักพลเมืองมีสิทธิออกเสียงเลือก ส.ว.ได้หนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง ส.ว.ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่สังกัดหรือผูกพันกับพรรคการเมือง ไม่ต้องทำหน้าที่โดยมีพันธะกับผู้ใด เป็นแบบแรกของโลก

(๒.๙) มีคณะกรรมการเลือกตั้ง ที่จะมีอำนาจเด็ดขาดในการจัดเลือกตั้งทุกระดับให้สะอาดบริสุทธิ์ยุติธรรมแทนกระทรวงมหาดไทย เป็นครั้งแรกในประเทศ

(๒.๑๐) กำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ไปเลือกตั้ง มิฉะนั้นจะถูกตัดสิทธิบางประการ ซึ่งเป็นครั้งแรกของประเทศที่กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน

(๒.๑๑) ปรับปรุงคณะรัฐมนตรี โดยจัดเป็นแบบใหม่ทั้งหมด เพื่อให้นายกรัฐมนตรีมีภาวะผู้นำได้ชัดเจน รัฐบาลจะมีเสถียรภาพมากขึ้น คือห้ามมิให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เป็นรัฐมนตรีในขณะเดียวกัน ตามหลักแยกหน้าที่แบบคนละตำแหน่ง หรือสวมหมวกใบเดียว ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้เป็นรัฐมนตรีต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีมีขนาดเล็กลงเหลือ ๓๖ คน นายกรัฐมนตรีสามารถเปลี่ยนรัฐมนตรีได้ง่าย ซึ่งจะทำให้รัฐมนตรีไม่กล้าก่อกวน, การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีทำได้ยากขึ้น

(๒.๑๒) ปรับปรุงสมัยการประชุมของรัฐสภา รัฐสภาจะมีเวลาและขีดความสามารถในการตรากฎหมายมากขึ้น เพราะสมัยประชุมมีปีละ ๒ สมัย สมัยละ ๑๒๐ วัน คือสมัยสามัญนิติบัญญัติและสมัยสามัญทั่วไป

(๒.๑๓) กำหนดให้นักการเมือง และข้าราชการระดับสูง มีความโปร่งใสและอยู่ในความดูแลของประชาชนมากขึ้น ด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง, คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ, ห้ามมีผลประโยชน์ในวงการธุรกิจ, ห้ามแสวงหาผลประโยชน์, ห้ามแทรกแซงข้าราชการ, อาจถูกเสนอถอดถอนโดยประชาชน, ถ้ามีความไม่เหมาะสมอาจถูกปลดได้ง่าย, ถ้านักการเมืองทำความผิดทางอาญาจะถูกพิจารณาจากศาลฎีกาแผนกคดีอาญาทางการเมือง โดยกระบวนการพิเศษให้ได้รับการพิจารณาคดีโดยเร็ว

(๒.๑๔) ให้มีศาลรัฐธรรมนูญเป็นครั้งแรก เพื่อให้เป็นศาลพิเศษทางการเมือง และถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้

(๒.๑๕) กำหนดให้มีระบบศาลคู่ เช่น ศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญอีกหนึ่งระบบ นอกจากศาลยุติธรรม นอกจากนี้ยังปฏิรูปการทำงานของกระบวนการยุติธรรมอย่างกว้างขวางอีกด้วย

(๒.๑๖) มีองค์กรตรวจสอบที่มีอำนาจหน้าที่สูง และมีความเป็นอิสระมากขึ้น เช่น ศาลปกครอง, คณะกรรมการป้องกันปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

(๒.๑๗) มีองค์กรและคณะกรรมการสำคัญเพิ่มขึ้น เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, องค์กรอิสระจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์, แผนพัฒนาการเมือง, กำหนดมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมของนักการเมืองและข้าราชการ, องค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม, องค์กรอิสระด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

(๒.๑๘) เน้นการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น, และให้มีแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจด้วย

**เปรียบเทียบจำนวนรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง และการกบฏ การปฏิวัติ
การรัฐประหารในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๕๐**

รัฐธรรมนูญและวันที่ประกาศใช้		การเลือกตั้ง ส.ส.		การกบฏ การปฏิวัติ การรัฐประหาร		
ฉบับ	วัน/เดือน/ปี	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	กลุ่มผู้ก่อสร้าง
๑	๒๗ มิ.ย. ๒๔๗๕	๑	๑๕ พ.ย. ๒๔๗๕	๑	๒๐ มิ.ย. ๒๔๗๖	คณะรัฐประหาร
๒	๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕	๒	๘ พ.ย. ๒๔๘๐	๒	๑๑ ต.ค. ๒๔๗๖	กบฏบวรเดช
๓	๙ พ.ค. ๒๔๘๙	๓	๑๐ พ.ย. ๒๔๘๑	๓	๘ พ.ย. ๒๔๙๐	คณะรัฐประหาร
๔	๙ พ.ย. ๒๔๙๐	๔	๖ มี.ค. ๒๔๙๙	๔	๑ ต.ค. ๒๔๙๑	กบฏเสนารธิการ
๕	๒๓ มี.ค. ๒๔๙๒	๕	๕ ส.ค. ๒๔๙๙	๕	๒๖ ก.พ. ๒๔๙๒	กบฏวังหลวง
๖	๘ มี.ค. ๒๔๙๕	๖	๒๙ มี.ค. ๒๔๙๑	๖	๒๙ มิ.ย. ๒๔๙๔	กบฏแมนฮัตตัน
๗	๒๘ มี.ค. ๒๕๐๒	๗	๕ มิ.ย. ๒๔๙๒	๗	๒๙ พ.ย. ๒๔๙๔	คณะรัฐประหาร
๘	๒๐ มิ.ย. ๒๕๑๑	๘	๒๖ ก.พ. ๒๔๙๕	๘	๑๖ ก.ย. ๒๕๐๐	คณะรัฐประหาร
๙	๑๕ ธ.ค. ๒๕๑๕	๙	๒๖ ก.พ. ๒๕๐๐	๙	๒๐ ต.ค. ๒๕๐๑	คณะปฏิวัติ
๑๐	๗ ต.ค. ๒๕๑๗	๑๐	๑๕ ธ.ค. ๒๕๐๐	๑๐	๑๗ พ.ย. ๒๕๑๔	คณะปฏิวัติ
๑๑	๒๒ ต.ค. ๒๕๑๙	๑๑	๑๑ ก.พ. ๒๕๑๒	๑๑	๖ ต.ค. ๒๕๑๙	คณะปฏิวัติ
๑๒	๙ พ.ย. ๒๕๒๐	๑๒	๒๖ มี.ค. ๒๕๑๘	๑๒	๒๖ มี.ค. ๒๕๒๐	กบฏ ๒๖ มี.ค.
๑๓	๒๒ ธ.ค. ๒๕๒๑	๑๓	๔ เม.ย. ๒๕๑๙	๑๓	๒๐ ต.ค. ๒๕๒๐	คณะปฏิวัติ

รัฐธรรมนูญและวันที่ประกาศใช้		การเลือกตั้ง ส.ส.		การกบฏ การปฏิวัติ การรัฐประหาร		
ฉบับ	วัน/เดือน/ปี	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	กลุ่มผู้ก่อสร้าง
๑๔	๑ มี.ค. ๒๕๓๔	๑๔	๒๒ เม.ย. ๒๕๒๒	๑๔	๑ เม.ย. ๒๕๒๔	กบฏ ๑ เม.ย.
๑๕	๙ ธ.ค. ๒๕๓๔	๑๕	๑๘ เม.ย. ๒๕๒๖	๑๕	๙ เม.ย. ๒๕๒๘	กบฏ ๙ ก.ย.
๑๖	๑๑ ธ.ค. ๒๕๔๐	๑๖	๒๗ ก.ค. ๒๕๒๙	๑๖	๒๓ ก.พ. ๒๕๓๔	คณะ รสช.
		๑๗	๒๔ ก.ค. ๒๕๓๑			
		๑๘	๒๒ มี.ค. ๒๕๓๕			
		๑๙	๑๓ ก.ย. ๒๕๓๕			
		๒๐	๒ ก.ค. ๒๕๓๘			
		๒๑	๑๗ พ.ย. ๒๕๓๙			
		๒๒	๖ มี.ค. ๒๕๔๔			

๓.๓. พัฒนาการทางการเมืองไทยในปัจจุบันและในอนาคต

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๔๐) อาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะของการเมืองที่มีการพัฒนาเท่าทันกับสถานการณ์บ้านเมือง โดยเน้นการเมืองแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นลักษณะการเมืองแห่งอนาคตกล่าวคือการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีสองรูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน และ ๒) รูปแบบของระบอบประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรง

๓.๓.๑) ระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy) คือ การที่รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้ามาทำหน้าที่ในทางการเมืองแทนประชาชนทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น

ในระดับชาติ อาจกล่าวได้ว่าเรามีผู้แทนของราษฎรถึง ๓ ประเภทด้วยกัน คือ ผู้แทนราษฎรประเภทแบ่งเขตเลือกตั้ง ผู้แทนราษฎรประเภทบัญชีรายชื่อพรรค และผู้แทนของราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิประเภทตัวแทนจังหวัด (สมาชิกวุฒิสภา) หากพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ผู้แทนราษฎรประเภทแบ่งเขตเลือกตั้งเขตละหนึ่งคน น่าจะสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ (ส.ส.นิติบัญญัติ) ส่วนผู้แทนราษฎรประเภทบัญชีรายชื่อพรรค (Party List) ก็น่าจะสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะเข้ามาทำหน้าที่ด้านบริหารหรือเป็นรัฐมนตรี (ส.ส.บริหาร) ส่วนสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนโดยมีจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งก็น่าจะสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของการเป็นฝ่ายตุลาการ

(ต.ส. ตุลาคม) เพราะนอกจากทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติในการพิจารณาร่างกฎหมายแล้ว บทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของสมาชิกวุฒิสภา คือ การเลือกผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในองค์กรตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญและยังทำหน้าที่พิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย

การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาโดยตรงเช่นนี้ จึงนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่ไม่เคยปรากฏขึ้นมาก่อน

สำหรับในระดับท้องถิ่น รัฐธรรมนูญฯ มีเจตนารมณ์ให้ท้องถิ่นมีความอิสระตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ (มาตรา ๒๘๒) โดยท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิได้รับการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๒๘๓ วรรคแรก) และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวมโดยจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้ (มาตรา ๒๘๓ วรรคสอง)

นอกจากนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ (มาตรา ๒๘๔ วรรคแรก)

ประการสำคัญก็คือว่า รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น (มาตรา ๒๘๕)

การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น มีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ จึงเป็นลักษณะของประชาธิปไตยแบบผู้แทนที่สอดคล้องกับระดับชาติ

นอกจากนั้น ลักษณะเด่นของรัฐธรรมนูญที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบของประชาธิปไตยแบบผู้แทน ยังกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของชนชาวไทยตามหมวด ๔ มาตรา ๖๘ ที่ให้บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งการให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการรวมกันเป็นกลุ่มและการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองซึ่งสามารถกระทำได้ง่ายขึ้น

๓.๓.๒) ระบอบประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรง (Semi-Direct Democracy) หมายถึง การที่รัฐธรรมนูญ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ริเริ่มใช้อำนาจอธิปไตยบางส่วนได้โดยตรง แต่อำนาจ

ดังกล่าวนี้ไม่ได้มีผลสมบูรณ์เต็มที่ ประชาชนสามารถเป็นผู้ริเริ่มในการใช้อำนาจแต่ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาของสถาบันการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในลักษณะกึ่งทางตรง ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญที่สำคัญมีอยู่ ๔ แบบ ได้แก่

(๑) การริเริ่มให้ประชาชนได้เสนอร่างกฎหมาย (Initiative) โดยหลักทั่วไปแล้ว Initiative หมายถึง การที่ผู้เสนอ ได้แก่ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทำข้อเสนอหรือร่างกฎหมาย (รวมถึงการแก้ไขรัฐธรรมนูญ) โดยมีการลงชื่อและมีจำนวนผู้สนับสนุน (หรือเสนอครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติ) โดยข้อเสนอดังกล่าวนี้จะเสนอต่อรัฐสภาเพื่อให้ออกมาเป็นกฎหมายต่อไป

ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้นำหลักการดังกล่าวนี้มาใช้ในมาตรา ๑๗๐ ที่บัญญัติว่า "ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด ๓ (สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย) และหมวด ๕ (แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ) แห่งรัฐธรรมนูญนี้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ"

หลักการนี้ยังได้นำมาใช้ในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นด้วยเช่นกัน ตามที่บัญญัติไว้ใน

มาตรา ๒๔๗ ความว่า

"ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด มีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเสนอมาด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ"

(๒) สิทธิแสดงความคิดเห็นของประชาชนหรือประชาพิจารณ์ (Public Hearing) มีที่มาจากกระบวนการสอบปากคำหรือสอบสวนของรัฐสภาอเมริกา จึงเป็นคำที่ใช้โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาโดยสภานิติบัญญัติจะดำเนินการสอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง การสอบสวนบางอย่างให้กระทำเป็นการลับ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับความลับทางทหารหรือทางด้านความมั่นคง เป็นต้น อย่างไรก็ตามในช่วงระยะหลัง ๆ ได้มีการนำมาใช้เป็นการทั่วไปทั้งโดยรัฐสภาและฝ่ายบริหาร และมีขอบเขตกว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งให้ทราบถึงความต้องการของประชาชนทั้งในเรื่องของการเสนอร่างกฎหมาย หรือการดำเนินนโยบายใด ๆ ของฝ่ายบริหารที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง หรืออาจส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง

Public Hearing ได้นำมาใช้ในประเทศไทย โดยมีการบัญญัติศัพท์ว่า "ประชาพิจารณ์" และรัฐธรรมนูญฯ ปัจจุบันได้กำหนดหลักการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๕๙ และมาตรา ๗๖ ดังนี้

"มาตรา ๕๙ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามที่กฎหมายบัญญัติ"

"มาตรา ๗๖ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ"

แม้ว่ากฎหมายที่จะต้องจัดทำเพื่อรองรับสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนตามมาตรา ๕๙ ของรัฐธรรมนูญฯ จะยังไม่เกิดขึ้นก็ตาม แต่ก็มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งออกมารองรับกระบวนการดังกล่าวอยู่แล้วก่อนที่จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้จากประชาพิจารณ์ก็เป็นเพียงแนวทางหรือข้อมูลประกอบการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ มิใช่การตัดสินใจเด็ดขาดที่จะต้องดำเนินการตามนั้นในปัญหาที่มีข้อโต้แย้งหลายฝ่าย รัฐและหน่วยงานรัฐเพียงแต่รับข้อเสนอแนะจากประชาพิจารณ์ไปพิจารณา โดยจะตัดสินใจดำเนินการตามผลที่ได้จากประชาพิจารณ์หรือไม่ก็ได้ ซึ่งเป็นลักษณะของประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรงในรูปแบบหนึ่ง

(๓) การออกเสียงประชามติ (Referendum) โดยหลักการทั่วไปการออกเสียงประชามติเป็นวิธีการในระบบประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติและประชาชน เช่น การบัญญัติรัฐธรรมนูญ การออกกฎหมายที่สำคัญ ๆ การแบ่งแยกประเทศหรือการเลือกรูปแบบการปกครอง จะมีผลถูกต้องใช้ได้ทั่วไปก็ต่อเมื่อประชาชนได้ทำการออกเสียงรับรองแล้วเท่านั้น รวมถึงกฎหมายฉบับใดที่มีปัญหามาก ก็อาจมีการนำไปให้ประชาชนออกเสียงรับรองก่อนที่จะนำไปใช้ดังที่เคยปรากฏในบางมลรัฐในสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ดังนั้น การออกเสียงประชามติของประชาชนจึงเป็นผลสรุปสุดท้ายที่รัฐจะต้องปฏิบัติตามโดยไม่มีทางเลือก เพราะถือว่าเป็นเสียงของอำนาจอธิปไตยที่ใช้อำนาจนั้นโดยตรง วิธีการออกเสียงประชามติจึงเป็นเรื่องเฉพาะของประชาธิปไตยโดยตรง

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๔ ความว่า

"ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่า กิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของ ประเทศชาติ หรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษาประธาน สภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติ ได้

การออกเสียงประชามติ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขอปรึกษาความเห็นของประชาชนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกิจการสำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามวรรคหนึ่งซึ่งมิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญนี้ การออกเสียงประชามติที่เกี่ยวกับตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะจะกระทำมิได้

ประกาศตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดวันให้ประชาชนออกเสียงประชามติซึ่งจะต้องไม่ก่อน ๙๐ วัน แต่ไม่ช้ากว่า ๑๒๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และวันออกเสียงประชามติ ต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ในระหว่างที่ประกาศตามวรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับ รัฐต้องดำเนินการให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น แสดงความคิดเห็นของตนได้โดยเท่าเทียมกัน

บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ

ในการออกเสียงออกเสียงประชามติ หากผลปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติ เป็นจำนวนไม่มากกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมาก ไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่ขอปรึกษานั้น แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติมากกว่าหนึ่งในห้า ของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ และปรากฏว่าผู้ออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากให้ความ เห็นชอบ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบเรื่องที่ขอปรึกษานั้น

การออกเสียงประชามติตามมาตรา นี้ ให้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ในเรื่องนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยการออกเสียงประชามติ"

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการออกเสียงประชามติตามมาตราดังกล่าวนี้ ไม่ใช่ผลสรุปท้ายตาม หลักการทั่วไปของการออกเสียงประชามติ ซึ่งถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย วิธีการของการ ออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของประชาธิปไตยกึ่งทางตรงอีกลักษณะ หนึ่ง

(๔) การถอดถอน (Recall) เป็นอีกวิธีการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ของอำนาจอธิปไตยของปวงชน ทั้งนี้โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

และข้าราชการระดับสูงของรัฐทุกตำแหน่งหรือส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบในงานของตนอย่างเต็มที่ มิฉะนั้น ประชาชนอาจออกเสียงให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ ถ้าปฏิบัติงานบกพร่องหรือขัดต่อเจตนารมณ์ของราษฎรหรือมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้นำหลักการนี้มาใช้ ๒ รูปแบบคือ การถอดถอนโดยตรงในระดับท้องถิ่นและการถอดถอนโดยอ้อมผ่านการฟ้องขับในระดับต่าง ๆ เช่น ในระดับชาติ มาตรา ๓๐๔ แห่งรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ หมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภาถอดถอนบุคคลตามมาตรา ๓๐๓ ได้ สำหรับระดับท้องถิ่นได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๖ ความว่า

“ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใด มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง เห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้สมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การลงคะแนนเสียงตามวรรคหนึ่งต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาลงคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด”

กล่าวได้ว่าวิธีการ Recall ตามรัฐธรรมนูญเป็นลักษณะของประชาธิปไตย โดยตรงไม่ใช้กึ่งทางตรง เพียงรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ใช้ได้เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ส่วนวิธีการถอดถอนจากตำแหน่งทางการเมืองในระดับชาติอาจเรียกว่าการฟ้องขับ

(๕) การฟ้องขับ (Impeachment) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในลักษณะของการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูงหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับชาติในองค์การของรัฐตามรัฐธรรมนูญ หรือข้าราชการระดับสูงบางตำแหน่งเรียกว่า “การฟ้องขับ” ซึ่งมีความหมายทั่วไปว่า เป็นกระบวนการถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรง เช่น การทรยศต่อประเทศชาติ รับสินบน ทูจริตคอร์ปชั่น หรือกระทำความผิดร้ายแรงอื่น ๆ โดยในกระบวนการถอดถอนนั้น จะต้องใช้เสียงข้างมากเป็นพิเศษแตกต่างจากลักษณะปกติทั่วไป

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติกระบวนการถอดถอนจากตำแหน่งไว้ในมาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๐๗ โดยในส่วนของอำนาจของประชาชน ได้ให้สิทธิแก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลระดับสูง อาทิ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ให้ออกจากตำแหน่งได้

ทั้งนี้ ความผิดที่จะสามารถนำไปใช้เพื่อการถอดถอนจากตำแหน่งได้นั้น มีลักษณะ ๕ ประการ คือ (๑) มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ (๒) ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ (๓) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ (๔) ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม (๕) ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้โดยการลงคะแนนลับ และมติที่ให้ถอดถอนให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา (๑๒๐ คนใน ๒๐๐ คน)

หลักการนี้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการใช้ อำนาจ แต่เป็นการควบคุมตรวจสอบในลักษณะของการเป็น "ต้นเรื่อง" ในการเสนอให้ถอดถอนโดยมี วุฒิสภาเป็นองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองในการวินิจฉัยชี้ขาด จึงเป็นลักษณะของประชาธิปไตย กึ่ง ทางตรงอีกลักษณะหนึ่งที่ได้มีการนำเข้ามาใช้ในรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการทางการเมืองไทยในอนาคตในรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ถือว่า เป็นแนวทางที่มีความก้าวหน้ามากที่สุดนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา และสอดคล้องกับหลักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคของชนชาวไทยที่ได้วางแนวทางไว้ในรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน สิ่งที่จะต้องพิจารณาต่อไปคือ แนวทางต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในทางปฏิบัติ จะสามารถประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ และจะมีผลต่อการเสริมสร้างการพัฒนาการเมืองไทยแบบมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงไร ซึ่งคงจะต้องใช้ระยะเวลาและพิจารณาควบคู่ไปกับปัจจัยของสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมที่จะเกิดขึ้นต่อไป หากผลปรากฏว่าการ ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาการเมืองไทยแบบมีส่วนร่วมตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ มีความก้าวหน้าและก่อให้เกิดผลดีต่อการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย แนวทางที่ควรจะดำเนินการ พัฒนาต่อไปก็คือ การเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน โดยเฉพาะสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ที่มา จากประชาชนสามารถสร้างให้เกิดศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองมากขึ้น ในขณะเดียวกัน แนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรงก็ควรจะดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน โดยมุ่งไปสู่ ประชาธิปไตย ได้แก่ การออกเสียงประชามติซึ่งควรเป็นสิทธิเด็ดขาดสุดท้ายของประชาชน ควรได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตยโดยเร็ว ซึ่งจะนำไปสู่หลักการที่ถูกต้องและไม่เกิดความสับสนหรือความเข้าใจผิดในสาระสำคัญของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้ง ยังเป็นการทำให้การพัฒนาการเมืองแบบมีส่วนร่วมสามารถพัฒนาการไปข้างหน้าได้อีกระดับหนึ่งสมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการเมืองอย่างแท้จริง

ที่จริงแล้วการให้ประชาชนมีสิทธิเสนอกฎหมาย (Inuative) การขอดจดอน (Recall) และการออกเสียงประชามติ. (Referendum) นั้น ควรจะเป็นสิทธิเด็ดขาดของประชาชน โดยเฉพาะการเสนอกฎหมายและการขอดจดอนนั้นอาจนำมาดำเนินการลงประชามติในเรื่องนั้น ๆ ได้โดยตรง เมื่อประชาชนลงประชามติทั่วประเทศได้ผลอย่างไร รัฐบาลก็ต้องนำไปปฏิบัติเช่นนั้น ๆ

๔. สรุปพัฒนาการการเมืองไทย

ถ้าจะพิจารณาในด้านพัฒนาการของการเมืองไทยแล้ว จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๔๐ นั้น ระบบการเมืองไทยมีพัฒนาการน้อยมาก คือ จากระบบพ่อบ้านพ่อเมืองของแคว้นแคว้นมาเป็นระบบพ่อขุน หรือปิตุราชาธิปไตยในยุคสุโขทัยตอนต้นมาสู่ระบบธรรมราชาธิปไตยในตอนปลายสุโขทัย ส่วนสมัยอยุธยาเป็นระบบสมมุติเทวสิทธิ์ราชย์คล้ายกับระบบธรรมราชาและอภิชนาธิปไตย คือ เจ้านาย และขุนนางเป็นใหญ่เหนือพลเมือง ซึ่งเป็นเพียงไพร่ และทาส

ระบอบการเมืองของสมัยอยุธยาได้นำมาปฏิบัติสืบมาจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ แม้ในช่วงนี้จะนิยมเรียกว่าเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยให้หลักการว่าพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจสูงสุดเด็ดขาด แม้บางพระองค์จะทรงคิดว่าได้ทรงปกครองอย่างบิดากับบุตรหรืออย่างธรรมราชา มีธรรมะและหลักกฎหมายธรรมศาสตร์ - ราชศาสตร์เป็นเครื่องกำกับขอบเขตพระราชอำนาจแล้วก็ตาม

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ระบอบการเมืองของไทยก็ได้ก้าวมาสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีรัฐธรรมนูญที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้กฎหมาย ในตอนต้นมักนิยมเรียกกันว่า "ปรimitาญาสิทธิราชย์" ความจริงสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนั้นมีอย่างเดียว คือ การมีพระมหากษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ ส่วนระดับของความเป็นประชาธิปไตยนั้นมีการแปรผันตลอดเวลา จนในบางครั้งเกิดการล้มลุกคลุกคลานจนไม่อาจเรียกว่าเป็นระบอบประชาธิปไตยได้ ต้องหันไปเรียกว่าระบบรัฐธรรมนูญด้วยซ้ำไป อย่างไรก็ตาม แม้คำว่า "รัฐธรรมนูญ" ก็ยังถูกเบียดเบียนถูกฉีกทิ้งและผู้มีอำนาจเขียนธรรมนูญการปกครองขึ้นมาใช้เองหลายครั้งมีการปฏิวัติรัฐประหารสลับกับการมีรัฐบาลมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเรียกว่า "วงจรรูปาทวี"

ที่จริงแล้วอำนาจอธิปไตยในเมืองไทยไม่เคยอยู่ในกำมือของประชาชนอย่างแท้จริงเลย เพราะในช่วง ๒๔๗๕ ถึง ๒๕๑๗ นั้นอำนาจสูงสุดก็อยู่ในมือของคณะราษฎร, คณะรัฐประหารและคณะปฏิวัติเสียเกือบตลอดเวลา ซึ่งทางรัฐศาสตร์คงต้องถือว่าเป็นระบอบคณาธิปไตย ถ้าคณะบุคคลครองอำนาจร่วมกัน หรือเผด็จการอัตตาธิปไตย คือคนเดียวครองอำนาจเด็ดขาด ส่วนคณะบุคคลก็มักประกอบด้วยคณะนายทหาร และข้าราชการพลเรือนชั้นสูง จึงน่าจะต้องเรียกว่าเป็นระบอบเสนาธิปไตยและอำมาตยาธิปไตยร่วมกัน โดยฝ่ายทหารมีอำนาจในการบริหารประเทศมากกว่าโดยตลอด

ต่อมาในยุคหลังเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ กลุ่มทหาร และพรรคการเมืองได้มีบทบาทนำจนถึงปี ๒๕๓๒ กลุ่มนักการเมืองที่สังกัดพรรคต่าง ๆ จึงเข้ามามีบทบาทนำทางการเมืองพร้อม

ๆ กับได้นำนักธุรกิจการเมืองมาร่วมครองอำนาจ จึงน่าจะเป็นระบอบธนาธิปไตย ต่อมานักการเมืองและนายทุนหนุนหลังได้เริ่มเข้าครอบงำ หรือร่วมมือกับข้าราชการประจำมากขึ้น เพื่อซื้อขายตำแหน่งขึ้นสู่ตำแหน่งที่มีอำนาจ จะทำสัญญาจ้างเหมาประมูล หรือซื้อของมาใช้ในราชการมากขึ้น ในลักษณะโกงเงินแผ่นดิน นักการเมืองที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็พยายามเจียดงบประมาณประจำปีมาแบ่งกันทำโครงการต่าง ๆ ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ และนำไปดำเนินการเอง โดยมีข่าวว่าตั้งแต่ห้วง ๓ ล้านบาท จนถึงช่วง ปี ๒๕๒๑ ก็กล่าวกันว่ากลายเป็นห้วงละ ๑๕ - ๕๐ ล้านบาท ทั้งที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ การร่วมมือกันใช้งบประมาณแผ่นดินไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว และพรรคพวกนี้เรียกได้ว่าเป็นระบบมาเฟียธิปไตย (Kleptocracy)

เมื่อวิเคราะห์ช่วงเวลาในประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญ ๑๕ ฉบับว่าอยู่ในระบบใดบ้างจะได้ผลดังนี้

- (๑) เป็นประชาธิปไตย ๑๐ ปี ๒ เดือน
- (๒) เป็นเผด็จการ ๓๙ ปี ๔ เดือน ๒ วัน
- (๓) เป็นกึ่งประชาธิปไตย ๑๕ ปี ๖ เดือน ๒๘ วัน

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นฉบับประชาชน (ฉบับที่ ๑๖) มีผลใช้บังคับเมื่อ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ และสมดุที่สุด ทั้งเป็นรัฐธรรมนูญที่จะเปิดศักราชแห่งการเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนอันเป็นกระแสหลักที่ขอบธรรมของโลกในอนาคต แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำลังเป็นทาร์กน้อย ซึ่งจะมีโอกาสเติบโตต่อไปอย่างไรเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประชาชน พรรคการเมืองและนักการเมือง นักธุรกิจการเมือง และข้าราชการ นั้นเอง

ประเด็นสำคัญก็คือจากนี้ต่อไปอีก ๒๐ ปี ความผันผวนปั่นป่วนในทางการเมือง ปัญญาต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างคณานับนั้นจะดำเนินต่อไป และไม่ว่าใครจะเป็นรัฐบาลก็ตามจะต้องใช้เวลาและทรัพยากรส่วนใหญ่มาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างไม่สิ้นสุด และตราบเท่าที่ระบบยังคงอยู่ การเปลี่ยนรัฐบาลที่จะเกิดขึ้นก็ครั้งก็ตามย่อมจะไม่มีผลต่อการทำลายระบบทั้งหมด ซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนจำนวนไม่น้อยคาดหวังไว้

มีข้อที่น่าสังเกตคือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในสังคมไทยนั้นมักเกิดขึ้นทุก ๆ สี่ทศวรรษ (ดูภาพ หน้า ๓๘ ประกอบ) จำกันได้ว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวปฏิรูประเบียบบริหารราชการแผ่นดินเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๕ โดยการจัดตั้งสถาบันราชการแบบตะวันตกขึ้นมาแทนสถาบันแบบเดิม ผลที่ตามมาก็คือ

๒๔๓๕ มีการปฏิรูปของ ร.๕	→ เกิดขึ้นชั้นข้าราชการ	๒๔๗๕ (๔๐ ปี) มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยข้าราชการทหารและพลเรือน
๒๔๗๕ เริ่มระบบมณฑลยาธิปไตย	→ เกิดขึ้นชั้นกลางในภาคเอกชน	๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ (๔๑ ปี) มีการล้มระบบมณฑลยาธิปไตย โดยชนชั้นกลาง
๒๕๑๖ เริ่มระบบประชาธิปไตย	→ มีการเปลี่ยนแปลงและความตื่นตัว ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	๒๕๒๖ (๔๐ ปี) จะมีการจัดตั้งสถาบัน ประชาธิปไตยที่มั่นคงยิ่งขึ้น

หลังจากมีการปฏิรูปการเมืองของ ร. ๕ แล้ว ต่อมาอีก ๔๐ ปี คือ พ.ศ. ๒๔๗๕ ก็เกิดมีการปฏิวัติขึ้น สถาบันราชการและกลุ่มข้าราชการ ทหารและพลเรือน ได้เข้าแทนที่ในช่องทางอำนาจ และภายใต้ระบบการปกครองซึ่งมีลักษณะเป็นรัฐราชการ ก็ได้มีการปฏิรูปพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร ผลที่ตามมาคือ การเกิดกลุ่มพลังสังกัดในภาคธุรกิจและเกิดสถาบันทางบรรษัทการเงิน การค้าและอุตสาหกรรม ซึ่งนำไปสู่เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ อันเป็นระยะ ๔๑ ปี หลังจาก ๒๔๗๕ ซึ่งจะเห็นวาทะเหตุการณ์ทั้งสองครั้งตั้งแต่ ๒๔๓๕, ๒๔๗๕, ๒๕๑๖ มีช่วงห่างประมาณ ๔ ทศวรรษ (๔๐ ปี) นับแต่เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันรวมระยะเวลาทั้งหมด ๒๔ ปี ซึ่งเป็นระยะที่พยายามพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และได้มีความพยายามที่จะสร้างสถาบันในระบอบประชาธิปไตยขึ้น จึงมีเหตุผลอันน่าเชื่อได้ว่าเมื่อถึง พ.ศ. ๒๕๕๖ หรืออีก ๑๒ ปีข้างหน้า จะครบช่วง ๔ ทศวรรษ คือ ๔๐ ปี สถาบันประชาธิปไตยน่าจะหยั่งรากลึกจนมีการจัดตั้งสถาบันอย่างแท้จริง ดังนั้นในทศวรรษหน้า โอกาสที่จะเห็นการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นน่าจะไม่ใช่สิ่งเลื่อนลอย เพราะช่วงเวลาดังกล่าว คงจะยาวนานพอที่จะนำไปสู่การจัดตั้งสถาบัน ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการเมือง ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมและวัฒนธรรมประชาธิปไตยกำลังดำเนินไปอย่างรวดเร็ว กล่าวได้ว่า ๑๒ ปีข้างหน้าซึ่งจะครบ ๔ ทศวรรษ หลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ แล้วนั้น น่าจะเป็น ๑๒ ปี แห่งความหวังของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นสิ่งที่คนจำนวนไม่น้อยอยากให้เกิดขึ้น นั่นคือการเมืองการปกครองแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนทุกองค์กรให้ความสำคัญสูงสุดต่อการมีส่วนร่วมการเมืองการปกครองของประเทศที่เรียกว่า "ระบอบประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบ" คือเป็นการเมืองการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

พัฒนาการการเมืองไทยจึงจำเป็นต้องคำนึงความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ๒ ประการ คือ ประการที่หนึ่งคือระบบการเมืองนั้นจะสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนทั้งทางวัตถุและทางนามธรรมได้หรือไม่ ความต้องการทางวัตถุประกอบด้วยความต้องการทางปัจจัยสี่และสิ่งอื่น ๆ ความต้องการทางนามธรรมหรือความต้องการทางการเมืองนั้นหมายถึงความรู้สึกของการเป็นประชาชนที่มีสิทธิทางการเมือง มีเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีการแจกแจงรายได้ที่ยุติธรรม สิ่งเหล่านี้ต้องสนองโดยระบบทางการเมือง ระบบประชาธิปไตยซึ่งในปัจจุบันระบบการเมืองก็พยายามจะสนองความต้องการทั้งสองอย่างพอสมควร

ประการที่สอง ระบบการเมืองต้องสามารถให้ทรัพยากรทั้งมนุษย์และธรรมชาติเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในส่วนต่าง ๆ ของสังคมไทย เพื่อว่าประเทศไทยจะสามารถแข่งขันกับประชาคมโลกได้ในเรื่องของการส่งสินค้าออก ซึ่งได้มีการศึกษาและทำนายไว้ว่า ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ นี้จะเป็นยุคของเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งจะมีประเภทของประเทศอยู่ ๓ ประการ โดยใช้กฎเกณฑ์จากสินค้าที่ส่งออกเป็นหลักคือ (๑) เทคโนโลยีขั้นสูง (๒) อุตสาหกรรมหนัก และ (๓) สินค้าทางเกษตรและสินค้าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ

ประเทศไทยจะอยู่ในประเภทใดนั้นคงตอบยาก แต่ที่แน่ ๆ ก็คือ สิ่งนี้เป็นความรับผิดชอบหนักของผู้นำทางการเมือง และประเทศที่ไม่ต้องการความล้มเหลวจำเป็นต้องมีระบบการเมืองที่ดีเพื่อสร้างความสามารถในการผลิตและความสามารถในการจัดการและที่สำคัญพอ ๆ กันก็คือ การแก้ไขข้อขัดแย้ง ซึ่งเพิ่มขึ้นเนื่องจากการพัฒนาและการเติบโตในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะธุรกิจ นี่เป็นการเมืองในระดับชาติ และมีการเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในสังคมนานาชาติ ซึ่งก็จะละเอียดไม่ได้ แต่ขณะเดียวกัน สิ่งซึ่งมีความสำคัญพอ ๆ กันคือ การเมืองและการพัฒนาในระดับชนบท

การสร้างระบบทางการเมืองที่จะสามารถรักษาระดับการเติบโตและมีเสถียรภาพได้นั้น ส่วนที่สำคัญที่สุดของประเทศที่มองข้ามไปไม่ได้คือชนบท ชนบทซึ่งประกอบด้วยประชากรประมาณ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของประเทศนั้นเป็นกุญแจสำคัญของอนาคตประเทศไทย ประเทศไทยจะต้องพัฒนาส่วนนี้อย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ เพื่อปิดช่องว่างระหว่างชนบทและในเมือง หรือระหว่างคนรวยกับคนจน นอกจากนี้การพัฒนาชนบทยังจะป้องกันการปฏิบัติแบบเหมาเจ๋อตุ๋ง ในลักษณะป่าล้อมเมืองโดยมีเงื่อนไขสำคัญที่จะผลักดันก็คือความยากจน การพัฒนาชนบทจะเป็นทางเชื่อมของการพัฒนาสถาบันทางการเมืองในระดับชาติ การพัฒนานี้ควรเริ่มที่สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นหน่วยงานขั้นพื้นฐานของการพัฒนาซึ่งคลุมทั่วประเทศ ผู้นำท้องถิ่นทั้งหมดในระดับตำบลและหมู่บ้านมีทั้งหมดเกือบล้านคน ซึ่งเป็นจำนวนที่มากพอ ถ้าหากได้รับการแนะนำและให้การเรียนรู้อย่างถูกต้อง ผู้นำเหล่านี้จะมีบทบาทมากต่ออนาคตของระบบการเมืองไทยในอนาคต

การพัฒนาการเมืองไทยเพื่อให้มีความสามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมิใช่เป็นเรื่องง่ายนัก ต้องมีการใช้ความพยายาม การเสียสละ และทรัพยากรอย่างมาก ขณะนี้ประเทศไทยยังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อซึ่งกำลังจะสิ้นสุดยุคหนึ่งและก้าวไปสู่ยุคใหม่ ซึ่งหมายถึงการมาเยือนของศตวรรษที่ ๒๑ ดังนั้น ประเทศไทยจะมีศักยภาพทางการเมืองไม่ได้ ประเทศไทยจะต้องสร้างระบบการเมืองที่ใช้ได้ผลและมีความสามารถในการเผชิญปัญหาใหม่ ๆ ความสำเร็จของความพยายามดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงของนักการเมือง สถาบันทางการเมือง เวลา ความอดทน โชค และพลังความสามัคคีของคนไทยทุกคน

ดังนั้น พัฒนาการทางการเมืองไทยในทัศนะของผมถือว่าการเมืองไทยจะมีพัฒนาการได้นั้นต้องเป็นการเมืองที่สร้างสรรค้นำไปสู่ความเจริญและความสงบสุข และความอยู่ดีกินดีของประชาชนเท่านั้น ตามความหมายที่แท้จริงของคำว่า “พัฒนา” ซึ่งแปลว่า “เจริญ” นั่นเอง มิใช่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมแบบถอยหลังเข้าคลอง ซึ่งจะเห็นได้จากการเมืองไทยในบางช่วงบางยุคบางสมัยในอดีตที่ผ่านมา

๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓

การเมืองยุคใหม่ย่อมปรีวรตตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และต้องมีลักษณะ ดังนี้

๑) เป็นการเมืองสันติวิธี คือต้องมีการเคารพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ต้องไม่ทำร้ายคนอื่นด้วยกาย วาจา และใจและอยู่บนรากฐานแห่งเสรีภาพ (Liberty) ความเสมอภาค (Equality) และภราดรภาพ (Fraternity) อย่างสมบูรณ์ที่สุด

๒) เป็นการเมืองที่คิดพื้นฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับมนุษย์คนอื่นคือ มองสิ่งทั้งหลายทั้งปวงโดยเชื่อมโยงกันทั้งหมด ไม่แยกเป็นส่วน ๆ ไม่แบ่งขั้วไม่แบ่งเป็นพวก เขาพวกเรา โดยมองตามความเป็นจริง เมื่อคิดอย่างนี้แล้วจะทำให้ทุกคนละจากการถือตัวเป็นใหญ่ และละทิฐิ ทำให้เกิดความรักและความเคารพต่อผู้อื่นอย่างแท้จริง เพราะคิดว่าเขาคือเรา เราคือเขา โดยไม่แยกกัน อันเป็นพื้นฐานของความเมตตา ความรักและการไม่เบียดเบียนกัน

๓) เป็นการเมืองที่มีความเท่าเทียมในการเรียนรู้และรับทราบข่าวสารข้อมูล ประชาชนต้องได้รับความอิสระทั้งด้านการเรียนรู้และข่าวสารข้อมูลโดยไม่ปิดกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย และสื่อสารมวลชนต้องมีความเป็นกลางและอิสระ มีความสามารถสูงบนรากฐานของจรรยาบรรณ และมีความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนโดยทั่วถึงและรวดเร็ว

๔) เป็นการเมืองที่อนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นและพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองให้มีความเข้มแข็ง

๕) ต้องมีการกระจายสิทธิไปสู่ชุมชนโดยตรง เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอันจะทำให้การเมืองพัฒนาในทางที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

๖) ต้องเป็นการเมืองที่สร้างสรรค์แบบใหม่ (Re-engineering) โดยยกเครื่องการเมืองให้มีการจัดการที่ดีตอบสนองความต้องการของมหาชนได้ (Reinventing Government) เพื่อสร้างความสุขและประสิทธิภาพในสังคมสมัยใหม่ให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น

๗) เป็นการเมืองที่สร้างกระบวนการความยุติธรรมทางการเมืองให้ดี โดยชำระสะสางกฎหมายที่ล้าสมัยไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ และปรับปรุงหรือออกกฎหมายใหม่ให้ทันการณ์มากขึ้น

๘) ต้องมีการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่แท้จริง ให้มีกระบวนการที่ประชาชนสามารถเข้าไปตรวจสอบได้ มีการประชาพิจารณ์ มีการไต่สวนสาธารณะซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดพลวัตของการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้พัฒนาไปได้ด้วยดี

ผู้นำที่พึงปรารถนาของการเมืองยุคใหม่ ต้องเป็นบุคคลที่มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม และมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงตั้งแต่เริ่มต้นก่อนที่จะใช้เสรีภาพในการกระทำหรือแสดงอะไรออกไป ต้องตระหนักถึงผลดีผลเสียของประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวมเป็นสำคัญถ้าการ

ใช้เสรีภาพเป็นไปด้วยความรับผิดชอบที่สมดุลแล้ว ก็จะทำให้มีความพอดีที่เป็นทางสายกลาง ซึ่งจะทำให้ บรรลุจุดหมายของการเมืองในยุคใหม่ที่ดี

ดังนั้น การเมืองยุคใหม่ ควรเป็นการเมืองที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ให้มากที่สุด เพราะ พื้นฐานการเมืองยุคใหม่จะยอมรับคุณค่าของความเป็นมนุษย์ในปัจจุบันบุคคลเป็นสำคัญ ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพเป็นพื้นฐาน จึงเป็นแนวทางของการเมืองในยุคใหม่ที่จะสามารถสนองต่อสิทธิมนุษยชนให้บรรลุผลมากที่สุด การเมืองยุคใหม่ควรเน้นที่ความอิสระ หรืออิสรภาพทุก ๆ ด้านไม่ว่าด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดถึงสิ่งแวดล้อมทุกสิ่งมีความเป็นอันเดียวกัน คือมอง สิ่งต่าง ๆ ไม่แตกแยก มองเป็นภาพรวม มองทุกสิ่งอย่างเป็นมิตรภาพ นั่นแหละคือคำนิยามของการ เมืองยุคใหม่ เมื่อเป็นดังนั้นแล้ว การเมืองยุคใหม่ต้องไม่มีการทำลายล้างกัน จะมีแต่การส่งเสริม การ สร้างสรรค์ การอนุรักษ์ มีความเป็นมิตรต่อกัน ซึ่งเป็นการเมืองยุคใหม่เพื่อคนรุ่นใหม่ ของคนรุ่น ใหม่ที่ดีกว่า

การเมืองยุคใหม่ จึงต้องมุ่งเสรีภาพในการสร้างสรรค์สังคม คือประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วม ในการสร้างสรรค์ ดังนั้นเสรีภาพในการให้ คือเสรีภาพที่จะเอาความสามารถของแต่ละคนออกมา ช่วยสร้างสรรค์สังคม มิใช่มีเสรีภาพในการอยากได้อะไรอยากเอา อยากแข่งขันกันอย่างผลประโยชน์แบบ ทุนนิยม จนกลายเป็นเสรีภาพของนักเสพ มิใช่เสรีภาพของนักสร้างสรรค์ สังคมประชาธิปไตยก็จะไป ไม่รอด

ศตวรรษใหม่แห่งการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ มีดังนี้

๑) ให้การเมืองเป็นของพลเมือง เพื่อพลเมือง โดยได้เพิ่มสิทธิ เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มสิทธิเสรีภาพใหม่ ๆ และความเสมอภาคให้กับประชาชน เช่นรับรองศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ขยายสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เพิ่มมากขึ้น ให้การรับรองสิทธิในครอบครัวและการเป็นอยู่ส่วนตัว เพิ่มเติมเสรีภาพทางมโนธรรมและ ศาสนา รับรองสิทธิพยานในคดีอาญาและผู้เสียหาย ให้สิทธิผู้ต้องหา การให้ทนายเข้าฟังการสอบสวนได้ ปรับปรุงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพของสื่อมวลชน ขยายเสรีภาพทางการอบรมศึกษาเป็น ๑๒ ปี ให้สิทธิของผู้ยากไร้ได้รับการรักษาพยาบาลฟรี ให้สิทธิเด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองมากขึ้น ให้สิทธิคนชราอายุเกิน ๖๐ ที่ไม่มีรายได้ให้รัฐดูแลช่วยเหลือ สิทธิของคนพิการ ทุพพลภาพให้รัฐอำนวยความสะดวก ให้เพิ่มสิทธิผู้บริโภค ให้สิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในการอนุรักษ์ พื้นฟูศิลปประเพณีและวัฒนธรรมให้สิทธิประชาชนร่วมกับรัฐและชุมชนบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ และสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ให้สิทธิประชาชนฟ้องร้องหน่วยงานราชการได้ ให้สิทธิประชาชนเรียกร้องขอให้ รัฐรักษากฎหมายรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกและบริการประชาชนตลอดจนให้เจ้า

หน้าที่ของรัฐวางตนเป็นกลางทางการเมือง ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข่าวสารข้อมูลสาธารณะและมีสิทธิในการทำประชาวิจารณ์ได้อีกด้วย

๒) การเพิ่มหน้าที่ของรัฐและขยายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครอง โดยให้รัฐมีหน้าที่เพิ่มมากขึ้น เช่น หน้าที่ในเรื่องความมั่นคงของชาติ หน้าที่คุ้มครองอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ หน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน หน้าที่กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น หน้าที่คุ้มครองเกษตรกร สหกรณ์ คุ้มครองผู้ใช้แรงงาน หน้าที่สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ยังเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองระดับชาติ โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย หรือถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาล หรือข้าราชการระดับสูงได้หากมีพฤติการณ์ส่อทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติ ตลอดจนให้สิทธิออกเสียงประชามติในเรื่องที่คณะรัฐมนตรีปรึกษา มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา มีส่วนรวมในการบริหารงานส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ได้ คือสามารถกำหนดทิศทางในการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเองได้

๓) สร้างให้ระบบการเมืองและระบบข้าราชการเกิดความสุจริตและชอบธรรมในการใช้อำนาจ โดยลดการซื้อเสียง กำหนดมาตรการการป้องกันการทุจริต และเพิ่มระบบองค์การตรวจสอบการใช้อำนาจให้บริสุทธิ์ยุติธรรมและถูกต้อง เช่น กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน ห้ามคณะรัฐมนตรีรักษาการแต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการ ให้รัฐสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคในการหาเสียง กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอิสระในการจัดการเลือกตั้ง ให้มีการนับคะแนนที่แห่งเดียวในเขตเลือกตั้ง ให้มีการเลือกตั้ง ๒ แบบ คือ แบบปาร์ตี้ลิสต์ และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (เขตเดียวเบอร์เดียว) ให้พรรคการเมืองเป็นของปวงชนโดยให้มีสาขาพรรค มีการประมวลจริยธรรมและห้ามผลประโยชน์ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ในตำแหน่งหน้าที่ มีมาตรการแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เพิ่มองค์การอิสระในการตรวจสอบทุกระดับ มีศาลปกครองซึ่งควบคุมการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร ผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อป้องกันการประพฤติมิชอบเกี่ยวกับการใช้เงินแผ่นดิน

๔) ให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ นายกรัฐมนตรีมีภาวะความเป็นผู้นำ และรัฐสภามีประสิทธิภาพ โดยให้มีการยื่นญัตติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีกระทำไต่ถามกว่ารัฐมนตรีอื่น การไม่ให้รัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะเดียวกันเพื่อแยกหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร มีมาตรการป้องกันมิให้ ส.ส. ต่อร้องกับนายกรัฐมนตรีหรือรัฐบาลเพื่อผ่านกฎหมายให้ตน เป็นต้น

๕) มีมาตรการควบคุมไม่ให้นายกรัฐมนตรีเป็นเผด็จการ เช่น ห้ามยุบสภาระหว่างที่มีการยื่นญัตติไม่ไว้วางใจ ให้ประชาชน ๕๐,๐๐๐ คน และ ส.ส. จำนวน ๑ ใน ๔ ยื่นขอให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรีได้ พรรคร่วมรัฐบาลสามารถยื่นญัตติไม่ไว้วางใจร่วมกับพรรคฝ่ายค้านได้ เป็นต้น

๖) ทำให้รัฐสภามีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น เช่น ให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง มีการขยายสมัยประชุมจากเดิม ๙๐ วัน เป็น ๑๒๐ วัน โดยให้มีปีละ ๒ สมัยรวมเป็น ๒๔๐ วัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาที่ขาดประชุมเกิน ๑ ใน ๔ ของจำนวนวันประชุมให้หมดสมาชิกภาพ ให้มีการเปิดเผยบันทึกการลงคะแนนทุกครั้งเพื่อความโปร่งใส กฎหมายที่ค้างสภาถ้าหากสภาอุบหรือสภาสิ้นอายุจะยังไม่ตกไปสามารถหยิบยกขึ้นมาพิจารณาใหม่ได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถตั้งกระทู้สดถามรัฐมนตรีที่รับผิดชอบได้สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เป็นต้น

การเมืองในยุคใหม่นี้ ได้มุ่งเน้นความมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ให้พลเมืองมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ให้รัฐบาลมีสุจริตมีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้โดยได้พิจารณาโดยภาพรวมของประเทศ แต่อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทของกฎหมายในการเป็นตัวกำหนดขอบเขตในการปกครองของประเทศ ถ้าจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสภาพการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปก็สามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ โดยกำหนดให้ญัตติขอแก้ไขต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเพียง ๑ ใน ๕ และกำหนดให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจทำรายงานให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีได้เมื่อครบ ๕ ปี นับแต่ได้ใช้รัฐธรรมนูญแล้ว เพื่อให้รัฐธรรมนูญได้สมบูรณ์ดีที่สุดในสภาพการณ์ในโอกาสต่อ ๆ ไป

นอกจากนั้นการเมืองยุคใหม่ต้องคำนึงและยึดถือแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยตลอดมา นอกจากนั้นการเมืองไทยยุคใหม่ต้องเป็นแบบธรรมรัฐ (Good Governance) คือให้รัฐปกครองอย่างมีความถูกต้อง มีความเป็นธรรม โดยการเมืองยุคใหม่ต้องนำพาสังคม ภาคต่าง ๆ ให้มีความถูกต้องเป็นธรรมได้แก่

๑. ภาคการเมืองและระบบราชการต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถถูกตรวจสอบได้จากประชาชน
๒. ภาคธุรกิจเอกชนต้องมีความโปร่งใส ซื่อตรงต่อสังคมและถูกตรวจสอบได้
๓. ภาคสังคมต้องเข้มแข็งเกิดความเป็นประชาสังคม (Civil Society) มีความสามารถตรวจสอบภาครัฐและภาคธุรกิจให้ตั้งอยู่ในความถูกต้อง ชอบธรรมได้

ผมมีความหวังสูงสุดที่อยากจะเป็นการเมืองการปกครองของไทยโปร่งใส มีประสิทธิภาพ สุจริต ยุติธรรม และอำนาจประโยชน์สูงสุดให้กับประเทศชาติและประชาชน เพราะการเมืองการปกครองที่ผ่านมาทำให้ประชาชนมองการเมืองไทยเป็นลักษณะ

๑) มีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญบ่อยครั้ง (๑๖ ฉบับ ใน ๖๐ ปีเศษ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักการที่เกี่ยวกับโครงสร้าง องค์กร กลไก และกระบวนการที่บรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญแต่ฉบับที่เป็นนัยสำคัญโดยแท้ เพื่อแก้ปัญหาของระบบอย่างแท้จริง

๒) มีการทุจริต คอร์รัปชัน โดยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงเกิดขึ้นตลอดเวลา เพราะกฎหมายให้อำนาจดุลพินิจสูงมาก ไม่มีเกณฑ์การใช้ดุลพินิจที่วัดความถูกผิดได้ อีกทั้งไม่มีระบบการตรวจสอบที่อิสระและมีประสิทธิภาพ คนจึงอยากดำรงตำแหน่ง แข่งกันเข้าสู่ตำแหน่งเพื่อให้ได้อำนาจและทรัพย์สิน

๓) อำนาจเป็นที่มาของเกียรติยศชื่อเสียงและเงิน การแข่งขันโดยการเลือกตั้งที่มุ่งตำแหน่งเป็นสำคัญ จึงเป็นการแข่งขันที่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการซื้อเสียงหรือวิธีอื่น

๔) ระบบการบังคับให้สังกัดพรรคการเมือง พรรคจำเป็นต้องส่งคนลงสมัครมากกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ ซึ่งมีการใช้เงินมากและระบบพรรคยังไม่เป็นพรรคเพื่อมวลชนที่มีสาขาทั่วประเทศและมีการบริหารเป็นประชาธิปไตย พรรคจึงอยู่ได้อำนาจของคนไม่กี่คนที่ลงทุนให้พรรค

๕) สังคมชนบทยังขาดสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ถูกละเลยจากส่วนกลาง ทั้งในสภาพปัญหาและการแก้ปัญหาของเขา ข้าราชการก็ไม่ใส่ใจที่แท้จริง เข้าพบยาก ผู้สมัครและพรรคการเมืองจึงแทรกเข้ามาแก้ปัญหาให้ด้วยการไปหาและนำ "ความเจริญ" และ "นำเงิน" ไปให้ เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งชาวบ้านเขาก็เลือกคนที่ไปหา ไปสร้างบุญคุณให้

๖) คนในเมืองที่มีฐานะเศรษฐกิจดีและมีการศึกษา ประณาม "การขายเสียง" ของชาวบ้าน และดูถูกผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา ไม่ศรัทธาในองค์กรการเมือง

๗) การเมืองถูกมองว่าเป็นเรื่องของ "นักการเมือง" และเป็นเรื่อง "สกปรก" พลเมืองรู้สึกว่าจะเกี่ยวกับการเมืองเฉพาะเมื่อเลือกตั้งและฟังหรืออ่านข่าวเท่านั้น

๘) ระบบการบริหารแบบรวมศูนย์สูงสุดอยู่ที่ การบริหารราชการส่วนกลาง ทำให้ปัญหาทุกปัญหาที่เกิดขึ้นทุกมุมของประเทศ ต้องวิ่งมาให้ส่วนกลางแก้ปัญหา ปัญหาของคนกรุงเทพฯ แท้ ๆ (เช่น การจราจร) กลายเป็นปัญหาของชาติไป การแก้ไขล่าช้า ปัญหาสังคมมักหมกหมมจนยากจะแก้ไข

๙) องค์กรการเมืองทุกองค์กรไม่สามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหามากมายทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ได้ ไม่ว่าจะของคนเมือง (การจราจร, สลัม, สิ่งแวดล้อม) หรือชนบท (ที่ทำกิน, พืชผลราคาตกต่ำ, ผลผลิตตกต่ำ, ยากจนลง) ทำให้เป็นปัญหาสังคมหมกหมมต่อไป

๑๐) กฎหมายไทยส่วนใหญ่ทำให้ระบบการตัดสินใจทางการเมือง ระบบราชการและข้าราชการมีอำนาจดุลพินิจที่กว้างขวางเน้น "สิทธิเด็ดขาดในทางบริหาร" มากกว่า "หน้าที่หรือ "ภารกิจ" เพื่อการบริหารราชการให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นเป้าหมายสำคัญ

๑๑) การตรากฎหมายมีแนวโน้มสูงขึ้น และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนนอกจากนั้น องค์การวิชาชีพทั้งหลายเองก็มีส่วนร่วมทางการเมืองและปกครองน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

๑๒) สังคมไทยนิยมใช้ "อำนาจ" มากกว่าการใช้กฎหมายจึงพบกับการยุติปัญหาข้อขัดแย้งแบบลบล้างด้วย มากกว่าการใช้วิธีการตามกฎหมาย

๑๓) มีการสร้างองค์กร กลุ่ม ฯลฯ ต่างคนต่างหวงกันอำนาจของตนเองไม่ร่วมมือกันเมื่อขัดแย้งกันก็แบ่งฝักแบ่งฝ่าย กล่าวหาใส่ร้ายทำลายประหัตประหารกันเพื่อความสะใจ

๑๔) การถ่ายทอดภาพการเมืองโดยสื่อต่าง ๆ เน้น "ความมัน" ไม่ได้เน้น "เนื้อหา" ซึ่งถูกหาว่า "กร่อย" ปลุกฝังความรู้สึกรุนแรงแบ่งขั้วให้ผู้ติดตามการเมือง เกิดความขัดแย้งทางความคิดจึงถูกสร้างให้กลายเป็นความแตกแยก ความขัดแย้งกลายเป็นสินค้าที่มีราคาดีในสังคมสารสนเทศ

๑๕) สื่อในสังคมไทยโดยส่วนใหญ่ยังไม่อยู่ในฐานะที่สามารถปกป้องคุ้มครองคนในสังคมได้อย่างเต็มที่ จึงมีแนวโน้มที่จะเอาัดเอาเปรียบและเอาประโยชน์จากสังคมมากกว่าการพิทักษ์ผลประโยชน์ของสังคม

๑๖) สังคมไทยมีความอ่อนแอทางวิชาการไม่ใช้หลักวิชาการในการพัฒนา

๑๗) สังคมไทยเป็นสังคมที่มี ศาสนธรรมเป็นตัวนำ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระยะยาว แต่ในปัจจุบันสถาบันทางศาสนา มีความอ่อนแอลงเป็นอันมาก เนื่องจากถูกรอบงำจากระบบ ที่รวมศูนย์อำนาจของราชการและของอำนาจทุนในกระแสโลกาภิวัตน์

๑๘) สังคมไทยมี "ศรัทธา" มากกว่าการใช้ "ปัญญา" ซึ่งบางครั้งสามารถใช้แก้ไขปัญหาสำเร็จได้โดยรวดเร็ว แต่อาจไม่ถูกต้องและอาจจะใช้ไม่ได้กับทุก ๆ กรณี

ทั้งหมดนี้นำไปสู่ปัญหาความชอบธรรม (Legitimacy) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ของระบบการเมือง ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งคือเกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า จนกว่าจุดอ่อนพื้นฐานจะได้รับการแก้ไขให้หมดไป

จุดอ่อนที่มีผลต่อเสถียรภาพขององค์กรทางการเมือง

(๑) ระบบพรรคการเมือง ในสถานการณ์ปัจจุบันแม้ว่ามีพรรคการเมืองบางพรรค ได้พยายามพัฒนาไปสู่การเป็นพรรคของมวลชน แต่ในภาพรวมแล้วระบบพรรคการเมืองของไทยยังไม่มีโครงสร้างที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง พรรคการเมืองจึงอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนเพียงไม่กี่คน ซึ่งทำให้การปกครองแบบระบบรัฐสภาขาดประสิทธิภาพ

(๒) การตรวจสอบควบคุมระบบราชการและดวงคุณรัฐสภาโดยรัฐสภายังไม่มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เช่น การริเริ่มเสนอกฎหมายโดยสภาผู้แทนราษฎรมีอยู่น้อยมาก หรือการตั้งงบประมาณให้หน่วยราชการของรัฐบาล การขอคนให้หน่วยราชการ ฯลฯ ต้องขึ้นกับฝ่ายบริหาร (รัฐบาล,ระบบราชการ) ทั้งสิ้น

(๓) ในรัฐบาลเอง นายกรัฐมนตรีแม้มีอำนาจมากกว่าใครก็ไม่กล้าใช้อำนาจ เพราะถูกควบคุมโดยพรรคของตนเองและพรรคร่วมรัฐบาล ระบบหลายพรรคทำให้เกิดระบบ “เจ้ากระทรวง” กระทรวงใครกระทรวงคนนั้น ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเป็นที่ประสานประโยชน์และเป็นหน้าตาพรรคการเมือง

๔) ระบบราชการเป็นระบบที่สร้างอาณาจักรของใครก็ของคนนั้นและยึดติดอำนาจ แย่งทรัพยากร (คน, งบประมาณ, อำนาจตามกฎหมาย) ทำงานไม่ประสานงานกัน เป็นระบบที่ข้าราชการรังแกกันเองได้แต่ไม่ยอมให้นักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง อำนาจรัฐกับอำนาจการเมืองจึงแยกจากกันและขัดแย้งกัน

ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงเป็นไปเพื่อให้มีการปฏิรูปการเมืองให้เป็นการเมืองยุคใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหา ๓ กลุ่ม กล่าวคือ

๑. การขยายความคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพพื้นฐานให้กว้างขวางเป็นจริงกว่าเดิม รวมทั้งทบทวนแก้ไขกำหนดภารกิจและการบริหารราชการของรัฐให้ชัดเจนเท่าทันต่อปัญหาบ้านเมือง ซึ่งได้กำหนดเป็นประเด็นปัญหาและหลักการสำคัญเกี่ยวกับ “สิทธิหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของพลเมือง”

๒. ปรับปรุงกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ให้มีประสิทธิภาพทั้งในส่วนของจัดการกับผู้ทุจริตประพฤติมิชอบ และในส่วนที่เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของราษฎรซึ่งได้กำหนดเป็นประเด็นปัญหาและหลักการสำคัญเกี่ยวกับ “การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ”

๓. การทบทวนการปกครองโดยระบบผู้แทนทั้งระบบ ระบบพรรคการเมือง, การเลือกตั้ง และรัฐบาล เพื่อเอื้ออำนวยหรือส่งเสริมให้ได้มาซึ่งการปกครองที่มีคุณธรรม, สุจริตและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งได้กำหนดเป็นประเด็นปัญหาและหลักการสำคัญเกี่ยวกับ “สถาบันการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมือง”

ดังนั้น การเมืองยุคใหม่ต้องอาศัยการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคนให้ได้คนรุ่นใหม่เพื่อปรับภูมิธรรมภูมิปัญญาและมีการบริหารโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นอันจะช่วยในการแก้ปัญหาความแตกแยกที่เกิดจากสาเหตุอย่างอื่นแต่การแก้ไขสาเหตุเฉพาะเหล่านั้นต้องอาศัยความรู้และวิธีการอื่น ๆ ด้วย เมื่อรวมความแล้วมนุษยชาติต้องระลึกอยู่เสมอว่าถ้าไม่สามารถสร้างภราดรภาพ (Fraternity) ขึ้นมาให้ประชาชนมีความสามัคคี มีเอกภาพด้วยจิตใจที่เป็นมิตรภาพ เป็นญาติพี่น้องกันอย่างแท้จริงแล้ว ปัญหาเรื่องเสรีภาพและความเสมอภาคก็จะมีอยู่ต่อไปไม่รู้จักจบสิ้น เพราะ

ต่างคนต่างก็มองกันอย่างไม่เป็นมิตร มองกันแบบแบ่งแยก คิดแต่แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน มุ่งแต่แสวงหาผลประโยชน์เข้าฝ่ายตน เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็จะไม่มีความรักปรองดองที่จะทำให้การเมืองยุคใหม่มั่นคงและยั่งยืนถาวรสืบต่อไป ประชาชนจะมีความสงบสันติสุขตามเจตจำนงของการเมืองยุคใหม่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไร ? จึงขอฝากข้อคิดเห็นให้ทุกท่านนำไปคิดเพื่อร่วมกันสร้างการเมืองยุคใหม่ให้ก้าวไกลต่อไป

ท้ายที่สุดนี้ ผมขอขอบคุณคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังที่ให้เกียรติผมมาบรรยายพิเศษในวันนี้ ผมขออวยพรให้ทุกท่านมีความสุข ความเจริญ ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและการศึกษา มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง คิดหวังสิ่งใดขอให้สมปรารถนาทุกประการ

บทความเรื่อง สิทธิและหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

โดย ฯพณฯ อูทัย พิมพ์ใจชน
ประธานรัฐสภา

ประเทศไทยเรามีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการร่างมากที่สุด และเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน โดยเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามและตรวจสอบนักการเมือง และองค์กรของรัฐผ่านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน ในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศอย่างแท้จริง ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ จึงให้ความสำคัญและคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ที่รัฐต้องให้การรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ตลอดจนกำหนดหน้าที่ของปวงชนชาวไทยให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันไปด้วย ในอันที่จะให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาธิปไตย คือ เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีเจตนารมณ์ให้ว่าประชาชนพลเมือง เป็น "หัวใจ" ของการเมือง จึงได้ปรับปรุงการเมืองให้ประชาชนพลเมืองมีส่วนร่วมมากขึ้นโดยเพิ่มสิทธิเสรีภาพของประชาชนพลเมืองให้มีมากขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อนในรัฐธรรมนูญฉบับใด ๆ พร้อมทั้งทำให้สิทธิและเสรีภาพนั้นมีผลเกิดขึ้นอย่างจริงจังและมีความเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ และเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองประเทศมากขึ้นโดยประชาชนคนไทยจะได้สิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- (๑) มีสิทธิเสรีภาพใหม่ ๆ และความเสมอภาค
- (๒) มีสิทธิเสรีภาพเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ
- (๓) มีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองมากขึ้น

ดังนั้น ประชาชนคนไทยทุกคนจะต้องตื่นตัว ลุกขึ้นมาศึกษาและทำความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนให้ชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของประชาชนให้เกิดความเสมอภาคและมีความสงบสุขต่อไป

๑. สิทธิของชนชาวไทย

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ขยายและเพิ่มสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคซึ่งมีทั้งสิ้น ๕๓ มาตรา ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนให้เกิดขึ้นใหม่ ๆ โดยสรุปได้ดังนี้

๑.๑ สิทธิในฐานะที่เป็นมนุษย์หรือสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญได้มีการเพิ่มสิทธิในฐานะความเป็นมนุษย์หรือสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้น เช่น

ก. ประชาชนมีสิทธิได้รับการรับรองศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งหมายถึงห้ามมีการปฏิบัติต่อมนุษย์เยี่ยงสัตว์เยี่ยงทาส เช่น ห้ามใช้มนุษย์มาทดลองเหมือนสัตว์ ตามมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ แห่งรัฐธรรมนูญฯ

ข. ประชาชนได้รับสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ซึ่งเป็นแม่บทของสิทธิเสรีภาพอื่น ๆ โดยห้ามมีการทรมาน ทารุณกรรม หรือลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม (มาตรา ๓๑) และห้ามการจับกุมโดยไม่มีหมายศาลและต้องนำตัวไปศาลใน ๔๘ ชั่วโมง (มาตรา ๒๓๗)

ค. ประชาชนได้รับสิทธิในครอบครัวและความเป็นอยู่ส่วนตัว ตามมาตรา ๓๔ แห่งรัฐธรรมนูญฯ และรัฐมีหน้าที่ให้การคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากการใช้ความรุนแรง (มาตรา ๕๓) และมีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวในฐานะหน่วยสำคัญสูงสุดของสังคม ตามมาตรา ๘๐ แห่งรัฐธรรมนูญฯ

ง. ประชาชนมีเสรีภาพทางมโนธรรม และศาสนาเพิ่มมากขึ้น โดยมีบทรับรองเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ (มาตรา ๓๘) กำหนดให้รัฐคุ้มครองและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นเพื่อสร้างความสมานฉันท์ระหว่างทุกศาสนา และนำหลักธรรมของศาสนามาพัฒนาคุณธรรม และคุณภาพชีวิต (มาตรา ๗๓)

จ. ประชาชนได้รับการรับรองสิทธิพยานในคดีอาญา และผู้เสียหายได้รับความคุ้มครองจากรัฐและค่าตอบแทน (มาตรา ๒๔๔-๒๔๕) และผู้เสียหายมีสิทธิในคดีอาญาที่ไม่ได้รับการบรรเทาความเสียหายที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ (มาตรา ๒๔๕)

ฉ. ส่วนประชาชนที่เป็นผู้ต้องหา มีสิทธิที่จะให้ทนายความเข้าฟังการสอบสวน (มาตรา ๒๔๑) และจำเลยที่ถูกคุมขังซึ่งต่อมาศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าไม่ได้ทำผิด มีสิทธิที่จะเรียกค่าตอบแทนจากรัฐได้ (มาตรา ๒๔๖)

๑.๒ สิทธิในฐานะที่เป็นพลเมือง

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดสิทธิให้พลเมืองในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ดังนี้

ก. สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพของสื่อมวลชน โดยห้ามมีการปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ (มาตรา ๓๙) กำหนดให้ความถี่ที่ใช้สำหรับวิทยุโทรทัศน์และ

โทรคมนาคมอื่น เช่น โทรศัพท์ที่เป็นทรัพยากรของชาติเพื่อสาธารณประโยชน์ภายใต้การกำกับขององค์การอิสระ (มาตรา ๔๐) และให้เจ้าหน้าที่สื่อมวลชนทุกประเภททั้งของรัฐและเอกชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวหรือความเห็นโดยอิสระภายใต้จรรยาบรรณ (มาตรา ๔๑) และกำหนดให้รัฐต้องจัดโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึงทั่วประเทศ (มาตรา ๗๘) ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้ข่าวสารที่ปลอดจากการแทรกแซงของผู้หนึ่งผู้ใด

ข. ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพทางวิชาการ และการศึกษา (มาตรา ๔๒) เช่น รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบให้เปล่าอย่างน้อย ๑๒ ปี (มาตรา ๔๓) ให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติและพัฒนาวิชาชีพครู (มาตรา ๔๑) ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นจัดการศึกษาและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมท้องถิ่น (มาตรา ๒๔๙) ให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และรัฐมนตรีต้องจบปริญญาตรี (มาตรา ๑๐๗ (๓) , มาตรา ๑๒๕ (๓) และมาตรา ๒๐๖ (๓))

ค. ประชาชนผู้ยากไร้มีสิทธิรักษาพยาบาลฟรีตามมาตรา ๕๒ และ ๘๒

ง. เด็กและเยาวชนได้สิทธิการคุ้มครองจากรัฐไม่ให้มีการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และหากไม่มีผู้ดูแลรัฐต้องเลี้ยงดูและให้การศึกษาบรม (มาตรา ๕๓ และ มาตรา ๘๐)

จ. คนชราที่ไม่มีรายได้ มีอายุเกิน ๖๐ ปี ได้รับสิทธิการช่วยเหลือจากรัฐ (มาตรา ๕๔ และมาตรา ๘๐)

ฉ. คนพิการหรือคนทุพพลภาพมีสิทธิได้สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะจากรัฐ เช่น ทางขึ้น – ลง, ห้องน้ำ ที่นั่งในรถโดยสาร ฯลฯ และได้รับความช่วยเหลืออื่น ๆ จากรัฐตามมาตรา ๕๕ และมาตรา ๘๐ รวมทั้งให้คนหูหนวกและเป็นใบ้ มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้

ช. ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยให้มืองค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย และข้อบังคับและให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค

ซ. ชุมชนท้องถิ่นเดิมได้รับสิทธิในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๔๖ และมาตรา ๗๙) ร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่น (มาตรา ๙๐)

ณ. ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้สิทธิในการรักษากฎหมาย รักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกและบริการประชาชนและวางตนเป็นกลางทางการเมือง (มาตรา ๗๐)

๑.๓ สิทธิในฐานะที่จะได้รับการรับรองความเสมอภาคของบุคคล

รัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองความเสมอภาคของบุคคลเอาไว้เพิ่มขึ้นดังนี้

ก. รัฐธรรมนูญได้คุ้มครองสิทธิของบุคคลเสมอกัน (มาตรา ๕) และห้ามมีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม (มาตรา ๓๐)

ข. ประชาชนที่เป็นผู้ชายและผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน (มาตรา ๕ และมาตรา ๓๐)

ค. ผู้เสียเปรียบหรือผู้ด้อยโอกาส เช่น สตรี เด็ก คนพิการ คนเป็นเอดส์ นั้นรัฐสามารถปฏิบัติในทางที่เป็นคุณให้เขาเหล่านั้นได้เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเสมอภาคกับคนอื่นจริง ๆ (มาตรา ๓๐ วรรคสี่) ซึ่งการให้การพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ต้องมีผู้แทนองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณา ๑ ใน ๓ (มาตรา ๑๙๐)

ง. ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง และมีความเสมอภาคในการใช้สิทธิเลือกตั้งโดยเลือกผู้แทนแบบแบ่งเขตเลือกได้ ๑ คน เลือกบัญชีรายชื่อได้ ๑ บัญชี (มาตรา ๙๙ และมาตรา ๑๐๒) ไม่ว่าจะอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือไม่ก็ตาม (มาตรา ๑๐๕ วรรคสอง)

จ. ห้ามบุคคลทำหน้าที่ ๒ หน้าที่พร้อมกัน เช่น ห้ามข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๐๙ (๘),(๑๑) และมาตรา ๑๒๖ (๔)) ห้ามข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๒๘๕ วรรคหก, มาตรา ๓๓๔ (๔) และมาตรา ๓๓๕ (๗) ห้ามรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาในเวลาเดียวกัน (มาตรา ๑๑๘ (๗), มาตรา ๑๒๗, และมาตรา ๒๐๔)

๑.๔ สิทธิที่จะฟ้องคดีในกรณีถูกละเมิด

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ทำให้สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคมีผลอย่างจริงจังในทางปฏิบัติโดยให้เครื่องมือแก่ประชาชนไว้หลายประการ เช่น

ก. บุคคลที่ถูกละเมิดความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ขึ้นต่อสู้คดีในศาลได้ หรือฟ้องร้องต่อศาลได้ (มาตรา ๒๘)

ข. ประชาชนมีสิทธิที่จะฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐ ให้ปฏิบัติตามหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ (มาตรา ๖๒)

ค. ประชาชนมีสิทธิที่จะร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (มาตรา ๑๙๗) ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๒๐๐) ขอให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๙๘, และมาตรา ๒๖๔) หรือประชาชนมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองได้ ถ้าหากว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น (มาตรา ๒๗๖)

๑.๕ สิทธิในการรับรู้และแสดงความคิดเห็นของตน

รัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ ได้ทำให้ประชาชนมีเกราะป้องกันตนเอง แต่ทั้งนี้ประชาชนจะต้องรู้ซึ่งถึงบทบัญญัติในกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ เช่น

ก. ประชาชนมีสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาธารณะในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ (มาตรา ๕๘)

ข. ประชาชนมีสิทธิที่จะขอข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุมัติ อนุญาตหรือดำเนินโครงการที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยหรือส่วนได้เสียของตนหรือชุมชน และแสดงความเห็นในเรื่องนั้น ๆ หรือสิทธิในการทำประชาพิจารณ์ (มาตรา ๕๙)

ค. ประชาชนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการรับรู้หรือคัดค้าน หรืออุทธรณ์การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่กระทบหรืออาจกระทบต่อตนตามมาตรา ๖๐

๑.๖ เสรีภาพในการรวมตัวและแสดงบทบาททางการเมือง

รัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีเสรีภาพในการรวมตัวกันแสดงบทบาทของการเมือง โดยผ่านองค์กรของเอกชนได้ เช่น

ก. การรวมตัวแบบต่าง ๆ ในรูปแบบเป็นกลุ่มนิติบุคคลหรือกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์ องค์กรเอกชน เป็นต้น (มาตรา ๔๕) หรือรวมตัวเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม (มาตรา ๔๖) หรือรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไป (มาตรา ๔๗) ทั้งนี้เพื่อช่วยทำให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นประชาสังคม (Civil Society) ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

ข. ให้องค์กรประชาชนมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในระบบการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

(๑) องค์กรอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อประเมินผลกระทบของโครงการต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๕๖)

(๒) องค์กรอิสระที่เป็นตัวแทนผู้บริโภค (มาตรา ๕๗)

(๓) สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (มาตรา ๘๙) ซึ่งจะช่วยให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องทางเศรษฐกิจและสังคมและให้ความเห็นต่อแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๔) องค์กรเอกชนที่ช่วยควบคุมการเลือกตั้ง (มาตรา ๑๕๕ วรรคสาม, มาตรา ๓๒๗ (๗))

(๕) การมีส่วนร่วมของผู้แทนขององค์กรเอกชนในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๑๙๙) ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับเด็ก สตรี ผู้พิการ และคนชรา (มาตรา ๑๙๐)

๑.๗ การมีส่วนร่วมในการเมืองระดับชาติของประชาชน

รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยเสริมสร้างด้วยความมุ่งมั่นในอันที่จะทำให้ประเทศไทยมีประชาธิปไตยที่ถูกต้องที่ฝังอยู่ในจิตวิญญาณคนไทย เช่น

ก. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน สามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ตามหมวด ๓ และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามหมวด ๕ ได้ (มาตรา ๑๗๐) ซึ่งปัจจุบัน (๒๘ มีนาคม ๒๕๕๔) มีการเสนอกฎหมายจากประชาชนมาสู่รัฐสภา จำนวน ๕ ฉบับ

ข. ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน สามารถเข้าชื่อกันร้องขอให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลทั้งหลาย หรือข้าราชการระดับสูงได้ หากมีพฤติการณ์ส่อทุจริตหรือร้ายแรงผิดปกติ (มาตรา ๓๐๓, ๓๐๔)

ค. ประชาชนมีสิทธิออกเสียงประชามติในเรื่องที่คณะรัฐมนตรีปรึกษาได้ตามมาตรา ๒๑๕ แห่งรัฐธรรมนูญฯ

ง. ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งได้ ๑ คน โดยเท่าเทียมกัน (มาตรา ๑๒๓)

๑.๘ การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของประชาชน

รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้นอย่างชัดเจนและจริงจัง แต่ไม่ให้กระทบความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของราชอาณาจักร (มาตรา ๒๘๒-๒๙๐) โดยเฉพาะในมาตรา ๒๘๒ ใช้คำว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๑...” ซึ่งหมายความว่า การปกครอง ท้องถิ่นจะกระทบความเป็นราชอาณาจักร อันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยกมิได้ ในมาตรา ๑ เช่น

ก. กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง (มาตรา ๒๘๕) แต่ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านอยู่ใน อ.บ.ต. ต่อไปอีกจนกว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิก อ.บ.ต. ใหม่ (มาตรา ๓๓๕ (๗))

ข. ให้ผู้บริหารท้องถิ่น อาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรงหรือจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น (มาตรา ๒๘๕)

ค. ในจังหวัดที่มีความพร้อม อาจจัดให้มีการปกครองท้องถิ่นได้ตามที่รัฐบาลและรัฐสภาในอนาคตจะกำหนด (มาตรา ๗๘)

ง. กำหนดให้กลไกของท้องถิ่นมีอิสระได้จริง ๆ ทั้งในเรื่องอำนาจหน้าที่การเงินและภาษี (มาตรา ๒๘๔) ลูกจ้างและพนักงาน (มาตรา ๒๘๘)

จ. กำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นได้ตามมาตรา ๒๘๖ แห่งรัฐธรรมนูญฯ

ฉ. กำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นกึ่งหนึ่งเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นของตนได้ (มาตรา ๒๘๗)

ข. กำหนดให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีบทบาทในการบำรุงศิลปะวัฒนธรรม จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มาตรา ๒๘๙ และ มาตรา ๒๙๐)

๒. หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

ประชาชนในฐานะเป็นเจ้าของประเทศย่อมมีหน้าที่และสิทธิเสรีภาพที่จะกระทำการต่าง ๆ ในทางการเมืองได้ตามที่กฎหมายบัญญัติรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันได้บัญญัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไว้ดังนี้ (มาตรา ๖๖ มาตรา ๗๐)

๑) หน้าที่ในการรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๒) หน้าที่ที่จะต้องใช้สิทธิเลือกตั้งของตนโดยสุจริต (มาตรา ๖๘)

๓) หน้าที่ในการป้องกันประเทศ

๔) หน้าที่ในการรับราชการทหาร

๕) หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

๖) หน้าที่ในการช่วยเหลือราชการ

๗) หน้าที่ที่ต้องเข้ารับการศึกษาอบรมภาคบังคับ

๘) หน้าที่ที่จะต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

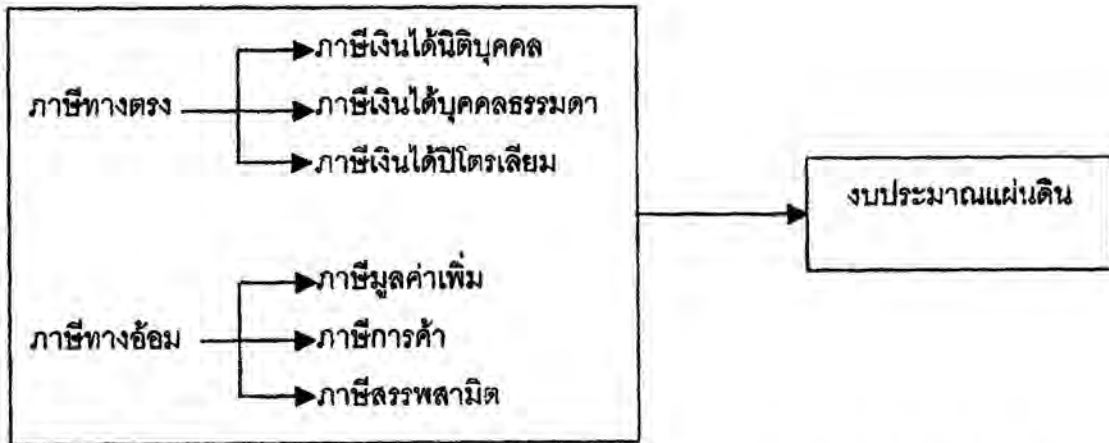
๙) หน้าที่พิทักษ์และปกป้องศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

๑๐) หน้าที่เสียภาษีอากร

๓. บทสรุป

ประชาชนทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่มีความเป็นประชาธิปไตยในจิตใจนั้น ทุกคนต้องมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะต้องมีการใช้ประโยชน์ในสิ่งสาธารณะร่วมกันไม่ว่าจะเป็น ถนน โรงเรียน โรงพยาบาล น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นต้น ซึ่งสาธารณูปโภคเหล่านี้ทุกคนคงไม่ร่ำรวยพอที่จะมีเป็นของตัวเองเพียงลำพังคนเดียวได้ ดังนั้นประชาชนทุกคนจึงต้องเสียภาษีไปรวมกันเป็นเงินมหาศาลเพื่อตั้งเป็นงบประมาณแผ่นดินเพื่อใช้จ่ายในการบริหารประเทศเพื่อบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้กับพี่น้องประชาชนที่เป็นเจ้าของประเทศให้มีความสันติสุข การจัดทำงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินนั้น รัฐธรรมนูญกำหนดให้จัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ (มาตรา ๑๗๙) และเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐๕ วัน นับแต่วันที่ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบและให้เสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป วุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายใน ๒๐ วัน นับแต่วันที่ พ.ร.บ. ดังกล่าวมาถึงวุฒิสภา

สภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ มิได้ ถ้าพ้นเวลาดังกล่าวให้ถือว่าวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ เมื่อผ่านการเห็นชอบของรัฐสภา และได้ดำเนินการประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว คณะรัฐมนตรีต้องรับไปปฏิบัติให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีกำหนดต่อไป ซึ่งงบประมาณแผ่นดินจะเป็นเงินที่มาจากภาษีของประชาชน

ดังนั้น ประชาชนทุกคนผู้เป็นเจ้าของประเทศจะต้องร่วมกันสร้างจิตสำนึกในการที่จะธำรงและรักษาไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคให้คงอยู่เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบสุขของประชาชน และการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนให้ช่วยกันตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมากขึ้น ในฐานะที่ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยของชาติ และช่วยกันรักษาประเทศชาติให้คงอยู่ยั่งยืนเพื่อลูกหลานไทย สืบไป

หนังสือ : สารประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร นายอุทัย พิมพ์ใจชน
ประจำปี ๒๕๔๔

พิมพ์ : กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

คณะผู้จัดทำ : สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายจรูญ พันธุ์เป็รื่อง
๒. นายอภิชาติ คำทอง
๓. นางสาวทยาภรณ์ ศุภดิษฐ์
๔. นายเศรษฐพงษ์ ศรีเลิศ
๕. นางนันทิยา ชายเกต
๖. นางสาวมณีรัตน์ เซาว์พานิชย์เวช
๗. นางสาวจิราพร ภูสงศรี
๘. นางวันดี เรือนเพชร
๙. นางอนันต์ เหม่งเวหา

ผลิตโดย : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

